

อนุสรณ์

ในการพระราชทานเพลิงศพ

พันโทหลวงรณภารพินิจ

(สาย ปุณณภุม)

ณ ฌาปนสถานกองทัพบก

วัดโสมนัสวรวิหาร

วันเสาร์ ที่ ๑๓ มกราคม ๒๕๑๑

อนุสรณ์

ในการพระราชทานเพลิงศพ

พันโทหลวงรณภารพินิจ

(สาย ปุณณภุม)

ณ ฌาปนสถานกองทัพบก

วัดโสมนัสวรวิหาร

วันเสาร์ ที่ ๑๓ มกราคม ๒๕๑๑

พันโท หลวงรณภารพินิจ

(สาย ปุณณภุม)

ชาตะ ๑๓ ธันวาคม ๒๔๒๘

มตะ ๒ มิถุนายน ๒๕๑๐

ประวัติ

พันโท หลวงรณภารพินิจ (สาย ปุณณภุม) เป็นบุตรหลวงคชดิษฐาภิบาล (ไผ่ บุณยรัตพันธ์) และนางคชดิษฐาภิบาล (นามเดิมแสร์ บุนนาค) เกิดเมื่อวันศุกรที่ ๑๓ ธันวาคม พ.ศ. ๒๔๒๘ ตรงกับปีระกา ที่บ้านริมคลองบางกอกใหญ่ ซึ่งในปัจจุบันเป็นบริเวณสะพานเจริญพาศน์ จังหวัดธนบุรี

เริ่มเข้ารับการศึกษาครั้งแรกโดยสอบประโยคประถมปีแรก ได้จากโรงเรียนวัดราชสิทธาราม (วัดพลับ) แล้วไปสมัครเรียนภาษาอังกฤษที่โรงเรียนวัดสัมพันธวงศ์ (วัดเกาะ) สอบได้ชั้น ๓ ต่อมาโรงเรียนได้ย้ายไปอยู่ที่วัดมหาพฤฒาราม (วัดตะเคียน) เรียนอยู่จนสอบได้ชั้น ๔ โรงเรียนยุบเลิก จึงได้ย้ายไปเรียนภาษาอังกฤษชั้น ๕ ต่อที่โรงเรียนสุนันทาลัย (โรงเรียนราชินีล่างปัจจุบัน) ขณะที่เรียนอยู่ที่โรงเรียนนี้นั้น ได้ไปสมัครสอบเข้าเป็นนายทหารสำรองฝ่ายผู้ช่วยรบของกรมยุทธนาธิการทหารบกได้ หลังจากได้เข้าสำรองฝึกงานอยู่หนึ่งปีจึงสอบไล่ได้เป็นว่าที่นายร้อยตรี เมื่อวันที่ ๔ พฤศจิกายน พ.ศ. ๒๔๕๒ ได้เข้ารับราชการเป็นนายทหารในกรมยุทธภัณฑ์ทหารบก

ในเดือนมกราคม พ.ศ. ๒๔๖๐ ขณะที่ได้รับพระราชทานยศเป็นนายร้อยเอก ได้เข้าประจำกองทูตทหารไปราชการสงครามโลกครั้งที่ ๑ ณ ประเทศฝรั่งเศส หลังจากที่สงครามโลกครั้งที่ ๑ เลิกแล้ว ทางราชการได้ส่งตัวเข้าศึกษาและดูงานต่อในหน้าที่ยกบัตร กองทัพบกอังกฤษ

พันโท หลวงรณภารพินิจได้ทำการสมรสกับนางรณภารพินิจ (ทองอยู่ ปุณณภุม) มีบุตรธิดาด้วยกัน ๖ คน คือ

๑. พ.ต. กนก (สยุมพร) ปุณณภุม (ถึงแก่กรรม)

๒. นางบวรศรี ธีระธำรง

๓. นายธีรรัตน์ ปุณณภุม

๔. ร.ท. ธวัชตรี ปุณณภุม

๕. พ.ต. วีรพณ ปุณณภุม

๖. ร.อ. ชนทัต ปุณณภุม ร.น.

ขณะที่ยังมีชีวิตอยู่ พันโท หลวงรณภารพินิจ เป็นผู้ที่มีเมตตาและโอบอ้อมอารีต่อบุคคลทั่วไป มีความเป็นสุภาพบุรุษและศีลธรรมประจำใจ อบรมสั่งสอนผู้ใกล้ชิดและคุ้นเคยอยู่เสมอให้ประพฤติตนตั้งอยู่ในความซื่อสัตย์สุจริต ชอบขวนขวายศึกษาค้นคว้าหาวิชาความรู้โดยเฉพาะอย่างยิ่งเกี่ยวกับทางธรรม มักชอบพบปะสนทนากับพระสงฆ์ตามวัดต่าง ๆ และพูดคุยกันกับเพื่อนบ้านในเรื่องธรรมอยู่เป็นเนืองนิจ จนเป็นที่รู้จักคุ้นเคยต่อพระสงฆ์และเพื่อนบ้านทั่วไปตลอดระยะเวลาอันยืนยาวของชีวิตจวบจนวาระสุดท้าย

ถึงแม้ว่าจะเป็นผู้มีอายุมากแล้วก็ตาม แต่ร่างกายก็ยังแข็งแรงและกำลังใจยังเข้มแข็งดีอยู่มาก บางครั้งแม้ในเวลาเจ็บป่วยก็ยังลุกขึ้นเดิน หรือพูดคุยได้เหมือนคนธรรมดา โดยปกติมีโรคประจำตัวอยู่คือโรคหืด แต่ก็ไม่เคยมีอาการหนักถึงกับล้มหมอนนอนเสื่อหรือเข้าโรงพยาบาลเลย เพราะมีความเข้าใจและรู้อาการของโรค รู้จักรับประทานยาเพื่อบำรุงและรักษาด้วยตนเองตลอดมาจนถึง เมื่อวันศุกร์ที่ ๒ มิถุนายน พ.ศ. ๒๕๑๐ เวลาประมาณ ๐๒.๐๐ น. ได้มีอาการแน่นหน้าอกและเจ็บทั่วไปตามร่างกาย จึงได้ไปตามนายแพทย์ไปรักษาที่บ้าน หลังจากที่นายแพทย์ได้ฉีดยาบำรุงหัวใจให้แล้ว เห็นว่าอาการหนักน่าวิตกจึงช่วยพาไปส่งโรงพยาบาลพระมงกุฎเกล้า ฯ ในตอนเช้าเวลาประมาณ ๐๖.๐๐ น. แต่ปรากฏว่าอาการหนักมากสุดความสามารถที่นายแพทย์จะช่วยทำการรักษาได้ ในที่สุดได้ถึงแก่กรรมเมื่อเวลา ๑๐.๓๐ น. ซึ่งตามการวินิจฉัยของแพทย์ว่า เนื่องจากความดันโลหิตต่ำ และหัวใจวายสิริรวมอายุได้ ๘๑ ปี ๕ เดือน ๒๐ วัน

บาป บุญ คุณ โทษ

คำทั้ง ๔ นี้ แม้จะเป็นคำเก่าแต่ไม่เกิดขึ้นในความคิดที่จะเขียน ต่อเมื่อมีท่านผู้หนึ่งมาออกความเห็นว่า ชาวบ้านจะต้องรู้ถึงความหมายให้เข้าใจลึกซึ้งโดยถ่องแท้ เพื่อจะได้ปฏิบัติตนให้ได้รับความสุขความสงบ ก็ควรจะรู้ควรเข้าใจคำทั้ง ๔ นี้ ให้ได้เนื้อความเสียก่อน และท่านกล่าวต่อไปว่า คำทั้ง ๔ คำนี้ จะเรียกว่าพระไตรปิฎกชาวบ้าน หรือคัมภีร์ย่อของชาวบ้าน ท่านตั้งใจไว้ว่าจะเขียนอธิบาย แต่ยังไม่ทันได้เขียนตามเจตจำนงของท่าน ก็ได้จากโลกนี้ไปเสียก่อน ท่านผู้นี้ คือ พันโท หลวงรณภารพินิจ (สาย ปุณณภุม)

พันโท หลวงรณภารพินิจ เป็นผู้หนักในธรรม อาตมาได้คุ้นเคยกับท่านมาตั้งแต่ครั้งที่มหามกุฏราชวิทยาลัย ในพระบรมราชูปถัมภ์ ได้เชิญท่านไปสอนวิชาการบัญชี แก่เจ้าหน้าที่มหามกุฏฯ ทั้งฝ่ายคฤหัสถ์และบรรพชิต เพื่อให้ได้มีความรู้หลักวิชาบัญชีตามแบบสากล ได้ฟังคำสอนของท่านถึงหลักการบัญชี ท่านสอนด้วยความระมัดระวัง แม้จะยกตัวอย่างชื่อห้างร้าน หรือเจ้าของบัญชีสมมติ ก็พยายามหลีกเลี่ยงหาชื่อลูกหนี้ เจ้าหนี้ โดยใช้ชื่อสมมติที่คนอื่นเขาไม่นิยมชื่อกัน และได้ถามท่านว่าทำไมให้ชื่ออย่างนั้น ท่านบอกว่า เกรงจะไปตรงกับคนอื่นเขา ท่านไม่ชอบให้กระทบกระเทือนถึงใครโดยวิธียกตัวอย่างในการสอน นี้เป็นการแสดงถึงอัธยาศัยของท่าน ถึงการมีธรรมะในใจ การสำรวมระวังสังวรไม่ก่อความเดือดร้อนให้แก่ผู้ใด

ต่อจากนั้นมา อาตมาก็ได้สนิทสนมกับท่าน เมื่อพบกันและมีโอกาส ก็ปรารภเรื่องธรรมปฏิบัติกัน ท่านชอบถามบ้าง อธิบายบ้างเสมอมา ครั้งหลังท่านได้ปรารภถึงคำทั้ง ๔ ที่ได้ยกตั้งเป็นหัวเรื่องนี้ว่า ท่านจะเขียนพระไตรปิฎกชาวบ้าน พร้อมทั้งเหตุผลบางประการให้ฟัง อาตมาเห็นว่าเป็นความคิดที่ดี เพราะเป็นเหมือนย่อพระไตรปิฎก หรือย่อพระพุทธพจน์ ให้ได้ใจความสั้น ๆ นั่นเอง คือย่อลงในเหตุและผล แต่ที่มี ๔ คำ ก็เพราะ

เหตุชั่ว ๑ ผลชั่ว ๑ เหตุดี ๑ ผลดี ๑ ควรจะเป็นอย่างนี้ แต่ภาษาไทยต้องการสัมผัสเพื่อจำง่ายจึงใช้สับกัน จึงเป็น บาป บุญ คุณโทษ อันที่จริงควรเป็น บาปโทษ บุญคุณ จึงจะได้เหตุผลเป็นคู่กัน เพราะว่าบาปเป็นความชั่ว โทษ คือทุกข์อันเป็นผลที่ได้รับ, บุญ คือความดี คุณเป็นผล คือ อานิสงส์ที่ได้รับ ตรงกับหลักที่ท่านย่อธรรมะลงเป็น ๒ คือปหาตัพพธรรม ได้แก่อกุศลธรรมที่ควรละเสีย ก็คือบาปโทษ ๑ และภาเวตัพพธรรม ได้แก่กุศลธรรมที่ควรอบรมทำให้เกิดให้มีขึ้น ได้แก่บุญคุณ ๑ เป็นอันว่าคำทั้ง ๔ ย่อมรวมธรรมะในพระไตรปิฎกไว้ได้ทั้งหมด แม้ในครั้งพุทธกาล พระสาวกก็เคยย่อพระธรรมของพระพุทธเจ้า ลงในเหตุและผลมาแล้ว คือพระอัสสชิเถระ ได้แสดงธรรมย่อ ๆ แก่อุปติสสปริพพาชก (พระสารีบุตรก่อนมาบวชในพระพุทธศาสนา) โดยคาถาเพียงว่า

เย ธมฺมา เหตุปฺปภวา เตสํ เหตุํ ตถาคโต
เตสญฺจ โย นิโรโธ จ เอวํ วาที มหาสมโณ

พระคาถานี้ คนรุ่นเก่านับถือกันมาก ถึงกับจารึกไว้ในแผ่นศิลาก็มาก เพราะเป็นเถรภาษิตที่ย่อพระศาสนาลงในเหตุผล ซึ่งพระสารีบุตรครั้งเป็นปริพพาชกได้ฟังก็เข้าใจทันทีว่า ศาสนานี้มีเหตุผล ไม่ไร้สาระแน่ จึงได้สำเร็จพระโสดาปัตติผล พระคาถานี้ แปลโดยใจความว่า

ธรรมเหล่าใดเกิดแต่เหตุ พระตถาคตเจ้า ทรงแสดงเหตุแห่งธรรมเหล่านั้น และแสดงถึงความดับแห่งเหตุแห่งธรรมเหล่านั้น พระมหาสมณะทรงมีปกติตรัสอย่างนี้

ท่านแสดงว่า เหตุผลในพระคาถานี้จัดเข้าในอริยสัจครบทั้ง ๔ ธรรมเหล่าใด ได้แก่รูปธรรม นามธรรม เป็นต้น จัดเป็นทุกขอริยสัจ เหตุแห่งธรรมเหล่านั้น จัดเป็นสมุทัยอริยสัจ ความดับแห่งธรรมเหล่านั้น เป็นนิโรธอริยสัจ ความดับจะมีขึ้นได้ก็ต้องเกิดแต่เหตุอย่างข้อต้น แต่เหตุของความดับ กับเหตุของความเกิดต่างกัน เหตุของความดับก็คือ มรรคอริยสัจ และจัดเหตุผลเป็น ๒ คู่ คือ ทุกข์กับสมุทัย คู่ ๑ นิโรธกับมรรค คู่ ๑ แม้ในคำทั้ง ๔ ดังกล่าวข้างต้น เมื่อจะจัดย่อเข้าในเหตุ ก็ได้ ๒ คู่ เช่นกัน คือ บาปกับโทษคู่ ๑ บุญกับคุณ

คู่ ๑ ก็ในคำทั้ง ๔ คำนี้มีความหมายดังต่อไปนี้

๑. บาป ความชั่ว ได้แก่กรรมกิเลส คือกรรมที่เศร้าหมอง ๔ อย่าง ฆ่าสัตว์ ตลอดถึงเบียดเบียนสัตว์อื่นผู้อื่น ๑ ลักฉ้อข้าวของทรัพย์สินของผู้อื่น ๑ ประพฤติผิดในกาม ๑ พูดเท็จ ๑ นอกจากนี้ก็เพิ่มดื่มน้ำเมาเข้าอีกด้วย ๑ ก็ได้แก่การประพฤติล่วงศีล ๕ ประการ นั้นเอง นี้เป็นบาปส่วนใหญ่ และบาปนอกจากนี้ ก็ได้แก่กรรมที่เป็นบาปเป็นอกุศล ที่เรียกว่าอกุศลกรรมบถ ๑๐ อย่าง จัดเป็นกายกรรม ๓ คือ ฆ่าสัตว์ ๑ ลักทรัพย์ ๑ ประพฤติผิดในกาม ๑ วจีกรรม ๔ คือ พูดเท็จ ๑ พูดส่อเสียดยุยงให้ผู้อื่นแตกกัน ๑ พูดคำหยาบ ๑ พูดเพ้อเจ้อไร้ประโยชน์ ๑ มโนกรรม ๓ คือ เพ่งเล็งอยากได้ของผู้อื่น ๑ พยาบาทอาฆาตเขา ๑ เห็นผิดเป็นชอบ ๑ เหล่านี้ล้วนเป็นบาป หนักบ้างเบาบ้างตามเจตนาและวัตถุที่ทำนั้น ๆ

๒. บุญ ได้แก่กุศลกรรมบถ ๑๐ อย่าง ดังมีนัยตรงกันข้ามกับอกุศลกรรมบถนั้น และการเว้นจากการฆ่าสัตว์เบียดเบียนสัตว์อื่นผู้อื่น เว้นจากลักฉ้อข้าวของเขา เว้นจากประพฤติผิดในกาม เว้นจากพูดเท็จ คือรวมความว่าเว้นจากกรรมกิเลส ๔ ที่เป็นกรรมเศร้า-หมองนั่นแล เป็นตัวบุญ และบุญนั้น มีวิธีการบำเพ็ญที่เรียกว่า บุญกิริยาวัตถุ เป็นพุทธ-ภาษิตมี ๓ อย่าง คือ ทานมัย บุญสำเร็จด้วยการให้อย่าง ๑ สีลมัย บุญสำเร็จด้วยการรักษาศีล ๑ ภาวนามัย บุญสำเร็จด้วยการเจริญภาวนาทำคุณธรรมให้เกิดขึ้นในจิตใจ ๑ ในชั้นหลังจัดวิธีทำบุญออกถึง ๑๐ อย่าง แต่ก็รวมลงใน ๓ อย่าง คือ ทาน ศีล ภาวนานั่นเอง เมื่อทำสิ่งใดจัดเป็นทานได้ เป็นศีลได้ เป็นภาวนาได้ ก็นับว่าเป็นบุญทั้งสิ้นแล้วแต่จะเป็นบุญมากบุญน้อยเท่านั้น

๓. คุณ ได้แก่อานิสงส์ หรือผลของบุญนั้นเอง คำว่าคุณในภาษาไทย มาจากคำว่าคุณะ ในภาษาบาลีซึ่งท่านกล่าวว่าแปลได้ถึง ๘ อย่างคือ

(๑) คุณะ แปลว่า อานิสงส์หรือผล เช่นสตคุณํ มีอานิสงส์ตั้งร้อย สหสฺสคุณํ มีอานิสงส์ตั้งพัน เป็นต้น

(๒) คุณะ แปลว่า ความดี มีศีล เป็นต้น

(๓) คุณะ แปลว่า เครื่องร้อยรัด เช่น อนฺตคุณํ สายรัดไส้ คือไส้น้อย กามคุณ เครื่องร้อยรัด คือกาม

(๔) คุณะ แปลว่า ชั้น คือสิ่งที่ซ้อนกันเป็นชั้น เช่น ทิคุณํ สงฺฆาฏึ ปารุปิตฺวา ห่มสังฆาฏิ ๒ ชั้น เป็นต้น

(๕) คุณะ แปลว่า ทำจำนวนให้เพิ่มขึ้น ๒ เท่า ๓ เท่า เป็นต้น ทางไทยเรียกว่า คูณ

(๖) คุณะ แปลว่า กองหรือพวง เช่น มาลาคุเณ กองดอกไม้ พวงดอกไม้

(๗) คุณะ เป็นคำแสดงลักษณะอาการสี ของคำประธานเช่น ดี ชั่ว แดง ดำ ขาว เหลือง เป็นต้น ไทยเรียกว่า คำคุณ ตามหลักไวยากรณ์

(๘) คุณะ แปลว่า สาย เช่น สายธนู เป็นต้น

แต่ความหมายในที่นี้หมายเอาอานิสงส์ และคุณความดีที่ไม่จัดเป็นบุญ คือ ความดีที่จะจัดเข้าในทาน ศีล ภาวนาไม่ได้ ได้แก่คุณที่จะให้เกิดประโยชน์ในปัจจุบันอย่างเดียว จึงจัดเป็นคุณในที่นี้

๔. โทษ โทษนั้นได้แก่ทุกข์ภัยต่าง ๆ ที่เกิดมาจากผลแห่งบาป ผลแห่งความชั่ว ความผิด แม้แต่ผลของการประพฤติผิดแบบแผนขนบประเพณี หรือกฎข้อบังคับของสังคม ที่วางกันไว้ แม้จะไม่เป็นบาปเวร แต่ก็ยังได้รับโทษเพราะล่วงละเมิดนั้น เช่นผู้น้อยขัดคำสั่งผู้ใหญ่ ถูกผู้ใหญ่ลงโทษเป็นต้น แต่โทษที่เป็นผลแห่งบาปนั้น ย่อมได้ผลข้ามภพข้ามชาติจนกว่าจะหมดสิ้นไป ให้ผลเป็นทุกข์กายทุกข์ใจ ยากจน อดอยาก และอายุสั้นเป็นต้น หรือโทษที่ได้รับจากการถูกจองจำปรับไหม แม้แต่ถูกลงโทษจากผู้ปกครองครูบาอาจารย์ ก็ชื่อว่าโทษทั้งนั้น นี้หมายเอาโทษที่เป็นผลของบาปและความผิดต่าง ๆ

อนึ่ง คำทั้ง ๔ นี้ ถ้าหมายเฉพาะแต่ที่เป็นส่วนเหตุแล้ว บาปกับบุญ เป็นเหตุที่ให้ผลทั้งชาตินี้ และชาติต่อ ๆ ไปด้วย แล้วแต่หนักเบาของบาปบุญนั้น บาปให้ผลเป็นทุกข บุญให้ผลเป็นสุข ส่วนคุณกับโทษหมายความว่า ความดีส่วนใดที่จัดเข้ากับบุญไม่ได้ก็เรียกว่า คุณ ความผิดส่วนใดที่ไม่เป็นบาปกรรม ความผิดส่วนนั้นเรียกว่าโทษ ทั้งคุณและโทษนี้เพื่อไม่ให้ซ้ำกัน บาปบุญก็หมายเพียงที่ให้เกิดผลในปัจจุบันเท่านั้น เช่นนักเรียนเรียนดี เขียนหนังสือ

ดี ทำงานไม่ผิด หรือช่างฝีมือดีชำนาญในวิธีการต่าง ๆ ก็ย่อมได้รับบำเหน็จรางวัล และมีความเป็นอยู่ดี มีความสุขในภพนี้ ชาตินี้เท่านั้น นี้เรียกว่าคุณ ส่วนโทษนั้น เช่นนักเรียนทำเลขผิด เขียนหนังสือผิดถูกครูลงโทษเป็นต้น ไม่เป็นบาปแต่ให้ผลเป็นทุกข์ในชาตินี้.

บาป บุญ คุณ โทษ ทั้ง ๔ นี้ มีความหมายทั้ง ๒ นัย ดังกล่าวแล้ว เป็นสิ่งสำคัญสำหรับชีวิตประจำวันของคนทั่วไป คือควรเว้นสิ่งที่เป็นบาปเป็นโทษ ทำแต่สิ่งที่เป็นบุญเป็นคุณ ก็จะเป็นผู้มีความสุขเป็นผลตามสมควรแก่การเว้นและการทำนั้น

การเขียนเรื่องนี้ด้วยเจตนาที่เป็นบุญ หากมีคุณมีอานิสงส์ เพราะการเขียนครั้งนี้ ขออุทิศแด่ท่านพันโท หลวงรณภารพินิจ (สาย ปุณณภุม) เพื่อประโยชน์เพื่อความสุขแก่ท่านในสัมปรายภพทุกประการ เทอญ.

พระธรรมวราลังการ

วัดโสมนัสวิหาร

๒๘ ตุลาคม ๒๕๑๐

คุณพ่อ

ความเป็นผู้มีเหตุผล ความสุภาพและความเมตตาของคุณพ่อที่มีต่อลูก ๆ ทุกคนนั้น ทำให้ลูก ๆ เกิดความเคารพบูชา และเทิดทูนคุณพ่ออย่างสุดซึ้ง ต่างคนต่างมีความรู้สึกเกิดขึ้นในใจตรงกันว่า เรามีพ่อที่แสนประเสริฐเหลือเกิน คำว่า "เจ้า" และ "พ่อ" สองคำนี้คือสรรพนามที่ใช้แทนลูก ๆ และตัวเองในการสนทนา ตั้งแต่พวกลูกยังเล็ก ๆ จนกระทั่งเติบใหญ่ ทุกคนจำได้ขึ้นใจจนคุ้นหูกันเป็นอย่างดี และยังปรารถนาที่จะได้ยินได้ฟังอยู่ตลอดไป .... ถ้าจะเป็นไปได้ ในเวลาว่างเมื่อมีโอกาสคุณพ่อชอบเล่าเรื่องเก่า ๆ ที่ชีวิตของคุณพ่อได้ประสพมาให้ลูก ๆ ฟัง พร้อมกับอบรมสั่งสอนไปด้วยในตัว และในที่สุดมักจะจบลงด้วยเรื่องเกี่ยวกับธรรมของพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเสมอ จนดูเหมือนว่าคุณพ่อเป็นพระของลูก ๆ ด้วย การจากไปของคุณพ่อในครั้งนี้ แม้ว่าจะเป็นสิ่งที่จะต้องเป็นไปตามกฎของธรรมดาโลกก็ตาม แต่ก็เป็นสิ่งที่ห้ามไม่ได้อันเป็นธรรมดาโลกอีกเช่นกัน ที่ทำให้ลูก ๆ รู้สึกว่าเป็นการสูญเสียอันยิ่งใหญ่ในชีวิต เพราะนอกจากจะเป็นการสูญเสียคุณพ่อที่แสนประเสริฐของลูกแล้ว ยังเป็นการสูญเสีย "พระประจำใจ" ของลูก ๆ ทุกคนอีกด้วย

ขอให้อำนาจบุญกุศล และคุณความดีที่คุณพ่อได้บำเพ็ญไว้ขณะเมื่อยังมีชีวิตอยู่ จงเป็นพลวปัจจัยช่วยดลบันดาลให้ดวงวิญญาณของคุณพ่อไปสู่สุคติในสัมปรายภพด้วยเทอญ.

ลูก

คำนำ

พ. ต. วีรพณ และ ร. อ. ชนทัต ปุณณภุม ร. น. บุตรชายของคุณน้าผู้วายชนม์ ได้แจ้งความจำนงกับข้าพเจ้าว่า ในการพระราชทานเพลิงศพ พ. ท. หลวงรณภารพินิจ (สาย ปุณณภุม) ผู้บิดา ใคร่จะได้จัดพิมพ์หนังสือที่มีประโยชน์ในทางธรรมขึ้นเพื่อเป็นอนุสรณ์แก่ท่านผู้ล่วงลับไปแล้ว และแก่ท่านที่ได้มีจิตเอื้อเฟื้อมาร่วมในการพระราชทานเพลิงศพครั้งนี้ด้วย หลังจากการปรึกษากันก็เป็นที่ตกลงว่าจะพิมพ์บทความขึ้นรวมไว้ในเล่มเดียวกันเพื่อประโยชน์ดังกล่าว รวม ๓ เรื่อง คือ :–

๑. **หยดทองพระพุทธศาสนา** เรื่องนี้เป็นบทความที่คุณน้าผู้วายชนม์ของข้าพเจ้าได้จดบันทึกไว้เป็นทำนองอนุทิน ข้อความที่จดไว้นั้น ไม่ใช่เป็นเรื่องกิจวัตรหรือเหตุการณ์ส่วนตัวดังเช่นอนุทินอื่น ๆ แต่เป็นการบันทึกความรู้ความเข้าใจในธรรมของพระพุทธศาสนาตามที่คุณน้าได้ศึกษามาบ้างและตามความเห็นความเข้าใจอันเกิดจากการค้นคว้าก็มี และที่เกิดจากการปฏิบัติเป็นส่วนตัวตามกำลังความสามารถก็มี บันทึกนี้คุณน้าได้ใช้เวลาเขียนมาวันละเล็กวันละน้อยถึงประมาณ ๖ ปี ก่อนที่จะถึงแก่กรรม หลังจากที่คุณน้าได้ถึงแก่กรรมแล้ว บุตรชายของคุณน้าได้อุตส่าห์คัดลอกและย่อจากต้นฉบับเดิมเพื่อให้อ่านง่ายขึ้น และได้นำมาให้ข้าพเจ้าพิจารณา ข้าพเจ้าได้อ่านดูโดยตลอด ก็เห็นว่าคุณน้ามีความเข้าใจในหลักการและจุดประสงค์ ในส่วนที่เป็นสารสำคัญ ของพระพุทธศาสนาและศาสนาอื่น ๆ ได้เป็นอย่างดี จริงอยู่อาจมีความเห็นบางตอนฟังดูค่อนข้างจะเป็นโบราณหรือดังที่เราสมมุติ เรียกกันว่า "ครึ" อยู่บ้าง แต่โดยมากก็มักเกี่ยวกับเรื่องในส่วนปลีกย่อยที่มีความสำคัญในขั้นรองลงไปมาก ซึ่งเป็นธรรมดาที่บุคคลต่าง ๆ ย่อมจะมีความเห็นแตกต่างกันได้เสมอ แม้ในหมู่บุคคลที่เราสมมุติกันว่าเป็นนักปราชญ์หรือผู้มีปริญญาและเกียรตินิยมอันสูงส่ง ดังที่เราได้เห็นและทราบอยู่เป็นปกติ ข้าพเจ้าจึงมิได้แก้ไขมากนัก นอกจากจะตัดทอนข้อความที่เห็นว่าซ้ำกันออกไปบ้างเท่านั้น อันที่จริงข้าพเจ้าคิดว่าการที่บุคคลผู้มิได้ศึกษาธรรมจากสำนักหนึ่งสำนักใดโดยเฉพาะแต่สามารถมีความรู้ความเข้าใจอันเกิดจากการค้นคว้าและปฏิบัติด้วยตนเองได้ถึงขนาดนี้นั้นก็น่าจะเป็นสิ่งที่ควรภูมิใจได้พอสมควรสำหรับบุตรธิดาและครอบครัวญาติมิตรสหายทั้งปวง.

๒. เรื่อง ความมหัศจรรย์ของธรรมชาติ โดย น. อ. สนิท เฟื่องระบิล ร. น. เรื่องนี้เป็นเรื่องที่น่าสนใจมาก เพราะท่านผู้แต่งได้พยายามอธิบายหลักธรรมในส่วนที่เข้าใจหรือเชื่อยากสำหรับคนสมัยปัจจุบัน โดยเทียบกับหลักการและสูตรทางวิทยาศาสตร์ได้อย่างแจ่มแจ้ง ข้าพเจ้าคิดว่ายากนักหนา ที่เราจะหาบุคคลผู้มีความรู้ถึงขนาดนี้ แต่ก็ยังไม่หลงใหลไปตามความเห็นของตะวันตก แต่กลับสามารถนำความรู้ของตะวันตกมาประยุกต์ให้เข้ากันได้กับหลักการของพระพุทธศาสนาอย่างน่าสรรเสริญยิ่ง บทความเรื่องนี้จึงเป็นเรื่องที่นักศึกษาหรือผู้ที่คิดว่าตนเองเป็นปัญญาชนทั้งหลายควรจะอ่านและพิจารณาดูอย่างละเอียดถี่ถ้วน.

๓. เรื่อง โลกทิพย์ ภาค ๓ เรื่องนี้เป็นเรื่องที่ข้าพเจ้าแปลจากภาษาอังกฤษดังแจ้งอยู่ในคำนำของเรื่องแล้ว เป็นเรื่องที่น่าสนใจอีกเรื่องหนึ่ง ที่นำลงนี้เป็นการตัดตอนลงเป็นบางส่วนจากฉบับสมบูรณ์ซึ่งสำนักค้นคว้าทางวิญญาณ ๔๙/๓ ถนนสามเสน ได้จัดพิมพ์ขึ้น หนังสือชุดนี้มี ๓ เล่มด้วยกัน ผู้สนใจจะติดต่อได้ที่สำนักค้นคว้าทางวิญญาณตามตำบลที่กล่าวไว้ข้างต้นนี้ หนังสือโลกทิพย์ ภาค ๓ นี้ มีค่าพิเศษกว่าภาค ๑ และ ๒ ก็คือ อาจารย์พร รัตนสุวรรณ ได้ทำหมายเหตุท้ายเล่มเป็นการอธิบายเพิ่มเติมไว้หลายแห่งด้วยกัน ผู้อ่านที่สงสัยหรือมีข้อข้องใจอย่างใด จะอ่านเพื่อทราบความพิสดารได้จากหมายเหตุดังกล่าวนั้น

เจ้าภาพในงานศพคุณน้าและข้าพเจ้าขออุทิศส่วนกุศลหากบรรดามีของเราทั้งหลายให้แก่คุณน้าในครั้งนี้โดยทั่วกัน หากคุณน้าจักพึงทราบได้โดยญาณวิถีใด ๆ ก็ขอจงได้อนุโมทนาเพื่อสำเร็จประโยชน์ดังจำนงหมายของคุณน้าด้วยเทอญ.

ศิริ พุธศุกร์

๙ พ. ย. ๑๐

หยดทองพระพุทธศาสนา

โดย

พันโท หลวงรณภารพินิจ

(สาย ปุณณภุม)

หยดทองพระพุทธศาสนา

โดย พ. ท. หลวงรณภารพินิจ

(สาย ปุณณภุม)

หยดทองพระพุทธศาสนานี้ได้เขียนขึ้นจากความสนใจพระธรรมคำสั่งสอนของพระ-สัมมาสัมพุทธเจ้า เท่าที่บุญอัตภาพจะสามารถ โดยวัตถุประสงค์เพื่อให้บรรดาข้าราชการบำนาญซึ่งบัดนี้มีเป็นจำนวนมาก แลต่างก็ได้ทำความดีในราชการของประเทศชาติ เป็นพ่อแม่ของเยาวชนในปัจจุบันด้วยกัน ถ้าได้คิดรวมช่วยกันเป็นมูลนิธิช่วยสวัสดิการประชาชนในด้านการศาสนา การศึกษา ช่วยรัฐอีกแรงหนึ่ง ให้ตำบลหนึ่ง ๆ ของประเทศชาติมีมูลนิธิตามวัตถุประสงค์ดังกล่าวแล้ว ทำการอบรมสั่งสอนประชาชนในตำบลนั้น ๆ มูลนิธินี้ต้องอยู่ในการบังกับบัญชาของสถาบันอนุศาสนาจารย์ซึ่งขึ้นอยู่แก่คณะสงฆ์มณฑล หรือเป็นเครื่องมือ อาสาสมัครช่วยสถาบันอนุศาสนาจารย์นั้นเอง ก็ดูว่า เยาวชนของชาติจะไม่อยู่ในตะแกรงห่าง เป็นการร่อนเยาวชนให้เป็นคนดี ประพฤติดี ดำเนินกิจการดีให้แก่รัฐ อันเป็นหน้าที่ของเยาวชนในวันนี้ ซึ่งจะต้องมีหน้าที่ดำเนินดีชอบในวันหน้า เป็นความหวังของชาติร่วมกันก็จะเป็นกุศลทั้งทางโลกทางธรรมส่วนตัวแลส่วนรวม หยดทองพระพุทธศาสนาจึงได้อุบัติขึ้นเป็นบรรณาการแก่ความคิดนึกดังกล่าวแล้ว.

หยดทองพระพุทธศาสนานี้ ข้าพเจ้าผู้เขียนเป็นคนไทยเกิดในประเทศไทย พ่อแม่เป็นไทยพุทธมามกะ เมื่อข้าพเจ้าเป็นเด็กอยู่วัดเรียนหนังสือวัด ภาษาไทย ภาษาบาลีไม่ได้เรียนแลไม่เคยได้บวชเรียนเป็นสามเณรแลพระภิกษุสงฆ์ กินข้าวก้นบาตร พายหัวเรือให้ท่านอาจารย์ไปโปรดสัตว์รับบิณฑบาต ได้รับการสั่งสอนพระไตรปิฎกบ้าน บาป บุญ คุณ โทษ พระไตรปิฎกวัด บาป บุญ คุณ โทษ โปรดสัตว์ได้บาป (พวกอลัชชี ทุศีล) พระสงฆ์ทรงศีลได้บุญ พระไตรปิฎกปูชนีย์ มีคุณพระรัตนตรัย พระพุทธ พระธรรม พระสงฆ์ คุณบิดามารดา คุณเจ้าฟ้า เจ้าแผ่นดิน ท้าวพระยามหากษัตริย์ คุณครูบาอาจารย์ คุณผู้มีพระคุณร่มไม้ชายคา ข้าวเมล็ดเกลือก้อน แลคุณประเทศชาติได้พักพิงกำเนิดเกิดมาให้สังวรมั่นไว้ เคารพกราบไหว้บูชาระลึกถึง เป็นกิจวัตรนิจสิน เพื่อให้เกิดความรู้สำนึกได้เป็นนิสัยสันดาน ปฏิบัติจิตใจลึกลับถึงรู้เป็นบุญกุศลมงคลงดงามแก่ตัวตน ผิดขึ้นไม่รู้เป็นรู้ชอบเสมอ แลรู้ร่วมผู้ใหญ่ต้องเป็นผู้ใหญ่ ผู้น้อยต้องเป็นผู้น้อย แลผู้น้อยเป็นผู้ใหญ่ดีได้ด้วยบุญถึงประการเดียว ให้ตั้งมั่นอยู่ในนิสัยสันดานรักสุจริต ซื่อตรงเหมือนมีเกราะป้องกันภัยพิบัติแลมารร้ายทั้งปวง

การประพฤติปฏิบัติชอบนั้น ยึดหลักปฏิบัติชอบสัมมาปฏิบัติตามพระไตรปิฎกพระสัมมาสัมพุทธเจ้าฉบับประเทศไทย ด้วยคติไม่รู้เป็นเหตุอุบัติเริ่มแรกของมวลผลประจักษ์เป็นเหตุให้เกิดผลรู้ตรงตามพระไตรปิฎกได้กล่าวไว้ ประพฤติปฏิบัติตนถึงชนะตนเอง ชนะจบสิ้นเป็นปฏิปทา ปฏิบัติสายกลาง ประมาณตนเองไว้เสมอ อาศัยวิชาเรียนรู้แล้วเป็นสำคัญแลต้องเป็นวิชาเรียนรู้ชอบแลปฏิบัติชอบ มิฉะนั้น อวิชชามารร้ายบาปจะเข้าแทรกซึมได้.

บัดนี้ข้าพเจ้าอายุ ๗๗ ปี พ. ศ. ๒๕๐๔ ได้สนใจพระพุทธศาสนามาช้านาน ยึดถือปฏิบัติชอบเป็นพุทธมามกะเท่าที่กำลังบุญตามอัตภาพ โดยค่อยเป็นค่อยไปทีละเล็กละน้อยไม่หักหาญหักโหมโลภเกินกำลังบุญ ทั้งที่รู้พระพุทธศาสนาเป็นที่พึ่งแก่เวไนยสัตว์ ตรงไปสู่จุดหมายปลายทางพ้นทุกข์ในระยะสั้น แต่ก็ไม่สำคัญผิดลืมนึกถึงตัวตนจะต้องปฏิบัติตัวตน ตาม

พระพุทธวจนะให้ได้ครบถ้วน ปัญญา ศีล สมาธิเท่านั้นเป็นผล ทั้งรู้ถึงหน้าที่ประพฤติชอบหัวหน้าครอบครัว แลปฏิบัติชอบในหน้าที่นั้น แลรู้คุณค่าประเทศชาติไทยอาณาจักรเอก-ราช เพียบพร้อมไปด้วยพุทธจักรสมบูรณ์แบบ ช่วยกันบูรณะปกปักษ์รักษาวิวัฒนาการมาได้ด้วยเลือดเนื้อแลชีวิต จึงจำเป็นต้องคิดชอบบูรณะปกป้องให้คงทนถาวรเป็นสมบัติแก่ลูกหลานสืบไปตามหน้าที่ด้วยชีวิตเลือดเนื้อเช่นกัน.

ข้าพเจ้ามั่นหมายใจนานมา ประสงค์แสดงผลความรู้ได้จากพระพุทธศาสนาของประเทศไทย แก่บุตรหลานวงศ์สกุลเป็นลายลักษณ์อักษร ถึงคุณค่าพระไตรปิฎกนั้น ควรแก่การศึกษาเกิดปัญญาบุญกุศล เป็นที่พึ่งแก่ตนแลผู้อื่นตลอดจนกระทั่งประเทศชาติไทย บ้านเกิดเมืองบิดามารดรในปัจจุบันแลอนาคตสมกับได้เกิดมาเป็นไทย พบพระพุทธศาสนาเหมือนเหยียบแผ่นดินไม่ผิด เพราะได้รู้ความจริงของภาวะทั้งหลายตามหลักศาสนา ต้องเกิด ต้องปฏิบัติ แลต้องดับ แลต้องปฏิบัติเกิดดับสิ้นหมดเชื้อตามธรรมนั้น เป็นเหตุผลสมบูรณ์ ให้ประพฤติปฏิบัติ พ้นการเป็นทาษ ได้เป็นไทย ประสพสุขสุทธิสมบูรณ์แท้จริง.

หยดทองพระพุทธศาสนานี้จึงได้อุบัติขึ้นสมความตั้งใจที่ข้าพเจ้าได้เกิดมาเป็นไทยสนองคุณประเทศชาติไทย มิฉะนั้นก็จะเป็นไทยแต่ชื่อ ส่วนจะเขียนดีไม่ดีไม่สนใจ เพราะข้าพเจ้าไม่ใช่นักประพันธ์แลหลังชื่อก็ไม่มีปริญญาต่อท้ายเหมือนผู้ทรงคุณทั้งหลายจะมีก็แต่เพียงปริญญาเด็กวัด แต่ก็ได้รู้สึกว่าได้ทำแล้วด้วยความตั้งใจดี สมชื่อว่าเป็นไทย เกิดมาไม่หนักแผ่นดินไทย.

สถาบันวัดให้การศึกษาแก่ข้าพเจ้าคือ อ่านหนังสือไทยได้แลการสวดมนต์ไหว้พระ พร้อมกันไปก็เรียนรู้ศาสนาพุทธเรื่อง บาป บุญ คุณ โทษ ฝ่ายฆราวาส ฝ่ายพระสงฆ์ บาป บุญ คุณ โทษ โปรดสัตว์ได้บาป (พวกอลัชชีทุศีล) พระสงฆ์ทรงศีลได้บุญ.

เรื่อง บาป บุญ คุณ โทษ ท่านอาจารย์ได้สอนโดยชี้ให้เห็นภาพ มีเขียนตามศาลาวัด ศาลาการเปรียญแลฝาผนังโบสถ์ ตามที่จำได้มี

๑. คนบาป บาปสนอง อยู่นรก

๒. คนบุญ บุญสนอง อยู่สวรรค์

๓. คนคุณ คุณสนอง นั่งแคร่

๔. คนโทษ โทษสนอง หาบแคร่

แลอบรมจิตใจให้มีธรรมเป็นระเบียบพร้อมการเคารพสักการะกราบไหว้บูชาระลึกถึงผู้มีพระคุณ ขณะนั้นข้าพเจ้าเป็นเด็กอายุประมาณ ๘–๙ ขวบ ฟังเข้าใจบ้างไม่เข้าใจบ้าง แต่ก็รู้สึกกลัวบาปตกนรกกลัวโทษติดคุก หาบแคร่ หน้าที่ของข้าพเจ้าคือ เทกระโถน เทหม้อบัสสาวะให้ท่านอาจารย์แลพายหัวเรือ ให้ท่านอาจารย์ไปโปรดสัตว์ รับบิณฑบาต เมื่อถึงเวลากลางคืนท่านก็เรียกให้ข้าพเจ้าไปนวดให้ท่าน ขณะที่กำลังนวดนี้ท่านอาจารย์ก็สอนอะไรต่ออะไรอีกมากมาย ในลักษณะนี้เพื่อนศิษย์วัดที่เกิดความเข้าใจผิด หาว่าข้าพเจ้าช่างพ้องอาจารย์ ข้าพเจ้ากลายเป็นศิษย์หัวเน่าในคณะนั้น ซึ่งข้าพเจ้าไม่ทราบ แต่ท่านอาจารย์ท่านทราบ โดยท่านเห็นข้าพเจ้าต้องล้างชามหลังอาหารแทบทุกครั้ง แลปัดกวาดที่ ๆ รับประทานอาหาร เพราะข้าพเจ้าเป็นเด็กกว่าเขาแลถูกแกล้งตามเรื่องของเด็กวัด ตลอดกระทั้งเรื่องแกงเหาะ ขนมเหาะ ถึงข้าพเจ้าก็เหลือแต่ชามเปล่าจานเปล่าให้ล้าง ซึ่งวันหนึ่งท่านอาจารย์ ท่านฉันเสร็จท่านก็แบ่งอาหารใส่จานไว้ต่างหากจานหนึ่ง แล้วเรียกศิษย์ทั้งหมดมาที่หอฉันนั่งพนมมือพร้อมกัน ท่านกล่าวว่า "อาจารย์ได้สังเกตเห็นพวกเจ้าเป็นศิษย์วัดร่วมกัน ต่างคนผู้ปกครองของเจ้าได้พามาฝาก ให้พวกเจ้ามาศึกษาเล่าเรียนวิชาการ อ่านหนังสือไทยแลธรรมะ เพื่อจะได้

เฉลียวฉลาดรู้หมู่คณะร่วมกัน เด็กโตต้องประพฤติปฏิบัติช่วยเด็กเล็ก เด็กเล็กต้องนับถือเด็กโต แลพวกเจ้าทั้งหมดก็ต้องเคารพอาจารย์ ต้องพร้อมกันกราบเคารพอาจารย์ ณ บัดนี้" บรรดาศิษย์ต่างได้พร้อมกันกราบเคารพท่านอาจารย์ ท่านอาจารย์จึงได้กล่าวต่อไป "ต่อไปนี้พวกเจ้าทั้งหลายต้องรักช่วยเหลือกัน อย่าได้ประพฤติเหมือนที่แล้วมา แลให้ศิษย์คนโตดูแลศิษย์น้อง ๆ ให้ได้รับประทานอาหารเป็นระเบียบเรียบร้อย แลศิษย์น้อง ๆ ต้องพึ่งเชื่อถือศิษย์พี่ ๆ เขา แลก็ควรจะผลัดเปลี่ยนเวียนกันรับผิดชอบเรื่องล้างชามกวาดเก็บให้สะอาดเรียบร้อยด้วย แต่อาจารย์ได้สังเกตเห็นเด็กเปี๊ยก" ชี้มาที่ข้าพเจ้า "เป็นผู้ล้างชามเก็บกวาดรั้งท้ายเพื่อน เหตุที่เป็นเช่นนี้ อาจารย์เข้าใจว่า บรรดาศิษย์เด็กโตคงพากันเกลียดเด็กเปี๊ยกนี้ เพราะเข้าใจผิดที่เห็นอาจารย์ให้เด็กเปี๊ยกนี้อยู่ใกล้รับใช้อาจารย์ ที่อาจารย์ต้องทำเช่นนั้น เนื่องจากแต่เดิมได้ปล่อยให้อยู่ร่วมกันก็เกิดการแกล้งกันขึ้น โดยเด็กเปี๊ยกนี้ ถูกหามเอาไปทิ้งในกุฏิผึ่งศพเจ๊ก ก่อนจะเอาลงหีบจำปาส่งไปฝังยังเมืองจีน เด็กเปี๊ยกได้ร้องด้วยความตกใจกลัว อาจารย์ได้ยินจึงได้ลงไปเปิดประตูกุฏิให้เด็กเปี๊ยกออกมา ดังได้ลงโทษพวกศิษย์โตที่แกล้งรังแกไปแล้ว แลเพื่อกันไม่ให้เรื่องเกิดขึ้นอีก จึงได้สั่งให้เด็กเปี๊ยก คอยรับใช้อยู่ใกล้อาจารย์ ซึ่งเด็กเปี๊ยกก็เอาใจใส่ปรนนิบัติอาจารย์ไม่หลบไปไหน ตลอดจนกระทั่งบรรดาแขกที่มาหาอาจารย์ เด็กเปี๊ยกก็คอยปรนนิบัติจัดน้ำร้อนน้ำเย็น กระโถน บุหรี่ หมากพลู ต้อนรับด้วยมารยาทเรียบร้อย จนแขกบางท่านชมว่าเรียบร้อย แล้วแขกก็เกิดเมตตาจิตปรานีให้รางวัล ครั้งแรกเด็กเปี๊ยกไม่กล้าเข้าไปรับเพราะยังไม่เข้าใจเรื่องดี ต่ออาจารย์ได้บอกให้เข้าไปรับ จึงได้คลานเข้าไปรับแล้วยกมือไหว้ แถมยังพูดอย่างหน้าตาเฉยว่า พระพุทธอยู่ในโบสถ์ พระสงฆ์คือตัวอาจารย์พระธรรมคือคำที่อาจารย์ได้สอนให้ประพฤติดีมีระเบียบทั่วไป แลเข้าใจตามที่อาจารย์สอนแล้วเด็กเปี๊ยกเข้าใจถูกแล้ว จึงเป็นตัวอย่างอันดีที่อาจารย์คอยเอาใจใส่สั่งสอนบรรดาศิษย์ทั้งหมดเพื่อประโยชน์ตัวเจ้าทั้งหลายได้มารวมกันศึกษาเล่าเรียน ขอให้พวกเจ้าเจริญสุขมีจิตใจงามตามพระธรรมคำสอนของพระสัมมาสัมพุทธเจ้าดังอาจารย์ได้สอน พวกเจ้าไปกินข้าวได้ สำหรับเจ้าเปี๊ยก อาจารย์ได้แบ่งอาหารไว้ให้เจ้า" แล้วชี้ไปที่จานซึ่งท่านได้แบ่งไว้ให้ ข้าพเจ้าก็คลานเข้าไปยกจานอาหารนั้นมา ก่อนจะยกก็ได้กราบท่านอาจารย์แลขออนุญาตเอา

ไปกินร่วมวงกับพวกพี่ ๆ ซึ่งท่านอาจารย์ก็ยิ้มแลตามใจข้าพเจ้า เช้าวันนั้นรู้สึกว่าการรับประทานอาหารเป็นไปอย่างเรียบร้อย ไม่มีการแย่งกัน พร้อมทั้งการล้างชามปัดกวาด ทำความสะอาดก็ช่วยกันทำโดยศิษย์รุ่นพี่เป็นธุระสั่งมอบร่วมกันช่วยล้าง ปัดกวาดทำความสะอาดเรียบร้อยดี ซึ่งท่านอาจารย์ท่านได้ยืนมองดูอยู่ห่าง ๆ เหมือนท่านได้คอยติดตามผลแห่งการสั่งสอนศิษย์ของท่าน.

ร. ศ. ๑๑๒ ข่าวโจษกันว่า กองทัพเรือฝรั่งเศสได้ยกเข้ามาทางปากน้ำเจ้าพระยาสู้รบกับทหารป้อมที่ปากน้ำ ท่านอาจารย์ก็ได้ออกไปบิณฑบาตโปรดสัตว์ตามปกติมีข้าพเจ้าพายหัวเรือไปด้วย ประจักษ์พยานตามข่าวโจษกัน บ้านผู้ที่เคยใส่บาตรของพระสงฆ์ต่างอพยพขึ้นไปทางเหนือ การโปรดสัตว์รับบิณฑบาตของพระสงฆ์เกิดฝืดเคือง การณ์จะเป็นอยู่นานเพียงใด ข้าพเจ้าไม่ทราบ เพราะคุณแม่ของข้าพเจ้าทราบข่าว ร้อนใจรีบมาขอท่านอาจารย์เอาข้าพเจ้ากลับไปอยู่บ้าน ข้าพเจ้าจึงกลายเป็นเด็กบ้านไปตั้งแต่บัดนั้น.

เมื่อเติบโตเป็นผู้ใหญ่ขึ้น ในระหว่างที่ข้าพเจ้ารับราชการอยู่ในกองทัพบก ได้สนใจเป็นพิเศษเรื่องความรู้ทางธรรม พระพุทธศาสนา รวมทั้งเรื่องศาสนาในโลกแลเรื่องของโลกด้วย ข้าพเจ้าได้ใช้เวลาว่างไปค้นหนังสือที่หอสมุดแห่งชาติ หอสมุดมหามกุฏราชวิทยาลัยวัดบวรนิเวศวิหาร แลหอสมุดสมเด็จกรมพระยาดำรงในระยะหลัง เรื่องศาสนาแลพระไตรปิฎก พระพุทธศาสนา ค่อยศึกษาไปเป็นเวลาช้านาน ที่สงสัยก็สอบถามท่านผู้รู้ได้ช่วยอธิบายที่จริงก็เป็นประโยชน์แก่ตัวข้าพเจ้ามาก จับความจริงเป็นแก่นสารได้เช่น ศาสนาพุทธสอนให้รู้ตัวของข้าพเจ้าเองแลรู้นั้นเป็นปัจจัตตัง รู้เฉพาะตัว ไม่เป็นสังคมไม่มีการเปรียบเทียบเหมือนตบมือข้างเดียว ซึ่งต่างกับเรียนรู้เรื่องโลกเป็นเรื่องสังคม มีการเปรียบเทียบ เหมือนตบมือสองข้าง แต่มนุษย์โลกต้องข้องอยู่กับ บาป บุญ คุณ โทษ เป็นธรรมดา อันเป็นลักษณะให้โลกคงเป็นโลก ธรรมเป็นธรรมอยู่ร่วมกัน เป็นดุลยภาพดึงกันไปดึงกันมา โลกจะเป็นธรรมโลกก็ดับ หรือธรรมจะเป็นโลกโลกก็ดับ แต่เวไนยสัตว์รู้ธรรมประพฤติปฏิบัติธรรมบรรลุมรรคผลประพฤติปฏิบัติธรรมหมดตัวตนที่เป็นโลกกลับเป็นธรรมสุทธิไม่เบียดเบียน แลผู้อื่นไม่เป็นสังคมชนะตนเองชนะ ๓ โลก คือ นรก สวรรค์ มนุษย์ ปรากฏการณ์จึงได้

ประจักษ์เป็นสักขีพยาน มนุษย์โลกได้รับเอาเรื่องสังคมที่จะต้องประพฤติปฏิบัติให้เป็นไปตามสังคม มาประพฤติปฏิบัติให้ไม่เป็นสังคม คล้ายจะประพฤติปฏิบัติให้เป็นเรื่องรู้เฉพาะตัวเงียบหายไป.

ความจริงจะต้องเป็นความจริง มีความจริงอยู่อย่างหนึ่งว่า โลกเรานี้อยู่กันด้วย

๑. เบียดเบียนล้างผลาญชีวิตกัน

๒. ยื้อแย่ง ลักขโมย ปล้นสะดม คดโกงกัน

๓. ผิดประเวณีกัน

๔. มุสาวาทกัน

๕. ดื่มสุราเครื่องดองของเมาด้วยประการทั้งปวง.

นี้เป็นเรื่องธรรมดาโลก อันมีความจริงเป็นเรื่องโลกจะต้องเป็น มิฉะนั้นก็ไม่ใช่โลก ทางฝ่ายธรรมตามหลักพุทธศาสนาก็ได้สร้างมติธรรมทวนกระแสอันนี้เรียกว่า บัญญัติศีลให้ประพฤติปฏิบัติต่อสู้อยู่ในอำนาจธรรมด้วยศีลห้า อันมี

๑. ควรเว้นจากการฆ่า

๒. ควรเว้นจากการลักขโมย

๓. ควรเว้นจากการผิดประเวณี

๔. ควรเว้นจากการมุสาวาท

๕. ควรเว้นจากการดื่มน้ำเมา

นี้เป็นความจริงฝ่ายธรรมเพื่อทวนกระแสโลก เมื่อความจริงต่อความจริงได้มาพบกัน ก็ย่อมมีธรรมดาเสมอกันไป คือกินกันไม่ลง แล้วธรรมะคือความตรัสรู้ขององค์พระสัมมาสัมพุทธเจ้าจะมีประโยชน์อะไรแก่มวลเวไนยสัตว์เล่า อ๋อต้องมีแน่ด้วยเหตุผล เดิมที่องค์พระสัมมาสัมพุทธเจ้า ก่อนที่พระองค์จะได้ตรัสรู้แจ้งของความสมมุติโลกมาเป็นวิมุติธรรม พระองค์ก็ต้องอยู่ในความสมมุติโลก เหมือนเราท่านนี่เอง แต่ด้วยธรรมดาอันเป็นนิติหรือกฎที่จะต้องประจักษ์แก่พระองค์ โดยที่พระองค์ได้เจนจัดสมมุติโลกมาจนเอือมระอาของการเวียนว่ายตายเกิด การหยุดเวียนว่ายตายเกิดจะต้องมีซึ่งพระองค์ได้ถึงบุญพบพระธรรม วิธีประ-

ประพฤติปฏิบัติตัวตนของพระองค์ ขึ้นสมมุติโลกเป็นมัชฌิมาปฏิปทาปฏิบัติด้วยความวิริยะ ขันติ สัจจะ เมตตา อุเบกขา สม่ำเสมอ บรรลุถึงความวิมุติธรรม พ้นสมมุติโลกตรัสรู้แจ้งโลกมนุษย์ โลกสวรรค์ โลกนรก ถึงแล้วซึ่งความพ้นทุกข์ ไม่เกิดไม่ตาย นี้เป็นความรู้ธรรมของข้าพเจ้าที่ได้เรียนรู้ ธรรมของพระพุทธเจ้าซึ่งตรัสรู้ชอบด้วยพระองค์ท่าน ดังมีหลักเป็นบรรทัดฐานในพระไตรปิฎกฉบับประเทศไทย แต่เมื่อพิจารณาด้วยสามัญปัญญาของเวไนยสัตว์โลกทั่วไป ก็ไม่อาจสามารถคลี่คลายให้หายไปได้ เรื่องความสงสัยหรือความไม่รู้ของเวไนย-สัตว์ทั้งมวล อันมีธรรมดาต่างกันตามสภาพ บาป บุญ คุณ โทษ ของแต่ละบุคคลนั้นเอง ดังพระสัมมาสัมพุทธเจ้าตรัสเป็นหลักไว้ ของความต่างกันเรื่อง บุญ ปัญญา เปรียบได้เหมือนดอกบัวเป็นจริงตามสภาพนี้ธรรมดาชี้ให้เห็นเป็น ๔ จำพวก คือ

๑. ดอกบัวพ้นน้ำบาน

๒. ดอกบัวกำลังจะโผล่ขึ้นพ้นน้ำบาน

๓. ดอกบัวอยู่ใต้น้ำเติบโตไปสู่ความบาน

๔. ดอกบัวโผล่จากเปลือกตมขึ้นอยู่ใต้น้ำแต่ไม่มีโอกาสบาน

รวมเวไนยสัตว์มนุษย์ ๔ จำพวก เปรียบได้กับธรรมชาติ ดอกบัว ๔ ลักษณะดังกล่าวมาก็จะเห็นได้มีดอกบัวบานขึ้นพ้นน้ำ เข้าลักษณะเปรียบได้กับเวไนยสัตว์มนุษย์พอจะรับฟังพระธรรมตรัสรู้ของพระองค์ได้ พระองค์จึงได้ทรงเมตตาประกาศพระธรรมอันล้ำลึกเต็มไปด้วยเหตุผลเป็นประโยชน์แก่ปวงเวไนยสัตว์โลก แลเทพเจ้าฟ้าดินอินทร์พรหมแต่บัดนั้นเป็นศาสนาพุทธศาสนาในโลกศาสนาหนึ่ง

มูลเหตุก่อตัวเริ่มแรก ศาสนาก็จะเป็นทำนองเดียวกันการอุบัติโลก คือ อวิชชาเป็นต้นเหตุ ฟังดูก็ยากที่จะเข้าใจเพราะคำศาสนาเป็นคำปัจจุบัน เปลี่ยนแปลงมาจากความเป็นไปของเวไนยสัตว์ คือเวไนยสัตว์ป่าเปลี่ยนเป็นเวไนยสัตว์บ้าน เวไนยสัตว์เมือง เวไนย-สัตว์ประเทศ แลเวไนยสัตว์โลก กำลังพยายามเป็นเวไนยสัตว์จักรวาลเพราะกำลังค้นคว้าประดิษฐ์ยานพาเหาะขึ้นพิชิตห้วงอวกาศถึงดาวนพเคราะห์ เช่น ดวงจันทร์ เป็นต้น

พระไตรปิฎกกล่าวถึงการเกิดในมนุษย์ภพมี ๔ ประการคือ

๑. เกิดในมดลูก มีพ่อแม่สืบพันธุ์
๒. เกิดจากไข่ มีพ่อแม่สืบพันธุ์
๓. เกิดด้วยอุตุถึงขีดสุด ไม่มีพ่อแม่
๔. เกิดจากการเปลี่ยนแปลง ไม่มีพ่อแม่

มนุษย์อยากทราบว่าสิ่งทั้งหลายที่ปรากฏขึ้นในโลกนั้น มันเป็นมาอย่างไร เมื่อตอบไม่ได้มนุษย์มีปัญญาอ้อนวอนกราบไหว้ขอความกรุณาช่วยเหลือ การจึงปรากฏตามพระคัมภีร์ฤคเวท มนุษย์ได้ก้มเกล้ากราบไหว้วิงวอน บูชาบวงสรวงเป็นพิธีกรรมสังเวยเทพเจ้าไปตามที่ได้เข้าใจจะกราบไหว้วิงวอนได้เห็นได้ชัดเป็นปัญญาของเวไนยสัตว์ถึงบุญโดยแท้ แลก็เป็นสิทธิของเวไนยสัตว์มิใช่อำนาจปัญญาของใครที่ไหนอื่นแล้วยกย่องกลายเป็นมติไว้ นานพอที่มตินั้นจะแก่กล้าทนอยู่ได้ ถึงขนาดเป็นแบบแผน ประเพณี ลัทธิ และในที่สุดเปลี่ยนมาเป็นศาสนาดังประจักษ์อยู่ทุกวันนี้ ก็ได้แก่เรื่องไม่รู้เป็นเรื่องรู้ หรือ อวิชชา มาเป็นวิชชา แลที่ถูกต้องตามพุทธวจนะก็คือ รู้สมมุติรู้วิมุติ แล้วค่อย ๆ ปฏิบัติวิมุติอาศัยสมมุติก้าวขึ้นไปเป็นขั้น ๆ ผ่านสมมุติเป็นสิทธิของมนุษย์เวไนยสัตว์ ประพฤติปฏิบัติศาสนาแล้วก็จะแจ่มแจ้งแก่ใจ ทราบด้วยตนของตนเองหรือไม่ก็มืดไปตามลักษณะปรัชญาของปุถุชน ไม่ใช่พุทธปรัชญาหรือพุทธปัญญา แม้ข้าพเจ้าผู้กำลังเขียนก็ยังเป็นปุถุชนอยู่ หนาไปด้วยความไม่รู้ ผลความรู้เขียนมาได้ก็เป็นความรู้อย่างมืด ๆ หรืออย่างดีก็เป็นปรัชญาของข้าพเจ้าเท่านั้น.

ลำดับต่อมา ปรากฏในพระคัมภีร์ศาสนาพราหมณ์เรื่องฤาษี ชีไพร กองกูลอัคคีหรือมุนีเจ้าในสมัยนั้น มนุษย์เจริญเรียนรู้เห็นความจริง หรือเวไนยสัตว์ถึงบุญ รู้เรื่องความสันโดษ วิเวกสงัดเงียบในใจ เป็นความสุขเป็นแนวทฤษฎีเริ่มแรก ดังได้ประพฤติปฏิบัติไว้เป็นแบบอย่างเรียกว่าพระมุนี พระฤาษี พระดาบส ได้พบแล้ว ตบะพิธีกรรม ทำให้จิตใจว่าง ดังศาสนาพุทธเรียกว่า วิปัสสนากรรมฐาน หรือ สมถกรรมฐาน เป็นผลมรรคปฏิบัติได้ประสพรู้ เรื่องพระอินทร์บนสวรรค์ ยมพบาลในนรก แสดงว่าเวไนยสัตว์ได้เรียนรู้โดยฝึกหัดจิตใจถึงความสงัดเงียบ ว่างเปล่า ก็บังเกิดเป็นบุญให้เกิดตาทิพย์ หูทิพย์ แทนตาเนื้อ หูเนื้อ หรือด้านนอก หูนอก มาเป็นตาใน หูใน ประพฤติปฏิบัติกันขึ้นแล้ว วิมุติ

สัจจะเห็นสมมุติสัจจะ.

ลำดับต่อมาศาสนาสมบูรณ์แบบมีทฤษฎีเป็นหลักฐานครบถ้วนก็ได้ตามมา เมื่อโลกถึงอุดมบุญพระพุทธเจ้าอุบัติขึ้นในโลกก็เป็นเรื่องของเวไนยสัตว์ ประพฤติปฏิบัติบุญต่อเนื่องชาติแล้วชาติเล่าช้ำนานแล้วถึงสี่แสนอสงไขยมหากัป สัมฤทธิผลบารมีบุญสร้างสมแล้วถึงพุทธบารมี ๓๐ ทัศ สมบูรณ์ถึงพุทธภูมิตรัสรู้เป็นองค์พระพุทธเจ้าได้แล้ว ตาทิพย์ หูทิพย์ ตัวทิพย์ ใจทิพย์ แลปัญญาทิพย์ สมบูรณ์แบบวางรากฐานการตรัสรู้ รูปธรรมนามธรรมตัวตนแลไม่มีตัวตนแจ้งให้เห็นชัดธรรมเห็นโลก มีพฤติกรรมลึกลับซ่อนเร้นปิดตัวเหตุ มีธรรมดาเป็นธรรมชาติ วัฏฏะ หมุนเวียนเปลี่ยนแปรไป ล้วนแต่เป็นผล เป็นกฎเกณฑ์สมมุติสัจจะตามเรื่องของโลกแลเป็นทุกขสัจจะแจ้งชัดตามอริยสัจจ์ ๔ ทุกข์ สมุทัย นิโรธ มรรค

การปฏิบัติมีทางเดียว คือ มัชฌิมาปฏิบัติ แลเมื่อบรรลุประสพผลปฏิบัติ ต้องอยู่ในวินัยโดยเคร่งครัด เป็นเรื่องรู้ปัจจัตตัง รู้เฉพาะตน ห้ามอวดมรรคอวดผล แลต้องตั้งอยู่ในมรรค ๘ เหมือนมีศีลมัดใจ ครอบเรื่องอวตารของศาสนาพราหมณ์เปลี่ยนมาเป็นกรรมของแต่ละเวไนยสัตว์

เราพุทธมามกะจึงเห็นได้ชัด ศาสนาพุทธสอนให้เห็นถึงสิทธิมนุษย์เวไนยสัตว์ก็เพราะมนุษย์เวไนยสัตว์ได้ประพฤติปฏิบัติแล้ว สอบสวน ทบทวน วิจัยของพฤติกรรมโลกสมมุติสัจจะด้วยปัญญา พากเพียรอดทนต่อสู้กับความจริงของโลก รวบรวมเป็นหลักตามผลมรรคปฏิบัติด้วยความตรัสรู้ แลด้วยพระเมตตาประโยชน์สุขสุทธิตามหน้าที่แก่เวไนยสัตว์โลกสืบไป

เพราะฉะนั้น บรรดาศาสนาในโลกจะมีอยู่เท่าใดก็ตามก็จะต้องตกอยู่ในสภาพทำนองเดียวกันเหมือนกับโลกมนุษย์ โลกสวรรค์ โลกนรก โลกพระนิพพาน พร้อมทั้งพระเจ้าเทพยเจ้า พระพรหมและเทพยเจ้าอื่น ๆ อีกมาก แลพระพุทธเจ้าทุกพระองค์นั้นด้วย แต่ศาสนาเป็นเรื่องละเอียดสอนถึงจิตใจมนุษย์ได้แนบสนิทจนดูเหมือนทุกคนรู้เรื่องศาสนา มนุษย์จึงมีโลกมีศาสนาพร้อม ซึ่งความจริงก็ได้เป็นดังว่าเกิดเป็นผลประจักษ์ ตามประวัติศาสตร์โลกมนุษย์ได้รู้ความจริงเรื่องโลกเรื่องธรรม ถึงประพฤติปฏิบัติตัวตนชนะตนเองตามธรรมเป็น

องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ตรัสรู้ชอบไว้ศาสนาพุทธเป็นหลักให้ประพฤติปฏิบัติตาม ตามหน้าที่ของพระพุทธเจ้า ตั้งอยู่ด้วยความเมตตาเลอุเบกขา แลพระพุทธเจ้าทุกพระองค์ ก่อนที่จะได้ตรัสรู้เป็นองค์พระพุทธเจ้า พระองค์ก็ได้เคยตกอยู่ในสภาพธรรมดา ธรรมชาติ วัฏฏะ เปลี่ยนแปลงมาจนถึงได้เป็นมนุษย์มาก่อนเหมือนเราท่าน มนุษย์ปัจจุบันจึงเห็นได้ชัด เรื่องมนุษย์โลกกับศาสนา ได้วัฏฏะปฏิบัติวิวัฒนามาจนถึงปัจจุบัน ทำให้เราสามารถรู้เรื่อง โลกเรื่องธรรม โลกเป็นเจ้าของร่างกายและชีวิตทุกรูปทุกนามหรือเรามนุษย์ตกเป็นทาษโลก แลโลกก็มั่นในหน้าที่โลกที่จะให้มนุษย์ตกเป็นทาษตลอดไป คิดถึงการเป็นหน้าที่ ๆ โลกต้อง กระทำดังนั้นก็เป็นเหตุผลชอบตามหน้าที่ ส่วนศาสนา มีธรรมสอนจิตใจมนุษย์ให้เป็นสุขพ้น ทุกข์สุทธิก็มิได้ลดละหน้าที่ แต่ไหนแต่ไรมาดูเหมือนจะกล่าวได้ ได้ร่วมมาพร้อมกับโลกได้ อุบัติมีระเบียบแบบแผนคือธรรม เป็นเหตุให้อุบัติเกิดโลกเป็นผลร่วมกับธรรม พร้อมทั้งโลก นรก โลกสวรรค์ โลกพระนิพพาน ปรากฏตามหลักศาสนาปฏิวัติวัฒนาการร่วมมากับโลก เริ่มอุบัติเริ่มแรกมาจนถึงปัจจุบันและทำให้เข้าใจถึงอนาคต โลกกับศาสนาจะต้องร่วมกันตลอด ไป เพราะเป็นระเบียบแบบแผนธรรมดาธรรมชาติเป็นเหตุ.

ข้าพเจ้าเป็นพุทธมามกะ ศาสนาพุทธก็ย่อมเข้าถึงหลักศาสนาพุทธได้มากเท่าบุญ สนใจเหมือนนักศาสนาอื่น ๆ เช่นกัน เปรียบได้เท่ากับหนอนชมภู่ก็ว่าชมภู่เท่านั้นเลิศแล้ว จึงได้ประมวลความเข้าใจ บรรดาศาสนาเป็นศาสนาศาสตร์ ยึดหลักศาสนาพุทธเป็นหลักด้วย หมวดธรรมในพระไตรปิฎกแสดงไว้อวิชชาเป็นต้นเหตุในหมวดธรรมปฏิจจสมุปบาท ข้าพเจ้า ได้พิจารณาพระธรรมหมวดนี้มาช้านาน ก็เห็นแจ้งในใจของข้าพเจ้า แลที่จับใจที่สุดก็ได้แก่ องค์ธรรมองค์ที่ ๑ คือ อวิชชาเป็นต้นเหตุของมวลผลประจักษ์ทั้งมวลว่าผลประจักษ์นั้น ๆ อวิชชาเป็นต้นเหตุจึงเป็นรากฐานของศาสนาพุทธถือไม่รู้เป็นต้นเหตุ เป็นการปฏิวัติศาสนา พราหมณ์ ฮินดู และโยคี ซึ่งถือรู้เป็นต้นเหตุมาเดิมนั้น คือ วิชชาเป็นอวิชชา.

คำอวิชชาเป็นคำตรัสรู้ของพระสัมมาสัมพุทธเจ้าจึงไม่ควรนำมาแปลตามความหมาย ของปุถุชน เช่นแปลว่าไม่รู้ ก็หมายถึงต้นตอผู้กล่าวก็ไม่รู้เหมือนกัน แท้จริงคำว่าตรัสรู้ หมายถึง ผู้ยังไม่ถึงบุญจะรู้ก็จะรู้ไม่ได้ นอกจากจะประพฤติตามนัยนิติของความตรัสรู้ เป็นเมธสัมมาปฏิบัติ

บรรลุมรรคผล ประพฤติปฏิบัติชอบแล้วดีแล้วก็จะรู้ได้ถึงความตรัสรู้ของอวิชชานั้น แลบังคับให้รู้เป็นปัจจัตตังรู้เฉพาะตน ความตรัสรู้ได้กำหนดใช้คำอวิชชาเป็นต้นเหตุเริ่มแรกนั้นชอบแล้ว แลเหนืออวิชชาก็จะเป็นอวิชชาไม่มีที่สิ้นสุด.

ฉะนั้น ข้าพเจ้าผู้เป็นพุทธมามกะปุถุชนได้ตระหนักดีอยู่แล้วจึงได้ใช้คำว่า "ประดุจว่า" หรือ "น่าจะเป็นเช่นนั้น" เพื่อให้เรื่องได้เป็นไปตามมาตรการของปุถุชน กล่าวหรือแสดงต่อปุถุชน สำหรับผู้รู้ขอยกมือขึ้นเคารพกราบไหว้แลบูชา

ศาสนาเป็นวิทยาอันลึกซึ้ง ละเอียดประณีตประพฤติปฏิบัติให้เกิดผล จิตใจรู้ซึ่งมนุษย์ได้ค้นพบปฏิบัติตกทอดต่อ ๆ กันเหมือนมรดกตกทอด รับประพฤติปฏิบัติแก้ไข วิวัฒนาการจากการเชื่ออย่างหยาบตามสภาพแล้วก็ละเอียดสุดยอดสุทธิ ปรากฏตามประวัติศาสตร์โลกปัจจุบันนี้ให้เห็นศาสนาพุทธได้ปฏิวัติศาสนาพราหมณ์ ฮินดู แลโยคี มาเป็นศาสนาพุทธถือไม่รู้แทนรู้ คือ อวิชชาแทนวิชชาตรงตามธรรมดาธรรมชาติความเป็นจริงของโลก ตรงกับวิทยาการทางโลกว่า นิติวิทยา ภาษาอังกฤษว่า เอธซิค (Ethics) ซึ่งโลกเพิ่งจะได้ค้นพบเมื่อประมาณ ๔๐๐–๕๐๐ ปีมานี้เอง ความหมายของวิชานี้คือธรรมดาธรรมชาติหรือความเป็นระเบียบ ซึ่งจะพิจารณาตามธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าก็จะตรงกับคำว่า พระธรรม อันจะกำหนดให้เข้าใจได้ก็คือ ธรรมดาธรรมชาติทั้งหลายนั่นเอง แลด้วยเหตุผลของโลกอีกเหมือนกัน หรือนิติวิทยา หรือพระธรรม มนุษย์บรรพบุรุษสมัยศาสนาพราหมณ์ สมัยศาสนาฮินดู สมัยศาสนาโยคี ได้ถือรู้เป็นเหตุเริ่มแรกก็เพราะถือรู้ไปตามธรรมดาเห็นได้ตามโลก เช่นเห็นโลกแบนจะให้เห็นเป็นอื่นได้อย่างไร เมื่อเห็นแบนก็ต้องว่าแบนแล้วใช้ปัญญาคิดต่อไปถึงปลาอานนท์หนุนโลกไว้อีก เปรียบเทียบมาจากความเป็นจริงเห็นกันได้ในสมัยนั้น ๆ สมัยต่อมามนุษย์ได้ปฏิวัติให้โลกเป็นเขาพระสุเมรุ ใต้ภูเขาเป็นโลกนรก เสมอพื้นเป็นโลกมนุษย์ สูงขึ้นไปเป็นโลกสวรรค์ สูงจากสวรรค์เป็นชั้นพรหม มีพระอาทิตย์ทรงรถกระทำหน้าที่พระอาทิตย์ส่องแสงสว่างขับไปรอบเขาพระสุเมรุ

ศาสนาที่เกิดขึ้นนั้นมีอยู่หลายศาสนา การนับถือศาสนาจึงแตกต่างกันไปตามกาลเทศะแลผลกรรมของเหล่าเวไนยสัตว์เป็นธรรมดา แต่จะมีมากเท่าใดก็รวมแบ่งได้เป็น ๓ ประการ คือ

๑. ศาสนาประเพณี

๒. ศาสนาปรัชญา

๓. ศาสนาสุทธิ

๑. ศาสนาประเพณี เป็นการทำไปตามแบบแผนกำหนด แต่ถ้ารู้มากล้นไปก็เลยไปเข้าหลักไสยศาสตร์ ประพฤติปฏิบัติเหมือนครูพักลักจำ ไม่เป็นกิจลักษณะดังจะล้อ ๆ เลียน ๆ และเมื่อจิตฝ่ายต่ำครอบงำ โลภบังเกิดก็ดูแสดงออก เป็นผู้รู้โลกรู้ธรรมตามที่ลักจำเอามาแสดง จะเป็นศาสนาประเพณีหรือศาสนาโลกีย์ หรือศาสนาโลกุตระก็จะทำเพื่อโลภหรือเพื่อหลอกลวงตัวเอง ในที่สุดก็เที่ยวหลอกผู้อื่น

๒. ศาสนาปรัชญา โลกียะหรือโลกียศาสตร์ ประพฤติปฏิบัติถึงแล้วซึ่งวิชาการนิติวิทยา ธรรมดา ธรรมชาติ ยังไม่ถึงชนะตนเอง ชนะจบสิ้นเหมือนมีเส้นผมบังไว้เพลินไปกับสมมุติโลกแลวิมุติโลก กั้นไม่ให้ถึงชนะตนเองชนะจบสิ้น จึงมีผลยังเป็นทาษสมมุติแลวิมุติโลกนั้น ไม่เป็นไทยสุทธิได้ แต่ผลบุญอาจจะส่งให้ไปเกิดบนสวรรค์ แลก็สามารถไปปฏิบัติต่อบนสวรรค์ให้ถึงชนะตนเองชนะจบสิ้น เป็นไทยพ้นการเป็นทาษ พ้นนรก สวรรค์ มนุษย์ ถึงพระนิพพาน หมดสุข หมดทุกข์ หมดเกิด หมดตายได้

๓. ศาสนาสุทธิ โลกุตระหรือโลกุตรศาสตร์ ประพฤติปฏิบัติพ้นแล้ว ชนะตนเองชนะจบสิ้น เป็นไทยพ้นจากการเป็นทาษ พ้นนรก สวรรค์ มนุษย์ ถึงพระนิพพาน หมดสุขทุกข์ หมดเกิดตายได้

การนับถือศาสนานี้เป็นชุมชนสังคม ก็จะเห็นลักษณะแบ่งออกไปได้มี

๑. ชุมชนสังคม ถืออำนาจเป็นธรรม เปรียบกับทางธรรมก็คืออกุศลาธัมมา

ได้แก่ฝ่ายบาป ในสมัยพุทธกาล ได้แก่ คณาจารย์พระเทวทัต เป็นชุมชนสังคม ถืออำนาจเป็นธรรม

๒. ชุมชนสังคม ถือธรรมเป็นอำนาจ หรือ กุศลาธัมมา ได้แก่ฝ่ายบุญ ถ้าเปรียบกับชุมชนในสมัยพุทธกาล ได้แก่ชุมชนพระมหาวีระ ต้นศาสนาเชน ดำเนินแสวงโมกขธรรมในคราวเดียวกับองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า แลเมื่อองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าได้ถึงบุญญาพระบารมี ได้ตรัสรู้พระโพธิญาณสำเร็จ ตรัสรู้ชอบด้วยพระองค์ท่าน พระองค์ได้ทรงระลึกถึงผู้ที่พระองค์ควรจะได้โปรด โดยเทศนาพระธรรมล้ำลึกสุขุมคัมภีรภาพละเอียดสลับซับซ้อน ให้กระจ่างแจ้งในจิตใจของผู้ถึงบุญได้สดับตรับฟังได้บรรลุมรรคผลได้พระอรหันต์ถึงพระนิพพาน พระองค์ได้เสด็จไปหาพระมหาวีระต้นศาสนาเชนเพื่อจะบอกว่าพระองค์ได้ประพฤติปฏิบัติสำเร็จมรรคผลตรัสรู้ชอบด้วยพระองค์ท่านเป็นองค์พระพุทธเจ้าแล้ว เพื่อให้ได้เป็นนิสัยแก่พระมหาวีระต้นศาสนาเชน ซึ่งพระองค์ก็ได้ปฏิบัติตามที่พระองค์มุ่งหมาย โดยเสด็จผ่านกัน พระมหาวีระได้เดินสวนทางมา พระมหาวีระเมื่อขณะเดินสวนผ่านก็ได้ยินที่องค์พระพุทธเจ้าได้ตรัสแจ้งดังกล่าวมา พระมหาวีระได้ตอบว่า "เป็นเรื่องของท่าน" แล้วก็ผ่านไป จึงเป็นเรื่องทำให้น่าคิดเหมือนสุภาษิต "ใกล้เกลือกินด่าง" แลพระมหาวีระผู้นี้เป็นหัวหน้าคณาจารย์สังคม ถือธรรมเป็นอำนาจ

๓. ชุมชนสังคม ถือธรรมเป็นธรรม หรืออพยากตาธัมมา ได้แก่ฝ่ายไม่บาปไม่บุญ ได้แก่สังคมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเป็นหัวหน้าคณาจารย์สังคมถือธรรมเป็นธรรม

บรรดาสังคมทั้ง ๓ อย่างที่กล่าวมาแล้วนั้นเป็นสังคมที่อยู่ในสมัยพุทธกาล ในดินแดนตอนเหนือของประเทศอินเดีย เรียกว่าแคว้นโกศล แลเป็นตัวอย่างของสังคมที่เป็นอยู่ในโลกนี้

อันการตรัสรู้ขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้านั้นถือได้ว่าเป็นบุญกุศลอันยิ่งใหญ่แก่เหล่าเวไนยสัตว์โลก โดยเฉพาะอย่างยิ่งพวกเราเหล่าพุทธศาสนิก ได้เรียนรู้แลประพฤติปฏิบัติตามธรรมอันแจ้งอยู่ในพระไตรปิฎกฉบับประเทศไทย ดังเช่นหัวข้อธรรมอริยสัจ ๔

ได้แก่ ทุกข์ สมุทัย นิโรธ มรรค

องค์	๑. ทุกข์	เป็นผล	}	คู่แรกสัจจะความจริงโลก
	๒. สมุทัย	เป็นเหตุ		
	๓. นิโรธ	เป็นผล	}	คู่หลังสัจจะความจริงธรรม
	๔. มรรค	เป็นเหตุ		

คู่แรกความจริงของโลก คู่หลังความจริงของธรรม รวม ๒ คู่ ๔ องค์ เป็นสัจจะความจริงธรรม ซึ่งบอกหนทางให้ปฏิบัติสัจจะความจริงตามทางธรรมอันเป็นหนทางย่นย่อหรือทางตรงระยะสั้นตรงสู่เป้าหมายได้พ้นทุกข์เป็นสัจจะ มิฉะนั้นก็ต้องเป็นเหมือนงมเข็มในท้องพระมหาสมุทร หรือขึ้นเครื่องบินเอาห่วงกลมพอดีหัวเต่า ทิ้งห่วงโยนห่วงนั้นให้เข้าหัวเต่าตัวเดียวที่ดำผุดดำว่ายอยู่ในท้องพระมหาสมุทรนั้นให้ได้ ดังมีผลงมกันมาทดลองกันหรือปล่อยกันมาแล้วแต่ก่อนพุทธกาล โดยไม่มีใครบุญถึงรู้สุทธิหน้าที่ของตนควรประพฤติปฏิบัติให้พ้นทุกข์ด้วยประการอันถูกต้องตรงทางระยะสั้นนั้นได้

ก่อนที่พระองค์จะได้ทรงค้นพบมรรควิธีที่ได้ประสพผลสำเร็จในการตรัสรู้อันเป็นทางมัชฌิมาปฏิปทานั้น พระองค์ได้ทรงบำเพ็ญทุกรกิริยาอันเป็นประพฤติปฏิบัติที่นิยมกันในสมัยนั้น ซึ่งพระองค์ได้ทรงใช้พระปัญญาประพฤติปฏิบัติแลยังมิได้มีใครได้เคยประพฤติปฏิบัติเทียบเท่ากับพระองค์ โดยพระองค์ได้ทรงเห็นทางที่ชอบประพฤติปฏิบัติกันโดยการทรมานสังขารแต่ของพระองค์ได้ทรงใช้วิธีการแตกต่างออกไป โดยใช้วิธีค่อย ๆ ลดพระกระยาหารที่ต้องฉันประจำวันลงทุกวัน เป็นเวลา ๖ ปี จนถึงมื้อละหนึ่งเม็ดข้าวเป็นที่สุด ถึงไม่ฉันเลยถึง ๖ วัน ความสำเร็จมรรคผลทางจิตใจไม่ประจักษ์ผล แต่ก็ได้ความรู้ทางโลกการอั้นอัสสาสะ ไม่หายใจทางจมูก ทางปาก ลมหายใจก็ไปออกทางหู แลเมื่ออุดหูก็ไปออกตามเส้นผมแลขนตามร่างกาย ซึ่งเป็นพิเศษของการทรมานกาย แลพระองค์ก็ทรงพบว่า ขืนบำเพ็ญต่อไป ก็ต้องตกอยู่ในสัญญาของพระยามัจจุราชเป็นที่สุด พระองค์จึงได้ทรงกลับพระทัยเลิกการทรมานกลับฉันอาหารอย่างเดิม จากน้อยไปหามาก จนถึงขนาดปกติที่จะให้ร่างกายคงอยู่ได้ต่อไปเพื่อพิจารณาค้นหาวิธีที่เหมาะสมประพฤติปฏิบัติจนเป็นเหตุทำให้พระปัญจวัคคีย์ทั้งห้าที่เคยนิยม

ชมชอบวิธีการบำเพ็ญทุกรกิริยาของพระองค์ได้อาสาสมัครคอยช่วยปรนนิบัติพระองค์มาช้านาน ได้พากันละทิ้งพระองค์ไปอยู่ที่อื่น ประพฤติปฏิบัติอย่างที่ยังเชื่อดั้งเดิมว่า ทางสำเร็จทางจิตมีทางเดียว คือทรมานกายตามวิธีต่าง ๆ ที่ชอบประพฤติปฏิบัติในสมัยนั้น

พระโพธิสัตว์สิทธัตถะราชกุมารได้ทรงสละหมดสิ้นแล้วสมบัติโลก ถึงบุญได้ดำเนินการประพฤติปฏิบัติแสวงหาโมกขธรรม คือสมบัติธรรมได้แก่จิตใจสำเร็จมรรคผลประพฤติปฏิบัติพระองค์ ได้ประทับใต้ต้นโพธิ์ในวันเพ็ญเดือน ๖, ปฐมยามธรรมสำเร็จมรรคผลทางจิตใจประจักษ์ผลประจักษ์แก่พระองค์ สมบัติธรรมหรือโมกขธรรมด้วยแรงบุญพร้อมทั้งการอธิษฐานคืนวันวิสาขะ เมื่อก่อนพุทธศักราช ๔๕ ปี หรือสองพันห้าร้อยกว่าปีมาแล้ว ได้ทรงพบวิชชาปุพเพนิวาสานุสสติญาณ คือความรู้ทางระลึกชาติได้ในยาม ๑ หรือยามต้น แลในยาม ๒ หรือยามกลางของคืนนั้น พระองค์ได้ผลประจักษ์จุตูปปาตญาณรู้การจุติปฏิสนธิ ตาทิพย์ หูทิพย์ แลในยาม ๓ ได้ผลประจักษ์อาสวักขยญาณรู้การสิ้นไปของกิเลสจากจิต พระองค์จึงได้ชัยชนะประพฤติปฏิบัติตนถึงหมดตนสมมุติโลกถึงวิมุติธรรมหมดเกิดหมดตายในภพต่อไปในภพนี้ ขณะนั้น พระชนมายุของพระองค์ได้ ๓๕ พรรษา แลพระองค์ได้ตั้งความปรารถนาไว้ตามพุทธประเพณีของพระพุทธเจ้า พระองค์อธิษฐานเพื่อทำการสั่งสอนเวไนยสัตว์ให้ได้รู้วิธีประพฤติปฏิบัติตนชนะตนเองโดยไม่เบียดเบียนตนแลผู้อื่น เป็นสายกลางไม่ตึงเกินไปแลไม่หย่อนเกินไปเป็นบรรทัดฐาน พระองค์ได้ทำการสั่งสอนอยู่ถึง ๔๕ ปีจนพระชนมายุครบ ๘๐ พรรษาจึงได้ดับขันธ์เข้าสู่พระนิพพาน ในระหว่างปีที่พระองค์ได้ประพฤติปฏิบัติสั่งสอนพระธรรมของพระองค์ อันเป็นธรรมวิมุติ ตามเรื่องพระยามารก็ได้เคยทูลเตือนให้พระองค์เข้าสู่พระนิพพานอยู่เสมอ ซึ่งพระองค์ก็ได้ตอบพระยามารว่า "มันเป็นเรื่องของฉันไม่ใช่เรื่องของท่าน" เมื่อพระองค์ได้ทรงกระทำหน้าที่ของพระองค์ถึงสมบูรณ์พร้อมด้วยประการทั้งปวงของการสั่งสอนเวไนยสัตว์แล้ว พระธรรมที่ได้ทรงเทศนาโปรดไว้มีพระเจ้า ๕๐๐ ชาติ พระเจ้า ๑๐ ชาติ ฯลฯ รวมเป็นพระไตรปิฎก ฎกพระพุทธศาสนาฉบับประเทศไทย ๘๔,๐๐๐ พระธรรมขันธ์ แยกได้เป็น

๑. พระสูตร ๒๑,๐๐๐ พระธรรมขันธ์

๒. พระวินัย ๒๑,๐๐๐ พระธรรมขันธ์

๓. พระปรมัตถ์ ๔๒,๐๐๐ พระธรรมขันธ์

รวมเป็น ๘๔,๐๐๐ พระธรรมขันธ์

พระไตรปิฎก ๘๔,๐๐๐ พระธรรมขันธ์นี้ ข้าพเจ้าสงสัยอยู่มากจึงได้คิดค้นตามความสงสัย ก็ได้ประสพผลคิดค้นนั้น ขจัดความสงสัยเฉพาะตัวข้าพเจ้าได้ดังคาดคิด ข้าพเจ้าได้คาดคิดถึงหมวดธรรมในพระไตรปิฎกมาเขียนเป็นตัวเลขไว้ ความก็เป็นจริงดังคาด คือ

๑. เลข ๘ มาจาก มรรค ๘

๒. เลข ๔ มาจาก อริยสัจจ์ ๔

๓. เลข ๘ กับเลข ๔ บวกกันเป็น ๑๒ ตรงกับหมวดธรรมพระปฏิจจสุมปบาท ๑๒

๔. เลขศูนย์ ๐๐๐ ๓ ศูนย์ หมายถึง ๓ ภพคือ ภพนรก ภพผลบาป ภพสวรรค์ ภพบุญ ภพมนุษย์ ภพผลประจักษ์

ก. มนุษย์บาป บาปสนอง

ข. มนุษย์บุญ บุญสนอง

ค. มนุษย์คุณ คุณสนอง

ง. มนุษย์โทษ โทษสนอง

แสดงพระไตรปิฎก ๘๔,๐๐๐ พระธรรมขันธ์มาจากหมวดธรรม พระปฏิจจสมุปบาท ๑๒ แลพระไตรปิฎกนั้นแบ่งเป็น ๓ ภาคคือ พระปรมัตถ์ พระปฏิบัติ (พระวินัย) พระสูตร แต่ละภาคก็จารนัยเป็นตัวเลขอีก คือ

๑. พระปรมัตถ์ ๔๒,๐๐๐ พระธรรมขันธ์

๒. พระปฏิบัติ (พระวินัย) ๒๑,๐๐๐ พระธรรมขันธ์

๓. พระสูตร ๒๑,๐๐๐ พระธรรมขันธ์

ตัวเลขที่นำมาผูกขึ้นนี้ เช่น ๒,๑ และ ๔,๒ ก็มาจากหมวดธรรมพระปฏิจจสมุปบาท ๑๒ อีกเช่นกัน ดังจะเห็นได้

๒ ได้แก่องค์ธรรม ๒ คือ กาม

๑ ได้แก่องค์ธรรม ๑ คือ อวิชชา

๔ ได้แก่องค์ธรรม ๔ คือ นามรูป

ส่วนเลขศูนย์ ๐๐๐ ๓ ศูนย์ ก็หมายถึง ๓ ภพ เป็นผลรองรับกรรมปฏิบัติดังกล่าวมาแล้ว จึงเห็นได้ชัดแจ่มแจ้ง พระไตรปิฎก ๘๔,๐๐๐ พระธรรมขันธ์ แยกเป็น พระปรมัตถ์ ๔๒,๐๐๐ พระธรรมขันธ์ พระวินัย ๒๑,๐๐๐ พระธรรมขันธ์ พระสูตร ๒๑,๐๐๐ พระธรรมขันธ์ ตัดเลขศูนย์ ๐๐๐ ๓ ศูนย์ออก เพราะเข้าใจเป็น ๓ ภพ ก็คงเหลือตัวเลขขยายมาจากพระธรรมปฏิจจสมุปบาท ๑๒ ตรงนี้ชี้ให้เห็นความสำคัญของพระธรรม พระปฏิจจสมุปบาท ๑๒ องค์ ดูจะเป็นแม่บทขยายเป็นองค์ธรรมประพฤติปฏิบัติได้ท่วมโลกเลย ข้าพเจ้าเข้าใจจึงยากแก่การจะเขียนอธิบาย นอกจากจะเข้าใจเฉพาะตัวหรือประพฤติปฏิบัติธรรมเกิดผลเป็นมรรคผลสำเร็จก็อยู่ในวินัยห้ามอวดมรรคอวดผล เพราะเป็นบาปกลับไปเหมือนมติโลก ผู้รู้ไม่แสดงรู้ก็เท่ากับไม่รู้ จึงเป็นมติธรรมประจำใจ ต้องประพฤติปฏิบัติเป็นดุษนีย-ภาพ ด้วยเพ่งเมตตาจิตแลอุเบกขาเป็นประมาณ แต่ที่ข้าพเจ้าขึ้นมาเขียนหยดทองพระพุทธ-ศาสนานี้ ก็เพราะข้าพเจ้ายังเป็นปุถุชนธรรมดา แลสนใจในพระธรรมเท่านั้น ยังอยู่ในสัญญา-โลกตามวิสัย.

ตามพระธรรมก็แสดงชัด โดยเห็นแล้วโลกนี้ยังอยู่กันอย่างโลกด้วยการเข่นฆ่า เอาเปรียบเบียดเบียนกัน เมื่อโลกต้องเป็นไปตามเรื่องของโลก ธรรมที่แท้จริงก็ต้องประพฤติปฏิบัติต่อสู้ทวนกระแสโลกให้อยู่ในอำนาจธรรมด้วยหลักปัญญาศีลจึงจะชนะโลกได้ เป็นเหตุผลเที่ยงแท้ตามหลักของเหตุผล ตัวอย่าง พอยกมาเปรียบเทียบให้เห็นได้ โลกถือว่าไฟนั้นร้อน ธรรมนั้นรับรองไฟนั้นร้อนตามโลก แต่เมื่อได้สำเร็จธรรมประพฤติปฏิบัติธรรมก็เกิดอำนาจให้ไฟอยู่ในอำนาจได้เหมือนไฟไม่ร้อน ถ้าเป็นเรื่องทางโลกก็ใช้วิธีจับไฟด้วยคีมเหล็กแทนมือ โลกนิยมชมชื่นว่า ชนะไฟ แต่ก็พากันลืมที่ไปตกเป็นทาษคีมเหล็กอย่างไม่รู้ตัว เพราะฉะนั้นสัจจธรรมของพระสัมมาสัมพุทธเจ้า รวบยอดหมดสิ้น สอนให้ประพฤติปฏิบัติสายกลาง พากเพียรพยายามเป็นปกติไว้ เป็นสัจจะมั่นอยู่ในความอธิษฐาน ตั้งอยู่ในความเมตตา อุเบกขา

เกิดผลชนะตนเองเป็นสำคัญก็ย่อมหมายถึงชนะจบสิ้น จึงควรอย่างยิ่งที่จะต้องพิจารณาวิจัยหมวดธรรมพระปฏิจจสมุปบาท ๑๒ องค์เป็นกรณีพิเศษ เพราะเป็นหมวดธรรมแม่บท แจกหมวดธรรมย่อยไปได้มากเท่ามาก หมวดธรรมหมวดนี้หมายเป็นความจริงทั้งในปัจจุบันอดีตแลอนาคตร่วมกันดังปรากฏ องค์พระสัมมาสัมพุทธเจ้าได้กล่าวแสดงไว้ถึงความสำเร็จมรรคผลตามธรรมหมวดนี้เป็น ๓ วาระ

๑. ปฐมยาม ตรัสรู้ระลึกชาติได้

๒. มัชฌิมยาม ตรัสรู้การจุติปฏิสนธิ

๓. ปัจฉิมยาม ตรัสรู้การสิ้นไปของกิเลสจากจิต

เมื่อเป็นเช่นนี้ก็ได้คติเป็นหลักของทฤษฎีหรือสูตรเหมือนมนุษย์ได้ค้นพบสูตรทำให้มนุษย์เป็นมนุษย์บริสุทธิ์ตามธรรมชาติ จะให้เห็นได้ง่าย ก็เหมือนอย่างมนุษย์ได้พบสูตรว่าโลกนี้เป็นสะเก็ดของดวงอาทิตย์ แลดวงอาทิตย์เกิดแต่ความว่าง แลที่ใกล้เคียงที่สุด มนุษย์ได้พบสูตรทำปรมาณูมีอำนาจทำลายล้างสังหารผลาญให้สิ้นไปในพริบตา หรือในธรรมชาติ ได้แก่การเปลี่ยนแปลงของธาตุจากจุดเริ่มต้นได้วิวัฒน์เปลี่ยนแปลงมาเป็นทองคำตามธรรมชาติอันมีสูตรตามธรรมชาติของมันให้เป็นไปได้แลนักเล่นแร่แปรธาตุหรือนักวิทยาศาสตร์ได้พยายามค้นคว้าสูตรนั้น ๆ ก็ดูว่าได้พบสูตรนั้นแล้ว สำหรับมนุษย์เวไนยสัตว์ในทางธรรมหรือโลกุตรศาสตร์ องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าก็ได้พบสูตรทำให้มนุษย์บริสุทธิ์ได้เช่นเดียวกันอันได้แก่หมวดธรรมการสร้างบารมี ๑๐ ทัศ คือ

๑. ทาน จงทำดีโดยให้ทาน

๒. ศีล จงทำดีหมั่นประพฤติปฏิบัติตามศีล

๓. เนกขัมม์ จงทำดีรู้อดกลั้นให้ห่างราคะไว้

๔. ปัญญา จงทำดีให้รู้เรื่อง ทาน ศีล เนกขัมม์ ยึดเป็นหลักปฏิบัติใจถึงความมั่นคง

๕. วิริยะ จงทำดีตั้งความเพียรหลักใจมั่นคงประพฤติปฏิบัติให้ถึงรู้สุทธิ

๖. ขันติ จงทำดีมั่นอยู่ในความรักสงบถึงรู้สุทธิ

๗. สัจจะ จงทำดีรู้สัจจะมั่นในจิตใจเท่านั้นถึงรู้สุทธิได้ เกิดปฏิกิริยาลบล้างสัญญา หรือชนะโลกได้

๘. อธิษฐาน จงทำดีมั่นอธิษฐานจิตใจชนะตนเองโดยไม่เบียดเบียนตนแลผู้อื่นถึงรู้สุทธิ

๙. เมตตา จงทำดีถึงรู้สุทธิ มั่นในจิตใจด้วยความเมตตา

๑๐. อุเบกขา จงทำดีเป็นท่ามกลางรู้ในจิตใจถึงรู้สุทธิ

นี้เป็นสูตรประพฤติปฏิบัติอุกฤษฎ์พร้อมด้วยองค์ ๓ คือ กาย วาจา ใจ หรือเหมาะสมตามอัตภาพมัชฌิมาปฏิปทาด้วยนิตินัยแลพฤตินัยทางธรรม ให้จิตธาตุสารมนุษย์ธรรมดาธรรมชาติให้ได้บรรลุมรรคผลปฏิบัติ เป็นจิตธาตุสารมนุษย์บริสุทธิชนะตนเอง ชนะจบสิ้น สูตรนี้ได้พบมีแล้วแลได้ประพฤติปฏิบัติเกิดผลประจักษ์เป็นสักขีพยานชัดแจ้ง คือ องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าผู้ทรงตรัสรู้ชอบด้วยพระองค์ท่าน แลได้กรุณาด้วยพระเมตตาประทานสูตรนั้นแก่เวไนยสัตว์อันประจักษ์แจ้งอยู่ในพระไตรปิฎกฉบับประเทศไทยแล้วนั่นเอง

ตามหลักศาสนาพุทธ เวไนยสัตว์มีสิทธิเสรีเสมอถ้วนทั่วหน้ากันหมด เช่น มีสิทธิอธิษฐานเป็นพระพุทธเจ้าได้ ซึ่งจะต้องบำเพ็ญประพฤติปฏิบัติตน สร้างบารมี ๑๐ ทัศ พร้อมด้วย กาย วาจา ใจ เป็นองค์ละ ๓ ๑๐ องค์ก็เป็นพุทธบารมี ๓๐ ทัศ แลต้องใช้เวลานานนี้หมายความถึงผู้ชายได้บำเพ็ญบุญอธิษฐานใจต่อพระพุทธเจ้าพระองค์หนึ่ง เช่นพระพุทธเจ้าสมณโคดม ได้อธิษฐานบำเพ็ญกุศล เมื่อเสวยพระชาติเป็นพระโพธิสัตว์ พระสุเมธาดาบสถวายแด่พระพุทธเจ้าทีปังกร ถ้าจะนับตั้งแต่บัดนั้นเหนือขึ้นไปไม่นับ จนถึงได้ตรัสรู้เป็นพระ-สัมมาสัมพุทธเจ้า พระองค์ได้พบพระพุทธเจ้ามาก่อนถึง ๒๓ พระองค์ รวมทั้งพระองค์ท่านเองเป็นองค์ที่ ๒๔ ระยะเวลาอันเนิ่นนานนี้ กล่าวไว้ในพระไตรปิฎกว่า นานถึงสี่แสนอสงไขยมหากัปแลทำให้เข้าใจได้ว่า การอธิษฐานเป็นพระพุทธเจ้าได้นั้นต้องเป็นผู้ชาย ผู้หญิงจะอธิษฐานพระพุทธเจ้าไม่ได้ แต่ผู้หญิงอธิษฐานเป็นผู้ชายได้แลอธิษฐานเมื่อได้เป็นผู้ชายแล้วเป็นพระเป็นพุทธเจ้าต่อไป แต่ผู้หญิงก็มีสิทธิได้ถึงพระนิพพานได้ โดยบำเพ็ญบุญอธิษฐานใจเกิดเป็นผู้หญิงแท้ได้เป็นคู่ครองของผู้ชายจริง ตรงนี้แหละเป็นแม่บท ผู้หญิงแท้ต้องพึ่งผู้ชายจริงก็จะได้

ถึงบุญได้พระนิพพานเร็วกว่าที่ผู้หญิงจะบำเพ็ญตนให้ถึงพระนิพพานด้วยตนเอง เพราะว่าจะต้องอธิษฐานกลับเป็นผู้ชายเสียก่อน ตรงนี้ปรากฏว่ามีในพระไตรปิฎก เช่น พระพุทธมารดา พระ-นางสิริมหามายา ซึ่งพระพุทธเจ้าต้องถือเป็นหน้าที่ของเวไนยสัตว์ตามที่พระองค์ได้ทรงตรัสสั่งสอนไว้ให้เวไนยสัตว์ถือมั่นกตัญญูกตเวทีต่อคุณบิดามารดาของตน สนองพระคุณท่าน เพื่อให้พระพุทธวจนะสั่งสอนนั้นเป็นทฤษฎีสมบูรณ์แบบ พระพุทธเจ้าจึงต้องฝ่าฝืนพระวินัยซึ่งพระองค์ได้กำหนดวางไว้ ห้ามมิให้ผู้ใดแสดงอิทธิฤทธิ์ปาฏิหาริย์อวดมรรคอวดผลนั้นเป็นบาป แต่พระองค์ต้องทรงฝ่าฝืนพระวินัยนั้น โดยพระองค์ต้องเสด็จขึ้นไปโปรดพระพุทธมารดาบนสวรรค์ชั้นดาวดึงษ์ เพื่อรักษาข้อกำหนดตรัสแสดงถึงกตัญญูกตเวทีที่บุตรจะต้องถือเป็นหน้าที่อันยิ่งใหญ่แสดงความกตัญญูกตเวทีต่อคุณบิดามารดาของตน อันเป็นลักษณะชี้ให้เห็นถึงการแสดงอิทธิฤทธิ์ปาฏิหาริย์แสดงชัดว่าหน้าที่บุตรต้องเคารพกราบไหว้คุณบิดามารดาเป็นสารสำคัญของบุตรจะต้องประพฤติปฏิบัติจะเว้นจะขาดประพฤติปฏิบัติไม่ได้ พระวินัยก็จะต้องเป็นพระวินัย แต่ก็อยู่ในลักษณะไม่ขึงตึงจนขัดกับลักษณะที่จำเป็นยิ่งกว่า ซึ่งอยู่ในลักษณะโลกวิสัยสมมุติสัจจะนั่นเอง อาจเปลี่ยนแปลงได้ตามควร

พระองค์ได้ทรงเทศนาโปรดพระพุทธมารดา ๑ พรรษาเต็ม พระพุทธมารดาได้สำเร็จมรรคผลถึงพระอรหันต์แลพระนิพพานบนชั้นดาวดึงษ์นั้น กำหนดเวลาที่พระพุทธ-มารดาได้อธิษฐานเป็นพระพุทธมารดา จะอธิษฐานตั้งแต่พระชาติที่พระองค์ได้กำเนิดเป็นอะไรข้าพเจ้าจำไม่ได้ จำได้แต่ว่าตั้งแต่พระชาติที่พระองค์ได้อธิษฐานจนถึงพระชาติที่พระองค์ได้เป็นพุทธมารดานั้น เป็นระยะเวลานานถึงหนึ่งแสนอสงไขยมหากัป ซึ่งถ้าพระองค์มิได้อธิษฐานเป็นพระพุทธมารดา กว่าจะถึงพระนิพพาน พระองค์จะต้องท่องเที่ยวเกิดตายไปอีกนานเท่าใด ก็ยากที่จะกล่าว

พระนางปชาบดี พระขนิษฐาของพระนางสิริมหามายา เป็นพระน้าของพระพุทธเจ้าได้ทรงปฏิบัติเป็นเหมือนผู้แทนพระพุทธมารดาในหน้าที่คอยดูแลใกล้ชิดยิ่งกว่าพระพี่เลี้ยงนางนม ก็ได้สำเร็จเป็นพระอรหันต์ด้วยพระบารมีบุญของพระนางได้อธิษฐานไว้ หวังได้ถึงพระ-นิพพานในลักษณะที่ได้เป็นผู้หญิงแท้ ประกอบหน้าที่บำเพ็ญบุญกรณียกิจที่ผู้หญิงมีหน้าที่จะ

พึงประพฤติปฏิบัติได้รับบุญของพระพุทธเจ้าได้โปรดให้สำเร็จได้

พระนางพิมพา พระชายาของพระสิทธัตถะพระโพธิสัตว์ผู้ชายจริงหรือพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ตามเรื่องพระนางได้ทรงอธิษฐานเป็นผู้หญิงแท้เป็นคู่ครองของผู้ชายจริง แลได้เกิดเป็นภรรยาของผู้ชายจริงมานานหนักหนาแล้ว นับชาติได้ประมาณหนึ่งแสนอสงไขยมหากัปชาติ แลพระชาติสุดท้ายเป็นพระนางพิมพาภรรยาพระโพธิสัตว์พระสิทธัตถะ ก่อนชาตินี้ได้ทรงเป็นผู้หญิงแท้ พระชายาของพระเวสสันดรผู้ชายจริง พระโพธิสัตว์พร้อมด้วยชาลีพระกุมารพี่ กัณหาพระกุมารีน้อง ในพระชาติสุดท้ายนี้ พระกัณหากุมารีต้องแยกไป เพราะได้พ้อพระราชบิดาคือ พระเวสสันดรว่าไม่ยุติธรรม ที่ตีราคาค่าไถ่ให้พ้นจากการเป็นทาษชูชกสูงกว่าพระกุมารชาลีพี่ชายมาก เหมือนจะให้ต้องตกเป็นทาษตลอดไป เพราะผู้ที่จะมีสมบัติมาไถ่ได้จะต้องเป็นพระมหากษัตริย์หรือมหาเศรษฐีเท่านั้น ซึ่งมีจำนวนน้อยมากหรือหาได้ยากนั่นเอง ตรงนี้ชี้ให้เห็นถึงบุญคุณธรรมละเอียดอ่อนสุขุมคัมภีรภาพเพียงใด เป็นเหตุให้เห็นเป็นไปได้ถึงบุญปัญญาสะสมสร้างมา ของกัณหากุมารีต่ำไปจึงได้เกิดพ้อพระราชบิดาว่าไม่ยุติธรรม เลยเป็นเหตุให้ต้องแยกไปเป็นบุตรผู้อื่น มีนามว่านางอุบล แต่ก็ยังได้เป็นสาวิกาของพระสมณโคดมพระพุทธเจ้า ซึ่งพระองค์ก็ได้เทศนาโปรดให้ได้บรรลุมรรคผลเป็นพระอรหันต์ ก่อนจะดับขันธ์สู่พระนิพพานเวรกรรมตามมาทัน คือถูกมานพหนุ่มข่มขืนปลุกปล้ำจนสำเร็จความใคร่สมประสงค์ มานพนั้นพอเท้าต้องพื้นพสุธาก็ถูกสูบลงสู่นรกเพื่อรับโทษที่ได้ก่อกรรมเป็นอุกฤษฏ์แก่พระอรหันต์ แลพระอรหันต์อุบลก็ได้ดับขันธ์สู่พระนิพพานหมดทุกข์สุทธิ

นอกจากได้กล่าวมาแล้ว ยังมีผู้อธิษฐานติดตามอันได้แก่พุทธอุปฐากซึ่งต้องเป็นผู้ชาย กล่าวอย่างสามัญก็ได้คนรับใช้ใกล้ชิดคือพระอานนท์ ได้อธิษฐานเป็นผู้รับใช้พุทธอุปฐากแลผู้รับใช้พุทธอุปฐากเป็นพหูสูตรในเรื่องความจำเป็นเลิศ เมื่อมีความจำก็เป็นธรรมดาปัญญาจะต้องหย่อน พระอานนท์ก็ได้ปรากฏเป็นเช่นนั้น รวมทั้งการสำเร็จเป็นพระอรหันต์ ก็จะต้องได้สำเร็จภายหลังพระพุทธเจ้า ได้ดับขันธ์เข้าพระนิพพานแล้วด้วย ซึ่งก็ต้องด้วยเหตุผลของผู้รับใช้ใกล้ชิด คือ พุทธอุปฐากด้วยหลักก็เห็นชัด พระพุทธเจ้าจะต้องมีพุทธอุปฐากคอยรับใช้

ปรนนิบัติ พระอานนท์จึงได้สำเร็จพระอรหันต์ภายหลังจึงเป็นการสมเหตุแลผล ปรากฏตามเรื่องพระเจ้า ๕๐๐ ชาติแลพระเจ้า ๑๐ ชาติฉบับภาษาไทยได้แปลไว้ไม่รวมเป็นเรื่องเหมือนพระเจ้า ๕๐๐ ชาติ ฉบับภาษาอังกฤษซึ่งแปลจากต้นฉบับภาษาเดนมาร์ครวมเป็นเรื่องพระเจ้า ๕๐๐ ชาติ แต่พออ่านจบก็ปรากฏเป็นพระเจ้า ๕๕๐ ชาติ ต่างไป ๕๐ ชาติ ได้สอบถามท่านผู้ทรงคุณ ได้ชี้แจงว่ามี ๕๕๐ ชาติเท่ากัน ที่คลาดเคลื่อนน่าจะเป็นด้วยการพูดแลการจำ คือ ๕๐๐ พูดง่ายจำง่ายกว่า ๕๕๐ ชาติกระมัง ข้าพเจ้าได้พยายามอ่านฉบับภาษาอังกฤษมีอยู่ที่หอสมุดสมเด็จกรมพระยาดำรง ฯ รวม ๕ เล่ม ส่วนภาษาไทยข้าพเจ้าจำได้ว่าได้พยายามอ่านเท่าที่จะค้นหาได้ที่หอสมุดแห่งชาติ และหอสมุดมหามกุฏราชวิทยาลัย วัดบวรนิเวศ ก็คงไม่ครบ ๕๕๐ ชาติ เพราะไม่ได้แปลรวมอย่างภาษาอังกฤษแปลจากภาษาเดนมาร์คต้นฉบับนั้น ความจริงข้าพเจ้าพยายามอ่านฉบับภาษาอังกฤษจน จบก็ประสงค์เพียงฝึกอ่านภาษาอังกฤษให้เข้าใจคล่องขึ้นมากกว่า ไม่คิดจะเป็นผลพลอยได้เรื่องพระเจ้า ๕๕๐ ชาติ เพราะเป็นเรื่องเหมือนนิทานอ่านสนุกดี นี้ก็เป็นเรื่องชี้แสดงถึงอนาคตของข้าพเจ้า ซึ่งข้าพเจ้าไม่สามารถจะรู้ได้เลย แต่ก็อยากรู้แลข้าพเจ้าก็รู้ ณ บัดนี้ว่าเรื่องอนาคตจะรู้ได้เฉพาะความตรัสรู้ตามทฤษฎีสมบูรณ์แบบของศาสนาพุทธ แลเฉพาะผู้ถึงบุญ ได้ประพฤติปฏิบัติบุญถึงดุลยภาพจะรู้ได้เท่านั้น การปฏิบัติบุญข้าพเจ้าก็เห็นในศาสนาทั่วไปในโลก ซึ่งข้าพเจ้าพยายามค้นหาอ่านได้ตามห้องสมุดดังกล่าวนามมาแล้วนั้น มีมติร่วมกันสอนให้ทำบุญทุกศาสนา คงต่างกันอยู่บ้างสำหรับพิธีการ สำหรับผู้รู้ตามหลักพระพุทธศาสนาก็เห็นเป็นของธรรมดา ที่จะรวมเป็นเรื่องรู้เป็นชั้นของบุญมีแต่หยาบที่สุดถึงละเอียดที่สุดเท่านั้นเป็นสำคัญ ศาสนาพุทธได้กล่าวไว้พร้อมทั้งวิธีปฏิบัติถึงบัญญาบุญสุทธิเป็นที่สุด เป็นบุญแก่เวไนยสัตว์ถึงบุญ เรื่องไม่ยอมกันนั้นศาสนาพุทธถือว่าเป็นเรื่องอวิชชา เวไนยสัตว์เกิดมาได้ด้วยอวิชชาเป็นต้นเหตุทุกเวไนยสัตว์ต่างจึงมีอวิชชาต่างกัน ถ้าจะลำดับกันตามหลักธรรม ขณะนี้พลโลกประมาณ ๓ พันล้านคนก็จะต้องเป็นอันดับอวิชชา ๓ พันล้านอันดับแน่นอน ซึ่งก็เป็นการละเอียดเท่าที่ควรจะเป็นเท่านั้น ไม่ได้ละเอียดถี่ยิบตามธรรมนี้ แหละเป็นหลักดุลยพินิจสำหรับโลกจะคิดนำมาใช้ดำเนินการให้เป็นการสมควรแก่กาลสมัยทุกขณะไป ซึ่งหมายความตามนัยแห่งโลก โดย

ธรรมรู้กำหนดไว้ ขึ้นชื่อว่าโลกแล้วตั้งอยู่ได้ด้วยความสมมุติ ความวิมุติหาได้ในธรรมเท่านั้น เมื่อพบวิมุติ สมมุติก็หมด ธรรมจึงกำหนดวิมุติเป็นเฉพาะแต่ละเวไนยสัตว์รู้เฉพาะตนห้ามอวดมรรคอวดผลเป็นบาป กลับเป็นสามัญของจำพวกอวิชชารู้แล้วพูดแสดงไม่ได้ ก็ไม่ต่างอะไรกับพวกไม่รู้ธรรมจึงได้เฉลยเป็นข้อแก้ รู้ด้วยกันอยู่แล้วก็ไม่เห็นจำเป็นจะต้องพูดแสดงอะไรกันอีก

ย้อนกลับมากล่าวถึงพระนางพิมพาผู้หญิงแท้ พระชายาของพระสิทธัตถะได้อธิษฐานเป็นคู่ร่วมทุกข์สุขของพระสิทธัตถะมาแต่พระชาติดึกดำบรรพ์ เริ่มแต่พระชาติใดก็ไม่ปรากฏชัดแลก็เป็นเรื่องเกินกว่าความจำเป็นที่จะเอาความจริงในเรื่องนี้นัก จนถึงพระชาติสุดท้ายเป็นพระนางพิมพา พระนามเดิมว่ายโสธรา เป็นพระพี่นางพระเทวทัต เป็นวรรณะกษัตริย์แห่งโกลิยวงศ์ พระราชบิดาทรงพระนามว่าพระสุปปพุทธะ พระราชมารดาทรงพระนามว่าอมิตาเป็นพระญาติเกี่ยวดองกับวงศ์ศากยของพระสิทธัตถะ

พระนางพิมพาในพระชาติเป็นนางมัทรี พระราชชายาพระเวสสันดรพระโพธิสัตว์ตามเรื่องพระนางก็ได้ประพฤติพระองค์เป็นผู้หญิงแท้ เป็นผู้ร่วมทุกข์สุขแลหวังพึ่งพระราชสามีเป็นที่พึ่งตามหน้าที่ ๆ พระองค์เป็นผู้หญิงแท้พึ่งผู้ชายจริง ที่ได้อธิษฐานเป็นคู่ทุกข์ยากร่วมกันมา ในพระชาตินี้เป็นชาติสุดท้ายจะได้สำเร็จเป็นพระอรหันต์ ถึงพระนิพพานเป็นบรมสุขก็ดูเป็นเรื่องโศกกำสรดแสนเศร้า ถ้าพิจารณาอย่างปุถุชนแลตามเรื่องปรากฏว่า พระราชบิดาของพระนาง พระสุปปพุทธะได้ทราบเรื่องพระสิทธัตถะได้สละราชสมบัติ และพระนางพิมพาพระราชชายาแลพร้อมทั้งพระราหุลพระราชบุตรออกผนวช พระสุปปพุทธะทรงกริ้วโกรธแค้นเป็นอันมากถึงทรงอาฆาตพระสิทธัตถะ เกิดเป็นบาปกรรมเป็นผลผูกเวรกันมาที่จะได้รับโทษหนักเป็นมหันตกรรมถึงพระสุปปพุทธะได้ถูกธรณีสูบ นี้กล่าวไปตามเรื่องเล่าไว้ แลพระราชบุตรพระเทวทัตก็ถูกธรณีสูบเช่นกัน เป็นมหันตกรรมตามหลักพระพุทธศาสนา พระนางพิมพาก็ได้แต่คอยวันคอยคืนพระสิทธัตถะกลับมา พระนางไม่ฟังเสียงใครทั้งสิ้น มั่นสุจริตซื่อตรงต่อพระราชสามีของพระนาง คอยสดับตรับฟังข่าวคราวของพระราชสามีว่า จะประพฤติปฏิบัติอย่างไร พระนางก็ได้พยายามปฏิบัติอยู่ในขอบเขตของผู้หญิงแท้ในราชตระกูล พึงกระทำได้ในขณะนั้น เช่นพระนางได้ทราบว่าพระสิทธัตถะได้ปลงพระเกษาตามประเพณี

นักบวช พระนางก็ทรงปลงพระเกษาบ้าง แลไม่ทรงตบแต่งประเทืองประทินพระกายาแต่ประการใด ตลอดจนกระทั่งการอยู่ไปได้วันหนึ่ง ๆ ก็เป็นไปตามทำนองประพฤติเยี่ยงนักบวชทุกประการ จนเป็นที่รังเกียจแก่พระประยูรญาติพระบรมวงศ์ทั่ว ๆ ไป พระนางก็ได้ประพฤติปฏิบัติรอคอยจนถึงวันที่พระสิทธัตถะพระราชสามีของพระนาง ได้เสด็จกลับคืนกรุงกบิลพัสดิ์ ใคร ๆ ต่างพากันเฝ้าพระสิทธัตถะ ซึ่งขณะนั้นได้ตรัสรู้เป็นองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าแล้ว เว้นแต่พระนางพิมพาไม่ได้ไป พระสัมมาสัมพุทธเจ้าได้ทราบพฤติการณ์ประพฤติปฏิบัติของพระนางพิมพาตลอดดีอยู่แล้ว เป็นหน้าที่ของพระองค์ที่จะต้องเสด็จเข้าไปฝ่ายในเพื่อพบพระนางพิมพา เพื่อเทศนาโปรดพระนางก็จะได้บรรลุมรรคผลสำเร็จเป็นพระอรหันต์ แต่ก่อนเจะเสด็จเข้าไปฝ่ายใน พระองค์ได้ตรัสกับพระสารีบุตรพระอัครสาวกเบื้องขวาว่า "สารีบุตรไปกับตถาคต แลสารีบุตรทราบดีอยู่แล้ว ตถาคตได้ผ่านพ้นโลกีย์วิสัยจบสิ้น หากว่า พิมพาจะเข้ามากอดพระบาทตถาคตร่ำไห้ก็ให้เข้าใจเป็นกิจประพฤติปฏิบัติประเพณีหญิงแท้ ในราชตระกูลจะพึงประพฤติปฏิบัติแก่พระสามีที่รักของพระนาง จึงไม่ควรขัดขวางควรปล่อยให้เป็นไปจนถึงสุดกระแสพึงประพฤติปฏิบัตินั้น แล้วพระนางก็จะทรงรู้ถึงมารยาทอันงามของหญิงแท้ควรจะประพฤติปฏิบัติ ก็จะได้ประพฤติปฏิบัติในลักษณะอันควรในลำดับต่อไปเอง" แล้วพระองค์ก็เสด็จโดยมีพระสารีบุตรติดตามตรงไปยังปราสาทฝ่ายในที่พระนางพิมพา ทรงประทับอยู่ ปรากฏว่าพระนางพิมพาได้ทรงจัดที่ประทับอาสนะไว้พร้อมเสร็จ แลพระนางเองก็ได้ประทับหมอบคอยอยู่ใกล้ที่ประทับอาสน์ที่ได้จัดรับเสด็จนั้น แลทรงแต่งพระกายด้วยเครื่องทรงเป็นอย่างที่เคยประพฤติปฏิบัติมา ตั้งแต่ได้ทราบว่า พระราชสามีของพระนางประพฤติแต่งอย่างไรก็ทรงกระทำอย่างนั้น พระพุทธเจ้าได้เสด็จประทับบนอาสนะที่จัดรับพร้อมด้วยพระสารีบุตรความก็ปรากฏขึ้น พระนางพิมพาได้ทรงหมอบคลานเข้ามากอดพระบาทพระสัมมาสัมพุทธเจ้าด้วยความสวามิภักดิ์ จงรักภักดีด้วยดวงพระเนตรเปียกชุ่มด้วยพระสุชลร่ำไห้โสกาอาดูรตื้นตันพระราชหฤทัยของพระนางราวกับจะถึงแก่วิสัญญีภาพไป แต่ด้วยบุญญาธิการของพระนางจะได้รับรสพระธรรมของพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเสด็จมาเทศนาโปรด พระนาง ก็ได้สำนึกพระองค์ว่าควรจะกระทำให้ถูกต้องในกาลเช่นนั้นอย่างไร พระนางจึงได้คลายพระหัตถ์ ที่กอดข้อ

พระบาทพระสัมมาสัมพุทธเจ้าออกแล้ว ทรงหมอบนิ่งฟังความตรัสของพระสัมมาสัมพุทธเจ้า

พระสัมมาสัมพุทธเจ้าจึงรับสั่งว่า " พิมพา ตถาคตได้มาตามปรารถนาบุญของพระนางที่ได้อธิษฐานสร้างบุญร่วมกันมาช้านาน บัดนี้ตถาคตได้สำเร็จเป็นพระพุทธเจ้า จึงได้มาโปรดพระนางให้ถึงบุญ ได้อธิษฐานไว้ให้สำเร็จมรรคผลตามอธิษฐานนั้น ขอให้พระนางมั่นในดวงกมลของพระนาง เพื่อจะสดับพระธรรมเทศนาให้ได้บรรลุมรรคผล ณ บัดนี้ " พระนางพิมพารู้สึกชุ่มชื่นในดวงกมลของพระนาง ตั้งพระทัยสดับฟังพระธรรมเทศนาโปรดของพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเป็นดุษณีย์ภาพด้วยความปีติ

พระพุทธเจ้าได้เทศนาโปรด ด้วยเนื้อความเป็นอัตถ์สมกับบุญญาธิการของพระนางได้บำเพ็ญสร้างมาแล้วอเนกอนันต์ชาติในหนหลัง จะถึงบุญได้มรรคผลเข้าสู่ทางสำเร็จ พระนางตั้งพระทัยสดับฟังพระธรรมเทศนานั้น ก็มีความสว่างไสวในดวงมาลย์ของพระนางเห็นความจริงของโลกแลความจริงตามธรรม แต่พระนางก็ยังมีห่วงด้วยพระโอรสสุดที่รักของพระนาง คือ พระราหุลราชกุมารซึ่งมีพระชนม์เพียง ๗ พรรษา ยังต้องการผู้ปกครองใกล้ชิดแลก็มีแต่พระนางเท่านั้น แลยังเป็นสุดที่รักของพระราชกุมารด้วย ถึงกระนั้นพระนางก็ได้บรรลุมรรคผลไปค่อนทางของการสำเร็จมรรคผล สรุปความในที่สุด เมื่อพระราหุลราชกุมารได้ถึงบุญจะได้อุปสมบทเป็นสามเณรในพระพุทธศาสนา พระพุทธเจ้าก็ได้โปรดให้ได้อุปสมบทแลพระนางพิมพาก็หมดภาระกังวล มุ่งพระกมลบำเพ็ญประพฤติปฏิบัติธรรมได้สำเร็จพระอรหันต์ถึงพระนิพพาน ยุติการเป็นทาษโลกด้วยความเป็นไทย ที่พระนางได้อธิษฐานเป็นบาทบริจาริกาของพระโพธิสัตว์ทุกภพทุกชาติ จนกว่าจะสิ้นภพสิ้นชาติด้วยประการดังกล่าว คือเป็นผู้หญิงแท้นั่นเอง

นี้ได้ให้ทัศนะตามหลักพุทธศาสนา เรื่องชายจริงหญิงแท้ ต้องรู้ประพฤติปฏิบัติบำเพ็ญสร้างบุญกุศลคลุกเคล้าไปด้วยทุกข์ตลอด ซึ่งธรรมเห็นกำหนดไว้แลรู้กำหนดโลกให้ถือกายใจเป็นสรณะที่พึ่ง เพื่อปลดเปลื้องกายซึ่งโลกหุ้มห่อเคลือบไว้ด้วยราคะ ก่อกำเนิดให้ค่อย ๆ หายความเคลือบ หายความหุ้มห่อที่สุดเป็นตัวของตัวเอง ถือใจเต็มไปด้วยบุญเปลื้องราคะ อวิชชาถึงสุกสดใสหมดราคะ อวิชชาเป็นวิชชาสุทธิ ประสพวิมุติสุขถึงพระนิพพาน

หมดความเปรียบเทียบ โลกนรกสวรรค์แลมนุษย์ ซึ่งต้องชนะตนเองประการแรกเป็นอาทิ จึงเห็นชัดแจ้งเป็นการลึกลับแลแสนไกลเกินกว่าที่มนุษย์โลกในยุคปัจจุบัน ซึ่งกำลังถูกนำอยู่ด้วยวิทยาการโลก นิติวิทยา (Ethics) อันเต็มไปด้วยการแข่งขันเปรียบเทียบเป็นสังคมนิยม แลดูเหมือนว่านับวันต่อไปในอนาคตเมื่อวัตถุนิยมยิ่งเจริญขึ้น โลกก็จะเป็นโลกที่แก่กล้ายิ่งขึ้น ถอยห่างออกไปจากธรรมของพระสัมมาสัมพุทธเจ้าขึ้นเรื่อย ๆ เปรียบเหมือนรูปสามเหลี่ยมฐานกลับ แลในที่สุดพระธรรมของพระพุทธองค์ก็จะเลือนจางหายไป ดังไปเข้าหลักความจริงของหมวดธรรมที่แสดงยุคของโลกมี ๓ ยุค คือ

๑. โลกายุค เริ่มโลกอุบัติ เปรียบได้เหมือนเด็กเกิดวัฏฏะไปจนกว่าจะโตเป็นผู้ใหญ่จึงจะค่อยรู้

๒. พุทธยุค เปรียบได้เป็นผู้ใหญ่ถึงสามารถรู้เหตุรู้ผลรู้ตนเป็นที่พึ่งแห่งตน

๓. กลียุค เปรียบได้เป็นคนแก่มีแต่ความเสื่อมหลงใหลเลอะเลือน

นี้เปรียบได้กับชีวิตคน มีธรรมดาเป็นอยู่ดังนั้น ถ้าเปรียบกับตัวของโลกเองจะเป็นดังนี้

๑. โลกายุค ได้แก่โรคเริ่มอุบัติ อยู่ในสภาพโลกธาตุมาก่อนเหมือนเป็นโลกไฟ โลกน้ำ โลกดิน โลกลม โลกอากาศ วัฏฏะจนกว่าจะได้ส่วนสัมพันธ์เป็นปรกติตามสภาพ ต้องวัฏฏะมาช้านาน ดังนักปราชญ์ปัจจุบันสันนิษฐานประมาณว่า โลกนี้ได้อุบัติวิวัฒน์มาแล้วไม่น้อยกว่า ๓,๐๐๐ ล้านปี แลที่ได้วิวัฒน์มาตั้งแต่เริ่มแรกจากสสารมาเป็นสภาพชีวิต แลสภาพชีวิตได้วิวัฒน์เปลี่ยนแปลงต่อ ๆ กันมาจากสัตว์น้ำเป็นสัตว์บก สัตว์บกเป็นสัตว์ป่า สัตว์ป่าเป็นสัตว์บ้าน มีศาสนาคือรู้มาก่อนเมื่อประมาณ ๑๐,๐๐๐ ปีมานี้เอง แล้วเปลี่ยนมาเป็นสัตว์เมือง สัตว์ประเทศ และสัตว์โลกปัจจุบัน แลพึ่งจะปฏิวัติศาสนา คือ ไม่รู้เป็นเหตุเริ่มอุบัติ ได้แก่ศาสนาพุทธ เมื่อ ๒๕๐๐ ปีเศษ

๒. พุทธยุค ดูตามนัยของธรรมเหมือนท่านเพ่งเล็งว่าเป็นยุคของเวไนยสัตว์ถึงบุญสมบูรณ์ด้วยบุญปัญญาที่ได้สร้างสมกันมานานช้า มีเหตุผลแลฉลาดพอที่จะรับฟังพระธรรมซึ่งต้องใช้บุญปัญญาพิจารณาเห็นได้จากพระโพธิสัตว์ที่จะได้มาอุบัติในโลก ตามเรื่องกล่าวว่า

ขณะนั้นพระโพธิสัตว์มีนามว่า พระสันติเทพบุตร กำลังจุติอยู่บนสวรรค์ชั้นดุสิตอันเป็นชั้นที่ ๓ ของสวรรค์ ๖ ชั้น แลยังมีสวรรค์พ่วงอีก ๑๐ ชั้น ได้แก่ สวรรค์คนธรรพ์ ครุฑธา วาสุกรี ฯลฯ รวมเป็นสวรรค์มี ๑๖ ชั้น สูงขึ้นไปจากชั้นสวรรค์มีชั้นพรหม ๑๒ ชั้น แลสูงจากชั้นพรหมเป็นชั้นอรูปพรหมอีก ๔ ชั้น รวมเป็นสวรรค์ทั้งหมด ๓๒ ชั้น ส่วนนรกตรงกันข้ามกับสวรรค์ก็เข้าใจว่ามี ๓๒ แดน ส่วนโลกมนุษย์มีสัตว์เดรัจฉานพ่วงอยู่ เรื่องเมืองสวรรค์ เมืองนรก เมืองมนุษย์ แลเมืองพระนิพพาน เป็นเรื่องตรัสรู้ของผู้ตรัสรู้ สำหรับเวไนยสัตว์หรือมนุษย์ปุถุชน ควรคิดเรื่องปัจจุบันเฉพาะหน้านั้นเป็นสำคัญ เรื่องโลกเรื่องธรรมเราเห็นได้ชัด โลกกับธรรมทับกันอยู่ แลโลกมีหน้าที่ทับธรรม ทำไมถึงต้องเป็นเช่นนั้น เพราะที่นี่เป็นโลกมีธรรมร่วมอยู่ เหมือนโลกเป็นเจ้าของโลกก็ออกหน้าเป็นธรรมดา ธรรมเป็นส่วนอยู่ร่วมก็ต้องยอมให้โลกทับดังว่า แลเราลองคิดกลับกันให้ธรรมนำหน้าหรือทับโลกก็พอคาดคิดได้ โลกจะต้องไม่เป็นโลก จะต้องกลับเป็นโลกธรรม แล้วเรามนุษย์มีโลกมีธรรมร่วมอยู่ซึ่งจะต้องสร้างบุญหนีบาปแล้วจะทำประการใด ก็เห็นได้ชัด เรามนุษย์ในโลกมนุษย์ก็หมดโอกาสจะได้เกิดเป็นมนุษย์มาสร้างบุญบารมีให้มีฐานะสูงขึ้นไปได้ เมื่อเป็นเช่นนี้ก็ต้องหวนกลับไปคิดถึงเรื่องโลกที่เกิดมีขึ้นมาได้ คงจะไม่ใช่มีแบบแผน แต่กลับเห็นประจักษ์ผลโลกมีแบบแผน คือเป็นผลมีเหตุเป็นที่มา แลเหตุผลนั้นก็ได้ความชัด พระธรรมหมายเป็นนัยได้แก่คำว่า ธรรม และธรรมนี้หมายความสามัญก็ได้ความหมาย คือ ความเป็นระเบียบ ตรงกับวิชาโลกว่า นิติวิทยา ซึ่งองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าได้ทรงพบแลใช้มาก่อนแล้วประมาณ ๒๕๐๐ ปีเศษ แต่พระองค์ได้สอนให้ใช้ให้เป็นธรรม โดยค่อยปฏิบัติทวนกระแสโลกตามหลักโลกุตรศาสตร์ซึ่งต้องรู้หลักโลกียศาสตร์ร่วมด้วย แต่โลกปัจจุบันกำลังหนักไปด้วยโลกียศาสตร์อันน่าจะเป็นไปตามกาลเวลาที่พุทธยุค ได้ดำเนินมาประมาณ ๒๕๐๐ ปีเศษแล้วแม้จะอยู่ในพุทธยุคก็ตาม แต่ก็กำลังก้าวเข้าไปในกลียุค อันเป็นยุคหมายถึงโลกจะต้องแตกดับตามพระไตรปิฎกแสดงไว้ว่าองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าสมณโคดมได้พยากรณ์พุทธศาสนาของพระองค์ไว้เป็นพุทธประเพณีมีกำหนด ๕๐๐๐ ปี ซึ่งหมายเป็นพุทธยุคต่อเนื่องจากโลกายุคดูตามเรื่องแสดงในพระไตรปิฎกหมายเอาพระเวสสันดร พระโพธิสัตว์กลับชาติไปจุติเป็นพระ

สันติเทพบุตรบนสวรรค์ชั้นดุสิตเล็งทิพย์เนตรดูโลกว่าเมื่อโลกมีพลโลกซึ่งถึงบุญบัญญาพอ หรือผู้ถึงบุญดังว่านั้นต่างได้สัมพันธ์กับพระองค์ได้มาเกิดรอคอยพระองค์ให้พระองค์ได้ช่วยต่อไปตามหน้าที่ของพระองค์ ได้อธิษฐานเป็นองค์พระพุทธเจ้าองค์ต่อไป เมื่อได้สร้างพุทธบารมีถึงขนาดแล้ว จะต้องจุติจากสวรรค์ชั้นดุสิต คือพระสันติเทพบุตรมาเกิดเป็นมนุษย์โลกแสวงโมกข-ธรรม คือ พระธรรมตรัสรู้ชอบพ้นทุกข์ เรื่องก็มาต่อกัน เมื่อพระสันติเทพบุตรเล็งทิพย์เนตรเห็นว่าโลกมนุษย์ในขณะนั้น พร้อมถึงบุญของพระองค์จะต้องจุติ พระองค์ก็ได้จุติมาเป็นพระโพธิสัตว์ พระสิทธัตถะราชกุมาร แลพระสิทธัตถะราชกุมารเมื่อถึงเวลาบุญนำให้พระองค์สละสมบัติโลกแสวงหาสมบัติธรรม พระองค์ก็ปฏิบัติครบถ้วน ถึงได้บรรลุมรรคผลตรัสรู้ชอบเป็นองค์พระพุทธเจ้าสมณโคดม ประกวดศาสนาพุทธสืบต่อไปเป็นพุทธประเพณี จึงได้พยากรณ์พุทธศาสนาไว้เป็นกำหนด ๕๐๐๐ ปี ขณะที่ข้าพเจ้ากำลังเขียนอยู่นี้เป็นปี พ. ศ. ๒๕๐๘ (เป็นเวลา ๔ ปี นับตั้งแต่เริ่มเขียน- เจ้าภาพ) ก็หมายความว่าพระพุทธศาสนาได้ล่วงเป็นอดีตไปแล้วเกือบ ๒๕๐๘ ปี อยู่ในอนาคตที่จะมาอีก ๒๔๙๒ ปี ก็จะครบ ๕๐๐๐ ปี ตามพุทธ-พยากรณ์ เปลี่ยนเป็นกลียุค ซึ่งหมายความว่าโลกจะถึงมิคสัญญีเป็นความหายนะของโลก ดูก็เป็นเรื่องลางร้ายของโลกอยู่มาก มองดูโลกขณะนี้เท่าที่กำลังเป็นอยู่ ในด้านร้ายก็น่าจะเข้าใจว่าโลกจะต้องดับในไม่สู้ช้า โดยโลกได้เข้มแข็งในด้านโลกียศาสตร์ สร้างปรมาณูขึ้นไว้ในครอบครองกันไม่ใช่น้อย หากว่าจะเอาปรมาณูไปทิ้งทำลายกันแล้ว ก็ดูว่าโลกจะราบเป็นหน้ากลองด้วยฤทธิ์อำนาจของปรมาณูนั้น อันนี้ถ้าเป็นทหารก็จะต้องถามว่า "ก็แล้วทำไมถึงไม่ทำลายกันให้สิ้นไปจะได้หมดเรื่องกันเสียที ไม่เห็นจะต้องอ้อยอิ่งเผชิญกันอย่างที่กำลังเป็นกันอยู่" ฝ่ายพลเรือนก็จะว่าแบบพลเรือนว่า "ถ้าเรายังอยู่กันได้ด้วยการเผชิญกันได้นานเพียงไรก็ยังดีกว่าการที่จะทำลายล้างกันลงไปโดยด่วนไม่ใช่หรือ" หน้าที่ของทหารแลพลเรือนจึงต้องปีนเกลียวกันอยู่เช่นนี้ ทางที่ดีชอบด้วยเหตุผล ก็ควรประนีประนอมกันทั้งสองฝ่ายต่างก็ถูกต้องด้วยกันตามหน้าที่ แล้วจะได้ผลปานกลางดำเนินการเป็นประโยชน์ร่วมกัน เห็นชัดประจักษ์ผลอยู่ทั่วไปของสังคมมนุษย์ ตั้งอยู่เป็นลักษณะโลกตบมือสองข้าง

๓. กลียุค ซึ่งหมายความว่าโลกได้ถึงมิคสัญญี หมายความว่าโลกจะถึงซึ่งความ

หายนะ หรือโลกจะต้องดับ เพราะสมมุติกล้าแข็งขึ้น เมื่อสมมุติกล้าแข็งขึ้นวิมุติก็ต้องคลายลงไป เหมือนเมื่อขณะพุทธยุคได้เริ่มต้นนั้น วิมุติกล้าแข็งถึงที่สุดสมมุติก็คลายลงไป และเป็นธรรมดาเมื่อถึงที่สุดก็ต้องมีการคลายลง การณ์จึงปรากฏขณะนี้ วิมุติค่อย ๆ คลายลงเพราะพุทธยุคล่วงเลยมานาน สมมุติก็ต้องแก่กล้าขึ้นแลก็มีธรรมดาสมมุติจะต้องแก่กล้าถึงที่สุดซึ่งพระไตรปิฎกกล่าวไว้ว่านั้นคือยุคกลียุค เหมือนกลับไปเป็นเด็กกันใหม่แลเมื่อจบกลียุคข้าพเจ้าก็เข้าใจว่าจะต้องขึ้นต้นโลกายุคใหม่ ดูตามพระไตรปิฎกก็มิได้แจ้งชัดเจนถึงกำหนดของแต่ละยุคจบสิ้นกันเป็นยุค ๆ ไว้เลย คงกล่าวเป็น ๓ ยุคไว้ให้ผู้สนใจคิดเข้าใจเอาเอง หากว่าจะได้กล่าวไว้เป็นรายละเอียดผู้เขียนพระไตรปิฎกนั้นท่านคงมีบุญพอที่จะรู้ว่า ควรเขียนอย่างไรเป็นแน่นอน แต่เนื่องจากการรู้พระไตรปิฎกเป็นเรื่องของผู้ถึงบุญจะรู้ ฉะนั้นในการเขียนก็ต้องคำนึงถึงหลักผู้ถึงบุญจะรู้นั้นด้วย.

เพราะฉะนั้น เมื่อพระไตรปิฎกได้แสดงปีพุทธพยากรณ์ไว้ ๕๐๐๐ ปี จึงทำให้สงสัยจะเข้าทำนองพระไตรปิฎก ๘๔๐๐๐ พระธรรมขันธ์มากกว่า ซึ่งข้าพเจ้าได้แก้ความสงสัยโดยเข้าใจว่า เชิญองค์ธรรมของพระปฏิจจสมุปบาทมาผูกเข้าไว้ ก็พอได้คลี่คลายความสงสัยไปได้มาถึงพุทธพยากรณ์ ๕๐๐๐ ปี จึงมาคิดถึงองค์ธรรมขันธ์ ๕ มี รูป เวทนา สัญญา สังขาร วิญญาณ องค์ธรรมขันธ์ ๕ นี้ กล่าวอย่างรวบรัดก็จะได้ความเป็นเรื่องปรกติ รูปชีวิตมนุษย์เป็นกันอยู่ทั่วไป อันมาจากองค์ที่ ๔ คือนามรูปขององค์ธรรมพระปฏิจจสมุปบาท แต่มาขยายให้เห็นเป็นปรกติของรูปนั้น ซึ่งรู้ บาป บุญ คุณ โทษ ก็ย่อมเห็นทุกขณะจิต จิตใจของรูปนั้นสร้าง บาป บุญ คุณ โทษได้เสมอ เช่นตัวอย่างขันธ์ ๕

๑. รูป คือ ข้าพเจ้ารู้ตัวข้าพเจ้า

๒. เวทนา เห็นเป็นทุกข์ตามธรรม

๓. สัญญา หมายรู้ไว้คิดถึงทำดี

๔. สังขาร ประกอบกิจกรรมด้วยใจรู้เรื่องดี

๕. วิญญาณ คือผลประกอบกิจของใจรู้ดีประกอบก็ต้องเป็นวิญญาณดี คือผลบุญประกอบแล้ว ถ้าหากใจรู้บาป ผลก็ต้องเป็นวิญญาณบาป

ส่วนศูนย์ ๐๐๐ ๓ ตัวหลังก็หมายถึง ๓ ภพซึ่งข้าพเจ้าจะต้องตายแล้วเกิดวนเวียนอยู่ ๓ ภพ คือ นรก สวรรค์ มนุษย์ไปตามบาป บุญจะได้กำหนดอำนวย เมื่อข้าพเจ้าได้แก้ความข้องใจของข้าพเจ้าเรื่องพุทธพยากรณ์ไปตามดังที่กล่าวมา ก็มาติดอยู่ที่โลกอุบัติขึ้นแล้วก็ต้องมีธรรมดาดับดังได้เปรียบเทียบเหมือนมนุษย์เกิด ก็ต้องมีดับตามมา แต่ก็ยากที่จะกล่าวให้แจ่มแจ้งตรงตามกาลเวลาของการดับคือตายของโลกนั้นได้ ฉะนั้นจึงได้คาดคะเนเอาอันเป็นธรรมดาเหมือนนักปราชญ์ ตรงตามหลักหมวดธรรมพระปฏิจจสมุปบาท สมมุติโลกขึ้นต้นด้วยไม่รู้แล้วอนาคตจะรู้ได้อย่างไร เมื่อถึงตรงนี้ก็พอทำให้เห็นได้ลาง ๆ ของการเขียนพระไตรปิฎกได้แสดงไว้เรื่องยุคของโลกแบ่งเป็น ๓ กาล ก็น่าจะได้โดยเทียบกันเช่น

๑.	โลกายุค	เป็นกาลยุค	อดีต
๒.	พุทธยุค	,,	ปัจจุบัน
๓.	กลียุค	,,	อนาคต

เมื่อเทียบกันดังนี้ก็ทำให้เห็นโลกายุคกับกลียุคน่าจะมีความหมายเป็นคำเดียวกัน ซึ่งหมายถึงความไม่เป็นระเบียบ หรือประมาทต่อระเบียบที่ได้จัดไว้ เพราะดูที่โลกขึ้นต้น ขึ้นตนด้วยโลกธาตุ และโลกธาตุมีระเบียบหรือธรรมอย่างโลกธาตุ วัฏฏะไปให้เกิดส่วนสัมพันธ์เป็นโลกธาตุพร้อมด้วยส่วนสัมพันธ์ธรรมคือความเป็นระเบียบก็ถึงพุทธยุค พระพุทธเจ้าได้อุบัติขึ้นในโลก จัดระเบียบจิตใจมนุษย์ให้เป็นธรรม คือ ความเป็นระเบียบตามหน้าที่พระพุทธเจ้าแลพระไตรปิฎกก็เกิดขึ้นตามก็เท่ากับโลกียศาสตร์เป็นเหตุให้เกิดโลกุตรศาสตร์ และโลกุตร-ศาสตร์เป็นเหตุให้เกิดโลกียศาสตร์หมุนไล่วนกันอยู่ ถ้าโลกเป็นดังว่าก็เท่ากับ

โลกายุค	เป็นเหตุให้เกิด	พุทธ
พุทธ	,,	โลกายุค

ถ้ามาเทียบกับตัวเราที่ว่า เกิดดับ หรือเกิดตายก็เห็นได้มันไม่เข้ากัน เพราะเราจะถือการตายของเราให้เป็นเหมือนกับสิ่งอื่นนั้นดูมันจะค้านกับเหตุผลทั่ว ๆ ไป ความตายของสิ่งอื่นมันก็เป็นเรื่องของมัน จะให้มันมาเหมือนกับความตายของเราได้อย่างไร จึงเห็นได้ชัดว่าเรื่องการเขียนพระไตรปิฎกที่ได้เขียนไว้แล้วจะต้องใช้บุญปัญญาอันสูง เป็นประโยชน์แก่

เวไนยสัตว์ มิฉะนั้นก็คิดไม่ออกว่าจะคิดเขียนอย่างไรจึงจะได้ผลสมบูรณ์ เมื่อคิดเขียนขึ้นได้แล้วก็เกิดปัญหาขึ้นเป็นเงาตามตัวไม่จบสิ้น เข้าหลักโลกียศาสตร์หมุนไปหาโลกุตรศาสตร์ ดังธรรมกล่าวไว้ โลกนั้นวัฏฏโกโลกา แปลว่าขึ้นชื่อว่าโลกแล้วหมุนไปไม่มีจบสิ้น เป็นอันว่าเรื่องโลกดับเท่าที่ข้าพเจ้าได้พยายามเขียนอธิบายมา รวมความรู้ธรรมของข้าพเจ้าได้ศึกษาตามพระไตร-ปิฎก คงเป็นความรู้วนเป็นก้นหอย ซึ่งได้ความชัดว่าดูเหมือนทุกสิ่งทุกอย่างไม่ตาย แต่ตัวเขามาสมมุติตัวเราว่าตายมากกว่า ก็เพราะข้าพเจ้าได้เขียนไปโดยรู้เช่นนั้นนั่นเอง หรือเป็นเรื่องที่จะรู้ไม่ได้จริงๆ หรือหากอย่างจะรู้ก็คงรู้ได้อย่างคาดคะเน ว่าจะต้องตายวันหนึ่งในกาลภายหน้า เมื่อไรเรารู้ไม่ได้ หากว่าตายจริง ก็หมายความว่าหมดการวัฏฏะ เพราะรูปนามดับหมด ที่เราตายกันอยู่ทุกวัน หรือพวกสวรรค์จุติจากสวรรค์มาเกิดในมนุษย์ หรือพวกนรกหมดโทษนรกกลับมาเกิดในมนุษย์นั้น เป็นเรื่องวัฏฏะของอัตภาพให้เหมาะสมตามอัตภาพบาป บุญ คุณ โทษ กำหนดซึ่งหมายความจบสิ้นของผลประจักษ์ทั้งมวลด้วย แต่ข้าพเจ้าก็ได้คติประจำใจไว้อย่างหนึ่งจากธรรมะ และสำคัญที่สุดของชีวิตข้าพเจ้า แล้รู้ตามพระไตรปิฎกนั้นกับปัจจุบันเป็นภัทรกัปมีพระพุทธเจ้า ๕ พระองค์ คือ

๑. กกุสันโธ
๒. โกนาคมโน
๓. กัสสโป
๔. สมณโคดม
๕. อริยเมตไตย (พระศรีอารย์)

สิ้นไปแล้ว ๓ องค์

๑. กกุสันโธ
๒. โกนาคมโน
๓. กัสสโป

องค์ปัจจุของกัป

๔. สมณโคดม

องค์อนาคตของกัป

๕. อริยเมตไตย (พระศรีอารย์)

กัปของพระพุทธเจ้ามีชื่อต่าง ๆ กัน ข้าพเจ้าจำไม่ได้แต่สังเกตได้ กัปนั้นมีพระพุทธ-เจ้า๑ องค์บ้าง ๒ องค์บ้าง มากที่สุดได้แก่กัปปัจจุบันมีพระเจ้า ๕ พระองค์ เรียกว่า ภัทรกัป จึงทำให้เข้าใจถึงศาสนาพุทธเป็นหลักศาสนา มีพระพุทธเจ้าได้ตรัสรู้ประกาศศาสนา หรือจะถือเป็นหลักศาสนาทั้งหลายแลเป็นศาสนาเปิดไม่ผูกขาดเหมือนศาสนาอื่น เพราะผู้ชายทุกคนมีโอกาสเป็นพระพุทธเจ้า ได้เป็นแต่ต้องประพฤติปฏิบัติศาสนาแลอธิษฐานเป็นพระพุทธเจ้าสร้างพุทธบารมีได้ถึงขนาดตามกำหนด แลเป็นพุทธประเพณีว่าพระพุทธเจ้าต้องเป็นผู้ชาย ผู้หญิงอธิษฐานเป็นพระพุทธเจ้าไม่ได้ ได้แต่ต้องอธิษฐานเป็นผู้ชายก่อนแล้ว จึงอธิษฐานเป็นพระพุทธเจ้าภายหลัง แลหลักศาสนาพุทธดูจะชี้ให้เห็นถึงหลักสสารผลประจักษ์ทั้งมวล มีธรรมดาอุบัติแล้วเป็นจุดแรก ก็มีธรรมดาวัฏฏะไปสู่จุดสุดท้าย ปลายสุดเป็นจุดบริสุทธิ์สุทธิร่วมกันทุกจุดสสารนั้น ศาสนาพุทธจึงเป็นศาสนาเปิด ถือไม่รู้เป็นเหตุ ประพฤติปฏิบัติตามปรารถนาหรือตามทฤษฎีของมวลผลประจักษ์ เมื่ออุบัติแล้วก็ต้องสู่จุดสิ้นไปตามกำหนดทฤษฎีเป็นสำคัญ เพราะพระพุทธเจ้า พระเจกพุทธ พระอรหันต์ พระอนาคา พระสักกิทาคา พระ-โสดาเป็นหลักพยาน ประพฤติปฏิบัติเกิดผลเป็นพระอริยเจ้าไว้สืบมาพร้อมพระไตรปิฎก ประมวลสูตรทฤษฎีไว้สำหรับโลกสืบต่อกันมาแต่ไหนแต่ไร จึงทำให้ข้าพเจ้าเข้าใจว่า พระพุทธเจ้าองค์หนึ่งก็สังคายนาพระไตรปิฎกไว้ครั้งหนึ่ง เหมือนประกาศศาสนาพุทธครั้งหนึ่งด้วยประการฉะนี้ แลก็เห็นชัดเป็นรายละเอียด กล่าวไว้แล้วในพระไตรปิฎกนั้น จึงนับได้ว่าพระไตรปิฎกเป็นยอดสุทธิ พระคัมภีร์ แสดงแล้วซึ่งโลกียศาสตร์ โลกุตรศาสตร์ และไสยศาสตร์พร้อมสรรพ ในพระไตรปิฎกนั้นจบสิ้น แต่พระไตรปิฎกยึดหลักธรรมสมบัติ จึงกล่าวหนักไปตามธรรมสมบัติ เพื่อหลุดถอนพ้นโลกียศาสตร์ และไสยศาสตร์สู่บรมสุขพ้นทุกข์เรียกว่าพระนิพพาน เพราะฉะนั้น พระไตรปิฎก จึงควรได้ศึกษาด้วยสถาบันอันเป็นหลักฐานสมเกียรติของศาสนาแต่มนุษย์ ก็ประมาทหรือด้วยบุญยังไม่ถึงก็ไม่ทราบสถาบันอันสูงสุดดัง

ว่าจึงยังไม่ปรากฏในประวัติศาสตร์เลย.

ข้าพเจ้าผู้เขียนเรื่องนี้ จึงขอสรุปในเรื่องศาสนาพุทธประเพณี ที่ข้าพเจ้าศึกษาประพฤติปฏิบัติอยู่ไว้เปรียบเทียบกับท่านพุทธมามกะทั้งหลายได้พิจารณาดู ขอท่านจงได้เลือกพิจารณาเฉพาะที่ท่านเห็นว่าถูก ส่วนที่ท่านเห็นว่าผิดโปรดผ่านไป และโปรดทราบเรื่องที่จะย่อมากล่าวพอเป็นใจความคือ

๑. ศาสนาพุทธ มิได้มีการผูกขาดจะเป็นอะไรต่ออะไรเสียคนเดียว ทุกคนเป็นได้ตามประจักษ์พยานที่ถูกรวบรวมกล่าวเป็นประวัติศาสตร์โลกนั้น แลต่างที่เห็นกันอยู่ในปัจจุบันเป็นผลของอดีต แลผลปัจจุบันจะเป็นอนาคตต่อไป แลจะต้องเป็นต่อไปด้วยกฎของวัฏฏะ ถอดเป็นสมมุติธรรม คือ บาป บุญ คุณ โทษ สัมพันธ์กันเหมือนพื้นเพื่องตัวจักรวัฏฏะ

บาป ผู้ปฏิบัติบาปมีผลเป็นบาป และต้องถูกเก็บในที่บาป ที่สมมุติเรียกว่า นรกที่แยกกันไว้มี ๓๒ ขุม ขุมนี้ก็หมายความถึงชั้นโทษเบาโทษหนักนั่นเอง เช่นขณะนี้เทวทัตคู่เวรขององค์พระพุทธเจ้าสมณโคดมยังได้รับโทษหนักอยู่ในนรก แต่ในกาลอนาคตมีกล่าวไว้ว่าจะได้กลับมาเกิดเป็นพระพุทธเจ้าอีกองค์หนึ่ง นี่ชี้ให้เห็นถึงทฤษฎีสมบูรณ์แบบพุทธศาสนา แลยังชี้ให้เห็นถึงความสำเร็จ ตรัสรู้ชนะตนเองชนะจบสิ้น ดูจะเข้าใจกันว่าหมดจดพ้นแล้วไม่มีอะไรจะมาแตะต้องเบียดเบียนได้อีก ความจริงก็เป็นดังเข้าใจ แต่ต้องแยกออกเป็น ๒ คือ หมดเวรหนึ่งกับเวรยังผูกพันกันอยู่หนึ่ง ดังตัวอย่าง เพราะเทวทัตจองเวรพระพุทธเจ้า แลเจ้าหมูตัวน้อยที่นายจุนทะปรุงเป็นอาหารถวายให้พระพุทธเจ้าฉันจองเวรพระพุทธเจ้า ข้าพเจ้ายึดถือแลเข้าใจว่า พระพุทธเจ้าท่านได้ตรัสรู้แล้วชนะตนแลชนะโลกแล้ว เป็นผู้ที่หลุดพ้นแล้ว เวรกรรมทั้งหลายจะทำอะไรไม่ได้ทั้งสิ้น การที่พระเทวทัตได้ช่องโอกาสประทุษร้ายต่อพระพุทธเจ้าก็ดี และเจ้าหมูตัวน้อยที่ตายไปแต่ร่างกายของหมูได้ช่องโอกาส ถึงกระทำให้พระพุทธเจ้าประชวร เป็นโรคท้องเสียจนต้องถึงดับขันธ์เข้าสู่พระนิพพานก็ดี เหล่านี้เป็นเรื่องแลเจตนาจองเวรของพระเทวทัตแลเจ้าหมูนั้นทั้งสิ้น พระองค์

หาได้มีปฏิกิริยาตอบโต้แต่ประการใดไม่ เพราะหมดเวรแล้ว ส่วนพระเทวทัตกับเจ้าหมูน้อยมีเจตนาทำร้ายพระองค์จึงยังมีเวรกรรมผูกพันธ์อยู่ ซึ่งในการนี้ถ้าพระองค์จะไม่เปิดโอกาสให้พระเทวทัต แลเจ้าหมูตัวนั้นได้ช่องโอกาส ประทุษร้ายพระองค์ได้แล้ว ก็จะเป็นบาปพระเทวทัตแลเจ้าหมูจะไปตามจองเวรประทุษร้ายพระองค์ได้ที่ไหน ในเมื่อพระองค์ได้นิพพานไปแล้ว อันจะทำให้พระเทวทัตแลเจ้าหมูตัวน้อยจะต้องวัฏฏะต่อไปเป็นทศนิยมไม่รู้จุดจบ อันจะทำให้เข้าใจได้ว่า ทฤษฎีสำเร็จตรัสรู้พ้นบาป บุญ คุณ โทษ เวรกรรม ถึงสุทธิก็ต้องไม่สมบูรณ์ พุทธศาสนาก็จะไม่ใช่ศาสนาสุทธิ เป็นศาสนาปรัชญาอันตั้งอยู่ในความสงสัยเหมือนศาสนาอื่น ๆ (คำปรัชญา แปลว่า รู้ ควรจะเป็น รู้แบบสงสัยมากกว่ารู้แบบเฉย ๆ ก็จะตรงกับความหมายเดิมในภาษากรีก Sophy แปลว่าสงสัย หรือรู้สงสัย แต่ข้าพเจ้ายอมรับว่า ผู้ใช้คำปรัชญาเป็นชื่อ วิทยาการแขนงนี้คิดได้เพราะหูมาก) พระพุทธเจ้าถึงสูญ หมดการหมุนเวียนวัฏฏะ เหมือนพระองค์หนีบาปพ้น แต่เทวทัตกับเจ้าหมูน้อยต้องทนทุกข์เวทนาอยู่ในนรก หากว่าหมดบาปแล้ว เทวทัตกับเจ้าหมูน้อยจะเป็นอย่างไรต่อไป, ตามพระสูตรดังได้อ่านพบ พระเทวทัต จะกลับได้ถึงบุญเป็นพระพุทธเจ้าอีกองค์หนึ่งในอนาคต ส่วนเจ้าหมูน้อยไม่เคยได้อ่านพบจะกลับมาเป็นอะไร แต่ก็น่าจะสันนิษฐานไปได้ตามแนววัฏฏะทุกสิ่งทุกอย่างขึ้นต้นด้วย ๐ ศูนย์ไม่รู้ ก็จะต้องจบลงที่ ๐ ศูนย์รู้ ดังได้กล่าวมาแล้ว

เพราะฉะนั้น ทฤษฎีวัฏฏะสมบูรณ์แบบของธรรม เรื่องผลบาปจองเวรกัน ดูหมายถึงมนุษย์เวไนยสัตว์มากกว่าสิ่งอื่น แต่ที่ได้กล่าวมามีหมูน้อยสัตว์เดรัจฉานนี้ก็ต้องเข้าใจว่าเจ้าหมูน้อยตัวนี้น่าจะเป็นมนุษย์มาก่อนปฏิบัติจองเวรถึงมีผลบาป ต้องกลับไปเป็นหมู ผลบาปจึงทำให้ต้องจองเวร เพื่อให้วัฏฏะเป็นไปโดยสมบูรณ์จึงได้ช่องสบโอกาสประทุษร้ายองค์พระพุทธเจ้าได้ก็เป็นบาปลงนรกไป

ส่วนเรื่องการจองเวรของพระเทวทัตกับพระพุทธเจ้านั้น ได้เป็นกันมาแต่ดึกดำบรรพ์แล้ว ตามตำนานมีกล่าวไว้ว่า ในครั้งบรรพกาลนานโพ้น องค์พระพุทธเจ้าแลพระเทวทัตได้เคยเป็นคู่แข่งขันเบียดเบียนกัน ต่างเป็นพ่อค้าขายลูกปัด ตามเรื่องกล่าวถึงเหตุได้เกิดขึ้น ณ

บ้านเศรษฐีตกยากมียายกับหลาน หลานเห็นลูกปั๋ดที่พ่อค้าพระเทวทัตนำไปขายก็อยากได้บ้าง เอิญในบ้านไม่มีเงินจะซื้อ ยายจึงค้นของเก่าได้พานหนึ่งพาน นำมาขอแลกกับลูกปั๋ดหนึ่งพวง พ่อค้าพระเทวทัตพิจารณาพานเห็นเป็นทองคำ ด้วยความโลภเข้าครอบงำ จึงพูดหลอกยาย เจ้าของบ้านว่า ค่าของพานใบนั้นมีค่าเท่ากับลูกปั๋ดครึ่งพวงเท่านั้นเอง ไม่ได้เต็มพวง ยายก็จนปัญญาปลอบหลานให้คอยดูพ่อค้าเจ้าอื่นต่อไป พระเทวทัตก็สะดุ้งอยู่เหมือนกัน แต่ก็ต้องรักษาคำพูดไว้ก่อน จึงทำเป็นแกล้งยกหาบออกจากบ้านพอเป็นพิธี แลพลางคิดในใจด้วยเล่ห์ว่าประเดี๋ยวจะทำเป็นหวนกลับมาตกลงกันใหม่ บังเอิญในขณะนั้นพระพุทธเจ้าผู้เป็นพ่อค้าลูกปั๋ดเช่นเดียวกันได้มาถึงที่บ้านนั้นพอดี ในขณะที่พ่อค้าลูกปั๋ดเจ้าเล่ห์ คือพระเทวทัตจะออกจากบ้าน ยายเศรษฐีตกยากจึงนำพานใบเก่ามาแลกกับลูกปั๋ดหนึ่งพวงให้หลาน พระพุทธเจ้าพ่อค้าลูกปั๋ดได้พิจารณาพานเห็นเป็นทองคำจึงได้พูดไปตามความจริงว่า สินค้าในหาบข้าพเจ้าทั้งหมดนี้ไม่พอกับค่าของพานของท่านหรอก เศรษฐีตกยากก็ดีใจพูดว่า เมื่อสักครู่นี้ พ่อค้าคนหนึ่งตีราคาพานใบนี้มีค่าเท่ากับลูกปั๋ดครึ่งพวงเท่านั้นเอง ท่านเป็นคนซื่อ ฉันยอมตกลงสุดแต่ท่านจะเห็นสมควร จึงตกลงกันแลกพานกับสินค้าหมดหาบ พระพุทธเจ้าพ่อค้าลูกปั๋ดก็ออกจากบ้านสวนกับพ่อค้าพระเทวทัต พอพ่อค้าพระเทวทัตเข้าไปในบ้านก็ถูกต่อว่าแลด่าทอเอาต่าง ๆ นานา ที่จะคิดหลอกเอาพานทองของแก พระเทวทัตจึงยกหาบออกจากบ้านด้วยความเดือดดาล เดินติดตามหาบเร่ของพระพุทธเจ้า มาทันพร้อมกับกำทรายไว้ในมือ พลางพูดอย่างโกรธแค้นกับพระพุทธเจ้าพ่อค้าลูกปั๋ดว่า จะขอจองเวรกับท่านทุกชาติไปจนกว่าจะสิ้นเมล็ดทรายในกำมือนี้

ข้าพเจ้าเขียนเล่าย่นย่อด้วยสำนวนเขียนตามความรู้ความสามารถของข้าพเจ้า รู้สึกไม่ดีเท่าที่ข้าพเจ้าได้อ่านพบในสมุดคำโบราณนั้นแลเข้าใจว่ามีอยู่ในหอสมุดแห่งชาติ โดยปกติข้าพเจ้าไม่มีฐานะพอที่จะมีห้องสมุดของข้าพเจ้าเอง ได้ใช้หอสมุดแห่งชาติ หอสมุดสมเด็จกรมพระยาดำรงแลหอสมุดมหามกุฏราชวิทยาลัย วัดบวรนิเวศ เจียดเวลาว่างไปอ่านหาความรู้แล้วจดย่อใส่สมุดไว้ นานเข้าสมุดจดย่ออยู่บ้างหายไปบ้าง เพราะเป็นพุทธมามกะ

หาเช้ากินค่ำร่อนเร่ไปตามงานที่จะพึงทำได้ ที่อยู่เป็นหลักแหล่ง เดิมนั้นมีแล้วกลับไม่มีแล ไม่มีจนบัดนี้ แต่ก็รู้เป็นบุญกรรมของข้าพเจ้าไม่มีใครจะช่วยได้ต้องช่วยตัวเองแลช่วยตัวเอง ตลอดมา จิตใจก็เป็นปกติ นี้พระพุทธศาสนาได้ช่วยข้าพเจ้าให้เข้าใจถึงภาวะความเป็นจริง ตามสัจจธรรมของพระพุทธศาสนา ที่ข้าพเจ้าได้ใช้ความเพียรอุตส่าห์พยายามบากบั่นคืบไปตาม ที่ข้าพเจ้าเข้าใจเป็นบุญเป็นสำคัญ เกิดรู้ขึ้นบ้าง ไต่ถามผู้รู้บ้าง บางครั้งจะกลายเป็นว่า ข้าพเจ้าเป็นควายไปสีซอให้คนฟังไปก็มี แต่นั้นก็ต้องระวังเก็บตัวประพฤติปฏิบัติไปด้วยตน เองจนทุกวันนี้

การศึกษาพระไตรปิฎกของพระสัมมาสัมพุทธเจ้าฉบับประเทศไทย ได้ชี้ให้เห็นถ่อง แท้เรื่องภาวะ เรื่องโลก ภาวะธรรม ที่สุดภาวะตัวตนเวไนยสัตว์ แลภาวะสังคม จนถึงภาวะ สังคมระหว่างเพศอันเป็นต้นกุญแจไขให้โลกคงเป็นโลก ให้ธรรมคงเป็นธรรม แลให้ตัว ตนเวไนยสัตว์เป็นตัวตนของเวไนยสัตว์ จึงจำเป็นอย่างยิ่งจะต้องเรียนรู้ภาวะโลกที่ผูกพันธ์ ตัวตนเวไนยสัตว์ให้เป็นไปตามโลก แลภาวะธรรมสอนให้คลี่คลายความผูกพันธ์นั้น โดยตัว ตนเวไนยสัตว์ต้องประพฤติปฏิบัติตามธรรม เปรียบอย่างตรงไปตรงมาก็จะเห็นได้ชัดแจ้ง ธรรมนั้นปฏิเสธโลก หาไม่แล้วก็ไม่มีทางชนะตนเองชนะโลกได้ หรือกล่าวอีกทาง โลกได้วาง วิธีการไว้ครบถ้วน จากจุดศูนย์เริ่มต้นถึงจุดศูนย์ดับสิ้น เป็นทฤษฎีสมบูรณ์แบบ ธรรมก็ได้ เรียนรู้ประพฤติปฏิบัติปฏิเสธโลกเป็นทางตรงสู่จุดศูนย์ดับสิ้น ผ่านคุณวิเศษตามแผนการโลก แต่ก็เป็นเรื่องน่าประหลาดอีกเหมือนกัน ได้แก่เรื่องไม่รู้เป็นเหตุให้รู้แล้วเป็นเหตุให้เกิดไม่รู้ เป็นเหตุผลต่อเนื่องกันไป จนกว่าจะได้ธรรมปฏิบัติ มิฉะนั้นก็เหมือนเดินทางไกลวกไป เวียนมา ธรรมจึงกำหนดหมวดธรรม อนิจจลักษณะ มี ๓ องค์ คือ

๑. อนิจจัง ไม่เที่ยงเปลี่ยนแปลงแปรไป

๒. ทุกขัง มี ผลเป็นทุกข์ทั้งสิ้น

๓. อนัตตา หมดตัวตน

อนิจจัง หลักนี้จะเห็นได้ เราเวไนยสัตว์ได้ถืออัตตาเป็นใหญ่ จนถึงลืมตนว่าเราเป็น อัตตาจริงจัง แท้ที่จริงอัตตานั้นเป็นของโลก เหมือนให้เราใช้มีลักษณะเปลี่ยนแปรไปได้ แต่โลกก็มีอุบายแนบเนียนถูกต้องตามสูตรของโลก ให้เราคิดเห็นว่าเป็นของเรา เราก็หลง บูรณะบำรุงจนติดตาติดใจว่าดีว่างาม จึงเป็นธรรมดา เมื่อโลกกำหนดเรื่องไม่รู้กั้นไว้ ธรรม เรียกว่า อวิชชา สิ่งอุบัติเริ่มแรกเข้ามาในโลก จะต้องผ่านการจัดสรรค์ของโลกไว้เหมาะสม ตามผลกรรม ตรงตามสภาพความเป็นจริงของสรรพอุบัติขึ้นในโลก ด้วยผลกรรมปฏิบัติใน อดีตจัดการให้ได้รับผลเหมาะสมกับเหตุปฏิบัติไว้ ธรรมเรียกว่า บาป บุญ ได้ทำหน้าที่ปฏิบัติ เป็นเหตุผล ตามหน้าที่ซึ่งสอดคล้องกับเหตุผลตามหน้าที่ของโลกร่วมกัน เช่น บาป ตามเหตุ

ผลของโลกจัดไว้เป็นบาป บุญ ตามเหตุผลจัดไว้เป็นบุญ จึงดูประหนึ่งตามหลักธรรมแสดงไว้ดั่งกล่าวก็จะเท่ากับนรก สวรรค์ มนุษย์ ทั้ง ๓ ภพนี้ ทำงานร่วมกัน เหมือนภพมนุษย์เป็นส่วนหนึ่งของภพนรกแลภพสวรรค์ หรือภพนรกภพสวรรค์ เป็นส่วนหนึ่งของภพมนุษย์ตามธรรมเรียกว่า วัฏฏะ หมุนเวียนเปลี่ยนไปเป็นผลบาป บุญ เป็นอนิจจัง ตรงตามธรรมกำหนดใน ๓ ภพนั้น

ทุกขัง ธรรมกำหนดเป็นผลของเหตุของสมุทัย อนิจจัง วัฏฏะแลอวิชชา พิจารณาตามหมายธรรมกำหนดก็จะเห็นว่า ผลประจักษ์ทั้งมวลในโลก สวรรค์ นรก แลมนุษย์ล้วนเป็นทุกข์ทั้งสิ้น สุขสุทธิ คือ พระนิพพานเท่านั้นเป็นทฤษฎีสมบูรณ์แบบตามธรรม ถ้าจะมองดูตามโลกกำหนดก็เห็นมีสุข มีทุกข์สลับกันไปเป็นเหตุผลต่อเนื่องยาวไม่มีจุดจบ แต่ถ้าได้ปฏิบัติธรรมตามกำหนดเข้าร่วมด้วยก็จะเกิดผลไม่สุขไม่ทุกข์ เรียกว่า อุเบกขา หรือ อทุกขมสุข แต่ก็เป็นเรื่องปฏิบัติรู้เฉพาะตนปฏิปทาปฏิบัติเท่านั้น ห้ามอวดมรรคอวดผลเพราะกลับเป็น บาป

อนัตตา ไม่มีตัวตนหรือหาตัวตนไม่พบ นี้เป็นธรรมรู้ ตามทฤษฎีสมบูรณ์แบบสุทธิ แต่ถ้ายังไม่ถึงสุทธิก็ยังตกเป็นทาษโลก แต่ก็มิได้ปิดให้ไม่รู้ว่า อัตตานั้นเป็นใหญ่,ตามหมวดธรรม อัตตาธิปตัย ตัวตนเป็นใหญ่ ซึ่งดูมันขัดกัน ความจริงคิดดูตามธรรมทฤษฎีสมบูรณ์แบบ ก็ไม่ขัดกัน แต่กลับเกื้อกูลกัน เมื่อทฤษฎีสมบูรณ์แบบ อันมีลักษณะคิดถึงตัวตนให้ได้ว่ามีความเป็นใหญ่ตามสภาพ แต่เมื่อคิดได้แล้ว กับปฏิบัติได้แล้ว ความตัวตนเป็นใหญ่ก็จะสูญหายไปเป็นอัตตโนมัติ ถ้ายังไม่หายก็เป็นที่รู้ได้ การปฏิบัติธรรมสุทธิยังไม่ได้ถึงขนาดสุทธิธรรมยังมีผลตกเป็นโลกอยู่ เพราะฉะนั้นอนัตตาเป็นสุทธิธรรมรู้ได้เฉพาะตนเมื่อได้ปฏิบัติธรรมประสพผลสุทธิธรรม ก็จะรู้ได้อนัตตาไม่มีตัวตนจริง

สรุปความอนิจจลักษณะดูมีวัตถุประสงค์มุ่งให้เวไนยสัตว์ปฏิบัติธรรม ได้รู้ถึงการปฏิบัติถึงผลสุทธิธรรม ได้เป็นเรื่องรู้เฉพาะตัวผู้ปฏิบัติเห็น อนิจจัง ทุกขัง อนัตตา เป็นวิมุติธรรมต่างกับอธิปตัย ๓ ซึ่งมี ๓ องค์ คือ อัตตาธิปตัย โลกาธิปตัย ธรรมาธิปตัยนี้เป็นสูตรของภาวะอัตตา โลกา ธรรมา เป็นสมมุตสัจจะของแต่ละภาวะ แล้วต่างต้องประมวลร่วมกัน เพื่อความสำเร็จของภาระกิจโลก และภาระกิจธรรม แต่ตามพระไตรปิฎกมุ่งสารสำคัญเฉพาะภาระกิจธรรม

ประการเดียว หากได้มุ่งภาระกิจธรรม ธรรมก็ได้กำหนดอนิจจลักษณะเป็นเครื่องวัด ผู้ปฏิบัติได้เห็นความจริงว่า ปฏิบัติแล้วไปได้ไกลเพียงไร ถ้าไปได้ไกลถึงสุดทางก็ย่อมเห็น อนิจจัง ทุกขัง อนัตตา เป็นสัจจะความจริงเปลื้องสมมุติโลกถึงวิมุติธรรมได้

ต่อไปนี้เป็นหัวข้อธรรมจากพระไตรปิฎก ที่สอนตนให้รู้จักตน ประพฤติปฏิบัติตนให้ชนะตนเองเพื่อผลชนะจบสิ้น แลการรู้จักตนจะรู้ได้ตามหมวดธรรม อธิปตัย ๓ คือ

๑. อัตตาธิปตัย ตัวตนเป็นใหญ่

๒. โลกาธิปตัย โลกเป็นใหญ่

๓. ธรรมาธิปตัย ธรรมความเป็นระเบียบเป็นใหญ่

ทั้ง ๓ อธิปตัยนี้ ต่างเป็นใหญ่ตามหน้าที่เป็นเอกเทศแต่ละอธิปตัย และทั้ง ๓ อธิปตัยจะต้องรวมอาศัยความเป็นใหญ่ร่วมกัน เพื่อให้เกิดผลสมประสงค์

๑. อัตตาธิปตัย หมายใกล้ชิดคือตัวเรา ถ้าไม่มีความเป็นใหญ่ตามสภาพอัตตาตามธรรมแสดงแล้ว เราก็ต้องหมดหวังที่จะมีสิทธิอันชอบ คือ เป็นไทยแก่ตัวเราได้ ที่จริงเรามีสิทธิอันชอบธรรมที่จะเป็นตัวของเราเองแน่นอน แต่โลกคือโลกาธิปตัย มีความเป็นใหญ่เหมือนกัน ทั้งมีสิทธิวางวิธีการให้สิ่งประจักษ์เป็นผลทั้งหลายจะต้องอยู่ในความดำเนินการตามความเป็นใหญ่ของโลกเสมอ ซึ่งวิธีดำเนินการนั้น ธรรมรู้ว่าปิดลับอยู่ คือ อวิชชานั่นเอง และธรรมยังรู้ถึงความเป็นระเบียบของอวิชชาซึ่งกลับมาสมมุติเรียกกันใหม่ว่า ธรรมดา ธรรมชาติ อันได้แก่การที่สรรพสิ่งเป็นไปตามสภาพของมัน แยกออกเป็น ๒ สาขา ตามความคิดเห็นของเวไนยสัตว์โลก สาขาหนึ่งได้แก่ มันเป็นไปของมัน อีกสาขาหนึ่งว่าต้องมีผู้จัดสรรค์ รวม ๒ สาขานี้ ธรรมเรียกว่า วัฏฏะ ซึ่งได้พบเข้าใจมาแล้วประมาณสองพันห้าร้อยปีเศษ แต่ความมุ่งหมายของวัฏฏะตามพระไตรปิฎกของพระสัมมาสัมพุทธเจ้า มุ่งสอนเวไนยสัตว์เป็นทางตรงไปสู่เป้าหมายให้ได้พ้นทุกขเป็นประมาณ จึงดูเป็นขั้นละเอียดลึกลับยากที่จะเข้าใจเกินกว่า นิติวิทยา อันเป็นวิทยาการในปัจจุบันสมัย แลก็ดูจะจัดเข้าไว้เป็นวิทยาการรากเง่าของวิทยาการทั้งปวงอันเริ่มด้วยหมุนเป็นมูลฐาน ซึ่งไปตรงกับวัฏฏะ แปลว่า หมุนเหมือน

กัน แลหมุนนั้นธรรมแสดงหมุนเป็นระเบียบ วิทยาศาสตร์ปัจจุบันเรียกว่าสูตร เช่นน้ำมีธรรมชาติ ระดับตัวของมันเอง ไม่ใช่พระเจ้าองค์ใด มาบันดาลให้มันทำเช่นนั้น หรืออากาศย่อมมีรูปเหมือนวัตถุที่มันเข้าไปอยู่ เช่น อากาศอยู่ในขวดเปล่าย่อมมีรูปเหมือนขวดนั้นดังนี้เป็นต้น หรือหยดน้ำหยดหนึ่ง เราเห็นมันไหลจากยอดภูเขาลงสู่ที่ต่ำได้แก่ห้วยธารลำน้ำถึงต่ำสุดปากน้ำสู่ทะเลแลน้ำทะเลนั้นถูกแดดเผาก็ระเหยกลายเป็นไอ เป็นเมฆ แล้วกลายเป็นฝนตกลงมาอีก ลงสู่พื้นดินแล้วไหลลงสู่ที่ต่ำ ในที่สุดออกสู่ทะเลอย่างเดิม นี้เป็นปกติของน้ำหยดหนึ่ง นอกจากนี้ก็ยังมีหยดน้ำหยดอื่น ๆ ซึ่งจะต้องเป็นไปตามทางของมันเอง เช่นคนอาจจะนำไปอาบลูบล้างหน้า ล้างเท้า ล้างมือ หรือดื่มแก้กระหาย แล้วมันก็ต้องไปสู่กระเพาะเยี่ยวกระเพาะขี้ ถ่ายออกเป็นน้ำเยี่ยวน้ำขี้ลงในที่ซึ่งเขาถ่ายลงไปสู่ที่ต่ำในระดับที่มันจะต้องไหลลงไปสู่น้ำทะเลเป็นที่สุด คิดดูว่าจุดน้ำนั้น สมมุติว่าเป็นตัวเราหรือตัวข้าพเจ้าซึ่งกำลังนั่งเขียนเรื่องนี้อยู่ ก่อนนั้นนั้นสมมุติว่าเป็นน้ำดื่มลงสู่กระเพาะเยี่ยวแลขี้มาก่อนนานเท่านาน จึงได้กลับมาเป็นเวไนยสัตว์พุทธมามกะ เขียนเรื่องธรรม กล่าวถึงการวัฏฏะตามธรรม ท่านผู้อ่านอาจนึกว่า ข้าพเจ้ากำลังเขียนฝันยาว ข้าพเจ้ายอมรับว่าข้าพเจ้าฝัน แต่ฝันไปตามธรรม ส่วนท่านนั้นไม่ฝันหรือ? แม้ท่านปฏิเสธข้าพเจ้าก็หาเชื่อไม่ว่า ท่านไม่ฝันแลฝันอย่างหาจุดหยุดฝันไม่ได้ เว้นแต่ท่านจะได้ศึกษาพระไตรปิฎก ของพระสัมมาสัมพุทธเจ้า แล้วท่านจะถึงบางอ้อรู้เรื่องพระไตรปิฎก ล้วนเป็นเรื่องถึงปัญญาฉลาด ถึงพระนิพพานพ้นการวัฏฏะที่กำลังหมุนอยู่ ให้ยุติหยุดหมุน

๒. โลกาธิปตัย โลกเป็นใหญ่ รู้ตามสภาวะธรรมโลกเป็นใหญ่จริง มีสูตรของโลกเป็นสมมุติสัจจะเป็นไปตามธรรม ธรรมดา ธรรมชาติ ธรรมก็ยอมรับว่านั้นเป็นโลก มีธรรมรวมอยู่

๓. ธรรมาธิปตัย ธรรมหรือความเป็นระเบียบเป็นใหญ่ หมายความครอบหมดของผลประจักษ์ใหญ่น้อย จุลินทรีย์ เห็นได้หรือไม่ได้ เช่นจักรวาลฟ้าครอบพระอาทิตย์พระจันทร์โลกพิภพ ภูเขา พืช สัตว์เดรัจฉาน มนุษย์ ฯลฯ ในธาตุทั้ง ๕ ไฟ น้ำ ดิน ลม อากาศอยู่ในธรรมความเป็นระเบียบเป็นใหญ่ เนื่องแต่อวิชชาไม่รู้เป็นต้นเหตุอุบัติ แยกออกได้เป็น ๒

ลักษณะ ลักษณะหนึ่งมี ๕ ธาตุคือ ธาตุไฟ ธาตุน้ำ ธาตุดิน ธาตุลม ธาตุอากาศ ยังไม่ถึงบุญมีมโนธาตุ คือธาตุรู้ ผิด ชอบ ชั่ว ดี จึงยังไม่มีอัตตาธิปตัย เป็นใหญ่ในตัวของตัวเอง ต้องขึ้นอยู่กับโลกาธิปตัย แลธรรมาธิปตัย อีกลักษณะหนึ่งถึงบุญมีมโนธาตุ เพิ่มอีกหนึ่งธาตุคือธาตุรู้ รวมเป็น ๖ ธาตุ คือ ธาตุไฟ ธาตุน้ำ ธาตุดิน ธาตุลม ธาตุอากาศ แลมโนธาตุมีอัตตาธิปตัย. ตัวตนเป็นใหญ่รู้ผิด รู้ชอบ ชั่วดี ร่วมกับโลกาธิปตัยแลธรรมาธิปตัย

ปัญหาน่าคิดพิจารณาดูลักษณะผลประจักษ์มี ๕ ธาตุ ยังไม่ถึงบุญจะมีมโนธาตุเพิ่มขึ้น เช่นธาตุทั้ง ๕ ในลักษณะ ๕ ธาตุนี้ แต่ละธาตุเป็นเอกเทศแล้ว ต่างมีอำนาจไปตามหน้าที่ แลก็เห็นได้ต่างเป็นศัตรูต่อกัน เมื่อส่วนสัมพันธ์ไม่พอดีกัน แลเป็นมิตรต่อกัน เมื่อส่วนสัมพันธ์พอดีกัน แลก็ควรพิจารณาก้าวไปไกลหรือลึกละเอียดยิ่งขึ้น ตามหลักวิทยาศาสตร์สมัยพุทธกาลเรียกว่า ลัทธิสังขยา แสดงแล้วชัดแจ้ง ผลประจักษ์จะเป็นสิ่งใหญ่ เช่น ตัวโลกพิภพมนุษย์มี ๕ ธาตุ และผลประจักษ์สิ่งเล็กได้แก่จุลินทร์ของแต่ละธาตุก็มี ๕ ธาตุเช่นเดียวกัน เทียบกับวิทยาศาสตร์แผนปัจจุบัน ก็ได้แก่ปรมาณู หรืออะตอม มีส่วนผสมร่วมกันด้วยไฟฟ้าตัวผู้แลตัวเมีย ทั้ง ๒ วิทยาศาสตร์เก่าแต่แลใหม่สมกับภูมิฐานความรู้ของข้าพเจ้ามีเพียงกล่าวได้เท่าที่กล่าว แลก็ดูจะเป็นที่เพียงพอสำหรับตัวข้าพเจ้าเป็นปุถุชนพุทธศาสนาเวไนยสัตว์พุทธมามกะสนใจหลักพระพุทธศาสนสมบูรณ์แบบ ขึ้นต้นด้วยศูนย์วิชชา คือ เหตุของผลประจักษ์ทั้งมวล แล้ววัฏฏะหมุนแปรเปลี่ยนไปถึงจุดจบหยุดหมุน เมื่อถึงผลศูนย์วิชชาคือวิชชาซึ่งเป็นสูตรทฤษฎีสังสารวัฏฏ์ เพราะไตรปิฎกพระพุทธศาสนามีพระพุทธ พระธรรม พระสงฆ์เป็นสรณะที่พึ่งแก่ปวงเวไนยสัตว์พุทธมามกะทั่วกัน

หมวดธรรมวัฏฏะมี ๓ องค์

๑. กิเลสวัฏฏะ ได้แก่ เดิน นอน นั่ง ยืน กิน ถ่าย เกิด แก่ เจ็บ ตาย

๒. กรรมวัฏฏะ ได้แก่ การกระทำใด ๆ ต้องอยู่ในลักษณะ บาป บุญ คุณ โทษ หรือ ผิด ชอบ ชั่ว ดี ซึ่งธรรมมุ่งสอนให้ทำบุญ ทำคุณ ทำชอบ ทำดี เว้นทำบาป ทำเรื่องโทษ ทำผิด ทำชั่ว แลโลกสังคมก็ยอมรับนับถือเชื่อตามธรรม ดังปรากฏตามนิติบัญญัติสังคมอย่างแจ่มแจ้งเท่าที่จะบัญญัติได้เหมาะสมกับสังคม ส่วนลึกละเอียดเป็นธรรมมุ่งเป็น

เอกเทศแต่ละบุคคลไม่รวมเป็นสังคม ประพฤติปฏิบัติไม่เบียดเบียนตนแลผู้อื่น มุ่งชนะตนเองเป็นที่สุด แลตั้งอยู่ในความเมตตา อุเบกขา

๓. วิบากวัฏฏะ ได้รับผลจากทำบาป ทำเรื่องโทษทำผิด ทำชั่ว ธรรมกำหนดให้ตกนรกรับโทษ ตามควรแก่โทษ โลกสังคมเห็นชอบตามธรรมกำหนดโทษให้อยู่ในทอันธพาล ตะราง เรือนจำ แลคุก อบรมสั่งสอนให้รู้ทำงานอยู่ร่วมกับสังคม ทรมานให้รู้สำนึกผิดกลับเนื้อกลับตัว จิตใจ เข้าสู่ความเป็นระเบียบของธรรมแลสังคมโลก หากเกิดรู้เรื่องทำบาป เรื่องทำโทษ เรื่องทำผิด เรื่องทำชั่ว ว่า ธรรมแลโลกสังคมไม่พึงปรารถนาซึ่งตัวเราเองเท่านั้นได้รู้ ก็กลับประพฤติปฏิบัติบำเพ็ญบุญละบาป บำเพ็ญคุณละเรื่องโทษบำเพ็ญดีละเรื่องชั่วก็ต้องอยู่ในความหวังพ้นจากนรกกลับมาเกิดในโลกมนุษย์ได้ สำหรับสังคมโลกก็ต้องได้ลดความกรุณา ลดหย่อนผ่อนโทษออกจากที่กักอันธพาล แลเรือนจำ ให้มาอยู่ร่วมกับสังคมต่อไปได้ นี่เป็นทฤษฎีสูตรของธรรม โลกสังคมยอมรับนับถือ ปฏิบัติอนุโลมตามธรรมเท่าที่เห็นว่าเหมาะสม ส่วนวิบากวัฏฏะฝ่ายบุญมุ่งประพฤติปฏิบัติธรรม เพราะเห็นนรกสวรรค์ มนุษย์เป็นทุกข์จริงตามธรรมมุ่งประพฤติปฏิบัติธรรม สูงขึ้นเป็นชั้น ๆ รวมทั้งหมดมีถึง ๙ ชั้น ธรรมเรียกว่าโลกุตรธรรม ๙ พระองค์ ดังจะได้อธิบายในอันดับต่อไป ที่กล่าวมาแล้วแสดงถึงผลประจักษ์ทั้งมวลรวมทั้งตัวข้าพเจ้าได้อุบัติขึ้นแล้วได้วัฏฏะมาเป็นผลประจักษ์ เป็นเรื่องธรรมของพระพุทธองค์ ได้รวบรวมมาแสดงไว้ เหตุสงสัยย่อมเกิดขึ้นได้แก่ผู้ไม่รู้เป็นอเนกอนันต์ แต่ก็ได้แง่คิดของธรรมว่าผลประจักษ์ทั้งมวลเป็นเรื่องตรัสรู้ของพระสัมมาสัมพุทธเจ้าซึ่งพระองค์ก็ได้เคยสงสัยมาก่อน แต่ด้วยบุญบัญญาที่พระองค์ได้บำเพ็ญละสมสร้างมาด้วยวิริยะอุตสาหะมาช้านาน นานนับได้ไม่น้อยกว่าสี่แสนอสงไขยมหากัปโดยทรงเชื่อมั่นถึงธรรมดาของมวลผลประจักษ์นั้น มีเกิดขึ้นได้ สาเหตุที่เกิดแลที่ดับจะต้องมี เรื่องราวขององค์พระสัมมาสัมพุทธเจ้าก่อน ๆ นั้น ได้มีเล่าไว้ตกทอดสืบต่อกันมาเป็นแนวทางเงื่อนคิด รวมทั้งพระอาจารย์ทั้ง ๒ พระอาจารย์ได้แก่ พระอาฬารดาบส แล อุททกดาบส ได้เคยเล่าให้พระองค์ได้ทราบถึงผลประจักษ์อันเกิดแก่ตบะ พิธีกรรมประพฤติบำเพ็ญเพียรปฏิบัติเท่าที่ได้ค้นพบเกิดผล ตาใน เห็นประจักษ์ เช่น สวรรค์ แลวิธีประพฤติปฏิบัติของชาวสวรรค์ จำถ่ายทอดมา

เป็นวิธีประพฤติปฏิบัติแก่สังคมชาวโลกในครั้งกระนั้น ได้แก่วรรณะ ๔

๑. พราหมณ์
๒. กษัตริย์
๓. เวช
๔. สูทะ

วิธีปฏิบัติเป็นอย่างไรนั้นน่าจะมีเป็นแน่นอน แต่เมื่อเวลานานเข้าอาจจะเลือนหายไป ประกอบกับธรรมดาสังคมโลกต้องถูกของใหม่ซ้อนขึ้นมาทับของเก่าให้เลือนหายไป นี้เป็นความเห็นของข้าพเจ้า ซึ่งได้คิดไตร่ตรอง น่าจะเป็นเช่นนั้น แล้วของเก่าที่เลือนไปนั้นก็ควรจะเป็นไปได้โดยอาศัยหลักธรรมประพฤติปฏิบัติเพื่อเป็นบุญได้ไปสู่สวรรค์ คือ

๑. พราหมณ์รู้พราหมณ์ ปฏิบัติพราหมณ์ชอบเป็นบุญ
๒. กษัตริย์รู้กษัตริย์ ปฏิบัติกษัตริย์ชอบเป็นบุญ
๓. เวชรู้เวช ปฏิบัติเวชชอบเป็นบุญ
๔. สูทะรู้สูทะ ปฏิบัติสูทะชอบเป็นบุญ

ลักษณะนี้เห็นได้ชัด สังคมแต่ละวรรณะเป็นเอกเทศ หวังชนะตนเองเป็นสังคมธรรม รู้เรื่องชนะตนเอง และต้องปฏิเสธสังคมโลก ดังเช่น องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าพระองค์เป็นกษัตริย์มาก่อนแล้วต้องปฏิเสธกษัตริย์ รูปสมบัติ กลับสภาพเป็นนักบวชภิกขาจารสละหมด ไม่มีอะไรให้สังคมเลี้ยงดูตามโลก ไม่มีอะไรตอบแทนโลก แต่ความจริงตามธรรมนั้นได้ตอบแทนอย่างมหาศาล คือ บุญได้แก่ผู้ถึงบุญ ได้มรรคผลทำสำเร็จได้เร็วขึ้น ซึ่งพวกมากบทมากเรื่องไปตามโลกก็จะไม่เห็นด้วย แล้วยกเอาเรื่องตัวอย่างของสังคมโลก เช่น สงฆมณฑลซึ่งมีทั้งพวกรู้แลไม่รู้รวมกัน พวกไม่รู้ย่อมมีปะปนอยู่ด้วยเสมอ ไม่ว่าในสังคมใดจะเล็กหรือใหญ่ เรียกว่าพวกเห็นแก่ประโยชน์ส่วนตัว หรือพวกบาปเข้ามาปะปนร่วมอยู่ อย่างสังคมสงฆ์เรียกว่าพวกอลัชชี ทุศีล ซึ่งพวกนี้ทำให้สังฆมณฑลถูกเหมาว่าไม่ดีไปทั้งหมด เป็นการไม่ชอบด้วยการประพฤติปฏิบัติธรรม หรือตัวอย่างตัวข้าพเจ้าเองคิดเขียนหยดทองพระพุทธศาสนาขึ้นก็จะต้องถูกตำหนิว่าไม่เจียมตน เป็นควายคิดเขียนบทความธรรม ก็ไม่ต่างกับควาย

สีซอให้คนฟัง เพราะโลกกำลังวัฒนาสูงขึ้นมาก ดูแต่ในสงฆ์มณฑลผู้สำเร็จการศึกษาชั้นสูงถึงปริญญาบัณฑิต เรียกว่าศาสนาบัณฑิต ข้าพเจ้าเป็นเพียงลูกศิษย์วัด บวชเรียนเป็นพระภิกษุก็ยังไม่เคยได้บวช แล้วจะเอาความรู้อะไรมาสอนได้ แต่สมัยนี้การศึกษาได้ประยุกต์วิวัฒนาการมาไกล คนสามัญเช่นข้าพเจ้าก็พอค้นหาอ่านเรียนรู้เรื่องศาสนาได้อย่างกว้างขวางดังเช่นจากหอสมุดต่าง ๆ ก็เกิดความรู้มีความเห็นต้องการแสดงบ้าง แลก็คิดแล้วจะต้องถูกตำหนิ ซึ่งข้าพเจ้าเข้าใจเป็นเรื่องสังคมโลกย่อมมีธรรมดาเป็นเช่นนั้น ผู้ที่ประสงค์ความรู้ของคนที่ไม่มีปริญญาตามหลังชื่อก็คงมีบ้าง เพราะฉะนั้นผู้ที่รู้แล้วก็คงผ่านไป แล้วหยอดหยดการตำหนิไว้บ้างก็ยังดี เพราะเขียนแล้วมีผู้สนใจถึงตำหนิวิจารณ์ก็ย่อมดีกว่าสูญเงียบหายลงตะกร้าไปเลย

จึงถึงจุดสงสัยตัวข้าพเจ้าเอง อุบัติเริ่มแรกจะเป็นอะไรก็ตามที ย่อมจะต้องมี เมื่อมีก็ต้องเป็น ๒ นัย คือ รู้กับไม่รู้ ตามธรรมดาแสดงชัดว่าไม่รู้ เมื่อข้าพเจ้าไม่รู้จะปฏิเสธการอุบัติของข้าพเจ้าได้หรือ ? ธรรมแสดงเรื่องรู้เป็นบรรทัดฐานให้ประพฤติปฏิบัติรวมย่อเป็นสามัญ "จงทำดี" จึงจะปฏิเสธการอุบัตินั้นได้ แลธรรมนั้นได้อธิบายมาบ้างแล้ว เป็นธรรมาธิปตัยจริง ๆ ดูไปโดยรอบตัวจะเห็นชัดว่าไม่ว่าอะไร ที่สุดกระทั่งวิทยาการทั่วไปมีความเป็นระเบียบคือธรรมร่วมอยู่ด้วย เช่น วิชาเศรษฐกิจ การเงิน การบัญชี การเมืองสังคม แลวิทยาการอื่น ๆ ทั่วไป ต่างก็ต้องมีธรรมคือ ความเป็นระเบียบเป็นหลักการร่วมอยู่กล่าวได้ว่า ที่ใดขาดธรรมการปฏิวัติจะต้องมี แลยังเห็นได้ชัดแยกเป็น ๒ ประการ บางสังคมถือรูปแลบางสังคมถือนาม ความจริงเป็นธรรมเที่ยงแท้ ต้องถือรูปกับนามร่วมกันเว้นเฉพาะเอกเทศเฉพาะคนพ้นรูปนาม ซึ่งคนนั้น ๆ ก็ไม่ประจักษ์ได้ทำให้สังคมเดือดร้อนแต่ประการใด เพราะยึดหลักถึงบุญแล้ว ประพฤติปฏิบัติแผ่เมตตาจิตทั่วไปนี้ก็อีกทัศนะหนึ่งสอนให้รู้ถึงผลประจักษ์เกิดประจักษ์ขึ้น สามารถจะสาวเข้าไปหาเหตุของผลประจักษ์นั้น ๆ เป็นหลักการได้ เช่น นักปราชญ์ปัจจุบันให้ทัศนะว่า พระอาทิตย์เกิดแต่ความว่าง ส่วนความว่างเกิดแต่อะไรไม่ได้กล่าว เราก็คงสาธยายต่อไปได้ ความว่างก็ต้องเกิดแต่ความว่างนั่นเองแล้วความว่างคืออะไร ก็ความว่างน่ะซิ ด้วยลักษณะเดียวกันนี้นำไปพิจารณาหลักธรรมเรื่อง

การอุบัติเริ่มแรก ปรากฏตามหมวดธรรมพระปฏิจจสมุปบาท

ธรรมหมวดนี้เป็นเรื่องตรัสรู้ของพระองค์ พระผู้มีพระภาคเจ้า ซึ่งจะต้องเป็นธรรมละเอียดสลับซับซ้อนสมกับผู้ปฏิบัติธรรมชอบแล้ว เห็นแจ้งตามภูมิธรรมสำเร็จตามพระพุทธวัจนะด้วยดี ข้าพเจ้าเป็นพุทธมามกะปุถุชน แม้จะได้สนใจพระธรรมอย่างหนักหน่วง แต่ภารกิจตามหน้าที่จะต้องคลี่คลายไปด้วยธรรมแล้วประการใด ความที่เป็นปุถุชนหนาไปด้วยความไม่รู้ยังมีอยู่มาก จึงคงมีความคิดเห็นไปตามสภาพปุถุชน เห็นไปว่า พระธรรมพระปฏิจจสมุปบาทคิดไปได้ ๒ นัย นัยหนึ่งสำหรับผลประจักษ์กล่าวแสดงไว้สำหรับเวไนยสัตว์ อีกนัยหนึ่ง สันนิษฐานได้คลุมหมด มวลผลประจักษ์ เหตุอุบัติได้แก่อวิชชา องค์แรกของหมวดธรรม พระปฏิจจสมุปบาท องค์ที่ ๑ ส่วนองค์ต่อไป ตั้งแต่ องค์ที่ ๒ ถึงองค์ที่ ๑๒ แสดงให้เห็นถึงเวไนยสัตว์ปัจจุบัน เท่าที่เห็นรู้กันอยู่เริ่มแต่ พ่อ แม่ รวมเป็น ๒ จุด บวกกับจุดลูก ๑ จุดเป็น ๓ จุด ได้ส่วนสัมพันธ์สมดุลย์ก็เข้าสู่องค์ ๓ คือจิต แล้วเติบโตในครรภ์มารดาจนครบอาการ แลค่อย ๆ เติบโตตามกาลเวลาถึงองค์ที่ ๙ อุปทาน ก็เข้าสู่องค์ที่ ๑๐ ภพแล้วชาติองค์ที่ ๑๑ คลอดจากครรภ์มารดา สู่สังสารวัฏฏ์ เกิด แก่ เจ็บ ตาย ตามกฎเกณฑ์ของโลกบวกกับกรรมดีกรรมชั่ว เรื่องธรรมซึ่งโดยสภาพได้เข้าบวกร่วมอยู่แล้ว เป็นทารก มีบุญคุณหรือ บาป โทษ ความผลประจักษ์นั้น ๆ ซึ่งเป็นเรื่องละเอียดลึกลับตามธรรมแสดงเกินกว่าสภาพ โลกจะจำเป็นต้องแสดงถึงกรรมดีกรรมชั่วนี้ ก็ติดตามส่งเสริมทำลายร่วมไปตามกำหนดวาระ ดูจะเป็นเหมือนอัตโนมัติ เกิดขึ้นทำหน้าที่ของมันตามหน้าที่ ตามผลประจักษ์ปรากฏเห็น ๆ กันอยู่ให้เป็นไปดังพูดกัน บุญของท่าน กรรมของสัตว์ดังนี้เป็นต้น

เรื่องตานอกตาใน ตาในหมายตามธรรมได้แก่ สำเร็จอภิญญา ๖ คือ ตาทิพย์ หูทิพย์ จมูกทิพย์ ลิ้นทิพย์ กายทิพย์ ใจทิพย์ คิดเทียบนิติวิทยาทำนองวัฏฏะตามเรื่องของโลกก็จะเป็นธาตุไฟสำเร็จเป็นอ๊อกซิเจน ธาตุน้ำสำเร็จก็จะเป็นไฮโดรเย็น ธาตุดินสำเร็จก็จะเป็นทองคำธรรมชาติ ธาตุลมสำเร็จก็จะเป็นความว่าง คือธาตุอากาศ เพราะฉะนั้นความว่างถูกสันนิษฐานว่าเป็นเหตุให้เกิดดวงอาทิตย์ด้วย ตามนักปราชญ์โลก จึงเป็นการสมจริงร่วมต่อไปอีก ความว่าง ธาตุอากาศเป็นเหตุให้เกิดธาตุทั้ง ๔ ธาตุนี้คือ ไฟ น้ำ ดิน ลม แลธาตุ

สำเร็จทั้ง ๔ ธาตุนี้ยังไม่ถึงบุญมิโนธาตุ จะต้องวัฏฏะต่อไป ตามสภาพนี้เป็นความคิดเห็นของข้าพเจ้า ปัญหาตานอกตาในจึงกล่าวสรุปได้ว่า ตานอกเป็นเรื่องรู้ของโลกหรือโลกรู้ ตาในเป็นเรื่องรู้ของธรรมคือธรรมรู้ จึงเห็นได้ชัดเรื่องรู้ของโลกกับธรรมต่างกันอย่างไร ข้าพเจ้าขอนำเรื่องวรรณะ ๔ ของพราหมณ์ซึ่งตามความหมายเดิม ข้าพเจ้าเข้าใจได้หมายไว้เป็นเรื่อง**ตาใน**ของผู้สำเร็จกล่าวมาแสดงอีกครั้งหนึ่ง คือ

๑. พราหมณ์ รู้พราหมณ์ปฏิบัติพราหมณ์ชอบเป็นบุญ

๒. กษัตริย์ รู้กษัตริย์ปฏิบัติกษัตริย์ชอบเป็นบุญ

๓. เวช รู้เวชปฏิบัติเวชชอบเป็นบุญ

๔. สูทะ รู้สูทะปฏิบัติสูทะชอบเป็นบุญ

เมื่อพิจารณาก็จะเห็นเป็น ๒ นัย ๆ หนึ่งหมายถึง ตาโลกหรือตานอก อีกนัยหนึ่งหมายถึงตาธรรมหรือตาใน เมื่อหมายเป็นตาโลก ความสงสัยก็เกิดขึ้นทันทีดังที่เห็นเป็นกันอยู่ทั่ว ๆ ไปในปัจจุบัน เช่น

๑. มักเห็นกันว่า ศาสนาเป็นเหมือนยาเสพย์ติดให้โทษ ปฏิบัติชอบตามศาสนาไม่เห็นจะชนะอะไร

๒. พ่อแม่ถูกอำนาจราคะตัณหาให้เสพย์กามร่วมกันเกิดผลพลอยได้คือลูก เรื่องปฏิบัติชอบเป็นบุญต่อกันจึงไม่เห็นเป็นบุญตามธรรม

๓. ผู้ถึงบุญมีอยู่เป็นผลตัวอย่างให้ผู้ไม่ถึงบุญได้ประพฤติปฏิบัติบุญ จะได้ถึงบุญเช่นนั้นบ้าง กลับมองเห็นเป็นว่าผู้ถึงบุญนั้นไม่เห็นทำอะไร มีแต่เอาเปรียบผู้ยังไม่ถึงบุญ ได้ประพฤติปฏิบัติบุญ หรือเสวยบุญอยู่บนหัวคนจน ซึ่งหนักไปตามโลกไม่เข้าใจธรรม

๔. ครูบาอาจารย์ได้รับค่าจ้างเป็นค่าตอบแทนแล้ว จึงไม่ควรได้รับบุญคุณอะไรอีก จึงเป็นเรื่องแสดงชัด เรื่องครูอาจารย์และศิษย์ปฏิบัติชอบเป็นบุญต่อกันตามหลักธรรม กลับเห็นไปตามโลก ขาดความเอื้อเฟื้อเมตตากรุณาช่วยเหลือตามหลักบุญตาใน ต่างถือตานอกเป็นสรณะที่พึ่งเหมือนเร่งให้โลกถึงกลียุคเร็วแรงขึ้น ร้ายที่สุดตามที่พวกตานอกกล่าว ดูจะถอยหลังไปตั้งต้นใหม่อีก

ตัวอย่าง ๔ ประการนี้ ก็น่าจะพอให้เห็นเป็นกันอยู่ในปัจจุบัน เป็นเรื่องโลกตานอกทั้งสิ้นเห็นชัดเป็นผลหมื่นธรรมตาใน จริงข้าพเจ้าเห็นด้วย พวกตานอกปัจจุบันดูจะรู้อะไรจิปาถะก็น่าชมอยู่มาก ถ้าหากเพิ่มเรื่องรู้ธรรมตาในให้ถึงดุลยภาพถ่วงเข้าไว้บ้างก็จะเกิดผลเป็นตราชู มองเห็นความถูกต้องได้สมส่วนสัดของอัตภาพ แต่ละอัตภาพอยู่บ้าง ก็จะเป็นบุญกุศลทุกอัตภาพ ข้าพเจ้าว่าแต่นั้นแหละ ข้าพเจ้าอายุมากแล้ว ทั้งการศึกษาก็เป็นอย่างเก่าเรียนหนังสือวัด เปรียบกับสมัยปัจจุบันต่างได้ถึงแล้ววิทยาการมากมาย ข้าพเจ้าก็ยังเห็นว่า พระไตรปิฎกพระพุทธศาสนาก็มีวิทยาการทุกอย่างครบครัน แลยังยิ่งวิเศษยิ่งกว่าวิทยาการปัจจุบัน เพราะสอนให้รู้ถึงตนเองจะต้องชนะตนเอง จึงจะเกิดผลชนะจบสิ้นเป็นไทยพ้นการเป็นทาษสมบูรณ์แบบจริง พวกตานอกตาโลกก็ติว่า ดีแต่พูดทำจริงก็เปล่าทั้งเรื่อง นี่แหละเป็นเรื่องที่พูดกันเข้าใจไม่ได้ ระหว่างโลกกับธรรม พูดไปก็กลายเป็นโลกซึ่งมีวิธีการเป็นสมมุติทั้งสิ้น แต่ถ้านิ่งไม่ตอบโดยถือหลักธรรมก็กลับมีผลเหมือนยอมรับถ้อยคำประมาทของโลกว่าดีแต่พูด แต่ถ้าหวนกลับมาคิดถึงศาสนาประเพณีที่โลกถือประพฤติปฏิบัติกันอยู่โลกก็คงเข้าใจว่านั้นโลกปฏิบัติชอบแล้ว เช่นตั้งที่บูชาสักการะเคารพกราบไหว้บูชา พระพุทธ พระธรรม พระสงฆ์ คุณบิดามารดา คุณเจ้าฟ้าเจ้าแผ่นดิน คุณผู้มีพระคุณข้าวเม็ดเกลือก้อน คุณครูบาอาจารย์ คุณแผ่นฟ้า แผ่นดิน แผ่นน้ำ และคุณประเทศชาติไทยที่ได้อาศัยกำเนิดเกิดมา แล้วสวดมนต์ระลึกแผ่กุศลผลบุญไปยังบรรพบุรุษผู้ล่วงลับไปแล้ว แลแก่เพื่อนทุกข์เกิดแก่เจ็บตายทั่วไป นี่เป็นหลักพุทธศาสนาประเพณีซึ่งข้าพเจ้าเคยได้รับการสั่งสอนให้ประพฤติปฏิบัติ แลเดี๋ยวนี้ก็ยังถือประพฤติปฏิบัติอยู่เป็นนิจสิน ก็ดูว่าโลกปัจจุบันคงจะไม่กล้าตำหนิข้าพเจ้ามาก เพราะเขาแลข้าพเจ้าประพฤติปฏิบัติละม้ายคล้ายกัน ซ้ำองค์พระประมุขของประเทศชาติไทยรวมทั้งรัฐบาลปัจจุบันก็ได้ทรงประพฤติปฏิบัติ แลประพฤติปฏิบัติเป็นแบบอย่างอยู่แล้ว ซึ่งจะเห็นได้ในพิธีกรรมหลวง และรัฐเกี่ยวกับการมงคล จำเป็นจะต้องมีพิธีสงฆ์ร่วมด้วย ก็ปรากฏมีพิธีบูชา พระพุทธ พระธรรม พระสงฆ์ นำออกหน้า นี้เป็นสัญญลักษณ์ไทย พุทธศาสนาประเพณีได้รักษายั่งยืนต่อมาแลต่อไปตลอดกาล

อันดับต่อไป ข้าพเจ้าจะขอยกหมวดธรรมจากพระไตรปิฎกที่สำคัญสอนให้ละชั่ว

ทำดี หรือละบาปทำบุญ หรือให้ประพฤติดี มากล่าวต่อที่ค้างไว้ คือ

หมวดธรรมสัปปุริสธรรม ๗ มี ๗ องค์

๑. ธัมมัญญุตา รู้เหตุ
๒. อัตถัญญุตา รู้ผล
๓. มัตตัญญุตา รู้มิตร
๔. อัตตัญญุตา รู้ตน
๕. กาลัญญุตา รู้กาล
๖. ปริสัญญุตา รู้สมาคม
๗. ปุคคลัญญุตา รู้บุคคล

หมวดธรรมขันธ์ ๕ มี ๕ องค์

๑. รูปสมมุติ ได้แก่ข้าพเจ้า
๒. เวทนา ข้าพเจ้าเห็นเป็นทุกข์
๓. สัญญา ข้าพเจ้าคิดรู้ทำดีหนีชั่ว
๔. สังขาร ข้าพเจ้าคิดประกอบกรรมดี
๕. วิญญาณ ข้าพเจ้ารู้จะต้องมีผลดี

หมวดธรรมสร้างบุญความดีมี ๑๐ องค์

๑. ทาน ทำดีโดยให้ทาน
๒. ศีล หมั่นประพฤติปฏิบัติตามศีล
๓. เนกขัมม์ รู้อดกลั้นให้ห่างราคะไว้
๔. ปัญญา รู้เรื่องทานศีล เนกขัมม์ยึดเป็นหลักปฏิบัติใจถึงความมั่นคง
๕. วิริยะ ตั้งความเพียรหลักใจมั่นคงประพฤติปฏิบัติให้ถึงรู้สุทธิ
๖. สันติ มั่นอยู่ในความรักสงบถึงรู้สุทธิ
๗. สัจจะ รู้สัจจะมั่นในจิตใจเท่านั้นถึงรู้สุทธิ ได้เกิดปฏิกิริยาลบล้างสัญญา หรือชนะโลกได้

๘. อธิษฐาน มั่นอธิษฐานจิตใจชนะตนเอง โดยไม่เบียดเบียนตนแลผู้อื่นถึงรู้-สุทธิ

๙. เมตตา รู้สุทธิมั่นในจิตใจด้วยความเมตตา

๑๐. อุเบกขา ทำดีเป็นท่ามกลางรู้ในจิตใจถึงรู้สุทธิ

หมวดธรรมในพระคัมภีร์วิสุทธิมรรคย่อกล่าวไว้มี ๔ องค์

๑. ทาน จงทำดีให้ทาน

๒. ศีล จงทำดีหมั่นประพฤติปฏิบัติศีล

๓. สมาธิ จงทำดีโดยใจรู้เป็นสมาธิ

๔. ปัญญา จงทำดีใจรู้แจ้งเกิดปัญญา

หมวดธรรมในพระธรรม ๗ คัมภีร์ย่อกล่าวธรรมไว้ทั้งหมดมี ๔ องค์

๑. จิต รู้ทำหน้าที่รู้ดีส่งมอบแล้วดับ

๒. เจตสิก รู้รับมอบจากจิตดำเนินการดีต่อ

๓. รูป ในที่นี้หมายถึงสังขารร่วมดำเนินการดี

๔. นิพพาน ผลการปฏิบัติดีสุทธิ

หมวดธรรมอริยสัจ ๔ มี ๔ องค์ หรือเรียกว่าทาง ๔ คือ

๑. ทุกข์ เป็นผลของเหตุสมุทัย ได้แก่ มวลผลประจักษ์

๒. สมุทัย เป็นเหตุให้เกิดผลทุกข์ได้แก่อวิชชา จัดเป็นคู่หนึ่ง ได้แก่ความจริงเป็นเรื่องโลก ธรรมจึงจัดขึ้นเป็นคู่หนึ่ง เป็นเหตุผลให้ประพฤติปฏิบัติเป็นมัชฌิมาปฏิบัติเป็นสายกลาง ระวังให้พอดี มิฉะนั้นก็จะเกิเป็นประพฤติปฏิบัติให้เกิดทุกข์ขึ้นได้ เป็นโลกไปไม่ใช่ธรรม

๓. นิโรธ เป็นผลของมรรคประพฤติปฏิบัติสงัดเงียบจากมัชฌิมาปฏิบัติ ซึ่งธรรมกำหนดไว้ให้ปฏิบัติเรียกว่า มรรค ๘ ทาง ๘

๔. มรรค เป็นเหตุให้เกิดผลนิโรธมีองค์ ๘ ประพฤติปฏิบัติ คือ

๑. สัมมาทิฏฐิ เชื่อชอบ

๒. สัมมาสังกัปโป ดำริชอบ

๓. สัมมาวาจาโม เจรจาชอบ

๔. สัมมากัมมันโต การงานชอบ

๕. สัมมาอาชีโว เลี้ยงชีวิตชอบ

๖. สัมมาวายาโม เรียนรู้ชอบ

๗. สัมมาสติ มีสติชอบ

๘. สัมมาสมาธิ พิจารณาชอบ

การประพฤติปฏิบัติดีด้วยมรรค ๘ คือทาง ๘ เห็นได้ชัด แม้แต่ในสามัญชนก็ย่อมเกิดผลดีอยู่ร่วมกับสังคมเป็นปรกติสุขได้ แต่ตามหลักธรรมมุ่งกล่าวเป็นทฤษฎีสมบูรณ์แบบให้ถือปฏิบัติจนเกิดผลสงัดเงียบในจิตใจเป็นสันโดษ นี้ต้องหมายถึงผู้นั้นถึงบุญจะปฏิบัติเป็นเอกทัคคะได้เฉพาะตัวผู้นั้น ไม่เบียดเบียนตนแลผู้อื่นจริง หาไม่แล้วจะกลับเป็นบาป หลอกลวงตนแลผู้อื่น แลถ้าการหลอกลวงนั้นเข้าข่ายกฎหมายบ้านเมืองก็ต้องตกเป็นผู้ทำผิดกฎหมาย ต้องได้รับโทษบาปตามกฎหมาย หรือคลาดแคล้วไปได้อันเป็นธรรมดาโลกตั้งอยู่ในความสมมุติสัจจะต่างไปกับหลักธรรมตั้งอยู่ในความวิมุติสัจจะต้องมีโทษเป็นบาปแน่ ตามหลักธรรมพุทธมามกะเคร่งครัดต่อการประพฤติปฏิบัติธรรม สามารถ จะประพฤติปฏิบัติมรรค ๘ ถึงความสงัดเงียบในจิตใจเป็นผลเรียกว่าสันโดษนั้นได้

มรรค ๘ ทาง ๘ นี้แยกเป็น

บัญญา ๒

๑. สัมมาทิฏฐิ เชื่อชอบ

๒. สัมมาสังกัปโป ดำริชอบ

ศีล ๓

๓. สัมมาวาจา เจรจาชอบ

๔. สัมมากัมมันโต การงานชอบ

๕. สัมมาอาชีโว เลี้ยงชีวิตชอบ

สมาธิ ๓

๖. สัมมาวายาโม เรียนรู้ชอบ

๗. สัมมาสติ มีสติชอบ

๘. สัมมาสมาธิ พิจารณาชอบ

รวมแล้วเป็นปัญญา ๒ ศีล ๓ สมาธิ ๓ เรียงอันดับจากหยาบถึงละเอียด (ทาน) ศีล สมาธิ ปัญญา ดังพระวิสุทธิมรรคได้แสดงย่อไว้ และได้ยกมากล่าวไว้แล้วด้วยมี ทาน ศีล สมาธิ ปัญญา จำแนกเป็นกุศลกรรมบถ ๑๐ อกุศลกรรมบถ ๑๐ อุเบกขากรรมบถ ๑๐ รวมเป็นกรรมบถ ๓๐ แต่ในที่นี้จะกล่าวเพียงกุศลกรรมบถ ๑๐

กายกรรม ๓

๑. เว้นการฆ่าสัตว์

๒. เว้นการลักทรัพย์

๓. เว้นการล่วงสิทธิประพฤติผิดในกาม

วจีกรรม ๔

๔. เว้นการมุสาวาท

๕. เว้นการกล่าวคำหยาบ

๖. เว้นการส่อเสียด

๗. เว้นการเพ้อเจ้อ

มโนกรรม ๓

๘. เว้นการคิดชั่วเบียดเบียนชีวิตทรัพย์สินและกามคุณ

๙. เว้นการพยาบาทเบียดเบียนล้างผลาญ

๑๐. เว้นการรู้อยู่แล้วว่าสิ่งนั้นไม่ชอบ

เมื่อได้ประพฤติปฏิบัติอริยสัจจ์ ๔ มีทุกข์เป็นผล สมุทัยเป็นเหตุ ฝ่ายโลก ธรรม เห็นเป็นทุกข์ จึงให้ประพฤติปฏิบัติธรรมมรรค ๘ ให้เกิดผลนิโรธ รู้เป็นกุศลกรรมบถ ๑๐ หนีทุกข์เกิดแต่เหตุสมุทัย เป็นผลให้ถึงบุญวิชาปฏิบัติ มีสวรรค์ พรหม อรูปพรหม

แลพระนิพพาน กล่าวพิจารณาได้ตามหลักโลกุตรธรรม ๙ องค์ แลการที่ผู้ปฏิบัติจะรู้ได้ว่าตนบรรลุมรรคผลได้ถึงชั้นไหนนั้น จะต้องอาศัยหัวข้อธรรมสังโยชน์ ๑๐ ซึ่งเป็นเหมือนกับบทพิสูจน์ร่วมกับพุทธพยากรณ์

จึงควรกล่าวพุทธพยากรณ์แลสังโยชน์ ๑๐ ไว้เป็นหลักพิจารณา

พุทธพยากรณ์

๑. พุทธยุคพ้น ๕๐๐ ปี พระภิกษุณีอรหันต์จะถึงบุญบรรลุมรรคผลนั้นไม่มี

๒. พุทธยุคพ้น ๑๐๐๐ ปี พระอรหันต์จะถึงบุญบรรลุมรรคผลนั้นไม่มี

๓. พุทธยุคพ้น ๒๐๐๐ ปี วิทยาการโลกียศาสตร์เริ่มสู่ระดับชั้นสูง เข้าเปรียบเทียบธรรมโลกุตรศาสตร์

๔. พุทธยุคพ้น ๓๐๐๐ ปี วิทยาการโลกียศาสตร์ได้รับการสนับสนุนมากขึ้น เกิดสำแดงเห็นธรรมโลกุตรศาสตร์เป็นโบราณล้าสมัย

๕. พุทธยุคพ้น ๔๐๐๐–๕๐๐๐ ปี ธรรมโลกุตรศาสตร์ จะถึงวาระเลอะเลือนไปจากสังคมมนุษย์

หมวดธรรมสังโยชน์ ๑๐ มี ๑๐ องค์

๑.	สักกายทิฏฐิ	ปฏิบัติวิชชาชอบให้อวิชชาสักกายทิฏฐิหายไป
๒.	วิจิกิจฉา	ปฏิบัติวิชชาชอบให้อวิชชาวิจิกิจฉาหายไป
๓.	สีลัพพัตตปรามาส	ปฏิบัติวิชชาชอบให้อวิชชาสีลัพพัตตปรามาสหายไป
๔.	กามราคะ	ปฏิบัติวิชชาชอบให้อวิชชากามราคะหายไป
๕.	ปฏิฆะ (อาฆาต)	ปฏิบัติวิชชาชอบให้อวิชชาปฏิฆะหายไป
๖.	รูปราคะ	ปฏิบัติวิชชาชอบให้อวิชชารูปราคะหาย
๗.	อรูปราคะ	ปฏิบัติวิชชาชอบให้อวิชชาอรูปราคะหายไป
๘.	มานะ	ปฏิบัติวิชชาชอบให้อวิชชามานะหายไป
๙.	อุทธัจจะกุกกุจจะ	ปฏิบัติวิชชาชอบให้อวิชชาอุทธัจจะกุกกุจจะหายไป ฯ
๑๐.	อวิชชา	ปฏิบัติวิชชาชอบให้อวิชชาคืออวิชชาหายไป

สังโยชน์ ๑๐ นี้เป็นเหมือนเครื่องวัดหยั่งการประพฤติปฏิบัติธรรมว่าได้ประพฤติปฏิบัติไปแล้ว ตามมรรค ๘ แจกเป็น ศีล สมาธิ ปัญญา ละเอียดเป็นกุศลกรรมบถ ๑๐ ว่าได้ภูมิธรรมสำเร็จถึงขั้นไหน ซึ่งมีกำหนดไว้เป็น ๙ ขั้นเรียกว่า โลกุตรธรรม ๙ พระองค์ เรียงจากชั้นสูงไปหาชั้นต่ำคือ

๑. พระอรหันต์ ๒. พระอนาคา ๓. พระสักกิทาคา ๔. พระโสดา	ทั้ง ๔ พระองค์นี้เป็นทางโลกุตรศาสตร์โดยตรงไม่เปลี่ยนแปลงเป็นโลกียศาสตร์
๕. เบญจฌาน ๖. จตุตถฌาน ๗. ตติยฌาน ๘. ทุติยฌาน ๙. ปฐมฌาน	ฌาน ๕ ชั้นนี้หมายตรงไปโลกุตรธรรม เมื่อบุญปฏิบัติถึงพอ หากบุญปฏิบัติยังไม่ถึงก็อาจกลับเป็นโลกียศาสตร์หรือไสยศาสตร์ได้

ในหมวดธรรมสังโยชน์ ๑๐ ได้แสดงมรรคผลที่ได้ดังนี้

๑. ผ่านพ้นอวิชชาสักกายทิฏฐิ ๒. ,, วิจิกิจฉา ๓. ,, สีลัพพัตตปรามาส	พระโสดา แล พระสักกิทาคา	พระอนาคา (๑.–๕.)	พระอรหันต์ (๑.–๑๐.)
๔. ,, กามราคะ ๕. ,, ปฏิฆะ			
๖. ,, รูปราคะ ๗. ,, อรูปราคะ ๘. ,, มานะ ๙. ,, อุทธัจจะ ฯ ๑๐. ,, อวิชชา			

พระสักกิทาคาละเอียดกว่าพระโสดา พระสักกิทาคายังต้องกลับมาเกิดในโลกมนุษย์อย่างมากอีก ๒ ชาติ แลพระโสดายังต้องกลับมาเกิดในโลกมนุษย์อีก ๗ ชาติ

ปรากฏตามพระไตรบิ่ฎก การประพฤติปฏิบัติของโลกมนุษย์ตามธรรม เกิดผลสูงสุดเรียกว่า พระนิพพาน ส่วนบนสวรรค์นั้น ยังมีผลเบ็นทุกข์อยู่จะต้องบำเพ็ญประพฤติปฏิบัติบุญบนสวรรค์ แบ่งเป็นสวรรค์มี ๖ ชั้น พรหมมี ๑๒ ชั้น และอรูปพรหมมี ๔ ชั้น ซึ่งจะต้องใช้เวลานานไม่ใช่น้อยกว่าจะได้ถือพระนิพพาน ดังตัวอย่างพระอาจารย์ทั้ง ๒ ของพระพุทธองค์คือ อาฬารดาบสแลอุทกดาบส เมื่อพระองค์ได้ตรัสรู้เป็นองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าแล้ว ก็ได้ทรงระลึกถึงพระอาจารย์ทั้ง ๒ และจะเสด็จไปโปรด ก็ได้ทรงทราบว่าพระอาจารย์ทั้ง ๒ ได้ดับจากโลกมนุษย์ขึ้นไปจุติเป็นอรูปพรหมอยู่บนสวรรค์ชั้นอรูปพรหม พระองค์ได้ทรงอุทานว่า "ไปกันใหญ่" นี้แสดงถึงทฤษฎีสมบูรณ์แบบตามธรรมให้ปฏิบัติธรรมมุ่งสำเร็จมรรคผลปฏิบัติพระนิพพาน ให้สำเร็จเข้านิพพานได้ในภพมนุษย์นี้เพราะบนสวรรค์ชั้นพรหมแลอรูปพรหม ต้องใช้เวลานานมาก ประมาณว่า ๑ วันบนชั้นพรหมแลอรูปพรหมนับเป็นเวลาหมื่น ๆ ปีของภพมนุษย์ แลกำหนดคำอธิษฐานให้อยู่ในวงแคบ คือ พระนิพพาน พระอาจารย์ทั้ง ๒ ของพระองค์ ๆ ได้ปรารถนาเป็นวงกว้าง พระองค์จึงต้องลาพระอาจารย์ไปแสวงธรรมเป็นวงแคบชนะตนเอง ชนะธรรมดา ธรรมชาติ ด้วยพระองค์อีกต่อไป ตัวอย่างนอกจากนี้ก็มีพระโพธิสัตว์สันติเทพบุตร แลการที่สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเสด็จขึ้นไปโปรดพระพุทธมารดาบนสวรรค์ชั้นดาวดึงษ์ดังที่ได้กล่าวมาแล้วแต่ตอนต้น

การที่ยกเอาหลักที่มีมา ๆ กล่าวไว้ ก็กล่าวไปตามที่อ่านพบเข้าใจ ส่วนปัญญาสงสัยจะต้องมีมากมาย ข้าพเจ้าก็เคยได้ประสพมาแล้ว แต่ก็ไปยุติลงได้ ข้าพเจ้าเป็นเวไนยสัตว์พุทธมามกะปุถุชนหนาไปด้วยไม่รู้ เรื่องที่เขียนเป็นเรื่องตรัสรู้ ไฉนจะไปเขียนเล่าด้วยความไม่รู้ ให้เกิดผลเป็นเรื่องรู้ขึ้นมาได้ แต่ยังเชื่ออยู่เสมอ พระธรรมนั้นเป็นที่พึ่งให้รอดพ้นทุกข์ได้ เมื่อได้สร้างบุญทำดีถึงบุญพอจะรู้ได้ ก็จะสามารถรู้เข้าใจ ส่วนหลักมีกล่าวไว้ก็ควรให้คงเป็นหลักอยู่

ปรากฏตามประวัติศาสตร์โลกว่า บรรดาศาสนา เจ้าลัทธิแลปรัชญาเมธีต่าง ๆ นั้นเกิดขึ้นในประเทศร้อนแทบทั้งสิ้น เช่น อินเดีย จีน กรีก เปอร์เซีย ฯลฯ นี้เป็นเครื่องแสดงให้เห็นว่า ประชาชนสังคมประเทศร้อนได้เจริญวิวัฒนาการได้ผลในเรื่องจิตใจสมบูรณ์แบบเป็นบรรทัดฐานแก่โลกตามที่ศาสนาพุทธเรียกว่า นามธรรม หรือสมบัติธรรมแลแล้วบรรดาศาสนาดังกล่าวก็ได้แพร่เข้าสู่ดินแดนประเทศตะวันตก ซึ่งดินแดนแถบนี้อากาศหนาว ไม่ปรากฏว่าประชาชนสังคมได้คิดค้นวัฒนธรรม จัดระเบียบใจให้เป็นระเบียบถึงปรากฏเป็นศาสนาดังประชาชนสังคมของดินแดนประเทศตะวันออก ซึ่งอากาศค่อนข้างร้อนนั้นไม่ แต่ปรากฏว่าประชาชนสังคมในดินแดนตะวันตกคิดค้นพบวิธีจัดระเบียบกาย คือรูปสมบัติถึงขั้นหน้าขึ้นตา รุดหน้าเกินประชาชนสังคมในดินแดนประเทศร้อนไปมาก มากจนปรากฏถึงโลกนิยมว่า ประเทศตะวันตกเป็นประเทศเจริญแลเหยียบย่ำดูหมิ่นประเทศดินแดนตะวันออก แม้ประเทศตะวันออกจะได้ชื่อว่า ได้คิดค้นทฤษฎีสมบูรณ์แบบประพฤติปฏิบัติระเบียบใจได้สำเร็จ ถึงธรรมสมบัติก็ตามทีก็ต้องตกเป็นความจริง เมื่อเปรียบเทียบกับตามสภาพโลกรูปสมบัติต้องเจริญกว่านามสมบัติจึงเกิดเป็นนามสมบัติเจริญล้าหลังในเรื่องโลก ไม่ต้องสงสัยเหตุนี้จึงทำให้ประเทศในดินแดนตะวันออก จึงต้องถูกรุกรานแลบีบคั้นจากประเทศตะวันตกด้วยเชิงชั้นรูปสมบัติที่จัดเป็นระเบียบตามแผนใหม่ที่ค้นพบเหนือกว่า แล้วรวบรัดให้เป็นประเทศราชเมืองขึ้น กอบโกยผลประโยชน์นานาชนิดไปบำรุงสังคมเขาให้เข้มแข็งเจริญยิ่งขึ้นด้วยรูปสมบัติ ซ้ำตราหน้าสังคมประเทศตะวันออกประเทศร้อนอีกว่า เพราะอยากโง่เกิดมาในโลก ไม่กระตือรือร้นให้ทันโลก ก็ต้องเป็นขี้ข้าเขา ซึ่งก็เป็นความจริงไปตามสภาพโลกนิยมนับถือกันขณะนั้น

ประเทศไทยเอกราชเสรี ประเทศร้อนอยู่ในดินแดนแหลมทองภาคตะวันออกเฉียงใต้ของทวีปเอเซีย มีประเทศเพื่อนบ้านรอบประเทศไทยถูกประเทศตะวันตกหลายประเทศได้ฉวยโอกาสโดยถือว่าเป็นประเทศที่เจริญกว่าใช้อำนาจเป็นธรรม มีอาวุธปืนไฟเป็นเขี้ยวเล็บหนุนให้เกิดอำนาจด้วยทหารที่ฝึกตามแผนใหม่ พร้อมด้วยเชิงชั้นทางการเมืองชนิดที่พูดแล้วมี

แต่ได้ พูดเสียไม่มี เข้าดำเนินการตามแผนหลักวิชาการแก่ประเทศเพื่อนบ้านรอบประเทศไทย ต้องจำนนตกเป็นประเทศราชเมืองขึ้นของประเทศตะวันตกไปตาม ๆ กัน ประเทศไทยยังมีบุญคุ้มครอง หรือองค์พระประมุขของประเทศชาติ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทุกพระองค์ ถึงรัชกาลปัจจุบัน ทรงมีบุญญาธิการบารมี ทรงพระปัญญาสามารถ ทรงใช้พระปัญญาสุขุมคัมภีรภาพว่าควรจะประพฤติปฏิบัติอย่างไร ตามหน้าที่ของพระองค์ ซึ่งเป็นประมุขของประเทศชาติจะต้องรับผิดชอบให้เป็นไปได้ตามควรแก่กาลอันควร จึงปรากฏผลประเทศไทยรอดพ้นมรสุมการเมืองต่างประเทศที่ได้มุ่งเขม้นเขมือบประเทศไทย ให้ตกไปเป็นเมืองขึ้นประเทศราชของเขา เช่นเดียวกับประเทศเพื่อนบ้านที่ตกไปเป็นประเทศเมืองขึ้นไปแล้ว อย่างมหัศจรรย์ยิ่งนัก แต่ก็ยังคงต้องเสียเขตแดนประเทศชั้นนอกรอบประเทศไปบ้างแลเงินค่าปรับพร้อมทั้งต้องยอมเซ็นสัญญาจำยอมเป็นมิตรไมตรีแก่ประเทศตะวันตกผู้ยิ่งใหญ่นั้น

เหตุผลที่ประเทศไทยรอดปากเหยี่ยวปากกาจากการล่าอาณานิคมของประเทศตะวันตกมาได้นั้น สำหรับข้าพเจ้าผู้เกิดในแผ่นดินรัชกาลที่ ๕ ขอแสดงเหตุผลแลความคิดเห็นตั้งแต่แผ่นดินรัชกาลที่ ๕ เป็นต้นไปแลเหตุผลนั้น ข้าพเจ้าสารภาพว่าคิดเอาตามที่ประเทศชาติไทยได้รับทุกข์ ข้าพเจ้าก็ต้องได้รับทุกข์ร่วมด้วย และได้ประสบมา ข้าพเจ้าว่าเป็นเพราะบุญของประเทศชาติไทยที่ได้องค์พระประมุขของประเทศชาติ ทรงพระบุญญาธิการบารมีที่เห็นเด่นชัดยิ่ง พระองค์ได้ทรงบำเพ็ญสร้างพระบารมีนั้นตรงตามหลักพระพุทธวัจนะขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าได้ประทานไว้ รวบรวมเป็นพระไตรปิฎกมีพระพุทธ พระธรรม พระสงฆ์เป็นทฤษฎีสมบูรณ์แบบให้เวไนยสัตว์ถึงบุญได้ประพฤติปฏิบัติพร้อมทั้งนิตินัยแลพฤตินัย

สรุปรวมความได้ว่า การที่ประเทศไทยยังคงมีเอกราชเสรีมาได้จนตราบเท่าทุกวันนี้นั้น เพราะบุญญาธิการบารมีขององค์พระมหากษัตริย์ไทย ผู้ทรงเป็นพระประมุข แลทรงเป็นพุทธศาสนิกชนผู้ประพฤติปฏิบัติธรรม ตามที่สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าได้ประทานไว้ให้แก่เวไนยสัตว์ดังปรากฏอยู่ในพระไตรปิฎกฉบับประเทศไทยแล้วนั่นเอง

สุดท้ายนี้ข้าพเจ้า ขอนำเรื่องของผู้ประพฤติปฏิบัติธรรมได้ถึงบุญมาแสดงให้เห็นเป็นตัวอย่างของผู้ได้เห็นธรรม ว่าท่านเหล่านี้มีประพฤติแลปฏิบัติกันอย่างไรในสมัยนั้น

๑. เรื่องนี้เป็นเรื่องที่ข้าพเจ้า ได้ใช้ความพยายามไต่ถามผู้รู้เรื่องราวที่เล่ากันต่อมาถึงอภินิหารของสมเด็จพระพุฒาจารย์ (โต) วัดระฆัง ในแผ่นดินพระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ ๔ พระองค์เคยอุปสมบทเป็นพระภิกษุสงฆ์ จำพรรษา ณ วัดบวรนิเวศ ฯ ซึ่งพระภิกษุสงฆ์โต จำพรรษา ณ วัดนั้นด้วย พระองค์เคยเข้าแปลสอบไล่ พระ-ปริยัติธรรมได้ประโยคประธานเท่า ๆ กันกับพระภิกษุสงฆ์โต พระภิกษุสงฆ์โตมีทัศนะไม่ลงร่ามกับพระองค์ ไม่เป็นที่สพพระทัย ภายหลังต่อมาพระองค์ได้ลาอุปสมบท เสวยราชย์เป็นพระเจ้าแผ่นดิน ได้ทรงระลึกถึงพระภิกษุสงฆ์โต รับสั่งให้ตามตัวพระภิกษุสงฆ์โต แลได้ทรงสถาปนาเป็นสมเด็จพุฒาจารย์ไว้ในที่พระอาจารย์สถิต ณ วัดระฆังโฆสิตาราม สมเด็จพุฒาจารย์โตได้กราบทูลพ้อพระองค์ว่า "เวลาขรัวตาโตดีว่าขรัวตาโตบ้า เวลานี้ขรัวตาโตบ้าว่าขรัวตาโตดี" แลในคราวเดียวกัน พวกตะวันตกเข้ามามีบทบาทเรื่องเผยแพร่ศาสนาของเขาในประเทศไทย โดยมีนัยเป็นการเมืองตามติดมาด้วย เรื่องนี้ปรากฏในเรื่อง Wheel of Law เขียนเป็นภาษาอังกฤษโดยคนอังกฤษจำชื่อไม่ถนัด จะแปลเป็นภาษาไทยแล้ว หรือยังจำไม่ได้ กล่าวไว้ในคำนำยืดยาว โดยอยากรู้ความจริงถึงพวกสอนศาสนาของเขาว่าเป็นเพราะเหตุใด จึงชักชวนคนไทยให้เข้ารีตถือศาสนาของเขา มีผลได้ไม่เท่าเสีย เขาจึงได้ค้นคว้าหาเหตุก็ประจักษ์แก่เขาว่า ศาสนาพุทธดีกว่าศาสนาของเขา โดยเขาได้พยายามศึกษาพระไตรปิฎกอธิบายไว้เท่าที่เขาเข้าใจ กล่าวถึงสมเด็จพุฒาจารย์โต วัดระฆังอยู่บ้าง นี้เป็นหลักฐานพยานได้เป็นอย่างดีในทัศนะของข้าพเจ้า ข้าพเจ้าเข้าใจว่า สมเด็จพระพุฒาจารย์โต วัดระฆังจะต้องได้มรรคผลปฏิบัติธรรมสำเร็จอย่างน้อยขั้นพระโสดาเป็นแน่ เพราะผลที่ข้าพเจ้าได้เคยเสาะแสวงหาความรู้เรื่องผู้ปฏิบัติธรรมได้มรรคผลมากท่านด้วยกัน ก็ไม่ประจักษ์แก่ใจข้าพเจ้า ว่าท่านเหล่านั้นมีทั้งบรรพชิตแลคฤหัสถ์ ได้ถึงบุญสำเร็จเสมอด้วยสมเด็จพระพุฒา-จารย์โต วัดระฆัง คงได้อย่างมากเพียงแค่ฌาน การที่ข้าพเจ้ามีความเห็นเช่นนี้ เพราะข้าพเจ้าได้มติทางธรรมรู้อยู่ในใจของข้าพเจ้า ผู้รู้ประพฤติปฏิบัติธรรมถึงบุญได้มรรคผลสำเร็จผลสำเร็จของผู้นั้นจะต้องประจักษ์มีผลปฏิเสธโลก แลการปฏิเสธโลก ข้าพเจ้าก็ถือเข้าใจปฏิ-เสธโลภราคะ ปฏิเสธโกรธ แลปฏิเสธหลง เพราะฉะนั้นการเที่ยวแสวงหาผู้ทรงคุณธรรม

ถึงบุญสำเร็จมรรคผลของข้าพเจ้ามีใจมุ่งอยู่เพียงดังกล่าวมาแลข้าพเจ้าได้พบ

๒. หลวงพ่อแย้ม วัดท้ายตลาด (โมฬีโลก) ในคลองบางกอกใหญ่ ท่านถือธุดงค์กางกลดในกุฏิ ในกุฏิสะอาดไม่มีอะไรสะสมอยู่เลย ท่านออกบิณฑบาตเฉพาะวันพระ วันธรรมดา ท่านใส่บาตรทุกวัน ๆ ละ ๑๒๐ องค์ เป็นปรกติ เรือไปรับบิณฑบาตท่านก็ไม่มีสุดแต่ผู้ศรัทธาจะจัดมาให้ท่าน มี เรือจ้าง เรือมาด เรือประทุน ฯลฯ แลผู้แจวท้ายเรือก็แล้วแต่ผู้ใจบุญศรัทธา แจวพายให้ท่านไปโปรดสัตว์รับบิณฑบาตไปในคลองบางกอกใหญสองฟากคลองดูก็หนาแน่นจัดอาหารคาวหวานมาใส่บาตร ยิ่งกว่านั้นชาวเรือชาวแพค้าขายดูต่างก็รู้ถึงพฤติกรรมเรื่องใส่บาตรทุกวันของท่านเป็นปรกติอยู่ทุกวัน ต่างจึงศรัทธาทำบุญร่วมกับท่าน โดยถวายสิ่งของนานาประการ ตามชนิดของที่เขาทำการค้าอยู่ถวายใส่เรือท่านที่ไปโปรดสัตว์รับบิณฑบาต มีข้าวสาร น้ำตาลปึกแลน้ำตาลทราย น้ำปลา เกลือ กุ้งแห้ง กะปิ มะพร้าวแห้ง แลผลไม้สดต่าง ๆ ตามฤดูกาล ฯลฯ แลปัจจัยใส่ซองหรือห่อกระดาษถวาย นี่แหละเป็นปัจจัยให้หลวงพ่อแย้มถึงบุญใส่บาตรวันละ ๑๒๐ องค์ ได้ทุกวันเป็นปรกติ เว้นวันพระ คิดดูก็เป็นเรื่องบุญมหัศจรรย์ ขณะนั้นข้าพเจ้ายังเป็นเด็กเรียนหนังสือ ที่ข้าพเจ้าได้ไปรับใช้ท่านเป็นอาสาศิษย์ก็เพราะที่บ้านของข้าพเจ้า ศรัทธาเลื่อมใสบุญบารมีของท่านหลวงพ่อแย้ม ตลอดกระทั่งเจ็บไข้ได้ทุกข์ก็ไปขอให้ท่านช่วย ซึ่งท่านหลวงพ่อแย้มก็ไม่ได้เป็นหมอยาหมอรดน้ำมนต์แต่ประการใด ที่กุฏิของท่านมีที่ตั้งโอ่งมังกรใส่น้ำมนต์ พร้อมด้วยที่ปักธูปเทียนขอน้ำมนต์ ขอแป้งเสก ไพลเสก ผู้ใดต้องการ ก็จุดธูปเทียนขออธิษฐานให้น้ำมนต์แป้งเสก ไพลเสก ได้รักษาตามความปรารถนา ซึ่งเข้าใจกันว่าหลวงพ่อแย้มได้เสกเป่าให้น้ำในโอ่งมังกร แป้งเสก ไพลเสก เป็นของศักดิ์สิทธิ์ รักษาโรคภัยไข้เจ็บได้หายสมปรารถนาที่ประจักษ์แก่ตาข้าพเจ้า ไม่เห็นหลวงพ่อแย้มได้ทำการเสกเป่าแต่ประการใด เห็นแต่ผู้ขอจุดธูปเทียนขอนึกในใจ ได้เวลากลับต่างก็ตักน้ำมนต์ในโอ่งมังกรใส่ขวด แลนำห่อ แป้งเสก ไพลเสก กลับบ้าน แลในลักษณะนี้มีเป็นประจำวัน บางวันบางบ้านก็มารายงานต่อท่านว่า "ผู้ป่วยมีอาการชัก" หลวงพ่อแย้มท่านก็กล่าวตอบว่า "น้ำมนต์มันแก่ไป เอาน้ำมนต์ใหม่ไปก็จะค่อยทุเลา" แลถ้าได้ฟังผู้นับถือหลวงพ่อแย้มที่อยู่ตามบ้านนอกเล่าให้ฟัง ก็ยิ่งประหลาดไปกว่า

ที่ข้าพเจ้าได้เล่ามาให้ฟังอีกหลายเท่าทีเดียว เช่นเขาเล่าว่า หลวงพ่อแย้มไปเยี่ยมเขาถึงบ้าน โดยเขาเห็นไปเมื่อเขาจุดธูปเทียนระลึกถึงท่าน จะเป็นความจริงหรือไม่ก็ตาม ซึ่งขณะนั้น ข้าพเจ้าก็เลื่อมใสเคารพนับถือท่าน ทั้ง ๆ ที่ข้าพเจ้าก็ไม่ค่อยจะรู้ความจริงเรื่องความศักดิ์สิทธิ์ ของธรรมลึกซึ้งเหมือนขณะที่ข้าพเจ้ากำลังเขียนประวัติอภินิหารธรรมของหลวงพ่อแย้มอยู่ขณะนี้ แต่เรื่องนี้ก็อยู่ในความทรงจำของข้าพเจ้า เป็นปัจจัยให้ข้าพเจ้าเกิดกำลังใจพยายามศึกษา ธรรมของพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเรื่อยมา ความจริงได้สงสัยอยู่ในใจของข้าพเจ้ามากเพราะ ไม่รู้ แต่ยังมั่นใจเรื่องเรียนให้รู้ธรรมก็อาจคลี่คลายความสงสัยได้ แลความจริงอภินิหารธรรม ของหลวงพ่อแย้มวัดท้ายตลาดได้ถึงบุญประสพความสำเร็จมรรคผลตั้งมั่นอยู่ในมรรค ๘ ปฏิบัติ เป็นปกติ แลเห็นชัดเรื่องท่านได้ถึงบุญ ปฏิเสธโลกราคะ ปฏิเสธโกรธ ปฏิเสธหลง ได้เป็น บุญของท่าน แลท่านก็ได้แผ่เมตตาด้วยความอุเบกขาเป็นนิตย์ ดังปรากฏแก่องค์สมเด็จ พระเจ้าอยู่หัวรัชกาลที่ ๕ ได้รับสั่งว่า “เขาเก่งจริง” เพราะทุกครั้งที่พระองค์ได้เสด็จไปทอด กฐินด้วยกระบวนพยุหยาตราน้อยทางชลมารคที่วัดโมฬีโลกหรือวัดท้ายตลาด หลวงพ่อแย้มได้ จัดของถวายแด่พระองค์ แลของแจกแก่ผู้ได้โดยเสด็จในกระบวนหมดทุก ๆ คน เช่นพวกฝี พายเรือพระที่นั่งทรง แลพระที่นั่งรอง ของถวายแลของแจกได้แก่ กล้วย อ้อย มะพร้าว อ่อนตามฤดูกาล ของดังกล่าวก็เกิดจากศรัทธาของบรรดาผู้เคารพนับถือท่านได้ถวายท่านด้วย บุญของท่านเป็นสำคัญ อนึ่ง หลวงพ่อแย้มมีพระภิกษุสงฆ์ เป็นศิษย์ของท่านองค์หนึ่ง มีหน้าที่ อุปัฐากท่านตลอดกระทั่งคอยฟังบัญชาท่าน แล้วดำเนินการตามบัญชานั้น ดูท่านเคร่ง ประพฤติปฏิบัติตามลักษณะศิษย์ที่ดี เวลารับแขกท่านก็ออกนั่งอยู่ตามที่ของท่าน คอยระวัง รับบัญชาจากอาจารย์ ซึ่งเกิดแต่ความคุ้นเคยปฏิบัติมาเป็นอาจิณต์ ท่านก็สามารถอ่านความ ต้องการของอาจารย์ออก ประสงค์ให้ท่านกระทำสิ่งใด . ด้วยสายตาของท่านอาจารย์ สพ สายตาท่านหรือกิริยาหรืออาการแสดงออกให้ท่านได้ทราบ ก็ปฏิบัติไปตามที่เคยชิน อันเป็น ความประสงค์ของท่านอาจาจารย์ได้ถูกต้องตามหน้าที่ ผู้ตั้งใจอุปัฐากนั้นด้วยดี เหมือนเด็กที่ ได้รับการฝึกจากผู้ใหญ่จะต้องปฏิบัติรับใช้ผู้ใหญ่ ให้เป็นเด็กดีรับใช้ผู้ใหญ่เพื่อเป็นเด็กดีปัญญา ไวแคล่วคล่องต่อการปฏิบัติฉันใด พระภิกษุสงฆ์อุปัฐากท่านอาจารย์แย้มก็ประพฤติปฏิบัติฉันนั้น

ตลอดจนกระทั่งการรักษาดูแลกุฏิให้อยู่ในระเบียบ สะอาด แลบรรดาเครื่องอุปโภคบริโภค พร้อมทั้งปัจจัยซึ่งผู้ใจบุญศรัทธาบริจาคถวายท่านอาจารย์แย้ม เพื่อทำบุญร่วมกับท่านในการใส่บาตรวันละ ๑๒๐ องค์ ก็อยู่ในความเป็นระเบียบเรียบร้อย ตามควรแก่จตุปัจจัยทั้ง ๔ จะควรเก็บรักษา พิจารณาดูแล้วท่านมีกิจธุระต้องกระทำประจำวันหนึ่ง ๆ ในหน้าที่อุปฐากนั้นไม่ใช่น้อยเลย แต่ท่านก็แสดงออกด้วยความเต็มใจปฏิบัติไปเหมือนรู้แล้วว่าการปฏิบัติไปนั้นเป็นมหากุศล บางวันกิจธุระประจำวันอันสำคัญคือการจัดเตรียมปรุงอาหารใส่บาตร ๑๒๐ องค์ เงียบหายไปเฉย ๆ ผู้ศรัทธาร่วมการกุศลซึ่งเคยมาช่วยต่างก็มานั่งคอยว่าเมื่อไรท่านอาจารย์แย้มจะสั่งให้ประกอบปรุงอาหารชนิดใด พระสงฆ์ผู้อุปฐากก็คอยฟังบัญชา ผู้ศรัทธาบางท่านก็เร่งเร้าให้พระอุปฐากนั้นกราบเรียนถามท่านอาจารย์ พระอุปฐากกลับตอบว่า "ท่านอาจารย์ท่านรู้เรื่องของท่านดีกว่าพวกเรา เราไม่ควรกวนใจท่าน" แต่แล้วการกลับเป็นว่าที่ท่านอาจารย์ไม่ได้สั่งให้ปรุงอาหารเตรียมใส่บาตรนั้น เป็นด้วยมีผู้ศรัทธาได้ตั้งใจประกอบอาหารช่วยท่านอาจารย์แลได้มาปวารณาต่อท่านอาจารย์ว่า อาหารใส่บาตรเช้าพรุ่งนี้งดได้ เขาได้เตรียมการพร้อมทั้งข้าวกับหมากพลูแลของหวาน ดอกไม้ธูปเทียนจะนำมาถวายให้ทันเวลาท่านใส่บาตรในเวลาเช้าตรู่พรุ่งนี้ นี้ดูเหมือนเป็นอภินิหารซึ่งท่านอาจารย์แย้มได้ทราบอยู่แล้ว แต่ท่านนิ่งตามหน้าที่ของท่าน ผู้อื่นไม่ทราบก็เกิดความร้อนใจ เรื่องเช่นนี้เกิดขึ้นบ่อย ๆ ผู้เคยรู้เรื่องก็สงบเป็นปรกติได้ ผู้ไม่เคยรู้เรื่องก็วุ่นวายเป็นธรรมดา ข้าพเจ้าจำได้จึงนำมาคิด เมื่อได้ศึกษาพระธรรมตามพระไตรปิฎกไปได้ไกลพอดู ก็พอคิดไปตามเรื่องที่ควรคิดได้ตามธรรม "ห้ามมิให้แสดงอภินิหารอวดมรรคผลปฏิบัติ" เพราะเป็นบาป จึงทำให้ข้าพเจ้าได้คิดถือเป็นคติไว้ในใจ ข้าพเจ้าเป็นปุถุชน ย่อมมีคติเป็นปุถุชน แลคติปุถุชนก็ควรแยกออกเป็น ๒ คือ หนึ่ง ปุถุชนไม่สงสัย อีกพวกหนึ่งสงสัย ข้าพเจ้าถือคติจำพวกหลังโดยยึดหลักตามคติธรรม อัตตาธิปตัย ตนเป็นใหญ่แก่ตน ร่วมด้วยโลกาธิปตัย โลกเป็นใหญ่แก่โลก แลธรรมาธิปตัย ธรรมคือความเป็นระเบียบเป็นใหญ่แก่ธรรม ย่อสั้นที่สุด ตนเป็นที่พึ่งแห่งตนด้วยชอบ เป็นเอกเทศเฉพาะตน แลถ้าทุกคนรู้ธรรมปฏิบัติธรรมชอบก็ย่อมเกิดมรรคผลปฏิบัติชอบเป็นบุญถึงผลสำเร็จ ชนะตนเองชนะจบสิ้น หมดการเบียดเบียนตนแลผู้

อื่น ถือธรรมเป็นธรรม อยู่ร่วมรวมกันด้วยต่างรู้กันอยู่แล้วเป็นปกติ ประดุจสังคมโลกถึงความจัดสังคมนั้น ถึงแล้วซึ่งความเป็นอริยะสังคมเกิดผลเป็นสังคมโลก มีดุลยภาพทางเศรษฐกิจการเมืองแลการสังคมดำเนินไปกับโลกได้ แต่ก็เป็นเพียงสมมุติตามหลักโลกซึ่งธรรมแสดงแล้ว ส่วนธรรมนั้นเป็นวิมุติธรรมตามหลักธรรม จึงกำหนดให้รู้ได้มรรคผลสำเร็จเป็นคน ๆ เฉพาะตน อวดมรรคอวดผลไม่ได้เป็นบาป หรือหากว่ายังไม่ถึงบุญพอ อดไม่ได้ เกิดสำแดงมรรคผลขึ้นมานั้นก็หมายถึงลดฐานะธรรมกลับมาเป็นโลก เป็นการลงโทษไปตามธรรมชาติของธรรมแล้ว

ความมหัศจรรย์ของธรรมชาติ

โดย

นาวาเอก สนิท เฟื่องระบิล **B.sc., A.M.I.E.E.**

จาก "นาวิกศาสตร์" ปีที่ ๕๐ เล่ม ๑๐ ประจำเดือนตุลาคม ๒๕๑๐

ความมหัศจรรย์ของธรรมชาติ

โดย น.อ. สนิท เพื่องระบิล รน.

คำขวัญในสมัยก่อนมีว่า "ผู้ใดได้ครองทะเลแล้วต่อไปจะได้ครองบกด้วย" ชาติที่มีเมืองขึ้นมากในยุคนั้นจึงต้องเป็นมหาอำนาจทางทะเล แต่ในสมัยนี้คำขวัญได้เปลี่ยนไปแล้วว่า "ผู้ใดได้ครองอวกาศแล้วต่อไปจะได้ครองโลกด้วย" ฉะนั้น ในปัจจุบันนี้มหาอำนาจทั้งสองฝ่ายจึงได้ทุ่มเทเงินทองอย่างไม่เสียดายในการพิชิตอวกาศ เพื่อบรรลุผลสุดท้ายอย่างเดียวกันคือ "การครองโลก" ซึ่งเป็นการหาเมืองขึ้นแบบใหม่ที่ลึกซึ้งแนบเนียนกว่าการล่าเมืองขึ้นในสมัยก่อนมาก ชาติใดที่ไปถึงดวงจันทร์ก่อนและกลับมาสู่พื้นโลกนี้ได้โดยสวัสดิภาพ ชาตินั้นอาจจะได้ครองโลก

ในการเดินทางด้วยความเร็วสูง เช่นการเดินทางออกไปนอกโลกนั้น ผู้ที่เดินทางออกไปจะประสบกับความมหัศจรรย์ของธรรมชาติหลายประการด้วยกัน ประการแรกก็คือ "เวลา" ของการเดินทาง ซึ่งจะเป็นไปตามสมการ

$$t = \sqrt{1 - \frac{v^2}{c^2}}.\ T \quad \ldots\ldots\ldots\ 1$$

ในเมื่อ T = เวลาบนพื้นโลก

t = เวลาในการเดินทางจริง

v = ความเร็วในการเดินทาง

c = ความเร็วของแสง

สมการนี้ค้นพบและบัญญัติขึ้นโดย Paul Langevin นักฟิสิคส์ชาวฝรั่งเศส และศาสตราจารย์แห่ง College de France สูตรนี้ได้รับรองจาก Einstein แล้วว่าเป็นความจริง

ถ้าท่านผู้อ่านจะทดลองสมมติตัวเลขลงไปในสมการดังการกล่าว ก็จะเห็นได้ว่า ถ้าความเร็วในการเดินทางต่ำ ความแตกต่างของเวลาจะมีน้อยมาก แต่ถ้าความเร็วในการเดิน

ทางสูงขึ้นจนเกือบเท่าความเร็วของแสงแล้ว ความแตกต่างของเวลาจะปรากฏออกมาให้เห็นอย่างชัดเจน เช่นเราลองสมมติว่าประเทศไทยส่งยานอวกาศเดินทางไปสู่ดาวฤกษ์ดวงหนึ่ง ใช้เวลาในการเดินท่างเที่ยวไป 1 ปี เที่ยวกลับอีก 1 ปี รวมเวลาในการเดินทาง 2 ปี ด้วยความเร็ว 299,900 กิโลเมตรต่อวินาที อยากทราบว่าเวลาบนโลกนี้จะผ่านไปนานเท่าใด

เราให้ $t = 2$ ปี

$v = 299{,}900$ กิโลเมตรต่อวินาที

$c = 300{,}000$ กิโลเมตรต่อวินาที

จากสมการที่ 1 $$T = \frac{t}{\sqrt{1 - \frac{v^2}{c^2}}}$$

$$= \frac{2}{\sqrt{1 - \left(\frac{299{,}900}{300{,}000}\right)^2}}$$

$$= \frac{2}{\sqrt{0.0001}}$$

$$= 200 \text{ ปี}$$

นักบินอวกาศที่ออกไปท่องอวกาศอยู่ 2 ปี เมื่อกลับมาถึงโลกนี้ใหม่อีกครั้ง เขาจะไม่มีโอกาสได้พบกับครอบครัวและคนรุ่นเดียวกับเขาเองเลย เพราะเวลาในโลกมนุษย์ได้ผ่านไปแล้วถึง 200 ปี เขาจะพบกับคนรุ่นใหม่ที่ตัวเขาเองไม่เคยรู้จักเลยทั้งสิ้น

ถ้ายานอวกาศเดินทางไปด้วยความเร็วของแสง คือ $v = c$ ลองแทนค่านี้ลงในสมการที่ 1 ก็จะเห็นได้ว่า ถ้าออกไปนอกโลกเพียง 2 ปีเท่านั้น เวลาในโลกนี้จะเป็น infinity คือนานไม่มีที่สิ้นสุด อาจเป็นหลายร้อยหรือหลายพันล้านปีก็ได้ ภายในระยะเวลาอันยาวนานนี้อาจเกิดสงครามนิวเคลียร์ในโลกมนุษย์ขึ้นได้หลายครั้ง จนอารยธรรมสมัยใหม่หมดไป มีแต่อารยธรรมดั้งเดิมเท่านั้นที่คงเหลืออยู่ มนุษย์อวกาศซึ่งแก่ตัวไปเพียง 2 ปีเท่านั้น อาจจะพบมนุษย์ที่นุ่งแต่ใบไม้ หรือหนังสัตว์ถือขวานหินเป็นอาวุธก็ได้เมื่อกลับมาถึงโลกมนุษย์อีกครั้งหนึ่ง

ฉะนั้น ตามที่พุทธศาสนากล่าวไว้ว่า ผู้ที่ได้สมาธิขั้นสูงได้แก่ผู้ที่เจริญสมถกรรม-ฐาน หรือวิปัสสนากรรมฐาน จนได้รูปฌานและอรูปฌานเมื่อจุติ แล้วจะไปปฏิสนธิเป็นรูป-พรหมและอรูปพรหม มีอายุยืนนานนับแสนกัลป์ *(หนึ่งกัลป์เท่ากับอายุของโลก)* ซึ่งคนส่วนมากไม่ใคร่จะเชื่อ ก็ดูท่าทีว่าจะเป็นไปได้แล้ว ถ้าพิจารณาจากสมการที่ 1 ทั้งนี้ก็เพราะว่าถ้าพรหมโลกมีจริง บรรดาพรหมทั้งหลายคงจะรู้สึกว่าเวลาของเขาผ่านไปเพียง 30 – 40 ปีเท่านั้นก็ต้องจุติเพื่อไปปฏิสนธิใหม่ แต่เวลาในโลกมนุษย์ได้ผ่านไปแล้วนับเป็นร้อยล้านหรือพันล้านปี

ผู้ที่มีความรู้สึกเช่นนี้ได้ ผู้นั้นจะต้องมีความเร็วสูงมาก คือ ใกล้เคียงกับความเร็วของแสง แต่ทั้งนี้มิได้หมายความว่าพรหมทั้งหลาย *(ถ้ามีจริง)* จะต้องเคลื่อนไหวไปมาด้วยความเร็วของแสงอยู่เสมอ เขาอาจจะอยู่เฉย ๆ ก็ได้ เหมือนกับที่พวกเราส่วนมากไม่ได้สังเกตและไม่ใคร่ทราบว่า แม้ว่าเราจะนั่งเขียนหนังสืออยู่กับโต๊ะหรือนั่งคุยกันอยู่ก็ตาม เราก็ยังมีความเร็วสูงถึง 30 กิโลเมตรต่อวินาที เคลื่อนตัวไปรอบ ๆ พระอาทิตย์พร้อมกับโลก

ลูกปืนที่ถูกยิงออกไปจากปืนที่ทันสมัยที่สุดจะมีความเร็วสูงสุดไม่เกิน 1 กิโลเมตรต่อวินาที มนุษย์มีความเร็วสูงกว่าลูกปืนถึง 30 เท่า ความจริงข้อนี้เกือบไม่มีใครสังเกตหรือรู้สึกตัวกันเท่าใดนัก

ความมหัศจรรย์ประการที่สองของธรรมชาติก็คือ การเปลี่ยนแปลงของมวลซึ่งจะเป็นไปตามสมการ

$$M = \frac{m}{\sqrt{1 - \frac{v^2}{c^2}}} \qquad \ldots\ldots\ldots\ldots 2$$

โดย M = มวลใหม่

m = มวลเดิม

v = ความเร็วของมวล

c = ความเร็วของแสง

สมการนี้ Einstein เป็นคนค้นพบและบัญญัติขึ้น กิตติศัพท์ของบุคคลนี้เป็นอย่างไร ท่านผู้อ่านทุกคนคงทราบดีแล้ว

ในสมการที่ 2 นี้ ถ้าเราทดลองสมมติค่าต่าง ๆ ใส่ลงไปก็จะเห็นได้ว่ามวลจะมากขึ้นตามความเร็วที่มันเคลื่อนตัวไปและมากจนประมาณไม่ได้ ถ้ามันเคลื่อนตัวไปด้วยความเร็วของแสง

สมมติว่านักบินอวกาศมีมวล 100 กิโลกรัมที่พื้นโลก ออกเดินทางด้วยยานอวกาศออกไปนอกโลกด้วยความเร็ว 299,900 กิโลเมตรต่อวินาที เมื่อออกไปนอกโลกแล้วนักบินอวกาศจะมีมวลเท่าใด

จากสมการที่ 2 $$M = \frac{100}{\sqrt{1 - \left(\frac{299,900}{300,000}\right)^2}}$$

$$= \frac{100}{\sqrt{0.0001}}$$

$= 10,000$ กิโลกรัม

$= 10$ ตัน

นั่นคือ นักบินอวกาศซึ่งมีมวล 100 กิโลกรัมที่พื้นโลก เมื่อออกไปนอกโลกด้วยความเร็ว 299,900 กิโลเมตรต่อวินาทีจะมีมวล 10 ตัน

ถ้ายานอวกาศเดินทางด้วยความเร็วของแสง มวลของนักบินอวกาศจะกลายเป็น infinity คือหลายร้อยหรือหลายพันตัน จนประมาณมิได้

ความมหัศจรรย์ของธรรมชาติประการที่ ๓ ก็คือ การเปลี่ยนแปลงของมิติ ซึ่งจะเป็นไปตามสมการที่ไอน์สไตน์ได้ค้นพบและบัญญัติขึ้นดังนี้คือ :

$$H = h\sqrt{1 - \frac{v^2}{c^2}} \qquad \ldots\ldots\ldots\ldots 3$$

โดย H = ความยาวใหม่

h = ความยาวเดิม

ลองสมมติตัวเลขดูอีกครั้ง คราวนี้ให้นักบินอวกาศสูง 2 เมตรบนพื้นโลก ซึ่งนับว่าค่อนข้างสูงมากสำหรับมนุษย์ เดินทางออกไปนอกโลกด้วยความเร็ว 299,900 กิโลเมตรต่อวินาที เขาจะสูงเท่าใดเมื่ออยู่ในอวกาศ

$$\text{จากสมการที่ 3 } H = 2\sqrt{1 - \left(\frac{299,900}{300,000}\right)^2}$$

$$= 2\sqrt{0.0001}$$

$$= 0.02 \text{ เมตร}$$

$$= 2 \text{ เซนติเมตร}$$

นั่นคือ นักบินอวกาศซึ่งสูง 2 เมตรที่พื้นโลก เมื่อออกไปในอวกาศจะสูงเพียง 2 เซนติเมตรเท่านั้น เตี้ยกว่าต้นมะเขือเสียอีก แต่เจ้าตัวไม่รู้สึกตัว เพราะยานอากาศตลอดจนอุปกรณ์ต่าง ๆ มันจะหดตัวลงมาเหมือนกันหมดในอัตราส่วนอย่างเดียวกัน

ถ้านักบินอวกาศเดินทางไปด้วยความเร็วของแสง จากสมการที่ 3 นี้จะเห็นได้ว่ามิติทั้งหมดกลายเป็นสูญ คือ ไม่มีรูปร่างใด ๆ ปรากฏให้เห็นอีก แต่ไม่ได้หมายความว่านักบินอวกาศเสียชีวิตเมื่อผ่านกำแพงแสง (light barrier) ความจริงเขายังมีชีวิตอยู่ แต่อาจจะมีชีวิตอยู่แบบนามธรรมล้วน ๆ โดยไม่มีรูปธรรมปรากฏให้เห็นแบบอรูปพรหมก็ได้

นอกจากสมการที่ 2 และ 3 แล้ว ไอน์สไตน์ยังค้นพบพลังงานของมวลโดยบัญญัติไว้ว่า

$$E = \frac{mc^2}{\sqrt{1 - \frac{v^2}{c^2}}} \qquad \ldots\ldots\ldots\ldots 4$$

โดย E = พลังงาน

m = มวล

v = ความเร็วของมวล

c = ความเร็วของแสง

ถ้าขยายสมการที่ 4 ออกไปโดยใช้กฎของ Maclaurin ก็จะได้

$$E = mc^2 + \frac{1}{2} mv^2 + \frac{3}{8} m \frac{v^2}{c^2} + \quad \ldots\ldots\ldots\ldots\ldots\ldots \quad 5$$

ค่าของเทอมที่ 3 ทางขวามือของสมการที่ 5 นั้นน้อยมาก เมื่อเทียบกับสองเทอมแรก ฉะนั้น ตัดทิ้งได้โดยไม่ทำให้ค่าของสมการเปลี่ยนแปลง

สมการที่ 5 จึงลดลงมาเป็น

$$E = mc^2 + \frac{1}{2} mv^2 \quad \ldots\ldots\ldots\ldots\ldots\ldots \quad 6$$

ถ้ามวลอยู่กับที่ v = o สมการที่ 6 จะลดลงมาเป็น

$$E = mc^2 \quad \ldots\ldots\ldots\ldots\ldots\ldots \quad 7$$

สมการที่ 7 นี้เป็นสมการที่สำคัญมาก แสดงให้ถึงเห็นพลังงานที่ได้มาจากการทำลายมวล

ลองทดลองคิดดูว่า ถ้าทำลายมวล 1 กรัม เราจะได้พลังงานเท่าใด โดยใช้ระบบ CGS unit

$m = 1$ กรัม

c = ความเร็วของแสง

= 300,000 กิโลเมตรต่อวินาที

= 3×10^{10} เซนติเมตรต่อวินาที

จากสมการที่ 7 $E = mc^2$

$= 1 \times (3 \times 10^{10})^2$

$= 9 \times 10^{20}$ ergs.

มาถึงขั้นนี้เราก็ยังไม่ทราบว่าพลังงานที่ออก 9×10^{20} ergs. ในการทำลายมวล 1 กรัมนี้มากมายมหาศาลปานใด

ลองทำเป็นกิโลวัตต์ชั่วโมงดู โดยเทียบ 1 KWH = 3.6×10^{12} ergs.

เราจะได้ $\frac{9 \times 10^{20}}{3.6 \times 10^{12}} = 2.5 \times 10^{8}$ KWH

= 250,000,000 กิโลวัตต์ชั่วโมง

พลังงานไฟฟ้า 250 ล้านกิโลวัตต์ชั่วโมงที่ได้มาจากการทำลายมวล 1 กรัมนี้ ถ้ามาจ่ายไฟให้จังหวัดเล็ก ๆ ที่มีคนอยู่ไม่เกิน 20,000 คน จะจ่ายได้นานถึง 1 ปี

ทีนี้ลองทำเป็นแคลอรีดู โดยเทียบ 1 calorie = 4.18×10^7 ergs.

$$\text{เราจะได้ } \frac{9 \times 10^{20}}{4.18 \times 10^{7}} = 2.16 \times 10^{13} \text{ แคลอรี่}$$

หรือเท่ากับพลังงานที่ใช้ต้มน้ำ 216 ล้านลิตร จากอุณหภูมิสูญองศาเซนติเกรดจนเดือด

ฉะนั้น จึงไม่เป็นที่น่าประหลาดใจที่ลูกระเบิดปรมาณูเพียงลูกเดียวสามารถทำลายมหานครใหญ่ ๆ ให้พินาศลงได้ และเรือสมัยใหม่ในปัจจุบันได้เปลี่ยนมาใช้พลังงานนิวเคลียร์ในการขับเคลื่อน เพราะประหยัดกว่าและมีรัศมีทำการไกลกว่า

การทำลายมวลที่เราเห็นอยู่ทุกวันก็คือ ปรากฏการณ์ธรรมชาติในดวงอาทิตย์ ดวงอาทิตย์ทำลายมวลของมันเองในอัตราที่สูงมาก คือ 4 ล้านตันต่อวินาทีออกมาในรูปของพลังงานความร้อนและแสงสว่าง ฉะนั้น ดวงอาทิตย์ก็มีขนาดเล็กลงทุกวันและจะดับหมดลงวันใดวันหนึ่งในอนาคต แต่เนื่องจากดวงอาทิตย์มีมวลอันมหาศาลกว่ามันจะทำลายตัวของมันเองหมดก็ต้องใช้เวลาอีกนับเป็นพันล้านปี ต่อจากนั้นจึงจะถึงยุคมืดและน้ำแข็ง ซึ่งเป็นอวสานของบรรดาสิ่งที่มีชีวิตทั้งหลายในสุริยะจักรวาล

ในวิชาฟิสิกส์แบบเก่า (Classic Physics) สมการของพลังงานคือ

$$E = \frac{1}{2} m v^2 \qquad \ldots\ldots\ldots\ldots\ldots\ldots 8$$

สมการที่ 8 ก็คือสูตรของพลังงานจลน์ (Kinetic energy) ของมวลที่เคลื่อนที่ด้วยความเร็ว v ถ้าลองเทียบดูกับสมการที่ 6 ที่ไอน์สไตน์ค้นพบ ก็จะเห็นได้ว่าในวิชาฟิสิกส์แบบเก่าไม่มีเทอมของ mc^2 อยู่ด้วย นับว่าขาดสิ่งที่สำคัญที่สุดไป เพราะ mc^2 นี้มีค่าอันมหาศาลดังที่ได้แสดงให้ดูแล้ว ฉะนั้น mc^2 จึงกลายเป็นพลังงานแฝง (latent energy) เช่นเดียวกับความร้อนแฝง (latent heat) ซึ่งจะแสดงตัวออกมาเมื่อมีการเปลี่ยนภาวะ (change of state) เช่นจากน้ำเป็นไอ หรือจากน้ำเป็นน้ำแข็ง ฯลฯ เท่านั้น

ฉะนั้น สูตรต่าง ๆ ในวิชาฟิสิกส์แบบเก่าจึงยังใช้ได้ ตราบใดที่ยังไม่ถึงการเปลี่ยนภาวะ คือการทำลายมวล ถ้าถึงการทำลายมวลเมื่อใด สูตรต่าง ๆ ในวิชาฟิสิกส์แบบเก่าก็หมดสมัย นำมาใช้ไม่ได้

สมการที่ ๗ เป็นสมการแบบ reversible equation ซึ่งอาจเขียนอีกแบบได้ดังนี้คือ

$$E \rightleftarrows mc^2 \qquad \dots\dots\dots\dots 9$$

หรือ พลังงานเป็นปัจจัยให้เกิดมวล

และ

มวลก็เป็นปัจจัยให้เกิดพลังงาน

ถ้าจะเขียนให้ชัดก็คงจะเป็น

พลังงาน ⇄ มวล 10

เมื่อเขียนมาถึงตอนนี้ ข้าพเจ้าก็นึกถึงพุทธพจน์บทหนึ่งที่พระพุทธเจ้าได้ตรัสไว้ในกฎของปฏิจจสมุปบาท (law of dependence) ตอนหนึ่งว่า

วิญฺญาณปจฺจยา นามรูปํ

วิญญาณเป็นปัจจัยให้เกิดนามรูป

และ

นามรูปปจฺจยา วิญฺญาณํ

นามรูปก็เป็นปัจจัยให้เกิดวิญญาณ

ถ้าเขียนแบบสมการเคมีเราก็จะได้

วิญญาณ ⇄ นามรูป 11

ลองเปรียบเทียบสมการที่ 11 ที่พระพุทธเจ้าได้ทรงค้นพบเมื่อ 2500 ปีเศษมาแล้ว กับสมการที่ 10 ที่ไอสน์สไตน์ค้นพบเมื่อ 50 ปีเศษมาแล้วว่าคล้ายคลึงกันมากเพียงใด

เมื่อกล่าวว่า นามรูปก็คือมวล คงจะไม่มีผู้ใดสงสัย แต่วิญญาณคือพลังงานอาจมีผู้สงสัยได้ แต่พระพุทธเจ้าได้ตรัสไว้ว่า "วิญญาณเป็นรากฐานของสิ่งทั้งปวง" และ "วิญญาณเป็นผู้สร้างสรรค์" เมื่อวิญญาณมีอำนาจในการสร้างสรรค์ คือสามารถสร้างนามรูป (*มวล*) ขึ้นมาได้ วิญญาณก็ต้องเป็นพลังงาน ไม่แบบใดก็แบบหนึ่งโดยไม่ต้องสงสัย

นี่ก็แสดงให้เห็นว่าวิทยาศาสตร์สมัยใหม่ได้สนับสนุนหลักการต่าง ๆ ในพระพุทธศาสนาเข้าแล้วโดยบังเอิญ

ขอให้ลองพิจารณาสมการที่ 2, 3 และ 7 ที่ไอน์สไตน์ได้ค้นพบและบัญญัติขึ้น ก็จะเห็นได้ว่าไอน์สไตน์เป็นนักวิทยาศาสตร์คนแรกของโลกที่ได้ค้นพบ ความจริงของกฎธรรมชาติว่ามวลนั้นเป็นอนิจจัง (*ไม่คงที่ เปลี่ยนแปลงไปตามความเร็ว*) และเป็นอนัตตา (*แตกดับทำลายได้ไม่มีตัวตนที่แท้จริง*) ซึ่งเป็นการขัดแย้งกับความเชื่อของคนส่วนใหญ่ ซึ่งเชื่อกันมาหลายชั่วอายุคนว่ามวลนั้นเป็นนิจ อยู่ยงคงกระพันไม่มีใครสามารถทำลายมวลได้

แต่ไอน์สไตน์หาได้เป็นมนุษย์คนแรกที่ได้ค้นพบสัจจธรรมข้อนี้ไม่ พระพุทธเจ้าต่างหากที่เป็นบุคคลแรกของโลกที่ทรงค้นพบความจริงของธรรมชาติว่า มวล (*นามรูป*) นั้นเป็นทั้งอนิจจังและอนัตตา ทุกสิ่งทุกอย่างจะเป็นไปตามเหตุและตามปัจจัยของมัน เมื่อเกิดขึ้นมาแล้วย่อมแปรปรวนไปในท่ามกลางและแตกดับทำลายไปในที่สุด ไม่มีตัวตนที่แท้จริงให้ยึดถือได้เลย

ไอน์สไตน์ค้นพบสัจจธรรมของธรรมชาติเหล่านี้ในระหว่างสงครามโลกครั้งที่ 1 คือในปี พ.ศ. 2459 เมื่อเสร็จสงครามโลกครั้งที่ 1 แล้ว ทฤษฎีใหม่ของไอน์สไตน์ก็แพร่หลายไปทั่วยุโรป ในประเทศอังกฤษนั้นตื่นเต้นมาก เพราะ Newton ซึ่งเป็นคนอังกฤษที่มีชื่อเสียงมากที่สุดคนหนึ่งในวงการฟิสิกส์ เป็นผู้หนึ่งที่เชื่อว่ามวลนั้นเป็นนิจและเป็นอัตตา ไม่มีใครมีอำนาจที่จะทำลายมวลได้ หนังสือพิมพ์ Times ของอังกฤษฉบับประจำวันที่ 7 พฤศจิกายน พ. ศ. 2462 ได้ลงข่าวพาดหัวว่า "เกิดการปฏิวัติครั้งสำคัญในวงการวิทยาศาสตร์ กฎต่าง ๆ ที่นิวตันได้บัญญัติไว้ใช้ไม่ได้เสียแล้ว"

ใน พ.ศ. 2462 มนุษย์ยังออกไปโคจรในอวกาศไม่ได้ ระเบิดปรมาณูยังทำไม่ได้ แต่ในสมัยนี้การออกไปโคจรในอวกาศก็ดี การทำลายม่วลก็ดี กลายเป็นของธรรมดาเสียแล้ว สิ่งที่มนุษย์ยังทำไม่ได้ในปัจจุบันนี้ก็คือ การเดินทางออกจากโลกไปยังดาวนพเคราะห์และดาวฤกษ์ดวงอื่น ๆ ด้วยความเร็วสูง ถ้าทำได้เมื่อใด ความเปลี่ยนแปลงในเรื่องของเวลา มวลและมิติ ก็จะเห็นได้ชัดเหมือนอย่างที่มนุษย์ได้ประจักษ์ในความจริงของธรรมชาติมาแล้วในการใช้เครื่องปฏิกรณ์ปรมาณูและเครื่อง cyclotron ซึ่งใช้ในการเหวี่ยงมวลด้วยความเร็วสูงที่เกือบเท่าความเร็วของแสง

ถ้ามนุษย์ออกจากโลกไปได้เมื่อใด สัจจธรรมในพระพุทธศาสนาก็คงจะปรากฏออกมาให้เห็นได้ชัด ที่คนส่วนใหญ่ยังไม่ปลงใจเชื่อนักในบางส่วนของพระพุทธศาสนา เพราะยังพิสูจน์ไม่ได้ด้วยหลักการทางวิทยาศาสตร์ ก็เพราะว่าวิทยาศาสตร์ยังล้าหลังพุทธศาสนาอยู่มากนั่นเอง.

เอกสารที่ใช้ในการเรียบเรียง

1. La Relativité par paul Couderc
2. La Théorie de la Relativité restrcinte exposé élémentaire parc Henri Montias
3. คำบรรยายพุทธปรัชญา โดย พร รัตนสุวรรณ

ดีของโลกท่าที่มีอยู่มาก
จะยุ่งยากด้วยทุกข์ไม่สุขสันติ์
โลกสนุกจึงทุกข์อยู่ทุกวัน
ดีโลกนั้นอย่างนี้มีมายา

โลกทิพย์

ภาค ๓

HERE AND HEREAFTER

by Anthony Borgia

แปลและเรียบเรียงโดย

ศิริ พุธศุกร์

คำนำ

ของ

นายแอนโทนี บอร์เจีย

ผู้ติดต่อกับวิญญาณของท่านโรเบิร์ท ฮิว เบ็นสัน

เจ้าของเรื่อง

นับตั้งแต่หนังสือเรื่องโลกทิพย์ภาคแรกได้ปรากฏแก่สายตาของผู้อ่านเป็นต้นมา ก็ได้มีจดหมายเป็นจำนวนมากมายหลั่งไหลมาจากทั่วทุกมุมโลก ซึ่งต่างก็ได้แสดงความสนใจทั้งเนื้อหาของเรื่องและวิธีการติดต่อกับวิญญาณ เพื่อให้ได้มาซึ่งเนื้อหาของเรื่องด้วย ทุก ๆ ฉบับต่างก็มีเจตจำนงอันเดียวกันอยู่ประการหนึ่ง คือใคร่ขอทราบเรื่องราวต่าง ๆ ให้ละเอียดยิ่งขึ้นกว่านั้นอีก

การบรรยายเรื่องโลกทิพย์เช่นนี้ วิญญาณของท่านเจ้าของเรื่องแจ้งว่า ความยากลำบากมิได้อยู่ที่ว่าควรจะบรรยายเรื่องใด แต่ตรงกันข้าม คืออยู่ที่ว่าควรจะงดเว้นไม่บรรยายเรื่องใดดี เพราะการที่จะบรรยายเรื่องของโลกทิพย์ อันมีขอบเขตและสภาพความเป็นไปอันกว้างขวางมหาศาล ให้เห็นจริงได้ทั่วกันในเนื้อที่อันจำกัดนั้น เป็นเรื่องที่ทำไม่ได้เลย

ดังนั้นถ้าหากจะมีการกล่าวข้ามข้อความบางตอนไปบ้าง หรือกล่าวไว้เพียงลวก ๆ บ้าง ก็หวังว่าท่านผู้อ่านทั้งหลายคงจะเห็นใจในข้อนี้ ภาค ๓ นี้ได้บอกคำบอกเสร็จใน ค. ศ. ๑๙๕๗ การที่ข้าพเจ้าใช้คำว่า "**คำบอก**" นั้นก็มีความหมายตรงตามตัวอักษรเลยทีเดียว คือโดยปกติข้าพเจ้าได้รับคำบอกให้เขียนโดยทางทิพยโสต (Clairaudience) แต่ถ้าครั้งใดไม่สามารถจะกระทำได้โดยวิธีดังกล่าวมา (ซึ่งก็เป็นของแน่นอนว่าจะต้องมีบ้างเป็นธรรมดาในบางครั้งบางคราว) ข้าพเจ้าก็ได้อาศัยการติดต่อโดยทางความคิด (Inspiration) โดยตรง ซึ่งทั้งสองวิธีดังกล่าวนี้ก็ปรากฏว่าได้ผลดีเช่นเดียวกัน

อย่างไรก็ตาม เพื่อให้ต้นฉบับของข้าพเจ้าได้รับการพิสูจน์ให้เป็นการมีหลักฐานยืนยัน

ให้แน่นอนยิ่งขึ้น จึงได้มีการประชุมผู้ที่มีความสามารถในทางเข้าสมาธิได้ลึก ซึ่งมิใช่เป็นผู้หาเลี้ยงชีพในทางนี้เลย และซึ่งเป็นผู้ที่เชื่อแน่ได้ว่ามีคุณธรรมเชื่อถือได้จริง ๆ โดยได้ให้มีการติดต่อกันทางวิญญาณ (การเข้าทรง Circle-sittings) อาทิตย์ละ ๒ ครั้ง โดยวิธีนี้ข้าพเจ้าก็ได้อาศัยท่านผู้นั้นเป็นผู้ติดต่อผ่านไปหาวิญญาณของท่านเจ้าของเรื่อง และได้มีการสอบสวนและซักถามกันจนเป็นที่พอใจว่า ข้อความที่ข้าพเจ้าได้รับการถ่ายทอดมาโดยทางความคิด (Inspiration) นั้นถูกต้องดีแล้ว

สำหรับผลงานของเรื่องนี้นั้น วิญญาณของท่านเจ้าของเรื่องแจ้งว่า ท่านเองก็รู้สึกปีติยินดีที่ได้รับผลสำเร็จเกินความคาดหมาย จำนวนจดหมายที่หลั่งไหลมาถึงเราเป็นจำนวนมหาศาล ย่อมเป็นประจักษ์พยานข้อนี้ได้เป็นอย่างดี ในบรรดาผู้เขียนจดหมายส่งมานั้น ก็มีตั้งแต่ผู้ที่ยังหนุ่มสาวอายุขนาด ๒๐ ปี จนถึงขนาดอายุ ๘๐ ปี ซึ่งก็มีความเป็นหนุ่มสาวไม่น้อยไปกว่าประเภทที่กล่าวมาแล้วเหมือนกัน ภรรยาของผู้ที่สอนศาสนาผู้หนึ่งเขียนมาว่า "เรื่องของท่านจับใจเหลือเกิน ดิฉันอ่านจบมา ๒ เที่ยวและก็คงจะต้องอ่านอีกต่อไปไม่ทราบว่าอีกกี่เที่ยว"

(ข้าพเจ้าผู้แปลก็เคยได้รับคำบอกกล่าวจากผู้อ่านเช่นเดียวกันนี้ ทางจดหมายฉบับภาษาไทยมาแล้วเหมือนกัน)

บทนำ

เป็นเรื่องแปลกประหลาดไม่น่าเชื่อที่องค์การศาสนาในโลก แม้จะได้เทศนาสั่งสอนประชาชนอยู่เสมอ ถึงเรื่องสวรรค์ และโลกหน้าก็ตาม แต่ตนเองก็กลับไม่มีความรู้เรื่องราวที่ตนสอนผู้อื่นอยู่เลย พระรูปหนึ่งเขียนจดหมายมาบอกข้าพเจ้าว่า ๙๐ เปอร์เซนต์ของพระในนิกายของท่าน ไม่เชื่อว่ามีโลกหน้า หรือสวรรค์นรกกันเลย

แต่ก็ยังมีศาสนานิกายหนึ่ง อ้างเป็นพิเศษว่ารู้เรื่องนรกดี คือถือว่านรกนั้น ถ้าใครได้ตกลงไปครั้งหนึ่งแล้ว ก็เป็นอันไม่มีหวังได้หลุดรอดออกมาอีกต่อไป ครั้งหนึ่งมีผู้ถามนักบวชของนิกายนี้ว่า **ท่านเชื่อเรื่องนรกจริง ๆ หรือ** ท่านตอบว่า **" อ้าว ก็ต้องเชื่อซิท่าน แต่ฉันไม่เชื่อดอกว่าจะมีใครไปตกนรกเช่นว่านั้น "**

องค์การศาสนาในโลกทำให้เรื่องโลกหน้าเป็นเรื่องลึกลับมหัศจรรย์ เกี่ยวกับพิธีรีตองทางศาสนามากมาย จนกระทั่งประชาชนประเภทต่าง ๆ พากันมองเรื่องผีเทวดานี้ ด้วยความกลัวบ้าง ด้วยความสงสัยบ้าง ด้วยความหวาดระแวงบ้าง ด้วยการหัวเราะเยาะบ้าง และด้วยอารมณ์อื่น ๆ อีกนานาประการตามอัธยาศัยและการอบรมมาของแต่ละคน

อันที่จริงความตายจะต้องมาถึงเราทุกคนในวันหนึ่ง มันอาจจะมาถึงโดยค่อย ๆ คืบคลานเข้ามาทีละเล็กทีละน้อยก็ได้ หรืออาจจะมาโดยกระทันหันก็ได้ ดังนั้นการที่เราจะรู้ถึงสภาวะที่เราจะต้องเปลี่ยนไปภายหลังจากตายไปแล้วนั้น จะไม่เป็นประโยชน์และกำไรของชีวิตละหรือ ? การที่วิญญาณของท่านเจ้าของเรื่องได้มาติดต่อกับผู้จดบันทึกในโลกมนุษย์ ก็เพื่อจุดประสงค์ที่จะให้ชาวโลกทั้งหลายได้บรรเทาความหวั่นกลัวถึงความตาย และความเขลาเกี่ยวกับโลกหน้านั้นเอง

หมายเหตุ :- จากคำนำ (Preface) และบทนำ (Introduction) ของนายแอนโทนีที่เขียนไว้นี้ ทำให้ผู้อ่านทราบได้ดีว่า เรื่องนี้ได้มาอย่างไร และข้อที่น่าสังเกตก็คือ นักสอนศาสนาส่วนมาก สอนให้คนอื่นเชื่อเรื่องชาติหน้าเรื่องนรกสวรรค์ แต่แล้วตนเองกลับไม่เชื่อ หรือถึงแม้จะเชื่อแต่ก็ไม่หนักแน่น สอนกันไปตามคัมภีร์หรือ

ทำไปตามหน้าที่เท่านั้น เหตุการณ์ในทำนองนี้ไม่ใช่มีเฉพาะแต่ในทางคริสต์ศาสนาเท่านั้น ข้าพเจ้าเชื่อว่าในยุคปัจจุบันนี้มีด้วยกันทุกศาสนารวมทั้งพุทธศาสนาด้วย เพราะเหตุที่ผู้สอนมักจะเป็นอย่างนี้ การสอนศาสนาจึงไม่ค่อยได้ผลเท่าที่ควร

– ผู้จัดพิมพ์

ข้อความที่น่าสนใจบางตอนในหนังสือ

โลกทิพย์ ภาค ๓

๑. แม้ศรัทธาจะเป็นคุณธรรมที่สำคัญประการหนึ่งก็ตาม แต่ปัญญาก็เป็นปัจจัยที่จะขาดเสียมิได้ เพื่อมิให้ผู้มีศรัทธาอย่างเดียวต้องหลงทาง – หน้า ๒๖

๒. กายทิพย์นั้น ๆ ได้ถูกผูกติดอยู่กับกายเนื้อมาเสียนานจนเคยชิน และในระหว่างที่ยังครองกายเนื้ออยู่ในโลกมนุษย์ ก็ถูกสถานการณ์บังคับให้ต้องรับทุกขเวทนาของกายเนื้อเข้าไว้เป็นของตน คือต้องพลอยได้รับความทรมานเจ็บปวดต่าง ๆ นานา ไปกับกายเนื้อด้วยอย่างแยกไม่ออก – หน้า ๔๐

๓. สำหรับเราชาวโลกทิพย์นั้น คำว่าการพักผ่อน (Rest) มีความหมายยืดหยุ่นกว้างขวางมาก ดังนั้นบางครั้งเราอาจได้ไปเห็นใครคนหนึ่งในโลกทิพย์กำลังทำงานอย่างใดอย่างหนึ่งอยู่อย่างเอาเป็นเอาตาย แต่เมื่อไปถามเขาดู เขาอาจจะบอกว่าอันที่จริงเขากำลังพักผ่อนอยู่ก็ได้ – หน้า ๔๑

๔. ความพิการของกายทิพย์นั้นเป็นเครื่องชี้ให้เห็นถึงอดีตของเขาเองว่า เมื่อครั้งเป็นมนุษย์อยู่นั้น แม้เขาจะมีเรือนร่างสมบูรณ์ แต่จิตใจของเขาก็ต่ำทรามวิกลวิการอย่างมากมาย เขาได้มีชีวิตไม่สมกับที่เป็นมนุษย์ แต่เป็นสัตว์ที่แฝงอยู่ในเรือนร่างของมนุษย์ สามารถกระทำการต่าง ๆ ซึ่งควรจะเป็นการกระทำของสัตว์ร้ายมากกว่าของมนุษย์ ดังนั้น จึงหมายความว่าหากกายทิพย์จะมีความวิกลวิการอย่างใด ก็เป็นเพราะระดับจิตใจของผู้นั้นเอง หาได้เป็นเพราะสภาพของกายเนื้อไม่ –หน้า ๔๓–๔๔

๕. วัตถุทุกสิ่งทุกอย่างในโลกทิพย์มีชีวิตอย่างแน่นอนที่สุด และอย่างไม่มีข้อสงสัยว่าจะผิดพลาดเลย คือในโลกทิพย์ไม่มีสิ่งที่เราสามารถจะกล่าวได้เลยว่าไม่มีชีวิต – หน้า ๔๗

๖. โลกทิพย์มีอยู่มาก่อนโลกมนุษย์ และกายทิพย์ก็มีอยู่มาก่อนกายมนุษย์ แต่กายทิพย์ก็มิได้มีลักษณะเหมือนกระบอกกลวง เพราะกายทิพย์มีอวัยวะภายใน มีโลหิตบริสุทธิ์ไหลเวียนอยู่โดยตลอด – หน้า ๕๙ เป็นต้นไป

บนเส้นพรมแดน

ร่างกายคือพาหนะหรือเครื่องอาศัยชั่วคราว

ในการบรรยายเรื่องโลกทิพย์ ภาค ๑ เกี่ยวกับประสพการณ์ของรูธ เอ็ดวิน และข้าพเจ้านั้น มีผู้ทักท้วงว่า คงจะต้องมีผู้ไม่ยอมเชื่อในรายการบางอย่างบ้างไม่มากก็น้อย ซึ่งความจริงก็เป็นเช่นนั้น เพราะผู้ที่มีนิสัยเป็นนักคิดหาเหตุผลก็ย่อมมีอยู่บ้าง และกระแสความคิดของบุคคลเหล่านั้นก็ได้ถูกส่งมาให้เรารับรู้ในโลกทิพย์เหมือนกัน

มีบางท่านคิดและก็ได้ออกความเห็นให้บรรดามิตรสหายฟังว่า ข้อความที่ข้าพเจ้าได้บรรยายมานั้นรู้สึกว่าจะเป็นเรื่องเหลือเชื่อ เพราะเหตุที่ว่า **ดีเกินไป** นั่นเอง สภาวะเช่นนั้นเป็นสภาวะที่ดีวิเศษเหลือเกิน จนกระทั่งไม่น่าเชื่อว่าจะมีได้เป็นได้ถึงขนาดนั้น ดังนั้นข้อความที่ข้าพเจ้าบรรยายไว้ก็น่าจะเป็นมโนภาพที่ข้าพเจ้าสร้างขึ้นมาจากจินตนาการ หรือฝันเอาเองเสียมากกว่า

อันที่จริง เรื่องเช่นนี้ก็น่าเห็นใจอยู่ และท่านเชื่อหรือไม่ว่าทัศนะเช่นนี้มิได้มีแต่เพียงบางท่านที่ยังอยู่ในโลกมนุษย์เท่านั้น แม้ผู้ที่ผ่านจากโลกมนุษย์เข้ามาสู่โลกทิพย์ใหม่ ๆ ก็มีอยู่เป็นจำนวนไม่น้อยที่ไม่ยอมเชื่อโดยนัยดังกล่าวแล้วเหมือนกันในระยะแรก ๆ ความสวยสดงดงามตระการตาของธรรมชาติรอบตัวของเขามีมากเกินกว่าที่เขาจะเชื่อได้จริง ๆ ว่าเป็นสิ่งที่มีอยู่จริง ๆ โดยไม่ใช่เป็นเพียงความฝันไปชั่วครู่ชั่วยาม แต่ในระยะต่อมา ในเมื่อเขาได้สำนึกและเข้าใจอย่างถ่องแท้แล้ว ก็ไม่ต้องสงสัยว่าเขาจะมีความปีติปราโมทย์สักเพียงใด ดังนั้นเมื่อผู้ที่แม้มาเห็นด้วยตาได้สัมผัสด้วยมือตนเอง ยังไม่ค่อยจะยอมเชื่อเช่นนี้แล้ว การที่บางท่านที่เพียงแต่ได้อ่านคำบรรยายบอกเล่าทางตัวหนังสือจะไม่ค่อยยอมเชื่อโดยง่ายนั้น จึงเป็นเรื่องที่น่าเห็นใจอยู่มากทีเดียว

แท้นั้นแหละ ความจริงของสิ่งทั้งหลายย่อมดำรงอยู่ได้ด้วยตนเอง ไม่ว่าเราหรือ

ใครจะเชื่อหรือไม่เชื่อก็ตาม สิ่งที่เอ็ดวิน รูธ และข้าพเจ้าได้เห็นแล้วนั้น ก็ยังมีอีกหลายล้านท่านได้ประสบพบเห็นมาแล้ว กำลังประสบพบเห็นอยู่ และก็กำลังเสวยสุขอยู่อีกด้วย เราทุกคนในโลกทิพย์จะไม่ยอมให้สิ่งใดสิ่งหนึ่งเปลี่ยนแปลงไป (ตามความคิดเห็นของชาวโลกมนุษย์) เป็นอันขาดแม้แต่น้อยหนึ่ง สิ่งทั้งหลายรอบตัวเรานี้เป็นชีวิตของเราอย่างแท้จริง มันให้ความผาสุกและความพอใจแก่เราอย่างสูงสุด และเมื่อถึงเวลาที่พวกเราท่านใดท่านหนึ่งจะต้องเลื่อนขึ้นไปสู่ภูมิที่อยู่สูงขึ้นไปตามชั้นแห่งความประณีตแห่งจิตของท่านนั้น ๆ ท่านก็ไม่เคยคิดว่าภูมิที่ท่านสถิตอยู่แต่เดิมในบัดนี้ไม่สมควรแก่ท่านด้วยประการใด ๆ เลย การที่ท่านได้มาอยู่ในภูมิเช่นนี้ชั่วระยะเวลาหนึ่ง ๆ นั้น จะคงเป็นความทรงจำที่สดชื่นอยู่ตลอดไปนานแสนนาน และท่านเหล่านั้นจะกลับลงมาที่ภูมิ ซึ่งท่านเคยอยู่มาแต่เดิมเมื่อใดก็ได้ตามปรารถนา

บุคคลเป็นจำนวนมากเหลือเกินในโลกมนุษย์พอใจที่จะปล่อยเรื่องโลกหน้าไว้ตามเรื่องของมัน (ตามสำนวนที่เขาพูดกัน) เพราะเขาถือว่าเป็นเรื่องที่ขืนไปคิดถึงหรือเอาใจใส่เข้า ก็จะทำให้ไม่สบายใจไปเปล่า ๆ โดยที่เมื่อคิดถึงเรื่องโลกหน้า ก็จะต้องคิดถึงเรื่องความตาย ซึ่งจะทำให้ใจหดหู่หวาดเสียวไปโดยใช่เหตุ อันที่จริง ถ้าบุคคลดังกล่าวเหล่านั้นยอมหันมาพิจารณาความจริงในใจของเขาดูบ้าง ก็จะต้องยอมรับว่าทัศนะของจิต ดังกล่าวมาแล้วนั้น กลับจะยิ่งเพิ่มความกลัวตายและความเขลาในเรื่องโลกหน้า ทำให้เกิดความสับสนยุ่งเหยิงหนักขึ้นเสียด้วยซ้ำ ชาวโลกมนุษย์ส่วนมากมีความเชื่ออย่างผิด ๆ ว่า การปัดความคิดเรื่องโลกหน้าและความตายออกไป จะทำให้ความกลัวอันเป็นสัญชาตญาณของมนุษย์ทุกคนน้อยลงไป โดยทั่วไปแล้วอาจกล่าวได้ว่า ชาวโลกมนุษย์ไม่มีความรู้เสียเลยว่าโลกหน้าอันเป็นสถานที่ที่เขาจะต้องไปถึงเข้าวันหนึ่งมีสภาพเป็นเช่นไร เพราะความที่ตนไม่เคยได้คิดถึงอย่างจริงจังนั่นเอง บุคคลประเภทนี้เอง เมื่อมาสู่โลกทิพย์หลังจากมรณกรรมแล้ว ก็มักจะคร่ำครวญออกมาเป็นเสียงเดียวกันว่า "โธ่เอ๋ย นี่ทำไมจึงช่างไม่มีใครบอกให้ฉันรู้เรื่องนี้แต่ยังอยู่ในโลกมนุษย์เสียบ้างเลย?"

ทั้งหมดนี้ ก็เกิดมาจากความเขลาที่มนุษย์มิได้รู้ว่าตนเองประกอบขึ้นด้วยส่วนใดบ้าง แน่ละเขาย่อมรู้และคิดว่าเขามีร่างกาย (และเป็นร่างกายนั้นด้วย) คงไม่มีใครลืมข้อนี้

ได้ง่าย ๆ แต่เขาหารู้ไม่ว่าการที่เขาจะต้องละทิ้งร่างกายนี้ไป โดยวิธีที่ชาวโลกสมมติเรียกกันว่า "ตาย" (แล้วเข้าสู่โลกทิพย์) นั้น เป็นกระบวนการทางธรรมชาติอันเป็นปกติภาวะประการหนึ่งเหมือนกัน ซึ่งเขาทุกคนจะต้องผ่านอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้

มนุษย์ในสมัยปัจจุบันพากันภาคภูมิใจในสิ่งที่เขาเรียกกันว่า เป็นความสำเร็จอันน่ามหัศจรรย์ของยุคปัจจุบันในทางวิทยาศาสตร์ แต่เขาหารู้ไม่ว่า แม้เขาจะได้ทุ่มเทเงินทองและเวลาตลอดจนความพากเพียรเพื่อศึกษาวิทยาการดังกล่าวแล้วอย่างมากมายสักเพียงใดก็ตาม แต่เขาก็ลืมศึกษาถึงเรื่องตนเองเสียสนิท เขาช่างไม่ยอมศึกษาเสียเลยว่า หลังจากชั่วระยะเวลาอันแสนสั้นที่เขาจะอยู่ในโลกนี้ได้แล้วนั้น เขาจะมีอนาคตเป็นอย่างใด กล่าวอย่างตรงไปตรงมาก็คือ หลังจากที่เขาตายจากโลกนี้แล้ว เขาจะต้องเดินทางไปไหน ด้วยอาการอย่างไร

โดยทั่วไปเราก็เข้าใจกันว่ามนุษย์ประกอบขึ้นด้วยร่างกาย (Body) จิต (Soul)[๑] และวิญญาณ (Spirit) เรื่องร่างกายนั้นดูไม่จำเป็นจะต้องกล่าวบรรยายเท่าใดนักเพราะเป็นของปรากฏแจ่มชัดอยู่แล้ว แต่อีก ๒ ส่วนนั้นเล่าเขาช่างมีความรู้น้อยเสียเหลือเกิน เขาควรจะรู้อย่างยิ่งว่า ส่วนที่สำคัญที่สุดของเขาทั้งในเบื้องต้นท่ามกลางและที่สุดนั้นก็คือวิญญาณ (Spirit) นั้นเอง ส่วนร่างกายนั้นเป็นเพียงพาหนะหรือเครื่องอาศัยเพื่อให้วิญญาณได้เดินทางผ่านไปในโลกมนุษย์นี้เท่านั้น

จิตสำนึก (Mind) นั้นขึ้นอยู่กับจิตใต้สำนึกหรือไร้สำนึก[๒] (Spirit จิตอันเป็นส่วนวิบาก) ประสพการณ์ทั้งหลาย ที่เราได้เสวยหรือผ่านไปในชีวิตประจำวันของเรานั้น ได้ถูกจารึกไว้อย่างไม่มีผิดพลาดและอย่างไม่มีวันลบเลือนไปได้ลงที่จิตส่วนไร้สำนึก (Subconscious mind) โดยอาศัยผ่านทางเครื่องมือของร่างกายคือมันสมอง ดังนั้น คำพูด การกระทำและความคิดของเราทุกขณะทุกอย่างจะฝังรอยไว้ที่จิตส่วนใต้สำนึกดังกล่าวแล้วนี้ทั้งสิ้น เมื่อถึงเวลาที่มนุษย์จะต้องละกายเนื้อคือจากโลกนี้ไป เขาก็จะปล่อยกายเนื้ออันเป็นพาหนะ หรือเครื่องอาศัยชั่วคราวนี้ไว้เบื้องหลังตลอดกาล และจากนั้นก็เข้าสู่โลกทิพย์อันเป็นภูมิของจิต (Spirit-world) กายส่วนที่สำเร็จด้วยจิตล้วน ๆ (Spirit body) ของเขาในขณะนั้น ก็จะเป็นเช่นเดียวกับกายเนื้อที่เขาได้ละทิ้งมา ต่อจากนั้นเขาก็จะ

ได้เห็นความจริงว่าสิ่งที่เขาเรียกว่าจิตใต้สำนึกในขณะที่เขายังครองกายเนื้ออยู่นั้น เริ่มแสดงบทบาทของมันมากขึ้นกว่าเดิม (คือค่อย ๆ กลายเป็นจิตสำนึกมากขึ้นทุกที) และในเวลาต่อมาไม่ช้านัก เขาก็จะได้ประจักษ์ถึงอิทธิพลของจิตใต้สำนึกของเขาเองมากขึ้นโดยลำดับ เนื่องด้วยจิตมีคุณสมบัติพิเศษ คือ สามารถเก็บสะสม "ทะเบียนประวัติ" ความเป็นมาในหนหลังต่าง ๆ ได้อย่างละเอียดและวิจิตรพิสดารและไม่ผิดพลาดไม่ลบเลือนเช่นนี้ รอยพิมพ์ใจที่ฝังอยู่ในส่วนลึกของจิต (โดยที่เจ้าตัวเองก็แทบจะไม่รู้สึก) นั้น ก็จะปรากฏเด่นชัดออกมาในขณะนั้น และเปิดเผยให้เห็นสันดานหรือธาตุแท้ของบุคคลแต่ละคนอย่างแท้จริง ปรากฏการณ์ดังกล่าวที่จะเกิดขึ้นแก่ผู้ที่ผ่านเข้ามาสู่โลกทิพย์ใหม่ ๆ นั้น จึงเป็นสิ่งที่น่าตื่นใจเป็นอย่างยิ่ง

สำหรับจิตใจของชาวโลกมนุษย์ทั่วไปที่ยังไม่มีความเข้าใจในเรื่องนี้ ก็เป็นธรรมดาที่จะต้องคิดว่า โลกทิพย์และวิญญาณที่อยู่ในโลกทิพย์นั้นเป็นสภาพที่มีอยู่เพียงเงา ๆ ไม่มีแก่นสารที่จะทรงตัวอยู่ได้อย่างถาวร บุคคลประเภทนี้ย่อมคิดว่า ผู้ที่อยู่ในโลกทิพย์ย่อมอยู่ในสภาพต่ำทรามกว่าผู้อยู่ในโลกมนุษย์ เพราะเหตุผลอย่างเดียว คือว่าเขาเหล่านั้นได้ตายจากโลกมนุษย์ไปแล้ว ดังนั้นจึงถือกันเป็นเรื่องสามัญสำนึกว่า การอยู่ในโลกมนุษย์เป็นเรื่องปกติวิสัย เป็นเรื่องที่ผาสุก และเป็นเรื่องโชคดี ส่วนการตายจากโลกมนุษย์ก็ถือว่าเป็นเรื่องที่ผิดปกติ เป็นเรื่องของความทุกข์และโชคร้าย แนวความคิดดังกล่าวจึงเป็นการทำให้แลเห็นไปว่ากายเนื้อเป็นสิ่งสำคัญกว่าอย่างอื่น และทำให้หลงผิดไปว่าสภาพของวิญญาณ (Spiritual nature) ของเขาจะแสดงอาการออกมาได้ ก็ต่อเมื่อหลังจากการแตกทำลายของกายเนื้อเท่านั้น ซึ่งอันที่จริงแล้ว เมื่อเขาเริ่มหายใจเป็นครั้งแรกในโลก สภาพแห่งวิญญาณของเขาก็ได้แสดงอาการออกมาพร้อมกันเลยทีเดียว[๓]

ดังนั้นกระบวนการที่เราเรียกว่าความตายนั้น จึงเป็นเรื่องธรรมชาติอย่างแท้จริง หาใช่เป็นเรื่องที่ควรจะต้องตกใจกลัวแต่อย่างใดไม่ ส่วนการที่บุคคลผู้ที่เรารักใคร่ชอบพอต้องจากกันไปโดยความตายของฝ่ายหนึ่งนั้น ก็เป็นเรื่องน่าเห็นใจที่อีกฝ่ายหนึ่งจะต้องรู้สึกอาลัยหรือเศร้าโศกบ้าง ในเมื่อหลังจากนั้นเขาจะไม่ได้เห็นกันอีกต่อไป แต่ส่วนมากความ

เศร้าโศกดังกล่าวมักเป็นไปเกินกว่าสมควร เพราะเหตุที่อีกฝ่ายหนึ่งมิได้รู้ถึงธรรมชาติของความตายนั่นเอง ศาสนาในโลกควรจะต้องเป็นผู้รับผิดชอบในการที่ทำให้ประชาชนส่วนใหญ่มีความหลงผิดและต้องได้รับความทุกข์ใจโดยไม่สมควร ฝ่ายที่ได้จากไปแล้วนั้นก็ได้เดินทางไปสู่ดินแดน ซึ่งเราได้ถือกันแล้วว่ามีพระผู้เป็นเจ้าปกครองอยู่ และจะต้องพิพากษาตัดสินความดีความชั่วของผู้ที่เรารักใคร่ชอบพอที่จากไปแล้ว ดังนั้นศาสนาทางโลกจึงแนะนำว่า พวกเราทั้งหลายที่ยังเป็นมนุษย์อยู่นี้จะต้องประพฤติตนให้เคร่งครัด และทำหน้าให้เคร่งเครียด เพื่อสวดอ้อนวอนให้พระองค์ตัดสินพิพากษาโทษของผู้ที่จากไปนั้นด้วยพระมหากรุณายิ่งขึ้น

แต่สำหรับวิญญาณที่ละโลกมนุษย์นี้ไปแล้วจะไม่คิดเช่นนั้นเลย บางจำพวกก็รู้สึกไม่พอใจ (ที่ญาติพี่น้องไม่รู้สึกยินดีด้วยในเมื่อตนได้ไปอยู่สบายแล้ว) บ้างก็รู้สึกพิศวงที่ได้เห็นชาวโลกมนุษย์ที่ช่างโง่เขลาเห็นปานนั้น และบางท่านที่มีนิสัยร่าเริงหรือเรียกว่า "เส้นตื้น" สักหน่อยก็จะหัวเราะเสียยกใหญ่ทีเดียว

และก็สำหรับพิธีรีตองต่าง ๆ ที่มนุษย์คิดทำขึ้นเพื่อระลึกถึงผู้ตายหรือเกี่ยวกับความตายนั้นเล่า? บางท่านอาจสงสัยว่าจะมีประโยชน์อย่างใดบ้างไหม? ข้าพเจ้าตอบว่าไม่มีประโยชน์หรือสาระแต่อย่างใดเลย การไว้ทุกข์ให้ก็ดี การดึงม่านลง (เพื่อให้ห้องมืดสมเป็นห้องของผู้ตาย) ก็ดี การตีสีหน้าเคร่งเครียดก็ดี การพูดซุบซิบกันก็ดี และกิริยาท่าทางที่แกล้งทำให้เห็นเป็นว่า เต็มไปด้วยความเศร้าโศกก็ดี สิ่งเหล่านี้ไม่สามารถช่วยดวงวิญญาณที่กำลังเดินทางไปสู่โลกทิพย์ได้แต่ประการใดเลย มิหนำซ้ำส่วนมากกลับเป็นเครื่องขัดขวางสะกัดกั้น (ทำให้วิญญาณของผู้จากไปมีความกังวลโดยไม่จำเป็น) เสียอีก แต่เรื่องนี้ข้าพเจ้าจะได้กล่าวต่อไปในตอนหลัง ในตอนนี้ข้าพเจ้าใคร่จะขอบรรยายให้ท่านทราบว่า ความตายนั้นเป็นเรื่องง่าย ๆ สามัญ และเป็นไปตามธรรมดานั่นเอง และการพูดถึงหรือการศึกษาถึงเรื่องของความตายก็เป็นเรื่องที่ปกติ สามารถทำได้โดยไม่ต้องวิตกว่าจะเป็นเรื่องอัปมงคล หรือทำให้เกิดโชคร้ายแต่อย่างใดเลย

โดยที่คำนึงถึงว่า วิญญาณที่ได้ถือกำเนิดขึ้นมาครองกายเนื้อในโลกมนุษย์นี้ ทุกคนวันหนึ่งก็จะต้องจากโลกนี้ไปอย่างแน่นอนที่สุด ในเมื่อร่างกายเนื้อหมดสมรรถภาพ ไม่

สามารถจะให้อยู่เป็นพาหนะเดินทาง หรือเป็นเครื่องอาศัยได้อีกต่อไป ดังนั้น ข้าพเจ้าจะได้เริ่มบรรยายจับตั้งแต่การแตกทำลายหรือการหมดสมรรถภาพของกายเนื้อเป็นต้นไป

ความตายคือการหลับอย่างหนึ่งไม่มีความเจ็บปวดอย่างใดเลย

กายทิพย์ (Spirit body) นั้นก็มีลักษณะเหมือนกับกายเนื้อนั้นโดยไม่ผิดเพี้ยน (ดังนั้นคนที่ตายใหม่ ๆ จึงไม่ค่อยเชื่อว่าตนได้ตายไปแล้ว) และในระหว่างที่บุคคลยังไม่ถึงแก่ความตายและยังตื่นอยู่นั้น กายทั้งสองจะอยู่ในสภาพที่แยกกันไม่ออกเลย แต่ในระหว่างหลับกายทิพย์จะถอยออกจากกายเนื้อ โดยที่จะมีสายใยแม่เหล็ก (magnetie cord) ติดเชื่อมโยงระหว่างกันอยู่ ที่ข้าพเจ้าเรียกว่าสายใยแม่เหล็กนี้ก็อาจจะไม่ถูกนัก แต่ก็ต้องเรียกแก้ขัดไปก่อน เพราะยังไม่ทราบว่าจะตั้งชื่อให้อย่างไรดีกว่านี้ อันที่จริงสายใยดังกล่าวนั้นเป็น**สายใยแห่งชีวิต** (life-line) โดยแท้จริง สายใยนี้มีความยืดหยุ่นได้อย่างมหาศาล ทั้งนี้เพราะกายทิพย์สามารถจะเดินทางไปได้ทั่วโลกมนุษย์ในระหว่างที่กายเนื้ออยู่ในสภาพหลับ หรือแม้จะเดินทางไปทั่วโลกทิพย์ก็อาจทำได้ในบางกรณี ซึ่งทั้งนี้ย่อมสุดแล้วแต่สภาวะและความเหมาะสมบางประการของบุคคลผู้นั้นเป็นรายตัวไป แต่แม้ว่ากายทิพย์จะได้เดินทางไปห่างไกลจากกายเนื้อที่กำลังหลับอยู่สักเท่าใดก็ตาม ความสัมพันธ์ระหว่างกายทั้งสองก็ยังจะคงมีต่อกันอยู่เช่นเดิม โดยที่แม้สายใยจะบางและเล็กลงสักเท่าใดก็จะไม่ขาดได้เลย

ตราบใดที่สายใยแม่เหล็กยังเชื่อมโยงอยู่ระหว่างกายทั้งสองแล้ว กายเนื้อจะยังมีชีวิตอยู่ตลอดไป แต่ในขณะที่กายเนื้อหมดสมรรถภาพที่จะให้เป็นที่อาศัยของวิญญาณ สายใยนี้จะขาดออกทันที และจากนั้นวิญญาณ (Spirit) ก็เป็นอิสระจากร่างกาย สามารถดำรงอยู่ได้ด้วยธาตุจิตของตนเอง ส่วนกายเนื้อซึ่งถูกทิ้งไว้เบื้องหลังนั้นก็จะแยกธาตุกันออกโดยแต่ละส่วนก็จะกลับไปสู่ที่เดิมของมัน

การแตกทำลายของกายเนื้อจึงเป็นผลจากการที่สายใยดังกล่าวขาดออก และเมื่อกล่าวในแง่ของกายเนื้อแล้ว ก็คล้ายกับเป็นการหลับอย่างหนึ่งนั่นเอง ถ้าหากเราคิดถึงเรื่องนี้

กันด้วยเหตุผลอย่างตรงไปตรงมากันจริง ๆ แล้ว ก็ไม่น่าจะมีสิ่งใดที่น่ากลัว ผิดปกติ หรืออัปมงคลแอบแฝงอยู่เลย

ข้าพเจ้าได้เคยบรรยายให้ท่านผู้อ่านทราบมาแล้วในภาค ๑ ถึงการหมดสมรรถภาพของกายเนื้อของข้าพเจ้าเอง มันเป็นเรื่องที่ง่ายดายเหลือเกิน และก็เป็นไปอย่างผาสุกดีด้วย ข้าพเจ้าไม่เคยรู้สึกผิดปกติอย่างใดในขณะที่สายใยที่เชื่อมโยงระหว่างกายเนื้อกับกายทิพย์ขาดออก ข้าพเจ้าขอรับรองว่าไม่มีการดิ้นรน ไม่มีการสะดุ้ง (ช็อค) ไม่มีความรู้สึกไม่สบายใจอย่างใดเกิดขึ้นเลย

เมื่อข้าพเจ้าได้ผ่านเข้ามาสู่โลกทิพย์แล้วได้สนทนาไต่ถามเรื่องนี้กับท่านผู้อื่นหลายท่านด้วยกันในโลกทิพย์ ทุกท่านก็รับรองว่าในขณะที่สายใยขาดออกนั้น ก็ไม่ปรากฏว่ามีความรู้สึกผิดปกติอย่างใดเลยเหมือนกัน เมื่อมองในแง่นี้ จะเห็นได้ว่ากรรมวิธีของธรรมชาติในระยะที่กายทิพย์จะแยกจากกายเนื้อนั้น เป็นไปโดยไม่มีการเจ็บปวดทรมานอย่างใด ความทุกข์ทรมานต่าง ๆ ที่อาจจะเกิดมีขึ้นได้นั้น ก็เป็นเรื่องของร่างกายโดยส่วนเดียว ซึ่งอาจจะเป็นเพราะมาจากโรคภัยไข้เจ็บหรือมาจากอุบัติเหตุก็ได้ แต่ความทุกข์ทรมานใด ๆ ที่เกิดขึ้นเพราะความตายนั้น จะไม่มีเลย ถ้าแพทย์สามารถทำให้ความเจ็บปวดของร่างกายหายไปได้ (ซึ่งก็ย่อมอยู่ในวิสัยที่จะทำได้แล้ว) บุคคลผู้กำลังจะตายจะไม่รู้สึกถึงความเจ็บปวดอย่างใดเลย ท่านลองคิดดูก็ได้ว่า เหตุใดการที่สายใยดังกล่าวขาดออกนั้นจึงจะต้องทำให้มีการเจ็บปวดด้วย (ในเมื่อมันเป็นเรื่องของธรรมชาติอย่างแท้จริง)

และต่อจากนั้น จะเกิดอะไรขึ้นอีก ปัญหานี้ท่านผู้อ่านโดยมากคงจะต้องนึกถามอยู่ในใจ คำตอบก็ง่าย ๆ นิดเดียว คือ ต่อจากนั้นผู้ที่ละจากโลกมนุษย์ไปแล้วก็จะเขาไปสู่โลกทิพย์ตามสภาวะ หรือภูมิที่สมควรแก่กรรมอันเขาได้ทำไว้เองในโลกมนุษย์นั่นเอง

การตอบคำถามกันอย่างง่าย ๆ เช่นนี้ ท่านผู้อ่านคงจะนึกว่าข้าพเจ้าได้กล่าวข้ามสิ่งที่ถือกันว่า เป็นของสำคัญยิ่งอย่างหนึ่งไปเสียแล้ว คือสิ่งที่เรียกกันว่าการพิพากษาของพระผู้เป็นเจ้า ซึ่งเชื่อกันว่าทุกคนที่ตายไปแล้วจะต้องผ่านเสียก่อนที่เขาจะถูกส่งตัวไปอยู่ในนรก หรือสวรรค์ตามกำลังแห่งบาปหรือบุญที่เขาได้ทำไว้

สำหรับท่านที่มีความคิดหรือความเชื่อเช่นนี้ ข้าพเจ้าจำต้องขอกล่าวอย่างเด็ดเดี่ยวว่า ข้าพเจ้ามิได้กล่าวข้ามสิ่งดังกล่าวแล้วนั้นไปเลย ทั้งนี้ก็เพราะด้วยเหตุผลข้อเดียว คือ การพิพากษาคุณและโทษของมนุษย์โดยพระผู้เป็นเจ้าเช่นนั้นไม่มีอยู่เลย ไม่เคยมีการพิพากษาดังกล่าวมาแต่กาลไหน ๆ ไม่ว่าจะโดยพระผู้เป็นเจ้าหรือโดยวิญญาณของผู้หนึ่งผู้ใดที่อยู่ในโลกทิพย์ ไม่มีวันแห่งการพิพากษาคุณและโทษของมนุษย์ (Judgment Day) เลย

คนเราแต่ละคนนั่นแหละจะเป็นผู้พิพากษาคุณและโทษของตนเอง ผลแห่งความคิด การกระทำ และคำพูดของเขา ที่ได้ฝังรอยไว้ในจิตของเขานั้นเอง จะเป็นผู้พิพากษาของเขา (Man, himself, is his own judge, His thoughts, his words and his deeds, registered upon his mind, are only judge)

ผลแห่งการพิพากษาจะเป็นอย่างไร ก็สุดแล้วแต่ว่าเขาสั่งสมกรรมเช่นไรไว้ตั้งแต่ครั้งอยู่ในโลกมนุษย์ และต่อจากนั้นเขาก็จะได้รับผลเช่นว่านั้นโดยจะได้ไปอยู่ในสภาวะหรือภูมิที่สมควรแก่ความหยาบหรือประณีตแห่งจิตของเขาในโลกทิพย์ นี้เป็นกฎธรรมชาติอีกประการหนึ่ง และก็เช่นเดียวกับกฎธรรมชาติอื่น ๆ คือย่อมเป็นกฎที่มีความสมบูรณ์อยู่ในตัวเอง โดยไม่จำเป็นต้องอาศัยบุคคลผู้หนึ่งผู้ใดมาคอยชี้แจง สั่งสอนหรืออธิบายให้ดำเนินการไปอย่างโน้นอย่างนี้เลย กฎธรรมชาติเป็นกฎที่ทรงอยู่ได้ ดำเนินไปได้ด้วยตนเอง โดยไม่บกพร่อง และที่สำคัญที่สุดก็คือ **กฎธรรมชาตินั้นย่อมไม่มีความลำเอียงเห็นแก่หน้ากัน** หรือมีการผิดพลาดเกิดขึ้นได้เลย

ความเชื่อมั่นที่มีกันมาแต่ก่อน ๆ ว่าจะต้องมีเทพผู้คอยจดบันทึกประวัติความดีความชั่วของคนทุกคนลงไว้ในสมุดเล่มใหญ่มโหฬารนั้น อาจจะน่าฟังดีก็จริง แต่ก็เป็นความเชื่อที่ผิดอย่างสิ้นเชิง **การจดบันทึกทะเบียนประวัตินั้น เราทุกคนทำกันเองทั้งสิ้น** และการกระทำดังกล่าวมานี้แหละเป็นเรื่องที่เราโกหกไม่ได้ (เพราะเราอาจจะโกหกผู้อื่นได้ แต่จะโกหกตนเองไม่ได้เลย) เราเป็นผู้รู้เห็นในกรรมทุกประการที่เราได้กระทำไปแล้ว ไม่ว่าจะเป็นฝ่ายดีหรือชั่วก็ตาม ที่ข้าพเจ้ากล่าวดังนี้ หมายความถึงเรื่องต่าง ๆ โดยทั่วไป

เจตนาเป็นสิ่งสำคัญที่สุดในการกระทำกรรม

ดังนั้นสิ่งที่สำคัญที่สุดในชีวิตของเรา เมื่ออยู่ในโลกมนุษย์ก็คือตัวเจตนาที่แฝงอยู่เบื้องหลังการกระทำต่าง ๆ นั่นเอง บางครั้งบุคคลอาจมีเจตนาดีมาก แต่การกระทำที่แสดงออกมาอาจมีผลน้อย ไม่สมดุลย์กับเหตุภายในก็ได้ และในบางครั้ง บุคคลอาจมีเจตนาที่เลวแฝงอยู่เบื้องหลัง แต่การกระทำของเขากลับก่อให้เกิดผลในทางตรงกันข้ามก็ได้ ตัวอย่าง เช่น บุคคลบางคนสามารถอุทิศเงินเป็นจำนวนมากให้แก่การกุศลเพียงเพื่อโฆษณาตนเอง คือเพื่อให้ประชาชนได้รู้จักชื่อเสียง จะได้มีผู้คนนิยมนับถือและมีหน้ามีตาขึ้น จริงอยู่ จำนวนเงินที่บริจาคไปเป็นจำนวนมากนั้น อาจจะก่อให้เกิดประโยชน์แก่คนที่ได้รับเหมือนกัน แต่เจตนาอันแฝงอยู่เบื้องหลัง การบริจาคนั้น ยังมิได้เป็นคุณประโยชน์แก่จิตใจของเขาอย่างแท้จริง (คือยังมิได้ทำให้จิตใจของเขาประณีตหรือสูงส่งขึ้นตามส่วนที่ควรจะเป็น) ในทางตรงกันข้าม หากบุคคลผู้เดียวกันนี้จะพึงกระทำการบริจาคแม้เพียงจำนวนเล็กน้อย แก่บุคคลผู้ซึ่งอยู่ในฐานะที่ลำบากและกำลังต้องการความช่วยเหลืออย่างยิ่ง ด้วยเจตนาเพียงเพื่อต้องการจะให้เป็นเครื่องอำนวยประโยชน์สุขแก่เพื่อนมนุษย์ ผู้ร่วมทุกข์เกิดแก่เจ็บตายด้วยกัน และโดยไม่เอาใจใส่ว่าจะต้องมีใครเห็นหรือใครรู้ หรือสรรเสริญในการกระทำของตนเช่นนี้แล้ว การบริจาคของเขาจะมีผลอย่างมากมาย เพราะเป็นการกระทำไปโดยไม่ได้มุ่งหวังการโอ้อวดตนแต่อย่างใด ดังนั้นขอให้ท่านผู้อ่านระลึกไว้เสมอว่า สิ่งที่สำคัญที่สุดนั้นคือตัวเจตนานั่นเอง

ผลแห่งการกระทำความดีที่จะตอบแทนให้มากที่สุด ก็คือผลแห่งการกระทำที่มิได้มุ่งหวังการโฆษณาหรือเสียงสรรเสริญเยินยอ (The richest services are most often those that are performed without a fanfare of trumpets) บุคคลที่ได้ผ่านเข้าสู่โลกทิพย์นี้เป็นจำนวนไม่น้อย ต้องรู้สึกอัศจรรย์ใจเป็นอย่างยิ่งที่การกระทำความดีแม้เพียงเล็กน้อยซึ่งบางทีตนเองก็ลืมไปเสียสนิทแล้วนั้น กลับเป็นผลดีต่อจิตใจของตนเองตอนนี้อย่างชนิดที่นึกฝันไม่ถึงทีเดียวว่า จะเป็นไปได้ถึงเพียงนั้น แต่นั่นแหละ ในโลกทิพย์นี้เรามองดูทุกสิ่งทุกอย่างกันคนละทัศนะกับชาวโลกมนุษย์ คือเรามองดูสาเหตุอันแท้จริงที่แฝงอยู่เบื้องหลัง

ฉากมากกว่าที่จะมองกันเพียงแค่สิ่งที่ปรากฏอยู่หน้าฉากเท่านั้น

ด้วยเหตุดังกล่าวมา ท่านคงจะเห็นความจริงได้ประการหนึ่งแล้วว่า ไม่มีความจำเป็นอย่างไรที่ผู้อื่นจะต้องมาคอยพิพากษาโทษเรา ก็ใครเล่าจะสามารถพิพากษาโทษเราได้โดยถูกต้องกว่า โดยเที่ยงตรงกว่า และโดยมีประสิทธิภาพกว่าจิตใจของเราเอง **สภาวะของโลกทิพย์ที่เราได้เข้าถึงหลังจากมรณกรรมของกายเนื้อแล้วนั่นแหละคือผลแห่งการพิพากษาอันเกิดจากกรรมในหนหลังของเราเอง** ดังนั้น การที่เราจะได้เข้ามาสู่แดนแห่งความมืดคืออบายภูมิ หรือแดนแห่งความสว่างคือสุคติภูมินั้น ก็เป็นเรื่องที่เราจะต้องโทษตนเองหรือขอบใจตนเองตามแต่กรณี

ทุกคนมีสิทธิเลื่อนชั้นภูมิของตนด้วยตนเอง

ในตอนนี้ ท่านผู้อ่านที่นึกถึงคำสอนที่ได้รับฟังและเชื่อกันมาตั้งแต่เดิม คงจะนึกสงสัยอยู่ในใจ และอาจจะตั้งปัญหาถามขึ้นว่า **วิญญาณที่ต้องทนทุกข์อยู่ในภูมิอันดำมืดสนิทหรือ ในภูมิอันเป็นสีเทา (คือยังไม่ดำมืดเสียทีเดียว) นั้น จะต้องคงอยู่แดนนั้นตลอดไปชั่วอนันตกาลหรือไม่ ?** ปัญหานี้ข้าพเจ้าขอตอบว่าไม่ได้เป็นเช่นนั้นเลย **เขาเหล่านั้นจะอยู่ในดินแดนเช่นนั้นตลอดไปเท่าที่จิตของเขายังไม่เปลี่ยน** (คือยังไม่ได้เขยิบภูมิธรรมของจิตให้สูงขึ้นด้วยตนเอง) จริงอยู่ มีบางคนได้อยู่ในดินแดนเช่นนั้นมาแล้วหลายพันปีก็ยังเรียกว่า อนันตกาลไม่ได้ ถึงแม้ว่าสำหรับผู้อยู่ในดินแดนเช่นนี้จะรู้สึกเสมือนว่าเป็นเวลาอันหาที่สุดมิได้ก็ตาม แต่ความจริงก็ยังมีอยู่ว่า ผู้ที่อยู่ในดินแดนเช่นนั้น สามารถจะทำให้พ้นจากภาวะเช่นนั้นได้เสมอ ถ้าเขาเห็นว่าเป็นการสมควรที่เขาจะกระทำเช่นนั้น ดังนั้นข้อสำคัญจึงอยู่ที่ตัวของเขาเองว่าเขาจะเลือกอย่างไร

หากวิญญาณที่อยู่ในอบายภูมิยังคงมีความดึงดัน ที่จะไม่ยอมเปลี่ยนทัศนะทางใจของตน แต่พอใจที่จะสยบอยู่กับความเห็นผิดและลามกเช่นนั้น เขาก็จะต้องคงอยู่ที่นั้นตลอดไปชั่วกาลนาน ทั้งนี้ท่านผู้อ่านย่อมเห็นได้แล้วว่า หาได้เป็นเพราะมีผู้หนึ่งผู้ใดคอยบังคับกดขี่ให้เขาอยู่ที่นั้นไม่ แต่ทั้งหมดนี้เป็นเรื่องของการเขยิบภูมิธรรมแห่งจิตใจ ซึ่งเขาจะต้องพยายามทำด้วยตนเอง

แต่ในทันทีที่วิญญาณในอบายภูมิเหล่านั้นเริ่มรู้สำนึกในความผิดพลาดและความเขลาของตนเอง และต้องการที่จะกลับใจเสียใหม่เช่นนี้แม้เพียงชั่วขณะเดียว สภาพของจิตที่แสดงออกซึ่งความรู้สำนึกผิดเช่นนั้น จะปรากฏแก่สายตาของท่านผู้อยู่ในภูมิสูงขึ้นไปในทันที และในตอนนี้บรรดาท่านที่อยู่ในภูมิสูง ซึ่งย่อมมีความกรุณาใคร่ที่จะช่วยสัตว์ผู้ตกทุกข์เหล่านี้อยู่แล้ว ก็พร้อมที่จะเสนอให้ความช่วยเหลือหรือคำแนะนำด้วยประการต่าง ๆ จนสุดความสามารถที่ท่านจะกระทำได้ เพื่อให้วิญญาณบาป (หรือสัตว์นรก) เหล่านั้นได้หลุดพ้นจากอบายขึ้นมาเป็นลำดับ แน่ละ เรื่องเช่นนี้อาจไม่ง่ายเหมือนกับการเดินบนถนนที่ราบเรียบ เพราะมันเปรียบเหมือนการปีนป่ายหน้าผาที่สูงชัน แต่แม้ว่าหน้าผาหรือโกรกเขาจะสูงและชันอย่างใดก็ตาม เมื่อทั้งสองฝ่าย (คือฝ่ายสัตว์นรกและฝ่ายเทพผู้คอยให้ความช่วยเหลือ) มีความพยายามร่วมกันเช่นนี้แล้ว ความสำเร็จก็ต้องปรากฏในบั้นปลายจนได้ เท่าที่กล่าวมานี้แหละ คือการเขยิบชั้นภูมิของจิต ซึ่งเป็นเรื่องที่ทุก ๆ คนสามารถกระทำได้ด้วยตนเอง และการเขยิบชั้นภูมิของจิตดังกล่าวมานี้ ก็มิใช่ว่าเป็นเรื่องของสัตว์นรกหรือผู้อยู่ในอบายภูมิเท่านั้นไม่ อันที่จริง วิญญาณทั้งหลายที่อยู่ในสุคติภูมิก็มีภาระที่จะต้องอบรมจิตใจของตนให้สูงและประณีตยิ่งขึ้นไปโดยลำดับเช่นเดียวกัน เพื่อว่าเราจะได้เลื่อนภูมิของเราให้สูงเป็นลำดับ การอบรมจิตให้ประณีตดังกล่าวมานี้จะไม่มีวันสิ้นสุดลงเลยและก็เป็นสิทธิประจำตนของวิญญาณทุก ๆ ดวงโดยทั่วกัน

แนวคิดอย่างหยาบ ๆ ที่ว่า มนุษย์จะต้องถูกสาปให้รับการทรมานตลอดชั่วอนันต-กาลนั้น เกิดจากความเข้าใจที่ผิดพลาดอย่างร้ายแรงเกี่ยวกับพระผู้เป็นบิดาแห่งสากลจักรวาล แนวคิดอันวิตถารดังกล่าว ได้มีผู้เชื่อถือกันมาตลอดเวลานับเป็นพัน ๆ ปี และทำให้เกิดความหวาดกลัวขึ้นแก่มนุษย์โดยทั่วไป เรื่องเช่นนี้เป็นเรื่องที่มนุษย์สร้างกันขึ้นมาโดยไม่มีรากฐานแห่งความจริงอยู่เลยแม้แต่น้อย และบรรดาผู้ที่ผ่านเข้ามาในภูมิอันเป็นทิพย์นี้ทั้งปวง ไม่ช้าก็ได้ทราบความจริงโดยทั่วกันว่า ความเชื่อเก่า ๆ ของตนนั้นปราศจากความจริงแม้แต่น้อย

เราทั้งสามคือเอ็ดวิน รูธ และข้าพเจ้า ผู้ทำงานร่วมกันในเรื่อง (นำวิญญาณของมนุษย์มาสู่โลกทิพย์) นี้ ต่างก็ได้ประจักษ์ว่า เมื่อผู้ที่มาถึงโลกทิพย์ใหม่ได้ตระหนักถึง

ความจริงข้อนี้แล้ว ต่างก็พากันถอนใจด้วยความโล่งอกไปตาม ๆ กัน ทั้งนี้เพราะเขาเหล่านั้นส่วนมากก็อาจจะได้ทำความเสียมาบ้าง แต่ก็ไม่ใช่ร้ายแรงถึงขนาดที่จะต้องถูกพิพากษาโทษอย่างรุนแรงเช่นนั้นแต่ประการใด บุคคลเหล่านั้นกล่าวว่า ที่เขาโล่งใจนี้ นอกจากเพื่อตนเองแล้ว ก็ยังพลอยโล่งใจเพื่อผู้อื่นที่ยังมิได้มีโชคดีเหมือนกับตน (คืออาจจะได้ทำบาปมามากกว่าตน) ด้วย ทั้งนี้เพราะอย่างน้อยก็ยังแสดงว่า จะไม่มีบุคคลใด ๆ ต้องได้รับโทษหรือทนทุกข์ทรมานอยู่ตลอดกาลอีกต่อไป

ในขณะเดียวกัน เขาก็ได้เห็นว่าในโลกทิพย์มีความยุติธรรมไม่น้อยกว่าโลกมนุษย์เหมือนกัน เขาได้เห็นอีกด้วยว่า พระผู้เป็นเจ้าที่เขาเคยหวาดกลัวในสมัยเมื่อเขายังอยู่ในโลกมนุษย์นั้น อันที่จริงก็เป็นผู้ที่ทรงพระมหากรุณาอย่างไม่มีขอบเขต และจะมีขอบเขตไม่ได้เลยเป็นอันขาด พระผู้เป็นเจ้าผู้ทรงมีลักษณะดังกล่าวมานั้นจึงไม่อยู่ในฐานะที่จะคิดแก้แค้นลูก ๆ ของพระองค์เองคนหนึ่งคนใดได้เลย

วิญญาณพเนจรมีได้อย่างไร ?

เท่าที่ได้กล่าวมาแล้วเมื่อกี้นี้ ข้าพเจ้าได้บอกว่าบุคคลผู้ที่ผ่านเข้าสู่โลกทิพย์นี้จะต้องเข้าสู่ภูมิอันเหมาะสมแก่ภาวะของเขา ตามผลแห่งกรรมที่เขาได้สั่งสมไว้ในโลกมนุษย์ แต่ท่านอาจจะเคยได้ยินเรื่องของบุคคลบางคน (หรือวิญญาณบางดวง) ที่ผ่านเข้ามาสู่โลกนี้แล้ว ก็ยังท่องเที่ยวเร่ร่อนไปอย่างไร้จุดหมายเหมือนคนหลงทาง อาจเป็นได้ไหม ที่วิญญาณเหล่านั้นมิได้รู้ตัวว่าตนได้จากโลกมนุษย์มาแล้ว ?

เรื่องเช่นนี้มีปรากฏอยู่เหมือนกันแก่ผู้ที่ไม่มีความรู้ในเรื่องโลกทิพย์เสียเลย และผลก็คือเขาไม่ได้รู้สึกว่าเขาได้จากมนุษย์มาแล้ว อันที่จริงก็น่าจะเป็นเช่นนั้นสำหรับผู้ที่ไม่มีความรู้ในด้านนี้เลย เพราะหลักความจริงย่อมมีอยู่ว่า ชีวิตจะไม่หยุดหรือสะดุดขาดตอนลง (There has been an unbroken continuity of life) ทั้งในกรณีของบุคคลผู้หลงเหล่านั้น หรือในกรณีของผู้อื่น ๆ ก็ตาม เพราะเหตุที่กระบวนการแห่งธรรมชาติคือสิ่งที่เราสมมติเรียกกันว่าความตายได้บังเกิดขึ้น สภาวะดังกล่าวนี้มักจะเกิดขึ้นแก่บุคคลที่ผ่านเข้ามาสู่โลกทิพย์โดยปัจจุบันทันด่วน และโดยไม่ได้เตรียมตัวไว้เพื่อการนี้เลย การที่เขาไม่ได้รับคำบอกเล่าอันถูกต้องเกี่ยวกับสภาวะที่จะต้องเกิดขึ้นหลังจากที่เขาได้ถึงแก่ความตายแล้วนั้น

เอง ทำให้เกิดความงุนงงแก่จิตใจเป็นอย่างยิ่ง และถ้าบุคคลนั้น ๆ เป็นผู้ที่ไม่เอาใจใส่ในเรื่องโลกหน้าเป็นทุนอยู่แล้ว ความสับสนยุ่งเหยิงแห่งจิตใจของเขาจะเพิ่มมากขึ้นเป็นทวีคูณ แต่ทั้งนี้ก็จะเป็นไปเพียงระยะหนึ่งเท่านั้น เพราะในโลกทิพย์มีองค์การที่กว้างขวางมหาศาลจึงย่อมจะไม่ปล่อยให้ดวงวิญญาณเหล่านั้นต้องเร่ร่อนไปตามยถากรรมตลอดไป ในที่สุดดวงวิญญาณเหล่านั้นก็จะมีผู้ช่วยรับภาระพาไปสู่สถานที่อันเหมาะสมแก่เขา และภาระดังกล่าวนี้ก็เป็นเรื่องที่เอ็ดวิน รูธ และข้าพเจ้ากระทำกันมาอยู่เป็นปกติเป็นเวลานานมาแล้ว ดังนั้นข้าพเจ้าจึงสามารถยืนยันความจริงข้อนี้ได้จากประสพการณ์ของตนเองจริง ๆ

แต่ภาระดังกล่าวของเราก็ไม่ใช่เรื่องที่ง่าย ๆ นัก เพราะการที่จะชักนำและชี้แจงให้วิญญาณเหล่านั้นตระหนักถึงความจริงอันตนไม่เคยนึกฝันหรือไม่เคยเชื่อถือมาแต่ก่อนย่อมเป็นงานหนักอยู่ไม่น้อย **สภาวะแห่งจิตใจอันเป็นทุนของผู้นั้นมาแต่เดิมนั้นเอง จะเป็นเครื่องกีดขวางไม่ให้เขาเข้าถึงความจริงได้โดยสะดวก** แต่บุคคลผู้ไม่ดึงดันจนเกินไป โดยยอมรับแนวความคิดใหม่ ๆ อยู่บ้าง ก็จะเห็นความจริงของสิ่งแวดล้อมของตนได้โดยง่าย ดังนั้นท่านทั้งหลายคงจะได้เห็นความจริงแล้วว่า ถ้าชาวโลกมนุษย์มีความรู้ในเรื่องโลกทิพย์ดีกว่านี้บ้างแล้ว ก็จะเป็นประโยชน์แก่ตัวเขาเองไม่น้อยทีเดียว

อันที่จริง การจากโลกมนุษย์มาสู่โลกทิพย์นั้น ก็เปรียบเหมือนการเดินทางอย่างหนึ่งนั่นเอง ธรรมดาบุคคลผู้จะเดินทางไปไหน ก็ย่อมจะต้องมีการตระเตรียมสิ่งของเครื่องใช้และเสบียงกรังไว้ล่วงหน้า เพื่อว่าจะได้ไม่ต้องลำบากในสภาวะที่มิใช่ที่อยู่ของตนในขณะนั้น นี่เป็นเรื่องปกติวิสัยทางโลกซึ่งทุกท่านย่อมทราบดี และเห็นด้วยอยู่แล้วโดยทั่วกัน แต่ในขณะเดียวกัน ช่างน่าสลดใจในเมื่อคิดถึงความจริงที่ว่าการเดินทางจากโลกมนุษย์ไปสู่โลกทิพย์ ซึ่งทุกคนจะหลีกเลี่ยงไม่พ้น ต้องออกเดินทางกันอย่างแน่นอนทุกคนไม่เวลาใดก็เวลาหนึ่งนั้น กลับดูเหมือนว่าพวกเราส่วนมากพากันปล่อยปละละเลย ไม่เอาใจใส่กันอย่างใดเลย ทั้ง ๆ ที่มันเป็นการเดินทางครั้งสำคัญและมีความหมายอย่างเหลือเกินในชีวิตของเราทั้งหลายทุกคน หลายต่อหลายคนไม่ยอมแม้แต่จะคิดถึงเรื่องนี้ อย่าว่าถึงกับจะเตรียมตัวเลย เขาสมัครใจที่จะปล่อยตัวไปตาม

ยถากรรมจนกระทั่งถึงวินาทีสุดท้ายที่หลีกเลี่ยงไม่พ้นเสียแล้ว แต่เรื่องที่ร้ายกว่านี้ก็ยังมี บางคนแม้กระทั่งวินาทีสุดท้ายก็คิดไม่ทัน เพราะว่าการเดินทางของเขาต้องกระทำอย่างกระทันหันเหลือเกิน

ท่านลองคิดดูทีหรือว่าในโลกมนุษย์นั้น มีใครบ้างไหมที่จะยอมเดินทางไปไหนมาไหนโดยมีผ้าผูกตาตนเองอยู่ตลอดเวลา โดยที่เขาจะไม่มีโอกาสรู้เลยว่าเขากำลังจะไปไหน ไปไกลเท่าใด หรือไปสู่ที่มีสภาวะเป็นอย่างไร ดังนั้นจึงเป็นการน่าสังเวชที่มนุษย์ส่วนมากกลับยินดีเดินทางครั้งใหญ่จากโลกมนุษย์สู่โลกทิพย์ในสภาพแห่งจิตใจเหมือนกับคนที่มีผ้าผูกตาอยู่เช่นนั้นตลอดเวลา ท่านทั้งหลายในโลกมนุษย์คงไม่รู้ไม่เห็นความจริงข้อนี้ซาบซึ้งเท่าใด แต่พวกเราทั้งหลายที่อยู่ในโลกทิพย์นี้ทราบประจักษ์แก่ใจดีเหลือเกินจากประสพการณ์อันจำเจที่เราได้รับอยู่ทุกเมื่อเชื่อวัน ซึ่งเราก็พยายามช่วยเขาไปตามกำลังความสามารถเท่าที่พอจะช่วยกันได้ ข้าพเจ้ากล่าวเช่นนี้มิใช่เพื่อประสงค์จะติเตียนบุคคลเหล่านั้นแต่ประการใด ตรงกันข้ามบุคคลเหล่านั้นนั่นแหละจะโทษตนเองในภายหลังในเมื่อเขารู้สึกถึงความจริงและได้คิดแล้ว และเท่าที่ปรากฏมา เขาก็โทษตนเองติเตียนตนเอง เสียใจในความหลงผิดของตนเองอย่างมากมายสมกับที่เขาได้หลงผิดมาเป็นเวลาช้านานเหมือนกัน และข้าพเจ้าก็กล่าวยืนยันได้ว่า มนุษย์ส่วนมากเหลือเกินได้ตายจากโลกมนุษย์มาโดยคิดว่าตนเองยังไม่ตายเกือบทั้งสิ้น

สำหรับส่วนตัวของข้าพเจ้านั้น ข้าพเจ้ามีความยินดีที่จะขอบอกว่าข้าพเจ้าออกจะมีโชคดี กว่าบุคคลอื่นเป็นจำนวนมากที่ได้รู้ตัวจริง ๆ ว่ากำลังจะออกเดินทางครั้งสำคัญนี้แล้ว ทั้งนี้ก็เพราะว่าได้เคยมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับเรื่องนี้มาอยู่บ้างนั่นเอง ข้อนี้แสดงความว่าอันความรู้ความเข้าใจในเรื่องนั้นนั้น แม้บุคคลจะมีอยู่บ้างก็ยังดีกว่าที่จะไม่มีเสียเลย

อันที่จริง ญาติพี่น้องและมิตรสหายผู้จากโลกมนุษย์ล่วงหน้ามาก่อนเราแล้วนั้น ก็อาจจะช่วยเหลือเราได้บ้างเหมือนกัน และท่านทั้งหลายเหล่านั้นก็ไม่เคยดูดายในเรื่องเช่นนี้เลย แต่หลักธรรมดาก็มีอยู่ว่า จะต้องมีความสนใจหรือนึกถึงกันและกันทั้งสองฝ่ายเสียก่อน โดยที่ความนึกถึงไม่จำเป็นจะต้องมีความรักสนิทสนมอย่างแน่นแฟ้นอยู่ด้วย ในโลกทิพย์นี้ ความผูกพันทางจิตใจเป็นสื่อเครื่องเชื่อมโยงที่สำคัญมากเหลือเกิน วิญญาณสองดวงที่

ไม่มีความผูกพันทางใจต่อกันจะเข้ากันไม่ได้เลย (Without affection a gulf comes between people) ถ้าท่านไม่เคยนึกถึงหรือให้ความสนใจต่อบุคคลที่จากไปสู่โลกทิพย์ก่อนท่านแล้ว ทางฝ่ายบุคคลผู้เข้าถึงโลกทิพย์มาก่อนนั้นก็จะไม่มีความสนใจหรือกระตือรือร้นในอันที่จะช่วยเหลือท่าน ดังนั้นความสนใจความรักและความเคารพนับถือกันและกันนี้เองจะเป็นห่วงสัมพันธ์ระหว่างบุคคลทำให้เข้าถึงกันได้อีกในภายหลัง เมื่อสภาพทางจิตใจดังกล่าวไม่มี ทั้งสองฝ่ายหรือทุก ๆ ฝ่ายก็จะหมดความหมายต่อกัน และต่างก็จะท่องเที่ยวหรือดำเนินชีวิตไปในกลุ่มของบุคคลที่มีความสนใจและอัธยาศัยเข้ากันได้

สถานการณ์ต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในขณะที่บุคคลผ่านเข้ามาสู่โลกทิพย์นั้น มีแตกต่างกันหลายประเภทเหลือเกิน จนกระทั่งไม่สามารถจะพรรณนาให้สิ้นสุดได้ นอกจากจะต้องบรรยายกันเป็นหนังสือเล่มโต ๆ โดยเฉพาะทีเดียว เพราะแต่ละรายก็อาจจะแตกต่างกันอย่างมากมาย ดังนั้น ข้าพเจ้าจึงจำเป็นต้องกล่าวถึงข้อความหรือสถานการณ์โดยทั่ว ๆ ไปเท่านั้น ความแตกต่างกันดังกล่าวมาแล้วนั้น นอกจากจะเป็นผลของทัศนะทางใจโดยส่วนตัวของแต่ละบุคคลแล้ว ยังเป็นผลของการดำเนินชีวิต หรือว่ากรรมคือบุญและบาปที่เขาได้สั่งสมไว้ในขณะที่ยังเป็นมนุษย์อยู่อีกด้วย

ในสมัยก่อนเมื่อเกิดโรคระบาดขึ้น ทำให้ผู้คนต้องล้มตายพร้อมกันคราวละมาก ๆ วิญญาณนับเป็นจำนวนพัน ๆ ที่ต้องผ่านเข้ามาสู่โลกทิพย์ในภาวะของจิตที่ยังมิได้มีการเตรียมพร้อมเช่นนี้ เป็นเรื่องที่น่าสงสารเหลือเกิน ในสมัยปัจจุบันบุคคลที่ต้องประสบมรณกรรมพร้อมกันคราวละมาก ๆ ในเวลาเกิดสงครามก็เป็นเรื่องที่น่าสลดใจไม่น้อยเช่นเดียวกัน บุคคลผู้เป็นเหยื่อแห่งสงครามเหล่านั้นต้องถูกแรงผลักดันอันมหาศาลส่งให้เข้าสู่โลกทิพย์โดยกระทันหัน คือกายทิพย์ต้องถูกเหวี่ยงหรือสลัดออกจากกายเนื้ออย่างรุนแรงมาก แต่ในโลกทิพย์ก็มีผู้ช่วยเหลือที่พร้อมอยู่เสมอในเรื่องนี้ เรามีสถานที่พักฟื้น (Home of Rest) อยู่เป็นจำนวนมากพอที่จะรับบุคคลเช่นนั้นมาไว้ให้การรักษาพยาบาลเป็นอย่างดี

การช็อค (Shock) ที่เกิดขึ้นแก่กายทิพย์ที่ถูกสลัดออกจากกายเนื้ออย่างกระทันหันนั้น ไม่เหมือนกันกับการช็อคที่เกิดขึ้นกับกายเนื้อโดยลำพัง เพราะผลลัพธ์ที่เกิดขึ้นในระยะ

ต่อมาไม่เหมือนกันทีเดียว วิญญาณที่ได้รับการรักษาพยาบาลในสถานที่พักพื้นของเราเป็นอย่างดีแล้ว ต่อจากนั้นจะไม่มีอารมณ์ค้างหรือผลร้ายทางจิตใจใด ๆ เหลืออยู่อีก จริงอยู่เจ้าตัวอาจจะนึกย้อนหลังไปได้โดยไม่ลืม แต่จะไม่ฝังเป็นรอยประทับใจลึกลงไปในความรู้สึกแต่อย่างใด และถ้าหากบางครั้งเจ้าตัวจะนึกย้อนหลังไปได้บ้าง ก็จะไม่มีอารมณ์หวาดสะดุ้งหลงเหลืออยู่เหมือนการช็อค ซึ่งเกิดขึ้นกับกายเนื้อในโลกมนุษย์เลย (คือถ้าเราเคยได้รับการช็อคทางกายเนื้อแล้ว เวลานึกย้อนหลังไปความสะดุ้งหวาดเสียวจะไม่หายไปได้ง่าย ๆ)

ข้อเท็จจริงดังกล่าวจะพิสูจน์ได้จากการสอบถามผู้ที่ได้ประสบมรณกรรมอย่างกระทันหัน และวิญญาณของเขาเหล่านั้นถูกสลัดออกจากกายเนื้อ เข้าสู่โลกทิพย์อย่างรุนแรงชนิดที่เรียกว่าตั้งตัวไม่ติดหรือเตรียมใจไม่ทัน แต่เมื่อท่านเหล่านั้นได้สนทนากับข้าพเจ้าโดยเล่าเรื่องราวแต่หนหลังให้ฟัง ก็ปรากฏว่าท่านเล่าเหตุการณ์เกี่ยวกับความสยดสยองที่เกิดขึ้นแก่ตนเองมาแล้วนั้นด้วยอารมณ์สนุกสนานครึกครื้น เสมือนกับว่าเหตุการณ์นั้นได้เกิดขึ้นกับผู้อื่นฉะนั้น ด้วยเหตุดังกล่าวมา ท่านผู้อ่านจะเห็นได้อย่างชัดเจนว่า พวกเราชาวโลกทิพย์มองสภาพที่ชาวโลกมนุษย์เรียกว่า "ความตาย" นั้น แตกต่างจากชาวโลกมนุษย์มากมายเพียงใด ชาวโลกมนุษย์มักถือว่าการตายอย่างรุนแรงหรือโดยกระทันหัน (ที่เรียกว่า ตายโหง) เป็นของไม่ดี หรือเป็นอัปมงคลแก่ผู้นั้น แต่เราชาวโลกทิพย์กลับคิดถึงปริมาณแห่งกรรมที่เขาได้สั่งสมไว้ตลอดชีวิตของเขาเป็นใหญ่ และสำคัญยิ่งกว่าวิธีการตาย แม้สภาพคือความตายเอง เราก็ถือว่าไม่ใช่มีความร้ายกาจหรืออัปมงคลแฝงอยู่แต่อย่างใด ในโลกมนุษย์อาจมีการไว้ทุกข์ และพิธีกรรมแสดงความเศร้าโศกกันอย่างไรก็ตาม แต่วิญญาณที่ได้ทอดทิ้งร่างกายมาแล้วนั้น ก็ย่อมจะต้องไปสู่ภูมิทิพย์ตามยถากรรมของตนถ่ายเดียว โดยที่พิธีรีตองเหล่านั้นไม่อาจช่วยเหลือได้เลย

ดังนั้นเมื่อมีบุคคลผู้ใดผู้หนึ่งได้ "ตาย" จากโลกมนุษย์เข้ามาอยู่ร่วมกับเรา เราจึงต่างพากันต้อนรับด้วยความยินดี ไม่มีการนุ่งดำห่มดำ การไว้ทุกข์ หรือความเศร้าโศกด้วยประการใดเลย แต่ในเวลาเดียวกันเราก็ไม่มีพิธีรีตองถึงขนาดที่จะต้องมีคณะกรรมการต้อนรับ (reception committee) มาคอยรับขวัญกันอย่างที่ชาวโลกบางคนคิดกันเช่นนั้น

เราคงประพฤติตนกันอย่างธรรมดาสามัญ เท่าที่คนธรรมดาสามัญทั้งหลายจะพึงประพฤติปฏิบัติกัน เราไม่ใช่เป็นเสรีชนแห่งโลกทิพย์ เพราะเหตุสักว่าเราได้มีความเชื่อแปลก ๆ ดังเช่นทางการศาสนาทางโลกบังคับให้เชื่อ แล้วจึงได้รับการช่วยเหลือให้รอดพ้นจากความทุกข์ทรมานโดยพระเจ้าเช่นนั้น การที่เราได้มาอยู่ ณ ภูมิดังกล่าวนี้ ก็มิใช่เพราะเราได้รับการไถ่โทษบาป (redeem) โดยความกรุณาของผู้หนึ่งผู้ใดเลย แต่เราได้มาอยู่ ณ ที่นี้ก็เพราะเหตุว่าในระหว่างที่เรายังมีชีวิตอยู่ในโลกมนุษย์ก็ดี หรือว่าโดยการอบรมจิตของเราเองในระยะหลังจากนั้นก็ดี เราได้ทำตนให้เหมาะสมที่จะเข้ามาอยู่ที่นี่แล้วด้วยความพากเพียรของเราเอง เรามาอยู่ที่นี่ได้ ก็เพราะว่าไม่มีใครสามารถจะกีดกันไม่ให้เรามาอยู่ ณ ที่นี้ได้นั่นเอง เมื่อเรามีสิทธิ์ดังกล่าวแล้วก็ไม่มีใครสามารถจะคัดค้านสิทธิ์นั้นได้ และแม้ต่อให้ใครสามารถจะคัดค้านได้ เขาก็จะไม่คัดค้านเลย

พวกเราในโลกทิพย์เป็นจำนวนมาก ถือว่า การจากโลกมนุษย์เข้ามาอยู่ในโลกทิพย์นั้น เท่ากับเป็นการเกิดครั้งที่สองฉะนั้น ดังนั้น จึงมีการฉลองวันเกิดครั้งที่สองนี้กันอย่างร่าเริง ยิ่งกว่าการเกิดครั้งแรกในโลกมนุษย์เสียอีก

การท่องเที่ยวของกายทิพย์ในระหว่างที่กายเนื้อหลับ

ในตอนที่ข้าพเจ้าได้กล่าวถึงว่า กายทิพย์ได้ออกจากกายเนื้อในระหว่างที่กายเนื้อหยั่งลงสู่ความหลับ และสามารถท่องเที่ยวไปในสถานที่บางแห่งในโลกทิพย์ได้นั้น อันที่จริงก็มิได้หมายความว่าจะต้องเป็นเช่นนั้นได้ทุกรายไป เพราะทั้งนี้ย่อมสุดแล้วแต่ความเหมาะสมของแต่ละบุคคลเป็นราย ๆ ไป แต่ในคราวใดที่กายทิพย์ไม่ได้ออกท่องเที่ยวไปไกลจากกายเนื้อ ในคราวนั้นกายทิพย์จะวนเวียนอยู่ใกล้ ๆ กับกายเนื้อนั่นเอง จนกว่าจะถึงเวลาที่กายเนื้อตื่นจากความหลับใหม่ แต่ในบางรายความต้องการที่จะไปสู่สถานที่แห่งอื่นในระหว่างหลับมีมากเหลือเกิน ซึ่งทั้งนี้ก็ย่อมสุดแล้วแต่รสนิยมของแต่ละบุคคล และสิ่งแวดล้อมอีกด้วย

อันที่จริง การเดินทางไปเยี่ยมเยียนโลกทิพย์นั้น โดยมากมักจะมีความประสงค์อันสำคัญอย่างอื่นเป็นเครื่องประกอบอยู่ด้วย และในระหว่างการเดินทางท่องเที่ยวโดยวิธีดังกล่าวมานี้ ก็มีประโยชน์ที่จะพึงได้รับอยู่หลายประการด้วยกัน

บุคคลที่สามารถเดินทางท่องเที่ยวไปในโลกทิพย์ด้วยวิธีดังกล่าวมานี้ เป็นผู้ที่มีความรู้ความเข้าใจในเรื่องโลกทิพย์ดีพอ และต้องการจะเพิ่มพูนความรู้ของตนให้กว้างขวางยิ่งขึ้น ในระหว่างการเดินทางในขณะหลับนั้นเขาจะได้พบญาติและมิตรสหายเก่า ๆ ที่ได้จากมาสู่โลกทิพย์ก่อนเขา และก็จะได้สนทนากัน ได้ผูกมิตรและมีความสนิทสนมกันใหม่เหมือนดังเดิม แต่อันที่จริงควรจะกล่าวว่าความสัมพันธ์ในฐานะญาติและมิตรเช่นนั้นได้รับการสืบต่อไปจากเดิมมากกว่า **เพราะตราบใดที่ทั้งสองฝ่ายยังระลึกถึงกันและกันอยู่แล้ว ความสัมพันธ์จะไม่มีวันขาดสะบั้นลงได้เลย** และในระหว่างที่ได้มีการพบปะกันนี้เอง บุคคลผู้ยังอยู่ในโลกมนุษย์ก็จะได้รับคำแนะนำที่มีประโยชน์นานาประการ จากวิญญาณของท่านที่อยู่ในภูมิสูงขึ้นไป ซึ่งย่อมจะเห็นเหตุการณ์ต่าง ๆ ได้ไกลกว่าและลึกซึ้งกว่ามนุษย์สามัญ

ท่านคงจะเคยได้ยินบุคคลบางคน เมื่อเกิดปัญหายุ่งยากในบางประการ ซึ่งเขาหาทางแก้ไม่ได้ ก็มักจะกล่าวว่า **"เห็นจะต้องนอนหลับคิดเสียหน่อย"** (Sleep on the problem) และโดยมาก เมื่อเขาตื่นขึ้นในเวลาเช้าเขาก็มักจะได้ทางแก้ปัญหานั้นดีขึ้นกว่าเดิม ในกรณีดังกล่าวนี้ ส่วนมากเป็นเพราะบุคคลเหล่านั้นได้ปรึกษาหารือกับท่านผู้สามารถในทางนั้น ๆ ในระหว่างที่ตนหลับอยู่นั่นเอง แต่ทั้งนี้ก็มิได้หมายความว่าจะต้องเป็นเช่นนั้นทุกรายไป เพราะบางรายก็ไม่ได้ทำเช่นนั้น (หรือไม่สามารถทำเช่นนั้น) ได้ในระหว่างหลับ

มีบุคคลเป็นจำนวนหลายร้อย ที่สามารถติดต่อกับพวกเราในโลกทิพย์ได้ในระหว่างที่เขาหลับ เขาได้มาเยี่ยมพวกเรา ณ ที่นี้ และด้วยอาศัยความรู้ความสามารถของเขาเหล่านั้นเอง ทำให้เขาได้เป็นผู้ช่วยเหลืออย่างดีของเรานานาประการ เขาได้เป็นสมาชิกชั่วคราวในสังคมของเรา ได้เข้าร่วมบันเทิงสนุกสนานกับพวกเรา และได้เข้าร่วมดำเนินการบางอย่างกับพวกเราด้วย และด้วยวิธีเช่นนั้น เขาก็ได้อบรมจิตของเขาให้สูงส่ง และประณีตขึ้นโดยลำดับ นับว่าเขาเป็นผู้ที่ได้เตรียมพร้อมไว้ล่วงหน้าแล้วเป็นอันดีสำหรับดินแดน ซึ่งวันหนึ่งเขาก็จะ

ต้องได้มาเสวยสุขอยู่อย่างถาวรตลอดไป

ท่านลองนึกดูก็ได้ว่า พวกเราจะมีความปีติยินดีสักปานใด ในเมื่อบุคคลผู้เป็นที่รักใคร่ชอบพอของเรา และได้เคยมาเยี่ยมเยียน และร่วมงานกับเราเป็นครั้งคราวนั้น บัดนี้จะได้มาอยู่กับเราเป็นประจำ โดยจะไม่ต้องจากกันกลับไปกลับมาอีกต่อไป ความรู้ความเข้าใจในเรื่องโลกหน้าที่เขาได้รับและสะสมไว้นับเป็นเวลาปี ๆ ในระหว่างที่ยังหลับอยู่นั้น อาจจะไม่ปรากฏแจ่มชัด (ในจิตสำนึกของเขาเอง) ในขณะที่เขายังตื่นอยู่ก็ตาม แต่นับตั้งแต่เมื่อเขาได้ละทิ้งกายเนื้อมาแล้ว มันจะปรากฏเด่นชัดและเป็นประสพการณ์ ที่จะอำนวยประโยชน์ให้แก่เขาเป็นอย่างยิ่ง ความรู้ความเข้าใจดังกล่าวมาจะทำให้เขารู้สึกว่าเขาได้มีชีวิตสืบต่อมาจากโลกมนุษย์โดยไม่ได้ขาดตอนเลย ซึ่งจะเป็นการดีกว่าที่เขาจะต้องมาได้รับคำแนะนำพร่ำสอนกัน เพื่อปรับตัวให้เข้ากับสิ่งแวดล้อมใหม่ ๆ ได้อีก

บุคคลที่เฝ้าแต่เศร้าโศกถึงญาติมิตรอันเป็นที่รักซึ่งได้ "ตาย" จากกันมานั้น ควรจะเบาใจได้แล้ว ในเมื่อทราบความจริงว่าเขาสามารถไปมาหาสู่กันได้เป็นครั้งคราวเหมือนกันในระหว่างหลับ มีบุคคลเป็นจำนวนไม่น้อยที่ได้ประสบความทุกข์อันเกิดจากความพลัดพรากกันดังกล่าว เมื่อได้นอนหลับไปพักหนึ่งแล้ว พอตื่นขึ้นในวันต่อมา เขาก็รู้สึกได้รับความโล่งใจ และรู้สึกว่าความทุกข์หรือความอาลัยที่มีอยู่แต่เดิมนั้น บรรเทาลงไปได้อย่างประหลาด และโดยที่ตนเองก็คิดไม่ถึงว่าจะเป็นไปได้ด้วยประการใด นี่แหละเป็นเครื่องแสดงให้เห็นว่าการติดต่อกันระหว่างผู้มีความผูกพันทางใจในโลกมนุษย์ฝ่ายหนึ่ง และในโลกทิพย์อีกฝ่ายหนึ่งนั้น สามารถกระทำได้จริง ๆ (เป็นบางครั้ง)

แต่ความรู้สึกโล่งใจดังกล่าวมาแล้วนั้น ก็เป็นเพียงเปรียบเสมือนผลพลอยได้อย่างหนึ่งเท่านั้น เมื่อเทียบกับความรู้ที่จะได้รับในขั้นต่อไปเกี่ยวกับโลกทิพย์ เพราะเมื่อบุคคลเกิดความรู้สึกแน่ใจว่า ผู้ที่เป็นที่รักของเขาซึ่งได้จากไปแล้วนั้น หาได้จากไปเลยไม่ ก็ย่อมจะได้รับความอุ่นใจ ว่าวันหนึ่งเขาจะต้องได้พบกันใหม่ และความเศร้าโศกอาลัยก็ย่อมจะบรรเทาลงได้ด้วยอำนาจแห่งความหวังดังกล่าวแล้ว แต่ประโยชน์อันยิ่งใหญ่กว่านั้นจะเกิดขึ้นอย่างแท้จริง ก็ต่อเมื่อทั้งสองฝ่ายได้ติดต่อกันได้เองโดยตรง และจากนั้น

เขาก็จะได้ตระหนักถึงความจริงได้ว่า ความตายมิใช่เป็นความสิ้นสุดของชีวิตแต่อย่างใดเลย

ความเศร้าโศกโดยมากมาจากความเห็นแก่ตัวหรือเป็นเพียงมายา

พวกเราชาวโลกทิพย์ไม่นิยมการแสดงความเศร้าโศก ไม่ว่าจะในกรณีใดหรือเพียงใด อันที่จริงความเศร้าโศกที่เกิดจากน้ำใสใจจริงนั้น ก็เป็นอารมณ์ของจิตใจมนุษย์ธรรมดาสามัญ ซึ่งทุกคนจะต้องมีบ้างไม่มากก็น้อย แต่ในบางกรณีก็มักมีการแสดงความเศร้าโศกเสียใจกันเกินกว่าเหตุ คือการแสดงความเศร้าโศกที่แสดงออกมานั้นมีมากกว่าความรู้สึกจริงที่อยู่ภายในจิตใจ ในกรณีดังกล่าวนี้พวกเราผู้อยู่ในโลกทิพย์นี้จะเห็นได้อย่างชัดเจนว่า ความเศร้าโศกอาลัยเหล่านั้นเป็นมายาเพื่อหลอกลวงคนอื่น หรือว่าออกมาจากน้ำใสใจจริง กล่าวโดยทั่วไปแล้ว การแสดงความเศร้าโศกนั้น ส่วนมากทีเดียวเป็นเรื่องของการเห็นแก่ตัว เพราะโดยมากเมื่อบุคคลเศร้าโศกถึงผู้ที่ตายไปแล้วนั้น เขาไม่ได้เศร้าโศกเพื่อเห็นแก่ผู้ที่ล่วงลับไปแล้วอย่างแท้จริง แต่เขาเศร้าโศกเพราะสงสารตัวเอง (เช่นอาจจะไม่มีใครเลี้ยงดู หรือไม่มีใครอยู่เป็นเพื่อนเป็นต้น) เสียมากกว่า อันที่จริงแล้วเขาเหล่านั้นควรจะมีความสบายใจและรู้สึกเป็นสุขไปด้วยกับวิญญาณที่จากไปแล้ว ผู้ซึ่งได้เข้าถึงโลกทิพย์อันเป็นสถานที่ที่เขาจะได้มีชีวิตที่สมบูรณ์ยิ่งขึ้น และมีความสุขมากขึ้นกว่าเดิม อย่างไรก็ตามที่ข้าพเจ้ากล่าวนี้ก็หมายถึงวิญญาณที่ได้ไปสู่สุคติภูมิเท่านั้น ส่วนวิญญาณที่ต้องไปสู่อบายภูมินั้นเป็นอีกเรื่องหนึ่ง ซึ่งจะยังไม่กล่าวถึงในที่นี้

แต่แม้ว่าในบางครั้งความเศร้าโศกและอาลัยนั้น เกิดจากความผูกพันทางใจระหว่างกันและกันอย่างแท้จริงก็ตาม บุคคลผู้อยู่ข้างหลังก็ควรจะพยายามหักใจไว้บ้างเท่าที่จะทำได้ เพราะมิฉะนั้นวิญญาณที่เพิ่งผ่านเข้ามาสู่โลกทิพย์ใหม่ ๆ นี้ จะรู้สึกถึงแรงดึงแห่งกระแสความคิดดังกล่าวอย่างรุนแรง ทำให้เขาต้องพะวักพะวนและลำบากใจโดยไม่จำเป็น ดังนั้นหากจะมีการ

คิดถึงผู้ที่จากไปแล้วบ้าง ก็ควรจะให้เป็นไปในด้านที่ดีกว่านั้น คือเป็นการส่งกระแสแห่งความเมตตากรุณาไปยังผู้ที่จากไปแล้ว เพื่อว่าจะได้เป็นผลดีแก่กันทั้งสองฝ่าย

ญาติมิตรไม่ควรใช้กำลังจิตหน่วงเหนี่ยวผู้ตายไว้

กระแสความคิดในทางที่ผิดจะเป็นเสมือนกำลังดูดของแม่เหล็ก คือคอยดึงวิญญาณให้ถอยกลับจากกระบวนการแห่งธรรมชาติ ในขณะที่วิญญาณนั้นกำลังจะออกจากร่าง และดังนั้นจะเป็นเครื่องกีดกันไม่ให้เขาเข้าถึงภูมิอันสมควรแก่เขาในโลกทิพย์ได้โดยสะดวก อันที่จริง ถ้าจะกล่าวกันอย่างไม่เกรงใจในเรื่องเช่นนี้แล้ว ข้าพเจ้าก็คิดว่าหากเป็นไปได้ ก็ควรจะหาทางทำให้ญาติหรือมิตรที่ยังมีความอาลัยรักผู้ตายอยู่นั้น หมดความรู้สึกไปสักสองสามวันพร้อม ๆ กันกับที่วิญญาณของผู้ตายจะออกจากร่าง ก็จะเป็นการดีไม่น้อยทีเดียว เพราะว่าเขาเหล่านั้นจะได้ไม่มีทางส่งกระแสแห่งความคิดถึง และความอาลัยมาคอยดึงวิญญาณของผู้ตายอยู่ และถ้าเป็นไปได้เช่นนี้ วิญญาณของผู้นั้นคงจะได้ผ่านเข้ามาสู่โลกทิพย์ด้วยวิธีการอันเป็นธรรมชาติจริง ๆ

การติดในกายเนื้อ ซึ่งเป็นนิสัยของบุคคลส่วนมากนั้น ก็จะบรรเทาไปได้ไม่น้อยทีเดียว หากเขาเหล่านั้นได้ตระหนักถึงความจริงดังกล่าวมาแล้วว่า กายเนื้อของเรานั้น อันที่จริงก็เป็นเพียงพาหนะ หรือเครื่องอาศัยเพียงชั่วคราว สำหรับส่งให้เราเดินทางต่อเข้ามาสู่โลกทิพย์เท่านั้นเอง แต่สำหรับบุคคลผู้ที่เข้าใจในความจริงดังกล่าวนี้ดีพอ ก็จะไม่ประเมินราคาของกายเนื้อให้สูงเกินไป เขารู้ดีว่าวันหนึ่งยานพาหนะหรือเครื่องอาศัยอันได้แก่กายเนื้อนั้นจะต้องหมดสมรรถภาพ คือจะอาศัยใช้สอยเป็นยานพาหนะ หรือเป็นเครื่องมือไม่ได้อีกต่อไป ดังนั้นเมื่อถึงเวลาเข้าจริง ๆ เขาก็จะไม่มีความอาลัยในสิ่งที่หมดสมรรถภาพแล้วเช่นนั้น ทุกคนก็จะต้องผ่านสภาวะเช่นนี้เหมือนกันในวันหนึ่ง ดังนั้นก็ไม่มีประโยชน์อย่างไร ที่จะมัวหลงไปยึดไว้ว่าเป็นเราหรือว่าเป็นของของเรา เขาย่อมยินดีที่จะปล่อยมันให้เป็นไปตามทางของมัน ในเมื่อหมดหนทางที่จะช่วยรักษาให้มีสมรรถภาพได้อีกต่อไปแล้ว และกายเนื้อซึ่งถูกทอดทิ้งไว้เบื้องหลังแล้วนั้น ก็ไม่ควรจะเป็นเครื่องหมายของความอัปมงคล หรือความศักดิ์-

สิทธิ์แต่อย่างใด

ข้าพเจ้าใคร่ที่จะขอยกข้ออุปมาให้ท่านเห็นจริงสักเรื่องหนึ่ง คือในโลกมนุษย์นั้น สมมติว่าท่านมีเสื้อตัวหนึ่ง ซึ่งท่านสวมใส่เสียจนกระทั่งเก่าขาดปุปะ และคร่ำคร่าเต็มทน จนกระทั่งใช้สวมใส่ต่อไปอีกไม่ได้แล้ว ท่านก็คงจะต้องสละทิ้งไปโดยไม่ต้องพะวงอาลัย หรือให้เกียรติและนับถือเสื้อตัวนั้นแต่อย่างใด มิใช่หรือ? เสื้อตัวนั้นได้รับใช้เราจนหมดอายุของมันแล้ว ก็ควรจะให้เลิกแล้วกันไป ในเมื่อต่อจากนั้นเราก็อาจจะหาเสื้อตัวใหม่ที่มีคุณภาพดีกว่ามาสวมใส่ต่อไปได้ ในทำนองเดียวกันในโลกทิพย์นี้ เราก็ได้มีเครื่องแต่งกาย คือร่างกายใหม่ที่สะอาดสวยสดงดงาม และมีคุณภาพคงทนถาวรยิ่งกว่าเสื้อ (คือร่างกาย) เดิมของเราอย่างเทียบกันไม่ได้ มันเป็นเสื้อที่สมบูรณ์ และเหมาะสมแก่เราอย่างที่สุด เท่าที่เราจะพึงตั้งใจให้มันเป็นได้ทุกวิถีทาง และเสื้อ (คือร่างกาย) ใหม่นี้ เราก็ได้สร้างมันขึ้นมาด้วยกรรมของเราเอง ซึ่งเป็นเสมือนวัตถุที่ไม่มีวันเสื่อมโทรมหรือสูญสลายไปได้เลย คุณภาพของเสื้อ (คือร่างกาย) ตัวใหม่นี้ก็ดี ตลอดจนถึงสิ่งแวดล้อมคือโลกที่เราอยู่ใหม่นี้ก็ดี เป็นสิ่งที่วิเศษเลอเลิศกว่าของเก่าอย่างชนิดที่จะหาคำพูดใด ๆ มาบรรยายให้เห็นจริงไม่ได้เลย

ขนบธรรมเนียมประเพณีเก่า ๆ ที่เกี่ยวกับเรื่องวิญญาณนั้น ส่วนมากนอกจากจะหาประโยชน์อย่างใดไม่ได้เลยแล้ว ยังก่อให้เกิดโทษเป็นอย่างยิ่งอีกด้วย เพราะส่วนมากมักมีแต่เรื่องและอารมณ์ที่ทำให้เกิดความเศร้าโศกบ้าง ทำให้เกิดสิ่งที่เป็นอัปมงคลบ้าง ดังนั้น ถ้าจะให้เป็นการเกิดประโยชน์อย่างแท้จริงแล้ว ขนบธรรมเนียมและประเพณีดังกล่าวส่วนใหญ่ควรจะต้องเปลี่ยนแปลง หรือยกเลิกไปเสียเลย

หลังจากการแตกทำลายแห่งกายเนื้อแล้ว ตามปกติกายทิพย์จะต้องใช้เวลาประมาณ ๒-๓ วัน ตามเวลาโลกมนุษย์ จึงจะสามารถแยกออกจากกายเนื้อได้โดยเด็ดขาด และในระหว่างนี้ กระแสจิตของผู้ที่อยู่ในโลกมนุษย์จะเป็นอุปสรรค ก่อให้เกิดแรงดึงอย่างมากแก่วิญญาณของผู้ดับไป ในกรณีเช่นนี้แทนที่วิญญาณของผู้นั้นจะจากโลกนี้ไปโดยสะดวก ก็กลับจะต้องมาวนเวียนคอยห่วงอาลัยและทนทุกข์ทรมานอยู่ในบริเวณที่ทำศพนั้นเอง วิญญาณของผู้นั้นจะเพิ่มความเศร้าโศกยิ่งขึ้น ในเมื่อได้ประสบพบเห็นทั้งพิธีศพที่เขาทำให้แก่ตน

และต้องถูกดึงให้ถอยกลับเพราะกระแสจิตแห่งความอาลัย และเศร้าโศกของผู้อยู่เบื้องหลังเหล่านั้น ตลอดเวลาเหล่านี้เขาจะรู้สึกว่ามีน้ำหนักกดอยู่ที่ดวงจิตของเขาอยู่ตลอดเวลา และถ้าเขายังไม่รู้ว่าตนได้ตายจากโลกมนุษย์ไปแล้ว ก็จะได้รับความทุกข์ทรมานเพิ่มขึ้นอีกเป็นสองเท่า เมื่อเขาพยายามพูดกับญาติมิตรของเขา โดยที่อีกฝ่ายหนึ่งก็ไม่สามารถที่จะได้ยินได้เช่นนี้ ความทุกข์ทรมานดังกล่าวก็จะยิ่งเพิ่มขึ้นอีกเป็นสามเท่า นี่แหละท่านผู้อ่านจะมองเห็นหรือยังว่า การมีความรู้ในเรื่องเช่นนี้ไว้ล่วงหน้าแม้สักน้อยนั้นมีประโยชน์อย่างยิ่งเพียงใด

ถ้าจะพูดกันในแง่ของพวกเราชาวโลกทิพย์แล้วเราคิดว่า ถ้าเป็นไปได้เมื่อผู้หนึ่งผู้ใดผู้ใดถึงแก่ความตายลงก็ไม่ควรที่จะให้มีญาติพี่น้อง หรือมิตรสหายมาชุมนุมกันเพื่อแสดงความเศร้าโศก หรือเพื่อทำพิธีเกี่ยวแก่ศพอย่างหนึ่งอย่างใดเลยทีเดียว วิธีที่ดีที่สุดก็คือ ปล่อยให้เป็นหน้าที่ของสัปเหร่อเขาจัดการกับซากของกายเนื้อ นั้นไปตามวิธีที่คิดว่าสมควรตามหลักสุขวิทยาอนามัยนั่นแหละจะดีกว่า ถ้าหากว่าบางรายยังมีความอาลัยในพิธีทางศาสนาอยู่ จะขอทำบ้างตามธรรมเนียมเพื่อให้เป็นเครื่องอุ่นใจ ก็ควรให้เป็นไปอย่างตรงไปตรงมา อย่าให้มีลัทธิความเห็นแปลงปลอมเข้ามาทำให้เสียเจตนารมณ์ (เช่นพิธีทางไสยศาสตร์ต่าง ๆ และพิธีที่สักแต่ว่าทำไปโดยไม่มีความหมาย) อันเดิมไป ข้อสำคัญก็คืออย่าให้มีการสวดมนต์ภาวนากันเป็นอันขาด เพื่อจะขอพระผู้เป็นเจ้าให้วิญญาณที่จากไปนั้น ได้ผ่อนผันอยู่ชั่วอนันตกาล (Eternal rest) เพราะพวกเราชาวโลกทิพย์ทุกคนอดเสียวใจไม่ได้เลย เมื่อคิดถึงว่าหากคำคำสวดมนต์วิงวอนดังกล่าวมาแล้วนั้น เกิดเป็นความจริงขึ้นมา พวกเราคงไม่ทราบว่าจะมีสภาวะเป็นเช่นไรกันแน่ความคิดที่ว่า ไม่ต้องมีการทำอะไรกันเลยนอกจากพักผ่อนกันไปตลอดกาลนานนั้น เป็นเรื่องที่น่าสยดสยองอย่างยิ่งในเมื่อเปรียบเทียบกับสภาวะแวดล้อมอันเต็มไปด้วยความสุขสำราญ และการทำงานอย่างแข็งขันที่พวกเราเป็นอยู่ในปัจจุบันนี้ อันที่จริง

หากญาติพี่น้องของผู้ตายปรารถนาจะสวดมนต์วิงวอนบ้างก็ย่อมจะทำได้ แต่ขออย่าให้เป็นเรื่องของการโศกเศร้าหรือขับไล่ความอัปมงคลออกไปเลย จิตใจของบุคคลเหล่านั้นควรจะได้รับการอบรมให้มีภูมิธรรมสูงขึ้นไม่ใช่ให้ต่ำลง และควรให้มีความรู้แจ้งยิ่งขึ้น มิใช่ให้

เป็นไปด้วยความโง่เขลามากขึ้น เพราะฉะนั้น การสวดมนต์อ้อนวอนควรจะให้เป็นเรื่องสั้น ๆ ย่อ ๆ และตรงกับจุดหมายที่ต้องการ อย่าให้เยิ่นเย้อยืดยาด วิญญาณของผู้ที่จากไปนั้นไม่ได้ถูกบังคับให้ไปเข้าแถวรอการพิพากษาโทษจากผู้พิพากษาที่หาความกรุณาไม่ได้ ซึ่งจะต้องลงโทษวิญญาณอย่างหนัก หากพวกเราไม่ช่วยสวดมนต์วิงวอน ข้าพเจ้าขอยืนยันจากประสพการณ์ของตนเองว่าไม่มีเหตุการณ์ดังกล่าวนั้นเลย

ดังนั้นขอให้คำสวดมนต์วิงวอนดังกล่าวนั้นมุ่งตรงไปที่พระผู้เป็นเจ้าผู้เป็นบิดาแห่งเราทั้งหลาย เพื่อขอให้ทรงกรุณาต่อวิญญาณที่กำลังจะผ่านเข้าสู่โลกทิพย์ และขอให้ช่วยเพิ่มพลังให้แก่ผู้มีหน้าที่นำวิญญาณเข้าสู่โลกทิพย์อีกด้วย อันที่จริงเราเองก็ต้องการความช่วยเหลือของพระผู้เป็นเจ้าเบื้องบนในเรื่องเช่นนี้เหมือนกัน และโดยเฉพาะภาระกิจคือการนำวิญญาณของผู้เข้าถึงโลกทิพย์ใหม่เช่นนี้ก็ยิ่งเป็นการจำเป็นมากขึ้น การร่ายโศลกอย่างยืดยาวและไพเราะเพราะพริ้งต่าง ๆ จะไม่มีประโยชน์แก่พวกเราหรือแก่วิญญาณของผู้ที่จากไปแล้วเลย

ดังนั้นขอให้ท่านจำไว้ด้วยว่าสิ่งที่จะเกิดผลในการนี้คือ **คำสวดวิงวอนสั้น ๆ และให้ตรงเป้าหมาย** จริงอยู่ ผลที่เกิดขึ้นจากคำวิงวอนนั้น ชาวโลกมนุษย์มองไม่เห็น แต่สำหรับพวกเราจะปรากฏให้เห็นอย่างรู้สึกได้อย่างแจ่มชัดเลยทีเดียว เพราะในฉับพลันจะปรากฏเป็นแสงสว่างอันมีพลังพุ่งลงมาช่วยเหลือเรา ทำให้ภาระกิจของเราง่ายขึ้นอีกมาก อีกอย่างหนึ่งขอให้ท่านจงสวดวิงวอนให้วิญญาณของผู้ที่จากไปนั้น ได้ตื่นจากความหลับด้วยอำนาจแห่งความเขลาในสภาวะของโลกทิพย์โดยเร็ว เพื่อว่าจะได้มีชีวิตอย่างผาสุกตามสมควรต่อไป เพราะจากประสพการณ์ของข้าพเจ้าเอง แสดงให้เห็นว่า รายใดที่มีการสวดอ้อนวอนอย่างแน่วแน่สั้น ๆ และตรงเป้าหมายดังกล่าวมา ภาระกิจของเราในรายนั้น ก็ง่ายขึ้นอีกมากอย่างเห็นได้ชัดเลยทีเดียว

อาจมีบางท่านคัดค้านว่า ในกรณีที่เกิดมีการตายขึ้นนั้นย่อมเป็นการเหลือวิสัยที่จะมิให้เกิดความเศร้าโศกขึ้นได้ และดังนั้น การที่จะให้เกิดมีการรื่นเริงบันเทิงใจขึ้นนั้น ดูออกจะเป็นเรื่องวิตถารอยู่ไม่น้อย ซึ่งนอกจากจะผิดจากความรู้สึกทั่ว ๆ ไปที่สืบเนื่องมาเป็นประเพณีแล้ว ยังเป็นการไม่เคารพต่อความรู้สึกของผู้อื่น (ที่เขากำลังเศร้าโศกกัน) อีกด้วย ข้าพเจ้า

ขอตอบว่า เรื่องนี้แก้ไม่ยาก คือ ขอให้เราทั้งหลายรู้ความจริงเกี่ยวกับโลกทิพย์อย่างถ่องแท้เสียก่อนเท่านั้น ต่อจากนั้น เรื่องอื่น ๆ ก็พอจะแก้ไขได้โดยง่าย

ความเศร้าโศกเกิดจากความไม่รู้และเกิดจากความกลัว

ขอให้ท่านพิจารณาถึงความจริงต่อไปนี้ คือในกรณีที่บุคคลเกิดความเศร้าโศกนั้น เป็นเพราะว่าบุคคลเหล่านั้นไม่รู้และคิดว่าไม่อาจจะรู้ได้อีกด้วยว่า ผู้ที่จากไปนั้นได้จากไปสู่สภาวะเช่นไร ดังนั้นเขาจึงมีความกลัวอยู่ในส่วนลึกของหัวใจ ซึ่งไม่ใช่กลัวสำหรับผู้ที่จะจากไปโดยส่วนเดียว แต่เป็นการกลัวสำหรับตัวเองอีกด้วย เพราะมันทำให้เขารู้สึกแน่ใจว่า วันหนึ่งเขาก็จะต้องเป็นเช่นนั้น จากร่างที่นอนสงบอยู่เบื้องหน้าของเขานั้น ทำให้เขาได้สำนึกอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ว่าอนาคตของเขาก็จะมาถึงจุดหมายปลายทางเช่นเดียวกันนั้น สาเหตุแห่งความทุกข์โศกหรือความหวาดกลัวของมนุษย์ก็อยู่ที่จุดนี้แหละเป็นส่วนมาก คือเขาเห็นแต่กายเนื้ออันหาชีวิตไม่แล้วที่ได้นอนนิ่งอยู่เบื้องหน้าเท่านั้นเอง เขาไม่ได้มีความรู้สึกลึกซึ้งต่อไปอีกถึงเรื่องของวิญญาณที่ได้ละกายเนื้อไปแล้ว หรือถึงเรื่องของโลกทิพย์ที่วิญญาณจะต้องเข้าถึงในกาลต่อไป เมื่อไม่รู้ก็เกิดความรู้สึกหวาดสะดุ้ง และคิดไปในทางที่ไม่เป็นมงคลต่าง ๆ ซึ่งล้วนแต่จะทำให้ความหวาดเสียวในสภาวะเช่นนั้นเพิ่มขึ้นทุกที ความหวาดกลัวเช่นนั้นเองที่ทำให้เกิดการนึกวาดภาพอันน่าหวาดเสียวและไม่เป็นมงคลที่ดีขึ้นในจิตใจ ซึ่งทั้งหมดนี้ก็ออกมาจากอารมณ์ของตนเองนั่นเอง

เป็นเรื่องแปลกอยู่อย่างหนึ่งว่า ความตายได้เป็นของมีคู่กันมากับความเกิดตั้งแต่ไหนแต่ไรแล้ว แต่แม้กระนั้น มนุษย์ส่วนมากก็ไม่ค่อยจะยินดีแสวงหาความรู้เกี่ยวกับความตาย หรือสิ่งที่จะเกิดขึ้นกับเขาหลังจากที่เขาได้ตายไปแล้วนั้นเลย โดยมากก็พูดกันเป็นทำนองว่า ทำอย่างไร ๆ ก็ไม่มีหนทางจะรู้ได้ แม้ว่าอยากจะรู้ก็ตาม บางจำพวกก็เลยยินดีที่จะปล่อยตัวให้จมอยู่ในความเขลาเช่นนั้นตลอดไป จนกระทั่งวาระสุดท้ายแห่งชีวิต ซึ่งก็หมายความว่าเขาได้ตายไปพร้อมกับความเขลา เหมือนเมื่อตอนที่เขาได้เกิดมานั่นเอง สำหรับบุคคลทั้งหมดที่กล่าวมาแล้วนี้ เรื่องของความตายและโลกหน้าจะเป็นเสมือนฝันร้ายที่คอยคุกคามจิตใจของ

เขาอยู่ตลอดเวลา ข้าพเจ้าเชื่อว่าหากบุคคลเหล่านี้ได้มีโอกาสรู้สภาวะแห่งความจริงดังกล่าวมาบ้างตามสมควรแล้ว ก็จะเป็นประโยชน์ในทางจิตใจแก่เขาเองไม่น้อยทีเดียว

สาเหตุอีกประการหนึ่งที่ทำให้เกิดความกลัวมาก ก็คือความคิดที่ว่า ในตอนที่ร่างกายจะถึงแก่ความตายนั้นจะต้องมีความเจ็บปวด และทนทุกข์ทรมานอย่างแสนสาหัสเกิดขึ้น ความจริงไม่ได้เป็นเช่นนี้ คนส่วนมากเกิดความกลัว ก็เพราะไม่รู้ความจริงเกี่ยวกับเรื่องนี้ การศึกษาให้รู้ความจริงนี้เป็นเรื่องสำคัญยิ่งกว่าการมีแต่ศรัทธาอย่างเดียว **เพราะแม้ศรัทธาจะเป็นคุณธรรมที่สำคัญประการหนึ่งก็ตาม แต่ปัญญาก็เป็นปัจจัยที่จะขาดเสียมิได้ เพื่อมิให้ผู้มีศรัทธาอย่างเดียวต้องหลงทาง** (Great faith may go a long way, but faith cannot take the place of facts) ดังนั้นเมื่อเราคิดว่า วิญญาณที่กำลังละกายเนื้อเพื่อเข้าสู่โลกทิพย์นั้นเป็นเสมือนการเดินทางอย่างหนึ่งแล้ว เราทั้งหลายที่ไปคอยส่งวิญญาณนั้น ก็ควรไปส่งด้วยความรู้สึกที่จะให้ผู้นั้นได้เดินทางไปด้วยความสวัสดี ไม่ใช่ไปส่งเขาด้วยการแสดงความเศร้าโศกคร่ำครวญ ซึ่งการทำเช่นนั้นเองจะเป็นสิ่งอัปมงคลอย่างแท้จริงทีเดียว

อีกอย่างหนึ่ง การที่บุคคลไปที่ป่าช้าบ่อย ๆ นั้นก็เป็นการไม่ดีเหมือนกัน เพราะเมื่อบุคคลผู้นั้นเฝ้าแต่คร่ำครวญถึงผู้ที่เป็นที่รัก ซึ่งหาชีวิตไม่แล้ว ซึ่งร่างของเขาถูกฝังอยู่ใต้ดินห่างจากตนเพียงชั่วระยะไม่กี่ศอกนั้น โอปปาติกะที่กลับมาสู่โลกมนุษย์ ก็จะพยายามอย่างสุดความสามารถที่จะปลอบประโลมใจของผู้ที่อยู่เบื้องหลังให้สร่างโศก แต่แล้วก็จะต้องได้รับความทรมานใจอย่างแสนสาหัส ในเมื่อปรากฏว่าเสียงที่เขาพูดออกไปนั้น อีกฝ่ายหนึ่งมิได้ยินเลย โดยนัยนี้ กระแสจิตที่เต็มไปด้วยความเศร้าและอาลัยจะวกกลับมาในระหว่างบุคคลทั้งสองฝ่าย เป็นการเพิ่มความทุกข์ทรมานให้แก่กันและกันอย่างร้ายกาจ อันที่จริงพวกเราก็มิได้ปรารถนาจะให้เกิดความทุกข์ทรมานเช่นนั้นแก่มนุษย์เลย และเราก็ได้พยายามที่จะตักเตือน หรือห้ามปรามเขาอย่างสุดความสามารถ แต่เนื่องจากเรามีความสามารถอยู่ในขอบเขตจำกัด เมื่ออีกฝ่ายหนึ่งยังดึงดันไม่ยอมรับรู้ความปรารถนาดีของเรา เราก็จำเป็นต้องปล่อยเขาไว้ตามยถากรรม จนกว่าเขาจะได้รู้สำนึกตนเองในภายหลัง

แต่สำหรับบุคคลที่ยอมเชื่อฟังเหตุผลของเรา ก็จะได้รับความโล่งใจและไม่ต้องประสบความทุกข์ร้อนโดยไม่จำเป็น หากจะพูดกันในทัศนะของพวกเราชาวโลกทิพย์อย่างแท้จริงแล้ว เราก็คิดว่า หากเป็นไปได้ ในโลกมนุษย์นั้นไม่ควรมีป่าช้า หรือพิธีกรรมหรือสถานที่อันชวนให้บุคคลนึกถึงความตายในด้านที่ไม่เป็นมงคลนั้นเลย เพราะสิ่งเหล่านี้ทำให้บุคคลผู้เขลาต่อความจริงต้องได้รับความทุกข์ทรมานทางใจโดยไม่จำเป็น และนอกจากนั้นยังทำให้ภาระกิจของพวกเรายากลำบากขึ้นอีกหลายเท่า โดยเฉพาะในเรื่องดังกล่าวนี้ ข้าพเจ้าใคร่ที่จะกล่าวอย่างตรงไปตรงมาว่า **ชาวโลกมนุษย์โดยมากตีราคาสติปัญญาของตนเองสูงเกินความจริง** ข้าพเจ้าไม่อาจพิสูจน์ให้ท่านเห็นความจริงข้อนี้ได้ในบัดนี้ นอกจากว่าท่านจะต้องมาเป็นชาวโลกทิพย์เช่นเดียวกับข้าพเจ้าเสียก่อน เพราะในโลกทิพย์นี้ เราจะเห็นได้อย่างชัดแจ้งเหลือเกินว่า มนุษย์ส่วนมากเป็นผู้เขลาต่อความจริงในโลกทิพย์เพียงใด บ่อยครั้งพวกเราเองก็แทบไม่เชื่อว่าจะเป็นไปได้ถึงเพียงนั้น

อย่างไรก็ตาม เท่าที่กล่าวมาตั้งแต่ต้นนี้ ข้าพเจ้าก็มิได้หมายความว่า พวกเราชาวโลกทิพย์จะเป็นผู้ที่ทำอะไรไม่ผิดเสียเลย และมีความรอบรู้ไปหมดทุกอย่าง อันที่จริงมิใช่เช่นนั้น แต่ที่ข้าพเจ้ารู้สึกสลดใจแทนชาวโลกมนุษย์ส่วนมากก็คือ ทั้ง ๆ ที่เขามีโอกาสที่จะเรียนรู้ความจริงเรื่องของโลกทิพย์ในขณะที่ยังเป็นมนุษย์อยู่ แต่ส่วนมากก็กลับไม่สนใจใยดี เพราะคิดเอาเองว่าตนรู้ดีแล้ว แต่เมื่อเขาผ่านเข้ามาสู่โลกทิพย์ และได้ระลึกย้อนหลังไปเมื่อครั้งยังเป็นมนุษย์ เขาก็จะรู้สึกเสียใจเป็นอย่างยิ่งที่ได้ปล่อยโอกาสอันดีให้ล่วงเลยไปอย่างน่าเสียดาย **และในบรรดาความทุกข์ทางใจทั้งหลายนั้น** ความเดือดร้อนใจหรือวิปฏิสาร (Remorse) **นั้นเป็นสิ่งที่รุนแรงและทรมานเหลือเกิน**

ดังที่ข้าพเจ้าได้กล่าวมาเมื่อกี้นี้แล้วว่า พวกเราชาวโลกทิพย์ทั้งหลายก็มิใช่ว่าจะรอบรู้ไปหมดทุกสิ่งทุกอย่างหรือว่าไม่เคยทำอะไรผิดเลย แต่พวกเรามีข้อได้เปรียบอยู่ประการหนึ่งคือว่า เราอยู่ในสภาวะที่สามารถจะแลเห็นความจริงได้ลึกซึ้งกว่าและไกลกว่าพวกท่านที่อยู่ในโลกมนุษย์ไม่มากก็น้อย ดังนั้น เมื่อเราเห็นว่าผู้ที่อยู่ในโลกมนุษย์กำลังจะทำผิด ซึ่งจะเป็นผลร้ายแก่เขาเองในภายหลัง ก็เป็นธรรมดาอยู่เองที่เรามีความกระหายเป็นอย่างยิ่ง ที่จะตักเตือนให้เห็น

ความผิดและชี้ช่องทางที่ถูกให้ เพื่อว่าเขาเหล่านั้นจะได้ไม่ต้องรับผลร้ายที่เขานึกไม่ถึง แต่นั่นแหละเป็นที่น่าเสียใจว่า ส่วนมากมนุษย์ทั้งหลายก็ทำหูทวนลมไม่ยอมฟังหรือเชื่อตามคำแนะนำของเราเลย และก็ขืนกระทำไปในทางที่ผิดจนได้ เมื่อเป็นเช่นนี้ เขาก็ต้องได้รับผลร้ายจากกรรมที่เขาก่อไว้เองอย่างไม่มีใครสามารถช่วยได้เลย

อันที่จริงกระบวนการแห่งธรรมชาติที่เราเรียกว่าความตายนั้น ย่อมจะเป็นเรื่องของแต่ละคน และอย่างน้อยชั่วระยะหนึ่งจะต้องเป็นเรื่องที่ทุกคนจะต้องผ่านเองโดยไม่มีใครสามารถช่วย (ตายแทน) ได้ก็ตาม แต่ระยะหรือขอบเขตที่พวกเราสามารถจะช่วยได้ก็มีอยู่เหมือนกัน และเมื่อถึงระยะหรือขอบเขตนั้น พวกเราก็พร้อมเสมอไม่เคยล่าช้าในการให้ความช่วยเหลือเลย ระยะเวลาดังกล่าวนี้ได้แก่หลังจากที่สายใยแห่งชีวิต ซึ่งเชื่อมโยงกายทิพย์กับกายเนื้อให้ติดอยู่ด้วยกันนั้นได้ขาดสะบั้นลงแล้ว การขาดของสายใยดังกล่าวมานั้น ก็เป็นไปโดยกระบวนการของธรรมชาติอย่างแท้จริง ทำนองเดียวกันกับใบไม้ร่วงจากกิ่งของต้นไม้ฉะนั้น และระยะเวลาหลังจากนี้เองที่เราสามารถให้ความช่วยเหลือได้อย่างเต็มที่ แต่อย่างไรก็ตาม การให้ความช่วยเหลือของพวกเราก็เป็นการเสนอให้ (offer) เท่านั้น คือหมายความว่า พวกเราไม่ยัดเยียดให้การช่วยเหลือแก่ผู้ใดโดยผู้ที่ได้รับไม่ต้องการ แต่จากประสพการณ์ที่ข้าพเจ้าได้รับมาตั้งแต่ต้นก็แสดงว่า ไม่มีผู้ใดเลยที่จะปฏิเสธการเสนอให้ความช่วยเหลือของพวกเรา ตรงกันข้าม รู้สึกว่าทุกคนก็ยินดีจะมอบตนเองให้อยู่ในความรับผิดชอบของเราด้วยความเต็มใจ

จากการที่เราทั้งสาม คือ เอ็ดวิน รูธ และข้าพเจ้าได้มีภาระกิจในการนำวิญญาณของผู้มาถึงโลกทิพย์ใหม่ ๆ เช่นนี้ จึงทำให้เราได้มีมิตรสหายใหม่ ๆ เพิ่มขึ้นเรื่อย ๆ เป็นจำนวนมาก หลายต่อหลายท่านเหล่านั้นได้ลืมตาขึ้นเห็นพวกเราคนใดคนหนึ่งเป็นคนแรกในโลกทิพย์หลังจากที่เขาได้หลับตาเป็นครั้งสุดท้ายในโลกมนุษย์แล้ว เขาทั้งหลายเหล่านี้จะถือว่าเราเป็นมิตรแท้ในยามยาก เพราะในขณะนั้นเป็นเวลาที่เขากำลังต้องการผู้ช่วยเหลือและผู้ประคับประคองเป็นอย่างยิ่ง ดังนั้นแม้ภาระกิจของเราบางครั้งอาจจะค่อนข้างลำบากและเหน็ดเหนื่อยอยู่บ้างก็ตาม แต่สายตาของพวกเขาเหล่านั้นที่มองดูพวกเราเพื่อขอให้เราเป็นที่พึ่งของเขาก็ดี

และที่เขาได้มองดูพวกเราด้วยความขอบคุณในคำอธิบายต่าง ๆ ของเราก็ดี ล้วนเป็นผลตอบแทนในความยากลำบากในความเหน็ดเหนื่อยของพวกเราคุ้มค่าทีเดียว เราทราบดีว่าความรู้สึกขอบคุณดังกล่าวนั้นออกมาจากน้ำใสใจจริงอย่างลึกซึ้ง

เท่าที่แล้วมา ข้าพเจ้าได้กล่าวถึงเฉพาะผู้ที่จากโลกมนุษย์มาสู่สุคติภูมิของโลกทิพย์เท่านั้น แต่อันที่จริงเราก็คอยเสนอให้ความช่วยเหลือแก่ผู้ที่ต้องไปสู่ทุคติหรืออบายภูมิเช่นเดียวกัน เพราะหน้าที่ของเราคือการคอยให้ความช่วยเหลือแก่ทุก ๆ คนที่ผ่านเข้ามาสู่โลกทิพย์นี้โดยไม่เลือกหน้า เป็นแต่ว่าในบางครั้งแม้เราใคร่ที่จะให้ความช่วยเหลือสักปานใด ก็ยังไม่สามารถจะกระทำตามที่หวังได้ เพราะสภาพแห่งจิตใจของอีกฝ่ายหนึ่งไม่ยอมเปิดรับความช่วยเหลือของเราเสียเลย ในกรณีเช่นนี้ ก็เป็นอันว่าหมดหนทางช่วยเหลือ และเราก็จำต้องทนมองดูผู้นั้นเดินทางผ่านเข้าไปสู่อบายภูมิไปตามยถากรรมของเขาเอง แต่ในขณะใดที่เราแลเห็นแสงสว่างปรากฏขึ้นในดวงวิญญาณของเขาแม้สักเล็กน้อยก็ตาม เราก็จะพยายามหาทางช่วยเหลืออย่างสุดความสามารถ เพื่อให้ประกายแห่งแสงแม้เล็กน้อยนั้นลุกโพลงขึ้นในดวงจิตของเขามากขึ้นเท่าที่จะทำได้

กุศลคือแสงสว่าง บาปคือความมืด

ท่านคงจะสังเกตเห็นความจริงได้ในตอนนี้ประการหนึ่งแล้วว่า ความประณีตของจิตนั้น สำหรับเราชาวโลกทิพย์แล้วหมายถึงแสงสว่างโดยแท้ คือหมายความว่ามีลักษณะเป็นประกายแสงสว่างออกมาให้เห็นชัดเจนเลยทีเดียว และโดยนัยตรงกันข้าม ความหยาบของจิตก็มีลักษณะเป็นความมืดคลุ้มออกมาให้เห็นได้อย่างเด่นชัดเหมือนกัน วิญญาณที่มีคุณสมบัติหรือลักษณะมืดคลุ้มนั้นก็จะมีรูปร่างน่าเกลียดน่าขยะแขยงตามไปด้วย ซึ่งทั้งนี้ก็เป็นผลของการดำเนินชีวิตอันชั่วร้ายแต่หนหลังของเขาในโลกมนุษย์นั่นเอง แต่เมื่อบุคคลเหล่านั้นได้สั่งสม-คุณงามความดีไว้บ้างในชีวิตอันชั่วร้าย ก็จะปรากฏมีแสงสว่างเล็กน้อยเปล่งออกมาบ้างตามสมควร พวกเราสามารถเห็นประกายแสงแห่งความดีนี้ได้ และก็จะพยายามหาทางให้เขาได้มีโอกาสระลึกถึงกุศลกรรมแม้เล็กน้อยของเขาได้บ้าง เพื่อเขาจะได้รู้สึกสำนึกตนและกลับใจเสีย

ใหม่ และถ้าหากว่าวิญญาณนั้นมีนิสัยไม่ดึงดันจนเกินไป โดยยอมรับฟังเหตุผลต้นปลายบ้าง เราก็จะสามารถช่วยเขาได้มากยิ่งขึ้น โดยทำให้จิตใจของเขามีประกายแสงแห่งความบริสุทธิ์แรงกล้าขึ้นเป็นลำดับ สุดแล้วแต่ว่าเขาจะยอมร่วมมือกับเราหรือไม่และเพียงใด ในกรณีที่เขาไม่ยอมรับฟังเหตุผลอย่างใดเลย เราก็เป็นอันหมดความสามารถ และก็ต้องปล่อยเขาให้เสวยผลแห่งบาปของเขาต่อไปจนกว่าเขาจะได้คิดเอง

ท่านคงจะได้เห็นแล้วว่า งานดังกล่าวนี้เป็นงานที่แสนจะยากลำบากเพียงไร ถึงแม้ว่าเราจะไม่มีความเหน็ดเหนื่อยเมื่อยล้าในทางร่างกายเลยก็ตาม แต่ถึงอย่างไรก็เป็นที่แน่นอนว่า เราย่อมไม่อาจที่จะอยู่ในอบายภูมิเพื่อรอให้จิตใจของพวกนี้เกิดแสงสว่างขึ้นมาได้ตลอดกาล ดังนั้น เราก็ย่อมจะต้องออกมาสู่ภูมิแห่งแสงสว่างอันเป็นภูมิของเราเองบ้างเป็นครั้งคราว โดยจะมีท่านผู้ประกอบด้วยความกรุณาท่านอื่นรับหน้าที่คอยเฝ้าดูและช่วยเหลือวิญญาณที่น่าสงสารเหล่านั้นแทนเราอยู่ตลอดเวลา ในเรื่องนี้ จึงเป็นอันกล่าวได้ว่า หากมีการปรับปรุงหรือเปลี่ยนจิตใจไปในทางที่ดีเกิดขึ้นแก่ผู้ใดในที่ใด และไม่ว่าจะในสถานการณ์เช่นไรก็ตาม จะต้องมีผู้รู้เห็นและคอยให้ความช่วยเหลือเท่าที่จะทำได้เสมอไป และข้าพเจ้าใคร่ที่จะขอย้ำอีกครั้งหนึ่งว่า เรื่องเช่นนี้เป็นเช่นนั้นจริงๆ ไม่ว่าจะมีเหตุการณ์เช่นนั้นเกิดขึ้นบนบกหรือใต้พื้นดิน ใต้น้ำ หรือบนอากาศก็ตาม ถ้าหากบางครั้งเราไม่สามารถจะให้ความช่วยเหลือได้ ทั้งๆ ที่เราก็คอยเสนอให้ความช่วยเหลืออยู่ตลอดกาลและทุกสถานที่เช่นนี้แล้ว ก็ไม่ใช่ความผิดของเราแต่อย่างใด เพราะผลอันแท้จริงที่จะเกิดขึ้นได้นั้นจะต้องเกิดจากความร่วมมือและร่วมใจของฝ่ายที่จะรับความช่วยเหลือด้วย และเท่าที่ปรากฏมา คนที่ไม่เคยมีความรู้ในเรื่องโลกทิพย์มาแต่เดิมเลย และยึดมั่นในทิฏฐิอย่างใดอย่างหนึ่งไว้อย่างเหนียวแน่นนั้น จะเป็นผู้ที่ดื้อด้านและดึงดันอย่างที่สุด บางจำพวกที่มีใจเป็นกลาง คือถึงแม้จะไม่รู้เรื่องอะไรเลย แต่ก็ยังไม่ยึดถือทิฏฐิผิด ๆ ไว้อย่างเหนียวแน่น ก็เป็นประเภทที่ค่อยยังชั่วขึ้น เพราะอยู่ในฐานะที่พอจะอธิบายให้เข้าใจและรับเชื่อได้บ้างตามสมควร บางจำพวกมีนิสัยดีอยู่เหมือนกัน แต่ได้รับการอบรมให้เชื่อในความเห็นที่ผิด ๆ มาจนฝังหัวเสียแล้ว ประเภทนี้แหละเป็นเรื่องหนักใจอย่างเหลือหลาย และเป็นเรื่องที่ยากแสนเข็ญทีเดียวกว่าจะพูดกันให้รู้เรื่องได้ อีกประเภท

หนึ่ง ก็คือพวกที่ยึดถือข้อความในคัมภีร์ตรงตามตัวอักษรทุกประการ พวกนี้ไม่มีสติปัญญาพอที่จะเข้าใจข้อธรรมที่ลึกซึ้งสูงขึ้นไปกว่าที่ตนเคยยึดถือมา หรือเคยได้รับคำบอกเล่ามา จึงเป็นพวกที่พูดกันให้รู้เรื่องยากอีกประเภทหนึ่งเหมือนกัน เพราะเขามักถือว่า เขาเป็นผู้ที่พระเจ้าทรงเลือกเฟ้นมาแล้ว และจะต้องได้รับผลตอบแทน อย่างมหาศาล จากศรัทธาของตนที่มีในพระองค์ บุคคลประเภทนี้เป็นพวกศรัทธาจริตไม่ยอมคิด และก็ไม่สามารถจะคิดอะไรให้นอกเหนือไปจากข้อความที่มีกล่าวไว้ในคัมภีร์ที่เขาถือว่าศักดิ์สิทธิ์อย่างยิ่ง เขาไม่เคยคิดเลยว่าการสวดมนต์ภาวนาสรรเสริญพระผู้เป็นเจ้ากันไปตลอดอนันตกาลโดยไม่ต้องกระทำการงานอย่างอื่นใดเลยนั้น มันจะเป็นสิ่งที่ทรมานเปรียบเสมือนการฝันร้ายสักเพียงใด บุคคลประเภทนี้ เมื่อผ่านเข้ามาสู่โลกทิพย์นี้ในครั้งแรก ก็จะต้องตกใจแทบสิ้นสติ เมื่อได้เห็นสภาวะแวดล้อมมิได้เป็นไปดังที่ตนได้คาดฝันไว้แต่เดิม ในระยะนี้พวกเราจะพยายามอธิบายเหตุผลนานาประการให้เขาเข้าใจ ซึ่งบางกรณีเราก็ทำไม่สำเร็จ ไม่ว่าจะชักเหตุผลหรือแม่น้ำทั้งห้ามาอธิบายกันแทบล้มประดาตายก็ตาม เมื่อเป็นเช่นนี้เราก็จะปล่อยเขาไว้ตามเรื่องตามราว และเขาก็จะได้รับกระแสแห่งความดึงดูดให้เข้าไปคบหาสมาคมกับพวกที่มีความคิดเห็นในทำนองเดียวกันกับเขา เขาอาจจะได้รับความโล่งใจและมีความสุขไปตามประสาของเขาชั่วพักหนึ่งในแดนสวรรค์ซึ่งพวกเขาโมเมสร้างขึ้นเอง แต่แล้วในไม่ช้าเขาก็จะเบื่อชีวิตในสวรรค์เทียมแบบนั้น และใคร่ที่จะเปลี่ยนวิถีชีวิตของเขาใหม่ ในตอนนี้แหละที่พวกเราสามารถจะช่วยให้คำแนะนำและอธิบายให้เขาเห็นจริงได้ดีขึ้นและสามารถชักจูงให้เขากลับมาดำเนินชีวิตชนิดที่ไม่ต้องฝืนธรรมชาติอีกต่อไป

แปลกไหมท่านผู้อ่านทั้งหลาย ที่พวกเราทั้งหลายในโลกทิพย์นี้เป็นจำนวนมากมายเหลือเกิน ต้องลงทุนเสียสละเวลาและเรี่ยวแรงกันอย่างมากมายเหลือเกิน เพียงเพื่อที่จะอธิบายให้ชาวโลกมนุษย์ ซึ่งก็เป็นผู้มีนิสัยดีร่าเริงน่าคบหาสมาคมได้เป็นอย่างดีเหล่านั้น ได้รู้และยอมรับว่าเราเป็นผู้ที่ยังไม่ตาย แต่ยังมีชีวิตอยู่เช่นเดียวกันกับเขาไม่น้อยไปกว่าเขาเลย ไม่ว่าจะมองกันในแง่มุมใด ๆ ก็ตาม

ที่แปลกประหลาดยิ่งขึ้น ก็คือ เราต้องพยายามอธิบายให้เขาผู้ซึ่งเพิ่งตายมาใหม่ ๆ

เข้าใจว่า เราไม่ใช่ผีอย่างเด็ดขาด และเราก็ไม่ได้มีหน้าที่หรือมีนิสัยชอบหลอกหลอนใคร ๆ ให้ตกใจกลัวเล่นอีกด้วย คำถามแรกที่พวกเราจะต้องถูกถามก็คือ "คุณเป็นใคร" ในเมื่อผู้มาใหม่และกำลังตกอยู่ในความลำบากเห็นพวกเราเข้า และต่อจากนั้น เราก็ต้องอธิบายกันเป็นคุ้งเป็นแควว่า เราเป็นผู้ที่มีเลือดและเนื้อ (Creatures of flesh and blood) เหมือนกัน ไม่ใช่เป็นภาพเงาหรือมายา และเราก็กำลังมาเพื่อช่วยเขานั่นเอง ถ้าเขาจะยินยอมให้เราช่วยเขาได้

บางครั้ง การที่เราปรากฏตัวในเครื่องนุ่งห่มแบบโลกมนุษย์ธรรมดา และพูดจากันด้วยศัพท์แสงและกิริยาอาการอย่างเป็นกันเอง ก็ทำให้เกิดความเชื่อมั่นแก่ผู้ตายใหม่ ๆ ได้เหมือนกัน เพราะในกรณีเช่นนี้ หากเราขึ้นปรากฏตัวแสดงให้เขาเห็นว่าเป็นผู้มาจากสวรรค์หรือโลกอื่นแล้ว ดีไม่ดีอาจทำให้เขาตกใจแทบตายไปอีกครั้งหนึ่งก็ได้ และความประสงค์ของเราที่จะช่วยเขาก็จะต้องล้มเหลวไม่เป็นท่า ทั้ง ๆ ที่ยังไม่ได้เริ่มต้นอะไรเลย ดังนั้น ในการสนทนากันครั้งแรกนั้น เราจึงพยายามทำตนให้เป็นกันเองที่สุด และพยายามอธิบาย (โดยอ้อมค้อม) ให้เขาเห็นว่าสภาวการณ์ปัจจุบันขณะนั้นเป็นเรื่องธรรมดาสามัญเหลือเกิน ไม่ใช่เรื่องที่ควรตกอกตกใจอย่างใดเลย โดยวิธีนี้ถ้าผู้นั้นมีสติปัญญาพอสมควร และมีจิตใจอ่อนโยนยอมเชื่อฟังคำอธิบายของผู้อื่นบ้าง ก็จะรู้ได้เองว่าเขาได้ผ่านกระบวนการธรรมชาติที่โลกมนุษย์เรียกว่าความตายมาแล้วและเขาก็จะยอมให้เราช่วยเหลือเขาแต่โดยดี

วิญญาณที่วนเวียนไปไหนไม่รอด

ท่านอาจจะเคยได้ยินเรื่องราวของวิญญาณของคนบางคน ที่ต้องวนเวียนอยู่กับสถานที่แห่งหนึ่งแห่งใดตลอดเวลานาน ๆ โดยไม่สามารถจะไปจากที่นั้นได้เลย และท่านก็อาจจะประหลาดใจว่า มีอำนาจชนิดใดที่คอยเหนี่ยวรั้งเขาไว้อยู่ได้เช่นนั้น สำหรับเรื่องเช่นนี้มีสาเหตุอยู่หลายประการด้วยกัน เท่าที่ข้าพเจ้าได้เคยพบปะกับวิญญาณที่ตกอยู่ในสภาพเช่นนั้นและได้สนทนากันมา รู้สึกว่าเขาไม่รู้เรื่องอะไรเสียเลยนอกจากโลกมนุษย์ที่เขาเคยอยู่มาแต่เดิมเท่านั้น เขาคิดว่า ไม่มีโลกอื่นอีกแล้วนอกจากโลกที่เขาเคยอยู่มาแต่เดิม และดังนั้น

เขาจึงไม่รู้ว่าเขาเองนั้นได้ตายจากโลกมนุษย์มาอยู่ในโลกใหม่แล้ว ตามปกติบุคคลประเภทที่ต้องได้รับความทรมานแบบนี้ มักเป็นผู้ที่มีความอาลัยอยู่กับสิ่งแวดล้อมเดิมอย่างรุนแรง ซึ่งอาจจะเป็นเพราะยังมีความผูกพันอย่างแก้ไม่หายอยู่กับบ้านและครอบครัวเดิม หรือกับการงานที่ยังทำค้างอยู่ก็ได้

สาเหตุอีกประการหนึ่ง มาจากจิตที่วิกลของบุคคลที่ได้เคยทำความชั่วร้ายหยาบคายไว้ในกาลก่อน ดังนั้น เมื่อวิญญาณนี้หลุดจากกายเนื้อ ก็ยังประหวัดถึงกรรมอันชั่วของตนในหนหลัง ณ สถานที่นั้น ๆ สิ่งนี้เองจะเป็นพลังที่ดึงดูดอย่างแรง ทำให้วิญญาณต้องมาสิงสถิตได้รับความทุกข์ทรมานอยู่ ณ สถานที่ที่ตนเคยประกอบกรรมอันชั่วช้าไว้เป็นเวลานาน และสภาวะเช่นนั้นก็เป็นอบายภูมิอย่างหนึ่งสำหรับวิญญาณเช่นนั้นเหมือนกัน สถานที่เกิดเรื่องร้ายแรงเช่นคดีอุกฉกรรจ์บางแห่งในโลกมนุษย์ ที่มีเรื่องเล่าลือกันว่ามีผีปีศาจดุร้ายสิงอยู่ ก็เป็นเพราะสาเหตุประการดังกล่าวนี้ และในบางแห่งวิญญาณที่ไปไหนไม่รอด ต้องวนเวียนใช้กรรมทนทุกข์อยู่ ณ ที่นั้นนับเป็นเวลาถึงหลายร้อยปีก็มี สิ่งที่น่าสังเกตอีกประการหนึ่ง ก็คือในบางแห่งที่เล่าลือกันว่ามีปีศาจสิงอยู่นั้น ปรากฏว่าปีศาจที่สิงอยู่เป็นผู้ที่มีลักษณะและอุปนิสัยใจคอดีก็มี และประเภทนี้ก็มิได้มีเจตนาที่จะทำร้ายหรือหลอกใครให้ตกใจแต่อย่างใด (นอกจากว่าบางครั้งบางคนอาจจะบังเอิญเห็นเข้าเอง)

บางท่านอาจสงสัยอีกว่า เหตุใดวิญญาณเหล่านั้นในบางกรณีจึงสามารถวนเวียนสิงอยู่ในที่นั้น ๆ ได้นับเป็นเวลานานถึงหลายร้อยปี โดยไม่คิดที่จะไปที่อื่นบ้างเลย ทั้ง ๆ ที่ในโลกทิพย์ก็ยังมีสถานที่ที่ดีกว่าและน่าอยู่กว่านี้อีกมิใช่น้อย ในเรื่องเช่นนี้ ข้าพเจ้าเห็นจะต้องขอตอบว่าในโลกมนุษย์ย่อมมีบุคคลที่มีอัธยาศัยใจคอต่าง ๆ กันไปนับไม่ถ้วนฉันใด ในโลกทิพย์นี้ก็มีผู้ประกอบไปด้วยวิญญาณที่มีลักษณะนิสัยและความโน้มเอียงต่าง ๆ กันไปได้อย่างมากมายฉันนั้น

นอกจากนั้น ขอให้ท่านจำไว้เสมอว่า ความตายไม่ใช่เหตุการณ์ปาฏิหาริย์อย่างใดที่สามารถจะทำให้คนเราเปลี่ยนแปลงไปได้ทันที ทั้งในด้านร่างกายและจิตใจ ดังนั้น บุคคลเมื่อก่อนตายมีอัธยาศัยใจคอหยาบหรือประณีตเพียงใด เมื่อตายไปแล้ว (ใหม่ ๆ) ก็ย่อมเป็น

เช่นนั้น ท่านเคยชอบและไม่ชอบอะไรอยู่ก่อนตาย ท่านก็จะคงชอบและไม่ชอบสิ่งนั้นอยู่เช่นเดิมแม้เมื่อตายไปแล้ว ท่านมีความเชื่อในทางศาสนาอย่างใดก่อนตาย ท่านเคยมีจุดอ่อนอย่างใดมาแต่ก่อน หลังจากตายไปแล้ว ท่านก็จะคงมีความเชื่อในศาสนาเช่นนั้น ยังคงมีจุดอ่อนเช่นนั้นอยู่ดังเดิม สรุปความว่า หลังจากตายแล้ว เราก็จะยังคงเป็นคนเดิมเหมือนเมื่อก่อนตายนั่นเอง (We are just as we were on earth) ข้อแตกต่างที่อาจจะมีบ้างก็คือ เราย่อมไม่สามารถจะประพฤติตนหรือทำอะไรได้เหมือนเมื่อครั้งยังเป็นมนุษย์เสมอไป (ซึ่งอาจจะเป็นการทำได้มากกว่าหรือน้อยกว่าเดิมก็ได้ สุดแล้วแต่กรณีของแต่ละบุคคลเป็นราย ๆ ไป) อย่างไรก็ตาม ในโลกทิพย์นี้ เรามีอิสระและเสรีภาพในการพูดจาและการแสดงออกต่าง ๆ มากกว่าในโลกมนุษย์ และเราก็จับกลุ่มสมาคมกับผู้ที่มีนิสัยและรสนิยมในทางเดียวกันได้โดยสะดวก ซึ่งเป็นเครื่องทำให้เรามีความเป็นตัวของตัวเองทั้งในด้านคำพูดการกระทำและความคิดได้ดีกว่าในโลกมนุษย์ ในบรรดาบุคคลเหล่านี้บ้างก็สามารถเรียนรู้สิ่งใหม่ ๆ และเข้าใจในสภาวะแวดล้อมได้รวดเร็วตามความเป็นจริง บุคคลประเภทนี้ย่อมสามารถจะปรับตนเองให้เข้ากันกับชีวิตใหม่ในสิ่งแวดล้อมใหม่ได้โดยไม่ยาก ซึ่งก็จะเป็นประโยชน์แก่เขาเอง

อันที่จริง คนเราส่วนมาก เมื่อเข้าใจความจริงในโลกทิพย์ดีพอสมควรแล้ว ก็มักจะไม่ค่อยห่วงกังวลถึงเรื่องในโลกมนุษย์อีก แต่จะมีความกระตือรือร้นที่จะศึกษาให้เข้าใจถึงความจริงแห่งโลกใหม่และชีวิตใหม่มากขึ้นทุกที ส่วนบุคคลที่ยังมีความอาลัยหรือความผูกพันอย่างแก้ไม่หายอยู่กับสถานที่บางแห่งหรือบุคคลบางคนในโลกมนุษย์ ก็ย่อมพอใจที่จะยังคงวนเวียนอยู่กับสิ่งหรือบุคคลที่เขาผูกพันอยู่ต่อไป ตราบเท่าที่เขายังมีความพอใจอยู่เช่นนั้น ในกรณีเช่นนี้ เขาย่อมจะมีส่วนร่วมรู้เห็นและรู้สึกในความผันแปรต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นกับสิ่งที่เขามีใจผูกพันอยู่เช่นเดิม คล้าย ๆ กับว่าเขายังมีชีวิตเป็นมนุษย์อยู่เช่นเดิมฉะนั้น วิญญาณประเภทนี้จะเที่ยวไปเที่ยวมาอยู่กับสถานที่หรือบุคคลที่เขาห่วงใยอยู่เช่นนั้นเรื่อยไป จนกว่าเขาเองจะรู้สึกเบื่อต่อการที่ต้องวนไปเวียนมาซ้ำซากอยู่เช่นนั้น โดยมิได้มีจุดประสงค์อื่นใดเป็นพิเศษนอกจากจะอยากรู้อยากเห็นหรือพลอยดีใจเสียใจไปด้วยเท่านั้นเอง เมื่อความรู้สึกเบื่อหน่ายเช่นนี้เกิดขึ้นแก่ตนเองเมื่อใด วิญญาณของผู้นั้นก็จะเป็นอิสระได้เอง และก็จะเลิกการท่องเที่ยวกลับไป

กลับมาอย่างไร้สาระนั้นได้เอง เพราะการกระทำเช่นนั้นมิได้มีคุณค่าในการเป็นประโยชน์แก่ผู้อื่นอย่างใดเลย แต่ทั้งนี้มิได้หมายถึงการเดินทางกลับไปยังโลกมนุษย์ เพื่ออนุเคราะห์ญาติหรือมิตรสหายแต่เดิม ผู้ซึ่งกำลังต้องการความช่วยเหลืออยู่ ซึ่งเรื่องนี้เป็นคนละอย่างกับที่กล่าวมาแล้ว เพราะมีลักษณะและความมุ่งหมายต่างกันมาก

บ้านผีสิง

สำหรับการสิงสู่ของวิญญาณของบางคน ณ ที่ที่ตนได้เคยประกอบอาชญากรรมไว้แต่เดิมก็ดี หรือ ณ ที่ที่ตนได้เป็นเหยื่อของอาชญากรรมโดยที่ยังมิได้รับการตอบแทนแก้แค้นก็ดีนั้นเป็นอีกเรื่องหนึ่ง ซึ่งมีลักษณะเฉพาะของตนเอง ส่วนมากวิญญาณเหล่านี้ถูกอำนาจแห่งจิตหรืออารมณ์ของตนเองตรึงให้อยู่กับที่นั้นอย่างถอนตัวไม่ออกทีเดียว วิญญาณเหล่านี้มักจะยังคงเสวยอารมณ์เช่นเดียวกับที่ตนได้เคยเสวยมาแล้วในกาลก่อน คือในสมัยก่อนที่ตนจะถึงแก่ความตายจากโลกมนุษย์นั้นเอง (คืออาจจะเป็นอารมณ์โกรธแค้นพยาบาทอย่างรุนแรง หรือหวาดเสียวตกใจและเจ็บปวดอย่างแสนสาหัส ซึ่งเป็นขณะจิตสุดท้ายของตนก่อนที่วิญญาณจะออกจากร่างเข้าสู่โลกทิพย์) ดังนั้นอารมณ์อันรุนแรงเช่นนั้นจะยังคงครอบงำหรือหลอกหลอนจิตใจอยู่ตลอดเวลา เขาจึงมีความปรารถนาอันเร่าร้อนที่ต้องการจะแก้แค้นบ้าง หรือต้องการจะทำอาชญากรรมอันรุนแรงอย่างใดอย่างหนึ่งบ้างอยู่เรื่อยไป ความปรารถนาและอารมณ์อันรุนแรงอย่างเหลือเกินเช่นนั้น จะทำให้เกิดกระแสจิตที่รุนแรงสืบต่อกันเรื่อย ๆ และจะทำให้เกิดผลต่อมา คือเป็นเหตุให้เกิดภาพแห่งอาชญากรรมอันรุนแรงหรือชั่วร้ายนั้นปรากฏเป็นภาพฉายพลุ่งออกมาจากจิตของตนเองครั้งแล้วครั้งเล่า และภาพฉายที่เกิดจากมโนภาพและความกดดันแห่งอารมณ์อย่างรุนแรงนี้ จะเกิดขึ้นในทำนองเดียวกับที่ได้เคยเกิดมาแล้วจริง ๆ ในโลกมนุษย์นั้นไม่ผิดเพี้ยน ดังนั้น อาชญากรรมที่ได้เคยเกิดขึ้นครั้งหนึ่งเมื่อเวลานานมาแล้ว และผู้ที่เกี่ยวข้องในอาชญากรรมนั้นก็ได้ตายตามกันไปแล้วนั้น ก็อาจจะปรากฏเกิดขึ้นเป็นเสมือนภาพยนต์ ณ ที่เดิมนั่นเอง และในทำนองเดียวกันกับที่เคยเกิดขึ้นมาแล้วนั้นเองโดยไม่ผิดเพี้ยน เสมือนหนึ่งว่าได้ถูกบันทึกไว้ด้วยเครื่องบันทึกภาพยนต์ฉะนั้น ภาพเหตุการณ์อันรุนแรงเช่นนั้น ผู้ที่มีความสามารถในการติดต่อกับโอปปาติกะ หรือที่เรียกว่าผู้ที่มีตัว (คือ

สายตา) เป็นสื่อก็อาจจะเห็นได้อย่างชัดเจนในเมื่อย่างเข้าไปในสถานที่เช่นนั้น และในบางโอกาส แม้ผู้ที่มิได้มีคุณสมบัติดังเช่นว่านั้น ก็อาจจะบังเอิญเห็นได้บ้างเหมือนกัน (ซึ่งอาจขึ้นอยู่กับสภาวะแห่งจิตของเขาในขณะนั้น) สาเหตุดังกล่าวมานี้เอง ที่ทำให้เกิดการเล่าลือกันทั่วไปว่า สถานที่ที่เคยมีความตายอย่างรุนแรง (คือตายโหง) มักมีปีศาจสิงสู่อยู่และคอยหลอกหลอนผู้อื่นอยู่เสมอ ผู้ที่ไม่รู้เรื่องเกี่ยวกับอาชญากรรมในสถานที่นั้นมาแต่ก่อนเลย หรือไม่ได้มีสันดานเป็นอาชญากรมาแต่ก่อนเลย เมื่อย่างเข้าไปสู่สถานที่เช่นนั้น ก็อาจได้รับกระแสความรู้สึกของวิญญาณที่สิงอยู่ได้เช่นเดียวกัน ทั้งนี้เพราะถึงอย่างไรสภาพจิตของบุคคลก็เป็นสภาพที่ไหวไปตามอารมณ์ได้เสมอไม่มากก็น้อย ดังนั้น ในบางครั้ง จึงสามารถได้รับการบันดาลใจจากกระแสจิตอันรุนแรงของวิญญาณ ที่สิงอยู่ในที่นั้นได้บ้างเหมือนกัน

อันที่จริง ในเรื่องของการที่วิญญาณสิงสู่อยู่ ณ สถานที่ต่าง ๆ ที่เรียกกันว่า "บ้านผีสิง" เป็นต้นนั้น ชาวโลกมนุษย์เองสามารถจะช่วยได้มากทีเดียว หากเขาจะสนใจและให้ความร่วมมือกันอย่างจริงจัง เพื่อให้วิญญาณที่ต้องทนทุกข์ทรมานอยู่นั้นได้พ้นจากนรกของเขาเสียที แต่โดยมากพอเกิดเรื่องเช่นนี้ขึ้น ชาวโลกมนุษย์ก็คิดกันว่าเป็นเรื่องที่จะต้อง "สอบสวนสืบสวน" กันอย่างขนานใหญ่ว่าจะมีผีสิงจริงหรือเปล่า และต่อจากนั้น ก็จะมีรายงานต่าง ๆ นานา จากผู้ที่ได้เห็นเหตุการณ์ต่าง ๆ ด้วยตนเอง และเมื่อพิสูจน์ได้ว่ามีปรากฏการณ์ที่แปลกประหลาดเกิดขึ้นจริง ๆ แล้ว ก็เป็นอันจบเรื่องกันแค่นั้นเอง ไม่มีใครเลยที่จะคิดหาวิธี หรือนึกถึงว่าจะมีหนทางช่วยเหลือวิญญาณที่สิงอยู่ ณ ที่นั้น ๆ ได้อย่างไร ตกลงก็เป็นอันว่าวิญญาณที่เป็นต้นเหตุแห่งการสอบสวน และเกิดปรากฏการณ์ต่าง ๆ เหล่านั้น ก็ยังคงต้องทนทุกข์ทรมานอยู่เช่นเดิมตลอดไป ถ้ามนุษย์รู้ถึงวิธีการที่จะช่วยเหลือวิญญาณที่น่าสงสารเหล่านั้นบ้าง ในชั้นแรกก็ควรจะสืบหาสาเหตุของการที่วิญญาณเหล่านั้นได้มาสิงสถิตหรือปรากฏกายให้ผู้อื่นเห็นเสียก่อน และต่อจากนั้นก็ควรอธิษฐานจิตขอความช่วยเหลือจากเบื้องบนให้แน่วแน่เช่นนี้ ก็อาจจะทำให้ปรากฏการณ์อันทรมานของวิญญาณเหล่านั้นยุติลงได้ และเมื่อรู้สาเหตุความเป็นมาแต่เดิมแล้ว ก็มีหนทางที่จะให้ความช่วยเหลือแก่วิญญาณเหล่านั้นได้ถูกตามจุดหมายอีกด้วย ทั้งนี้ก็เพราะวิญญาณเช่นนั้นยังมีความผูกพันในทางใจกับโลกมนุษย์มาก

เหลือเกิน จึงกล่าวได้ว่า เขาอยู่ใกล้กับชาวโลกมนุษย์ยิ่งกว่าอยู่ใกล้พวกเราชาวโลกทิพย์เสียอีก เมื่อเขาได้รับคำอธิบายให้เห็นเหตุผลและสภาวะที่แท้จริงจากชาวโลกมนุษย์จนเข้าใจดีแล้ว ต่อจากนั้นเราชาวโลกทิพย์ก็จะได้รับภาระช่วยเขาต่อไป โดยจะได้พาเขาไปเสียให้พ้นจากสถานที่และอารมณ์ ซึ่งคอยรบกวนจิตใจของเขามาช้านานนั้นเสีย

ความอ่อนเพลียของกายทิพย์กับการพักผ่อน

การเข้ามาสู่โลกทิพย์ของมนุษย์ชนิดที่เป็นการเข้ามาอยู่อย่างถาวรนั้นย่อมเหมือนกันในทุกกรณี คือเกิดจากการที่สายใยแห่งชีวิตซึ่งเชื่อมโยงกายเนื้อกับกายทิพย์ไว้นั้นขาดสะบั้นลง แต่ที่ว่าสาเหตุที่ทำให้สายใยดังกล่าวมาขาดสะบั้นลงนั้น ก็ย่อมแตกต่างกันไปได้ตามแต่กรณี เช่นอาจจะเป็นเพราะอุบัติเหตุ ความเจ็บไข้ หรือชราก็ได้ แต่หลังจากที่สายใยเช่นนั้นได้ขาดลงแล้ว จะมีอะไรเกิดขึ้นบ้างนั้น ? เป็นเรื่องราวที่แตกต่างกันอย่างมหาศาลเหลือเกิน ทั้งนี้ย่อมขึ้นอยู่กับสภาพแห่งจิตใจของแต่ละบุคคล และไม่เหมือนกันจริง ๆ เลยสักรายเดียว เรื่องเช่นนี้ข้าพเจ้าไม่สามารถบรรยายให้หมดสิ้นกระบวนความได้ เพราะเป็นเรื่องที่กว้างขวางไพศาลอย่างยิ่ง ดังนั้นก็อาจจะกล่าวได้แต่เพียงกว้าง ๆ หรือในกรณีทั่ว ๆ ไปโดยมากเท่านั้น

ในบรรดาสาเหตุแห่งความตายนั้น ในเวลาปกติส่วนมากก็คงเป็นความบ่วยไข้ แม้แต่ในระหว่างบุคคลผู้ถึงแก่ความตายด้วยการบ่วยไข้ ก็ยังมีความแตกต่างกันได้อีก สุดแล้วแต่ว่าความบ่วยไข้นั้นจะเป็นความบ่วยที่เรื้อรังหรือเปล่า และเป็นโรคที่ทำให้เกิดความทรมานหรือเจ็บปวดมากหรือเปล่า ถ้ากายเนื้อต้องทนทุกข์อยู่กับโรคเรื้อรังเป็นเวลานาน ก็จะส่งผลไปถึงกายทิพย์ ทำให้เกิดความอ่อนเพลียแก่กายทิพย์ด้วย ทั้ง ๆ ที่ตามความเป็นจริงแล้ว ความอ่อนเพลียนั้นเป็นเรื่องของกายเนื้อโดยเฉพาะ ไม่จำเป็นต้องกระทบกระเทือนถึงกายทิพย์เลยก็ได้ (ถ้าบุคคลนั้นรู้จักฝึกจิตของตนไม่ให้ติดอยู่กับกายเนื้อ จนเกินไป) ความบ่วยไข้เรื้อรังดังกล่าวนั้น จะทำให้กายทิพย์เมื่อหลุดจากกายเนื้อมาแล้ว ก็ต้องเข้าสู่สถานพักผ่อนในโลกทิพย์เสียชั่วระยะเวลาหนึ่งก่อน ในระหว่างนี้วิญญาณจะหยั่งลงสู่ความหลับซึ่งเป็น

การพักผ่อนอย่างผาสุก เพื่อชดเชยความอ่อนเพลียที่ได้รับจากโรคเรื้อรังนั้นมาเป็นเวลานาน และในที่สุดก็จะตื่นขึ้นด้วยความสดชื่นอย่างแท้จริง สำหรับระยะเวลาที่วิญญาณของแต่ละคนต้องการหลับเพื่อชดเชยความทุกข์ทรมานแต่หนหลังนี้ ก็ย่อมแตกต่างกันไปเป็นราย ๆ บางคนก็ต้องการเวลาไม่นานนัก แต่บางคนก็ต้องการเวลานับเป็นเดือน ๆ ทีเดียว กว่าจะตื่นจากการหลับเพื่อพักฟื้นขึ้นมาได้

แต่สำหรับข้าพเจ้าเองนั้น ตามที่ได้เล่าให้ท่านทราบมาแล้วในภาค ๑ ปรากฏว่ากายทิพย์ของข้าพเจ้าได้หลุดออกจากกายเนื้อโดยรู้สึกตัว คือโดยมิได้มีการหลับหรือสิ้นสติเลย ดังนั้นจึงมีโอกาสได้เพ่งดูกายเนื้อของข้าพเจ้าเองที่ทิ้งไว้เบื้องหลังและที่นอนนิ่งอย่างปราศจากชีวิตอยู่บนเตียง จนกระทั่งมิตรเก่าที่จากข้าพเจ้ามาสู่โลกทิพย์ก่อน คือเอ็ดวินได้นำข้าพเจ้ามาสู่บ้านในโลกทิพย์ของข้าพเจ้าเอง ต่อจากนั้น ข้าพเจ้าจึงได้รับคำแนะนำให้หลับเพื่อพักผ่อนเอาแรงเสียสักครู่หนึ่ง ซึ่งเมื่อข้าพเจ้าตื่นขึ้น ก็รู้สึกมีความสดชื่นแจ่มใสอย่างยิ่ง ไม่มีความทุกข์ทรมานใด ๆ เหลืออยู่เลย และข้าพเจ้าเองก็รู้สึกว่าเป็นความสดชื่นอย่างชนิดที่ข้าพเจ้ามิได้เคยประสบมาแต่ก่อนเลยในโลกมนุษย์ ข้าพเจ้าเองก็ไม่ทราบว่าได้หลับไปเป็นเวลานานสักเท่าใด แต่ก็ได้รับคำบอกเล่าว่าเป็นระยะเวลาที่สั้นมากทีเดียว คือสั้นยิ่งกว่าระยะเวลาแห่งการป่วยของกายเนื้อเสียอีก

เกี่ยวกับความป่วยของกายเนื้อนั้น ข้าพเจ้าคิดว่าความเรื้อรังของโรค และความทรมานอันเกิดจากทุกขเวทนาของกายเนื้อ สองประการนี้มีส่วนกระทบกระเทือนต่อกายทิพย์มากเหมือนกัน เพราะทำให้เกิดความเพลีย (Fatigue) ขึ้นแก่กายทิพย์ได้ตามส่วน แต่ทั้งนี้ข้าพเจ้ามิได้หมายความว่า ความเพลียดังกล่าวอันเกิดกับกายทิพย์นั้นจะมีลักษณะเช่นเดียวกับความเพลียซึ่งเกิดกับกายเนื้อเลย ทั้งนี้เพราะว่าทั้งสองประการนั้นอันที่จริงแล้วไม่มีลักษณะเหมือนหรือเทียบกันได้เลย เนื่องจากกายทิพย์นั้นไม่มีความปวดตามข้อ ความชาเป็นเหน็บของกล้ามเนื้อ และก็ไม่มีลักษณะอันจะเปรียบกับความเหนื่อยทางสมอง ซึ่งทำให้มนุษย์ไม่สามารถเพ่งความสนใจในเรื่องใดได้นาน ๆ อีกด้วย ยิ่งกว่านั้น เราชาวโลกทิพย์ก็ไม่มีความรู้สึกกระสับกระส่าย หรือไม่สบายใจแต่อย่างใด ข้าพเจ้าลองใช้คำว่าความเพลีย (Fatigue)

ดูไปพลางก่อน ก็เพราะยังหาคำบรรยายให้เหมาะสมตรงตามความเป็นจริงทุกประการอย่างสั้น ๆ ไม่ได้นั่นเอง

คือสำหรับท่านซึ่งยังเป็นมนุษย์อยู่นั้น เมื่อทำการงานอันเป็นกิจประจำวันไปได้ถึงระยะเวลาพอสมควร พลังที่สะสมอยู่ในร่างกาย จะถูกใช้สิ้นเปลืองร่อยหรอลงไปหรือหมดไป และในที่สุดท่านก็ต้องพักผ่อนหรือนอนหลับ การพักผ่อนดังกล่าวมาจึงเป็นเรื่องที่จำเป็นที่สุดสำหรับมนุษย์ ถ้าท่านต้องการที่จะมีความสามารถในการทำงานต่อไปเรื่อย ๆ เพราะเมื่อท่านพักผ่อนหรือนอนหลับนั้น กายเนื้อก็ได้รับการประจุหรือเสริมพลังให้ใหม่ในขณะที่ประสาทสัมผัสหยุดทำงานชั่วคราว แต่สำหรับเราชาวโลกทิพย์ เรื่องจะไม่เป็นเช่นนั้น พลังชีวิตของเราไหลผ่านเราอยู่เสมอจากแหล่งพลังใหญ่ของชีวิตทั้งปวง เราสามารถให้กระแสพลังผ่านตัวเราได้โดยไม่จำเป็นต้องอาศัยความหลับเป็นสื่อ และดังนั้นหากเราต้องการ จะเสริมพลังให้แก่ตนเองเมื่อไรก็ย่อมทำได้ทันที โดยเพียงแต่นึกหรืออธิษฐานจิตขอพลังเพิ่มเติมเพื่อให้เราสามารถกระทำงานบางอย่างให้ลุล่วงไปตามความประสงค์ และเราก็จะได้รับพลังดังที่ปรารถนาทันที ดังนั้นความเพลีย (Fatigue) ของเราจึงมีลักษณะเป็นความปรารถนาที่จะทำงานอย่างอื่น โดยเปลี่ยนจากงานที่กำลังกระทำอยู่ในขณะนั้นเสียมากกว่า ข้าพเจ้าใช้คำนี้ก็เพราะยังหาคำอื่นที่สั้น ๆ ไม่ยืดยาดยังไม่ได้นั่นเอง และความต้องการที่จะเปลี่ยนแปลงนี้อาจจะเกิดขึ้นในขณะที่เรากำลังทำงานอยู่หรือกำลังสนุกสนานด้วยการเล่นอย่างใดอย่างหนึ่งอยู่ก็ได้ เพราะความปรารถนาเช่นนั้นย่อมเป็นเรื่องธรรมดาสามัญของเราในโลกทิพย์ เหมือนกับของท่านในโลกมนุษย์ แต่ข้อแตกต่างมีอยู่ว่าในโลกทิพย์นี้ แม้เราจะทำงานไปนานมาก ๆ ก็ตาม ก็จะไม่เกิดการเหน็ดเหนื่อยเมื่อยล้าของอวัยวะของร่างกายของจิตใจเลย ประสิทธิภาพในการทำงานของเราจึงสูงกว่าของชาวมนุษย์เกินกว่าที่ชาวโลกมนุษย์จะคิดถึงทีเดียว ดังนั้นเราจึงสามารถทำงานกันได้นานแสนนานอย่างแทบไม่น่าเชื่อ โดยที่จะไม่เกิดผลร้ายแก่ร่างกายของเรา หรือเป็นเหตุทำให้งานการของเราบกพร่องเลย

แต่ในโลกมนุษย์ รู้สึกว่าบุคคลส่วนมาก มักจะมีความคิดเห็นกันอยู่อย่างหนึ่งว่าพวกเราชาวโลกทิพย์ทำงานกันอย่างเดียวตลอดกาล ข้อคิดเห็นอันแปลกประหลาดนี้อาจจะมา

จากแนวความเชื่อมั่นที่ว่าวิญญาณจะต้องพักผ่อนอยู่ตลอดกาลก็เป็นได้ ซึ่งเป็นเรื่องที่เหลวไหลอย่างสิ้นเชิง เพราะโลกทิพย์ไม่ใช่เป็นโลกของการหยุดนิ่งหรือตายด้าน ชาวโลกทิพย์ก็มิได้ก้มหน้าก้มตาทำแต่งานอย่างเดียวกันตลอดอสงไขยกัปป์โดยไม่ต้องพักผ่อน และโดยไม่รู้จักเปลี่ยนแปลงอะไรกันบ้างเลย จริงอยู่ งานนั้น ๆ อาจจะไม่มีวันหยุดชะงัก แต่ผู้ทำงานย่อมมีการหยุดพักหรือเปลี่ยนอารมณ์กันเป็นครั้งคราว และนี่เองเป็นข้อได้เปรียบหรือพรสวรรค์อย่างหนึ่งของโลกทิพย์ คือเราสามารถเปลี่ยนแปลงชนิดของการงานที่เราทำไปได้เรื่อย ๆ ตามรสนิยมหรืออัธยาศัยของเราแต่ละราย ชีวิตของเรามิใช่เป็นเหมือนน้ำขังที่ไม่มีวันไหลไปไหนเลย และก็ไม่มีใครคอยมาบงการชี้นิ้ว ให้เราเดินไปตามแนวทางที่เขาได้กำหนดไว้ให้แก่เราตามอำเภอใจของเขา เราทำงานในเมื่อรู้สึกว่าต้องการจะทำ และก็หยุดในเมื่อรู้สึกว่าต้องการจะหยุด และแล้วก็เปลี่ยนไปทำงานอื่น (หรือไม่ทำอะไรเลย) ก็ได้ตามใจชอบ

แต่สำหรับผู้ที่มาถึงโลกทิพย์ใหม่ ๆ นั้น การพักผ่อน หรือนอนหลับเสียชั่วระยะเวลาหนึ่งย่อมเป็นของสำคัญ หรืออันที่จริงก็เป็นของจำเป็นทีเดียว เพื่อให้โอกาสแก่กายทิพย์ได้ปรับตนเองให้เข้ากับสิ่งแวดล้อมและสภาวะของชีวิตใหม่ เพราะกายทิพย์นั้น ๆ ได้ถูกผูกติดอยู่กับกายเนื้อมาเสียนานจนเคยชิน และในระหว่างที่ยังครองกายเนื้ออยู่ในโลกมนุษย์ ก็ถูกสถานการณ์บังคับให้ต้องรับทุกขเวทนาของกายเนื้อเข้าไว้เป็นของตน คือต้องพลอยได้รับความทรมานเจ็บปวดต่าง ๆ นานา ไปกับกายเนื้อด้วยอย่างแยกไม่ออก[๕] สำหรับบุคคลผู้มีสติหรือปัญญารักษาตนได้บ้าง ก็จะสามารถสลัดพันธะหรือความกระทบกระเทือน (อันเกิดจากอุปาทาน) ไปได้ในเวลาไม่ช้านัก และต่อจากนั้นก็สามารถปรับปรุงตนเองให้เข้ากับชีวิตใหม่ได้โดยไม่ยาก แต่บางรายที่ยังไม่มีความสามารถถึงขนาดนั้น ก็ต้องใช้เวลานานออกไปไม่มากก็น้อยตามแต่กรณีเป็นราย ๆ ไป

แต่อย่างไรก็ตาม **กายทิพย์จะไม่ได้รับความชำรุดเสียหายอันเกิดจากความป่วยไข้ ที่ทำให้ต้องผ่านเข้าสู่โลกทิพย์เลย** ผลของความป่วยไข้มักแสดงผลแก่จิตใจของผู้นั้นซึ่งมีผลสืบเนื่องต่อมาคือทำให้กายทิพย์ของเขามีลักษณะเศร้าหมอง ไม่สดใสเท่าที่ควร แต่ความเศร้าหมองดังกล่าวนี้เป็นเพียงการแสดงถึงความคิด (คือการพลอยรับเอาทุกข์ของร่างกาย

มาหอบเข้าไว้) เท่านั้น มิใช่แสดงถึงความก้าวหน้าหรือความประณีตของจิตโดยตรง เพราะในเรื่องความประณีตของจิตนี้ สุขภาพของร่างกายแม้ว่าจะตกต่ำหรือเสื่อมโทรมอย่างใด ก็ไม่สามารถส่งผลทำให้เกิดความเสียหายได้เลย (ถ้าจิตของบุคคลนั้นมีความประณีตสูงส่งมาแต่เดิมอยู่แล้ว) และการพักฟื้นเสียชั่วระยะเวลาหนึ่งก็ย่อมเป็นการเพียงพอที่จะขจัดความเศร้าหมองในลักษณะเช่นนั้นให้หายไป ทำให้จิตมีสภาพสดใสเช่นเดิม

สำหรับเราชาวโลกทิพย์นั้น คำว่าการพักผ่อน (Rest) มีความหมายยืดหยุ่นกว้างขวางมาก เพราะเราอาจจะพักผ่อนกันด้วยลักษณะที่แปลกจากมนุษย์มาก ดังนั้นบางครั้งเราอาจได้ไปเห็นใครคนหนึ่ง ในโลกทิพย์กำลังทำงานอย่างใดอย่างหนึ่งอยู่อย่างเอาเป็นเอาตาย แต่เมื่อไปถามเขาดู เขาอาจจะบอกว่าอันที่จริงเขากำลังพักผ่อนอยู่ก็ได้ นี่เป็นเครื่องแสดงว่าการพักผ่อนของเรามักจะมีความหมายตรงกันข้ามกับของมนุษย์อย่างขาวเป็นดำทีเดียว

ความกระเทือน (ช็อค) อันเกิดแก่กายทิพย์

บางท่านคงใคร่จะทราบว่า บุคคลผู้ถึงแก่ความตายโดยกระทันหันหรือด้วยอาการอันรุนแรงนั้นจะเป็นอย่างไรในโลกทิพย์นี้ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ในเมื่อเกิดสงครามขึ้น? มรณกรรมแบบนี้จะเกิดขึ้นติดตามกันมาอย่างมากมายเป็นพิเศษ ความตายแบบนี้เราถือกันว่ามิใช่ความตายตามปกติธรรมดา เพราะกายทิพย์ถูกสลัดออกจากกายเนื้ออย่างรุนแรง ความตายอย่างปกติธรรมดาในทัศนะของโลกทิพย์ ก็คือความตายที่เกิดขึ้นจากการที่กายทิพย์ได้มีโอกาสค่อย ๆ ถอนตนออกจาก (ความยึดถือใน) กายเนื้อทีละเล็กทีละน้อยโดยลำดับ ในกรณีเช่นนี้ สายใยแห่งชีวิตที่ผูกกายเนื้อกับกายทิพย์ไว้ด้วยกันจะค่อย ๆ ขาด และหยุดหายไปตามธรรมชาติ เหมือนกับใบไม้เหลืองที่ร่วงหล่นจากต้นไม้เมื่อถึงฤดูใบไม้ร่วงฉะนั้น แต่เมื่อใบไม้ยังไม่แก่เต็มที่และยังไม่ถึงคราวที่จะร่วงหล่นจากกิ่ง ก็จำเป็นอยู่เองที่จะต้องออกแรงในการที่จะดึงเอาใบไม้นั้นให้หลุดออกจากกิ่งของมัน ความสัมพันธ์ระหว่างกายทั้งสองนี้ก็เช่นเดียวกัน ในคนที่เป็นหนุ่มสาว แรงดึงดูดระหว่างกายทั้งสองยังมีความแข็งแรงมาก แต่เมื่ออายุมากขึ้น ความดึงดูด (Cohesion) เช่นนั้นก็ค่อย ๆ คลายความแรงลง ดังนั้นเมื่อบุคคลอยู่มาจนถึงฤดูใบไม้ร่วงแห่งชีวิต กายเนื้อของเขาก็ถึงความแก่งอมเต็มที่ และกาย

ทิพย์ก็สามารถปลีกตัวหลุดออกมาได้โดยไม่ต้องใช้ความต้านทาน หรือแรงดึงมากมายนัก เราคงจะเคยได้ยินบุคคลบางคนในโลกมนุษย์ที่ได้อยู่มาจนถึงวัยชราเต็มที่ และแล้ว วันหนึ่งทั้ง ๆ ที่เขายังปรากฏจากอาการภายนอกว่ามีสุขภาพดีพอสมควร ไม่ได้เจ็บไข้อะไรร้ายแรง แต่ก็หมดลมหายใจไปในเก้าอี้ที่เขานั่งเล่นอยู่นั่นเอง ในรายเช่นนี้ เขาได้นอนหลับไปตามปกติ แต่เป็นการนอนหลับชนิดที่ไม่ได้ตื่นขึ้นมาอีกเหมือนครั้งก่อน ๆ เท่านั้น สายใยแห่งชีวิตของเขาก็ค่อย ๆ ขาดออกโดยแทบไม่ต้องการแรงดึงเลย ความตายแบบนี้เป็นความตายที่ดีที่สุด เพราะแทบจะไม่ได้มีแรงกระเทือนเกิดขึ้นแก่กายทิพย์เลย เมื่อร่างกายหมดสมรรถภาพในการทำงาน อวัยวะต่าง ๆ ก็หยุดพักไปพร้อม ๆ กันด้วยความสงบ

แต่ในรายที่ถึงแก่กรรมด้วยอาการอันรุนแรงนั้น จะเกิดความกระเทือนอย่างรุนแรงแก่กายทิพย์ และยิ่งบุคคลนั้นเป็นผู้ที่ไม่มีความรู้ในเรื่องความตาย หรือในเรื่องโลกทิพย์มาก่อนด้วยแล้ว ก็ยิ่งเกิดความงุนงงทุกข์ร้อนยิ่งขึ้น เพราะแม้แต่ผู้ที่มีความสนใจและรู้เรื่องความตายและโลกทิพย์มาก่อนแล้ว ก็ยังอดมีความรู้สึกสับสนจับต้นชนปลายไม่ติดไปพักหนึ่งเหมือนกัน กว่าจะรวบรวมสติสัมปชัญญะกลับคืนมา และได้คิดย้อนหลังไปดูเหตุการณ์ที่ได้ผ่านมาซึ่งได้เกิดขึ้นแล้วแก่ตนโดยไม่รู้เนื้อรู้ตัว ดังนั้นจึงกล่าวได้ความตายแบบนี้เป็นการเพิ่มความลำบากให้แก่เราชาวโลกทิพย์มากทีเดียว ในบางราย กายเนื้อถูกแรงอันมหาศาลทำลาย ทำให้แตกแยกออกเป็นชิ้นเล็กชิ้นน้อยในเวลาชั่วพริบตาเดียว ประเภทนี้แหละทำให้เกิดความทุกข์อย่างแสนสาหัสแก่กายทิพย์เพิ่มขึ้นอีก หลังจากที่ได้แยกตัวออกมาจากกายเนื้อแล้ว การแยกตัวด้วยวิธีดังกล่าวมานั้นเปรียบเสมือนเราใช้คีมบิดอวัยวะแขนหรือขาของบุคคลนั้นให้หลุดออกมาจากร่างกายส่วนที่เหลือ ความแรงของความสะเทือนดังกล่าวมาได้ถูกส่งผ่านไปถึงกายทิพย์ ก่อนที่กายทิพย์จะแยกตัวหลุดออกมาจากกายเนื้อ แรงอันมหาศาลนั้นจึงเข้าไปฝังอยู่ในความรู้สึกของกายทิพย์ด้วย แม้ว่าจะพรากออกมาจากกายเนื้อซึ่งหมดความรู้สึกเจ็บปวดใด ๆ แล้วก็ตาม ความทุกข์ของกายทิพย์ในระยะหลัง คือหลังจากที่ได้แยกตัวออกมาจากกายเนื้อแล้วนี้มีเพิ่มเป็นสองประการ คือประการแรกได้แก่ความงุนงงจับเหตุผลต้นปลายไม่ถูกเลย และประการที่สองคือความสะเทือน (Shock) ซึ่งยังฝังตัวอยู่ใน

ความรู้สึกที่กายเนื้อส่งผ่านมาให้อีกด้วย ทำให้หมดความสามารถที่จะทำอะไรได้ไปชั่วระยะหนึ่ง จนกระทั่งในบางครั้งบุคคล (หรือวิญญาณ) จะกระดิกกระเดี้ยอะไรไม่ได้เลย และโดยมากก็ต้องหลับผล็อยไปเลยในที่เกิดเหตุนั้นเอง แต่ในตอนนี้พวกเราชาวโลกทิพย์ก็จะมาให้ความช่วยเหลือ โดยจะอุ้มพาเอาไปยังสถานที่พักฟื้นซึ่งเราได้สร้างขึ้นไว้เป็นพิเศษเพื่อการนี้ แล้วเขาก็จะได้รับการรักษาพยาบาลจากผู้เชี่ยวชาญในทางนี้ และในที่สุดเขาก็จะตื่นขึ้นและกลับคืนสู่สภาพอันปกติเช่นเดิม การรักษาพยาบาลของเรารับรองว่าได้ผลแน่นอนและเด็ดขาด เพราะบุคคลนั้นจะไม่มีความหวาดสะดุ้งหรือทุกข์ร้อนเกิดขึ้นอีกต่อไป หลังจากที่ได้อธิบายเหตุผลให้เห็นจริงแล้ว แต่บางรายความยากลำบากของการศึกษาก็อยู่ที่ตอนวิญญาณของผู้นั้นฟื้นขึ้นมาจากหลับ แล้วก็เริ่มต้นตั้งคำถามกันยกใหญ่ทีเดียว

ความพิการของกายเนื้อและกายทิพย์

บางท่านอาจจะสงสัยต่อไปอีกว่า **ในกรณีที่กายเนื้อเกิดความวิกลวิการหรือทุพพลภาพ (เช่นแขนขาดหรือขาขาดเป็นต้น) นั้น** ความพิการของกายเนื้อจะส่งผล**ให้กายทิพย์เกิดความพิการไปด้วยหรือไม่ ?** ในเรื่องนี้ข้าพเจ้าขอตอบว่า เปล่าเลยทีเดียว ทั้งนี้เพราะกายเนื้อเป็นของเน่าเปื่อยผุพังได้ ส่วนกายทิพย์มิได้เป็นสภาพเช่นนั้น เมื่อกายทิพย์ละจากกายเนื้อไปแล้ว กายเนื้อก็จะเน่าเปื่อยทรุดโทรมและผุพังไปตามสภาพของมันโดยเฉพาะซึ่งจะกินเวลาเป็นวันหรือเป็นเดือนเป็นปีก็สุดแล้วแต่กรณี **แต่กายทิพย์หรือทุก ๆ ส่วนของกายทิพย์เป็นของที่ไม่มีวันแตกสลาย ดังนั้นจึงไม่มีพลังใด ๆ ที่สามารถจะทำลายกายทิพย์ หรือส่วนหนึ่งส่วนใดของกายทิพย์ได้** เมื่อครั้งเป็นมนุษย์ กายเนื้อจะมีความวิปริตเพียงใดก็ตาม เช่นแขนหรือขาอาจจะขาดไปบ้าง อวัยวะบางส่วนอาจเป็นโรคร้ายจนกระทั่งวิกลวิการ รูปร่างกายเนื้อบางส่วนอาจไม่สมประกอบด้วยประการใดประการหนึ่งก็ตามก็เป็นเรื่องของกายเนื้อเท่านั้น ไม่ได้ส่งผลมาถึงส่วนใด ๆ ของกายทิพย์เลย

แต่โดยนัยกลับกัน ข้าพเจ้าใคร่ขอเตือนว่า กายทิพย์ก็อาจมีเรือนร่างบูดเบี้ยววิกลวิการ หรืออัปลักษณ์ได้อย่างมากมายเหมือนกัน แต่ทั้งนี้ก็มิได้เกิดจากสภาวะของกาย

เนื้อเลย คือเป็นเรื่องของจิตใจของบุคคลผู้นั้นเอง ความพิการของกายทิพย์นั้นเป็นเครื่องชี้ให้เห็นถึงอดีตของเขาเองว่า เมื่อครั้งเป็นมนุษย์อยู่นั้น แม้เขาจะมีเรือนร่างสมบูรณ์ แต่จิตใจของเขาก็ต่ำทราม วิกลวิการอย่างมากมาย เขาได้มีชีวิตไม่สมกับที่เป็นมนุษย์ แต่เป็นสัตว์ที่แฝงอยู่ในเรือนร่างมนุษย์ สามารถกระทำการต่าง ๆ ซึ่งควรจะเป็นการกระทำของสัตว์ร้ายมากกว่าของมนุษย์ ดังนั้น จึงหมายความว่า **หากกายทิพย์จะมีความวิกลวิการอย่างใดก็เป็นเพราะระดับจิตใจของผู้นั้นเองหาได้เป็นเพราะสภาพของกายเนื้อไม่**[๖]

มีบุคคลเป็นจำนวนมาก ที่เชื่อในมติเรื่องร่างกายที่ตายแล้วจะมาประชุมกันขึ้นใหม่ (Resurrection) และมักจะนึกฉงนอยู่มากในเรื่องดังกล่าวแล้ว คือถ้าสมมติว่า ก่อนตายตนเป็นคนพิการ มีแขนหรือขาขาดไปเช่นนี้แล้ว เวลาร่างกายกลับมาประชุมกันใหม่ (ในวันสิ้นโลก) มันจะยังคงเป็นร่างที่พิการอยู่ตามเดิมหรือเปล่า? หรือถ้าสมมติว่าร่างกายเดิมนั้นหายสาบสูญเป็นธาตุเดิมไปหมดแล้ว (เพราะถูกฝังไว้นานแสนนาน) ก็ดี หรือเพราะถูกแรง (ระเบิด) ทำลายให้แตกละเอียดเป็นชิ้นเล็กชิ้นน้อยไปหมดแล้วก็ดี ร่างเหล่านั้นจะมาประชุมกันขึ้นใหม่ได้อย่างไร? ข้อยุ่งยากในเรื่องนี้เกิดจากการเข้าใจคำว่าประชุมกันขึ้นใหม่ (Resurrection) ผิดนั่นเองคือไปคิดวาดมโนภาพเอาเองว่าคงจะเป็นกายเนื้อที่ถูกฝังในหลุมนั่นเอง ลุกโย่งเย่งขึ้นมาจากใต้ดิน แล้วไปปรากฏผลุดขึ้นในโลกทิพย์ ต่อจากนั้นก็เลยนึกเอาเองต่อไปอีก (เพราะตนอยากให้เป็นเช่นนั้นอยู่แล้ว) ว่า แขนขาที่ขาดไปต่อกันได้ใหม่อีก ตาที่บอดหรือหูที่หนวกก็จะกลับมองเห็นหรือได้ยินได้ดังเดิม ส่วนซากของกายเนื้อที่ละลายกลายเป็นฝุ่นเป็นดิน หรือน้ำไปแล้วก็จะวิ่งกลับมาสู่ที่เดิมรวมกันเข้าเป็นบุคคลคนนั้นใหม่อีกด้วยอำนาจปาฏิหาริย์อันใดอันหนึ่ง

ความเชื่อดังกล่าวนี้ พึงดูจะเห็นได้ว่าวิตถารและมโหฬารเอาการทีเดียว อันที่จริงเมื่อกายเนื้อแตกสลายไปแล้ว ก็เป็นอันแล้วกันไปโดยเด็ดขาด ไม่มีทางที่มันจะเข้าไปเสนอหน้าในโลกทิพย์ได้เลย ยังไม่มีปาฏิหาริย์อันใดที่จะทำให้ร่างเก่านั้นคุมกันขึ้นใหม่อีกครั้งโดยเป็นบุคคลคนเดิม หรือให้มันเข้าไปโลดเต้นอยู่ในโลกทิพย์ ไม่ว่าจะเป็นชั้นสูงหรือต่ำ อบายภูมิหรือสุคติภูมิใด ๆ ก็ตาม เรื่องนี้เป็นกฎธรรมชาติเช่นนั้นเอง ไม่ใช่กฎที่ใครตั้งขึ้น ดังนั้น

ความเชื่อดังกล่าวจึงเป็นเรื่องเหลวไหลสิ้นดี เพราะไม่มีอำนาจใด ๆ จะแก้ไขหรือทำลายกฎธรรมชาติได้เลย

อันที่จริง ข้าพเจ้าใคร่ที่จะกล่าวต่อไปอีกสักหน่อยว่า การที่ธาตุของร่างกายจะมาประชุมกันขึ้นใหม่เป็นบุคคลคนเดิม หลังจากที่มันได้แตกแยกออกจากกันไปแล้วนั้นมีไม่ได้เลย ทั้งแก่กายเนื้อและแก่กายทิพย์ เพราะกายทิพย์เองก็ไม่ได้เกิดผลุดขึ้นมาตามความหมายที่เข้าใจกันอยู่โดยทั่วไป ความจริงนั้นมีอยู่ว่า แม้กายเนื้อจะหมดสมรรถภาพหรือแตกสลายไปแล้ว ชีวิตของเราก็ยังไม่ขาดสูญคือเราจะยังคงมีชีวิตอยู่เช่นเดิม โดยมิได้ถึงแก่ความตายเลย (There is simply a continuity of Existence) เพราะเมื่อกายเนื้อมีชีวิตขึ้นมานั้น กายทิพย์ก็มีขึ้นมาด้วยเช่นเดียวกัน เมื่อกายเนื้อมาถึงจุดจบของมัน มันก็หยุดทำงาน และก็เป็นอันหมดหน้าที่ของมันในการเป็นพาหนะหรือเป็นเครื่องอาศัยของกายทิพย์ ต่อจากนั้น กายทิพย์ก็หลุดจากกายเนื้อ และก็มีชีวิตสืบต่อไปตามเดิม แต่เป็นการสืบต่อชีวิตในโลกทิพย์ ซึ่งเป็นภูมิอันแท้จริงของกายทิพย์นั้นเอง ดังนั้นจึงเป็นอันว่าไม่มีเรื่องที่กายเนื้อร่างเก่าจะมาประชุมกันขึ้นใหม่เลย เพราะอันที่จริง ก็ไม่เห็นมีความจำเป็นอย่างไรที่จะต้องให้มีเช่นนั้น วิญญาณไม่ต้องไปนอนคอยวันพิพากษา (Day of judgement) อยู่นานแสนนาน เพราะวิญญาณเป็นอิสระจากกายเนื้ออันถ่วงให้หนักอยู่ตลอดเวลาแล้ววิญญาณสามารถจะเคลื่อนไหวไปมา สามารถหายใจ และสามารถจะรื่นเริงบันเทิงได้โดยเสรีในแดนทิพย์อันสมควรแก่ภาวะของตน ๆ

ข้าพเจ้าได้นำท่านมารีรออยู่บนเส้นพรมแดนที่คั่นอาณาเขต ระหว่างโลกทิพย์กับโลกมนุษย์มานานพอสมควรแล้ว บัดนี้ ถึงเวลาที่เราจะผ่านเข้าสู่ดินแดนแห่งความสว่างแจ่มใสเสียที เพื่อว่าเราจะได้เข้าใจเรื่องต่าง ๆ ได้ดียิ่งขึ้นอีก

ชาวโลกทิพย์

อำนาจของความคิด

เมื่อข้าพเจ้าบรรยายว่า โลกทิพย์เป็นโลกแห่งความคิด เป็นโลกที่ความคิดมีพลังสร้างสรรค์อันมหาศาล และว่าความคิดเป็นของมีตัวตนและมองเห็นได้เช่นนี้เป็นต้น ก็มักจะมีผู้เข้าใจผิดอยู่บ่อย ๆ ว่าโลกทิพย์คงจะเป็นโลกที่ไม่มีตัวตนแท้จริงเหมือนอย่างโลกมนุษย์ และก็เลยคิดโมเมกันต่อไปอีกว่าชาวโลกทิพย์นั้น ก็คงจะมีรูปร่างเป็นเงา ๆ เคลื่อนไหววูบวาบไปมา และในที่สุดก็สรุปเอาเลยทีเดียวว่า พวกชาวโลกทิพย์ทั้งหลายนั้นก็คือ "ผีปีศาจ" นั่นเอง ตามนัยแห่งความเข้าใจของมนุษย์ดังกล่าวมาแล้วนั้น ก็แปลว่า โลกทิพย์ก็มีสภาพเป็นเสมือนโลกแห่งความฝัน และเป็นโลกมายาชนิดหนึ่งโดยแท้

ชาวโลกมนุษย์คิดสรุปเอาง่าย ๆ และดื้อ ๆ เช่นนี้ ก็เพราะเคยชินต่อสภาพของโลกมนุษย์เสียแล้วว่า ความคิดของตน ๆ นั้นเป็นสิ่งที่มองไม่เห็น จับต้องไม่ได้ ฟังไม่ได้ยิน ดังนั้นความคิดจึงเป็นความลับสุดยอดของมนุษย์ เพราะถ้าเขาเพียงแต่คิดอย่างเดียวแล้ว แม้จะคิดในทางร้ายแรงเลวทราม หรือดีวิเศษอย่างไร ก็เป็นเรื่องเฉพาะตน ไม่มีใครล่วงรู้ได้ หากเขายังไม่ถ่ายความคิดของเขาออกมาเป็นคำพูดให้ผู้อื่นได้ยิน และความคิดของเขาแต่ละคนก็ไม่สามารถจะทำอันตรายใคร ๆ ได้ ดังนั้นพอได้ยินคำว่าโลกทิพย์เป็นโลกของความคิด จิตของเขาก็หวลระลึกไปถึงความเข้าใจดังกล่าวมา และก็เลยเอาไปสรุปลงว่าเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันอย่างแท้จริง

เป็นความจริงที่ว่า ในโลกมนุษย์ความคิดต้องอาศัยการแสดงออกมาทางใดทางหนึ่งเสียก่อน จึงจะเกิดผลได้ เช่นนายช่างสถาปนิกอาจจะคิดแบบแปลนการสร้างโบสถ์ไว้ในใจ ต่อจากนั้น ก็จะต้องแปรความคิดของเขาให้ออกมาเป็นรูปแบบแปลนบนแผ่นกระดาษเสียก่อน

แล้วช่างก่อสร้างจึงจะรับหน้าที่ไปดำเนินการหาวัตถุมาสร้าง ให้เป็นไปตามความคิดของนายช่างสถาปนิกได้ในที่สุด ดังนั้นความคิดในโลกมนุษย์จึงขาดสื่อกลางบางประการเสียมิได้ ก่อนที่จะปรากฏชัดขึ้นมา ความจริงดังกล่าวมานี้จึงทำให้ชาวโลกมนุษย์เข้าใจผิดถึงพลังของความคิด เขาไม่รู้ดอกว่า ความคิดอันรุนแรงที่เขาส่งออกมาจากจิตของเขานั้นจะปรากฏเป็นเงาฉาย (Project) พุ่งออกมากลายเป็นรูปร่างให้เห็นได้ และก็จะรวมตัวหรือฝังรอย (Register) ลงในบริเวณบรรยากาศที่แวดล้อมตนอยู่อย่างน้อยก็ชั่วขณะหนึ่ง ทั้งนี้ย่อมขึ้นอยู่กับความคิดนั้นเอง และส่วนประกอบของความคิด (เช่นมีความมุ่งหมายรุนแรงหรืออ่อนแอเป็นต้น) ด้วย ถ้าเป็นความคิดชั่วแล่น ดังเช่นที่มีอยู่โดยปกติแล้ว รอยจารึกก็จะปรากฏขึ้นเป็นภาพเงาฉายอยู่เพียงครู่เดียวแล้วก็หายไป แต่ถ้าเป็นความคิดที่รุนแรงมีอธิษฐานหนุนหลัง เช่นการคิดถึงใครคนหนึ่งที่อยู่ในโลกทิพย์ด้วยความตั้งใจอย่างแรงกล้าเช่นนี้แล้ว ความคิดนั้นจะส่งกระแสแล่นไปถึงอีกฝ่ายหนึ่งในโลกทิพย์ทันที

ความคิดอาจเป็นสิ่งที่แลเห็นไม่ได้สำหรับผู้อยู่ในโลกมนุษย์ แต่สำหรับชาวโลกทิพย์แล้ว เราเห็นได้ชัดแจ๋วทีเดียว ชาวโลกมนุษย์บางคนถ้าเป็นผู้ที่ได้ฝึกฝนอำนาจจิตพอสมควร ก็สามารถจะเห็นรูปร่างแห่งความคิดเช่นนี้ได้เหมือนกัน แต่การเห็นดังว่ามานี้บางครั้งก็ทำให้เกิดปัญหายุ่งยาก ซึ่งก่อให้เกิดความเข้าใจผิดกันไปได้โดยประการต่าง ๆ

ในโลกทิพย์ไม่มีสิ่งที่ไม่มีชีวิต

ความคิดเป็นเรื่องของอีกภูมิหนึ่งต่างหาก ไม่ใช่เรื่องของภูมิที่เป็นวิสัยของอวัยวะรับสัมผัสของกายเนื้อ หรือของมันสมองซึ่งเป็นที่ตั้งแห่งความคิดในโลกมนุษย์ ความคิดอยู่ในภูมิเดียวกันกับจิตใจ และจิตใจก็เป็นเรื่องของโลกทิพย์โดยตรง ดังนั้น ในโลกทิพย์การคิดจึงเป็นการกระทำซึ่งให้ผลโดยตรงและทันทีต่อสิ่งที่ถูกคิด ไม่ว่าสิ่งนั้นจะเป็นมนุษย์ หรือเป็นสิ่งที่ชาวโลกมนุษย์เรียกกันว่าเป็นสิ่งที่ "ไม่มีชีวิต" ข้าพเจ้าไม่สามารถใช้คำว่า "ไม่มีชีวิต" ได้กับสิ่งทั้งหลายในโลกทิพย์เลย ไม่ว่าจะเป็นสิ่งใด ๆ ก็ตาม เพราะว่าทุกสิ่งทุกอย่างคือวัตถุทุกชนิดที่นี่มีชีวิตอย่างแน่นอนที่สุด และอย่างไม่มีสงสัยว่าจะผิดพลาดเลย คือ

ในโลกทิพย์ไม่มีสิ่งที่เราสามารถกล่าวได้เลยว่าไม่มีชีวิต (I cannot use the latter term---the inanimate objects---appositely in connection with spirit world objects, because all objects, all things, have life, certain and unmistakable. There is no such state as that of being lifeless in the spirit world) ท่านทั้งหลาย เรื่องนี้เห็นจะต้องรอให้ท่านผ่านเข้ามาสู่โลกทิพย์เสียก่อน แล้วจึงจะได้เห็นจริงตามที่ข้าพเจ้าบรรยายนี้อย่างแจ่มแจ้งทีเดียวว่า ความคิดสามารถมีพลังขนาดไหน ขอรับรองว่าบางคนตกใจแทบตายเลยทีเดียว เมื่อได้เห็นความจริงดังกล่าวนี้ด้วยตนเองในครั้งแรก

ในโลกทิพย์ ความคิดมิได้ปรากฏให้เห็นเป็นรูปร่างในทันทีที่เกิดขึ้นในจิตใจ ความคิดเหล่านั้นมิได้ร่อนวนเวียนอยู่อย่างไม่เป็นระเบียบ ถ้าเป็นความคิดเล่น ๆ มันก็จะไม่ไปไกลจากบรรยากาศรอบตัวเท่าใดนัก แต่ความคิดที่พุ่งตรงไปยังผู้หนึ่งผู้ใดในโลกทิพย์นั้นจะไปถึงผู้นั้นทันที เพราะความคิดเช่นนั้นเกิดจากความตั้งใจจริงของผู้คิด ไม่ใช่คิดเล่น ๆ ดังในกรณีแรก สำหรับความคิดที่พุ่งตรงไปยังมนุษย์นั้น ไม่แน่ว่าเขาจะได้รับหรือรู้สึกเสมอไป และถึงแม้ว่าจะได้รับก็ไม่แน่อีกว่า เขาจะรู้หรือเปล่าว่ามาจากไหน อันที่จริงถ้าความคิดในโลกทิพย์ปรากฏให้เห็นได้ทุกขณะในทันทีแล้ว ก็น่ากลัวว่าจะเป็นเรื่องโกลาหล หรือจะต้องเกิดความคับคั่งและน่าผะอืดผะอมเอาการอยู่เหมือนกัน

การส่งกระแสความคิด

เราส่งกระแสความคิดกันอย่างไรในโลกทิพย์? จากการทดลองครั้งแรกของข้าพเจ้า กับรูธภายใต้การควบคุมของเอ็ดวินดังที่กล่าวมาแล้วในภาค ๑ นั้น ปรากฏว่าเราได้ยินเสียงของเอ็ดวินดังมาจากระยะไกล ซึ่งข้าพเจ้าคิดว่าเกินกว่าที่เราจะตะโกนออกมาให้เราได้ยินได้ แต่เราก็ได้ยินเสียงของเขาก้องอยู่ในที่ใกล้ ๆ หูของเราเหลือเกิน ในครั้งแรกเราก็ไม่ค่อยจะเชื่อหูของตนเอง และยังคงคิดว่าเอ็ดวินคงกำลังเล่นสนุกล้อเราอยู่ แต่แล้วเขาก็สั่งซ้ำมาอีกครั้งหนึ่งให้เรากลับไปหาเขาตามเดิม และเราก็ได้กลับไปหาเขาได้ดังเดิมเหมือนกัน ก่อนที่เราจะได้ยิน

เสียงของเอ็ดวินนั้น เรารู้สึกว่าได้เห็นแสงวาบผ่านหน้าเราไปเป็นทาง แสงนี้ไม่ใช่เป็นแสงที่บาดนัยน์ตาอย่างใด แต่เป็นแสงที่น่าดูทีเดียว ต่อจากนั้นเราก็ได้ยินเสียงของเขาตามหลังมา

เท่าที่ได้บรรยายมานี้ คือการพูดให้เห็นกันอย่างรวบรัดว่า เมื่อกระแสความคิดถูกส่งไปจากบุคคลหนึ่งถึงอีกคนหนึ่ง (ในโลกทิพย์นั้น) จะเกิดอะไรขึ้นบ้าง เรามองไม่เห็นความคิดในการที่มันเดินทางผ่านไป แต่มันจะปรากฏให้เห็นเมื่อมาถึงจุดหมายปลายทางเป็นรูปแสงสว่างวาบอันแจ่มใส และเราก็สามารถได้ยินเสียงของอีกฝ่ายหนึ่งคล้าย ๆ กับว่าจะมาก้องอยู่ข้างหูของเราฉะนั้น ข้าพเจ้าใช้คำว่า "คล้ายกับ" เพราะข้าพเจ้าไม่ได้คิดว่าจะพยายามอธิบายปรากฏการณ์เหล่านี้ ให้ท่านเห็นจริงโดยหลักเกณฑ์ทางวิทยาศาสตร์ว่ามันเป็นไปได้อย่างไร ข้าพเจ้าต้องการเพียงยืนยันว่ามันได้เป็นเช่นนั้นจริง ๆ เท่านั้น และความจริงเช่นนี้ก็ได้เกิดขึ้นแก่ผู้อื่นทั้งหลายมาแล้วเหมือนกัน มันอาจจะเป็นไปได้ว่าเสียง (ของความคิด) เดินทางมาโดยอากาศ และเราก็รับรู้ได้โดยผ่านทางใจของเรากระมัง นี้คือข้อคิดของข้าพเจ้าเอง

ทั้งหมดที่ข้าพเจ้าได้บรรยายมานี้ เป็นการบรรยายอย่างกันเอง เพื่อให้เห็นว่าสภาวะต่าง ๆ ในโลกทิพย์เป็นเช่นนี้ ข้าพเจ้าเคยได้รับคำบอกเล่าว่า การทำเช่นนี้จะเป็นการดีกว่าที่จะมัวพยายามยกเหตุผลทางหลักวิชาอันลึกซึ้งยืดยาวทางวิทยาศาสตร์ ซึ่งจะเป็นการพึงเข้าใจยากสำหรับบุคคลส่วนมากอีกด้วย ข้าพเจ้าเองก็ไม่ได้คิดว่าตนมีความรู้ดีในทางวิทยาศาสตร์แต่อย่างใด แต่ก็คิดว่ามีหลายสิ่งหลายอย่างในที่นี้ ที่เราได้รับเอาไว้เป็นส่วนสำคัญแห่งชีวิตของเราโดยดี โดยไม่จำเป็นต้องไปศึกษาหาเหตุผลว่ามันได้มีได้เป็นมาอย่างไร ? เพราะอะไร ? สมมติว่าข้าพเจ้าจะถามท่านว่า ในการเดินนั้นท่านเคลื่อนไหวขาทั้งสองของท่านอย่างไร ? ท่านอาจจะตอบลำบากมาก ถ้าจะกะเกณฑ์ให้บรรยายกันในทางวิชาสรีรวิทยา หรือกายวิภาควิทยาว่า กล้ามเนื้อตอนนั้นชื่อนั้น มีรูปร่างเช่นนั้นมีขนาดเช่นนั้น มันได้ทำหน้าที่อย่างนั้น ๆ ในขณะนั้น ๆ ในขณะที่ท่านยกขาเดินไป เพราะอันที่จริงถ้าจะพูดกันอย่างภาษาชาวบ้านทั่วไปเราก็สามารถพูดกันให้รู้เรื่องง่าย ๆ ว่า อันขาทั้งสองของเรานี้ ถ้าเราใช้มันเดินมาก ๆ หรือนาน ๆ เข้ามันก็เหนื่อยและล้า ต้องพักผ่อนมันบ้าง หรือไม่ก็บรรยายกันถึงภูมิประเทศอันสวยงาม ซึ่ง

เจ้าของขาทั้งสองได้ประสบในระหว่างที่เขาได้ใช้ขาอันซื่อสัตย์ทั้งสองของเขาเหยาะย่างไปจะมีรสชาติดีกว่าที่จะแต่งบทความทางวิทยาศาสตร์ เรื่องสรีรวิทยาของกล้ามเนื้อขาดังกล่าวมาแล้ว

ที่กล่าวมานี้ มิใช่ว่าข้าพเจ้าจะลบหลู่ดูถูกความสำคัญของวิชาวิทยาศาสตร์แต่อย่างใด เป็นแต่ข้าพเจ้าขอให้แง่คิดว่า แม้วิชาวิทยาศาสตร์จะมีความสำคัญสักเพียงไร ก็ยังมีอีกหลายสิ่งหลายอย่างหรือหลายขณะในชีวิตของเรา ที่ไม่ต้องเกี่ยวกับวิทยาศาสตร์เลย เรายินดีรับเอาชีวิตของเราในสภาพเช่นนี้ โดยไม่ต้องกังวลถามเหตุผลว่า มันมีมาเป็นมาอย่างไรในด้านวิทยาศาสตร์เลย ในโลกมนุษย์มีหลายเรื่องหลายขณะ ที่จะไม่ต้องเกี่ยวกับการหาเหตุผลในทางวิทยาศาสตร์เลยฉันใด ในโลกทิพย์เราก็เป็นฉันนั้นเหมือนกัน

แสงของความคิดในภูมิมืดและภูมิสว่าง

เมื่อกี้นี้ข้าพเจ้าได้กล่าวว่า กระแสความคิดที่พุ่งออกมานั้น จะปรากฏเป็นแสงวาบขึ้นที่ปลายทาง ความจริงเช่นว่านี้ เป็นไปได้ทั้งกระแสความคิดพุ่งไปมาในระหว่างโลกทิพย์นี้ หรือกระแสความคิดที่พุ่งมาจากโลกมนุษย์สู่โลกทิพย์ด้วยก็ได้ แต่ในกรณีที่ข้าพเจ้ากล่าวถึงความคิดที่ท่านคิดเล่น ๆ ในโลกมนุษย์ แล้วจะปรากฏเป็นภาพฉายพุ่งออกมาให้เห็นในบรรยากาศรอบตัวท่านนั้น จะเอามาปะปนกับพวกเราโลกทิพย์นี้ไม่ได้ (คือเราเห็นรูปร่างความคิดของท่านได้ แต่เราไม่เห็นรูปร่างความคิดของพวกเราในโลกทิพย์ด้วยกันเอง) เพราะถ้าเกิดเป็นจริงเช่นนั้นในที่นี้ด้วยแล้ว ลองคิดดูก็ได้ว่าชาวโลกทิพย์จะแลดูเป็นคนแปลกประหลาดสักเพียงใด ที่ต้องมีรูปร่างของความคิดต่าง ๆ ห้อมล้อมตัวให้ผู้อื่นเห็นอยู่ตลอดเวลาเช่นนั้น

ดังนั้น เรื่องนี้จึงจำเป็นต้องทำความเข้าใจกันเสียให้ถูกต้อง คือส่วนของโลกทิพย์นั้นแทรกซ้อนกันอยู่กับในโลกมนุษย์ในที่แห่งหนึ่ง ๆ โดยเฉพาะ ตัวอย่างเช่น ในขณะที่ท่านกำลังอ่านหนังสือเล่มนี้อยู่นั้น ยังมิใช่เป็นภูมิแห่งแสงสว่าง (Realm of light) อย่างแท้จริงคือยังเป็นภูมิที่มืดอยู่เหมือนกัน จริงอยู่ในบางแห่งอาจมีความสว่างปรากฏอยู่บ้าง แต่เมื่อกล่าว

โดยทั่วไปแล้ว ก็เรียกได้ว่ายังเป็นส่วนที่มืดอยู่โดยปกติ ความคิดที่เป็นกุศลนั้นมีลักษณะเป็นประกายแสงสว่างอยู่ในตัว (ดังที่ข้าพเจ้าเคยกล่าวมาแล้วว่าความประณีตของจิตมีลักษณะทำให้เกิดแสงสว่าง) ดังนั้นจึงเห็นได้อย่างชัดเจนในท่ามกลางความมืดที่ล้อมรอบอยู่ เหมือนกับที่เราจุดไฟในห้องที่มืดสนิท แม้ว่าจะมีไฟดวงเล็ก ๆ ก็ย่อมมองเห็นได้ชัดเจน ฉะนั้น แต่ถ้าท่านลองนำไฟดวงเดียวกันนี้ออกไปสู่ที่มีแสงสว่างมาก ๆ เช่นกลางแดดเป็นต้น ความสว่างของดวงไฟนั้นจะปรากฏว่าลดน้อยลงอย่างมากมายทันที อันที่จริงดวงไฟนั้นก็ยังคงมีอยู่หรืออาจมองเห็นได้บ้าง แต่แสงที่เปล่งออกมานั้นจะไม่ออกไปไกล คือจะถูกจำกัดอยู่ในบริเวณต้นกำเนิดของแสงนั้นเอง

จากข้อความที่เปรียบเทียบนี้ อาจทำให้เห็นข้อเท็จจริงได้บ้างพอสมควรว่า **ความคิดของชาวโลกทิพย์ด้วยกัน ซึ่งอยู่ในภูมิที่มีแสงสว่างแรงกล้าเป็นอย่างยิ่งนั้น ย่อมมีสภาพที่ผิดกันกับความคิดของชาวโลกมนุษย์เพียงใด** (แม้ว่าจะมีอำนาจและพลังเช่นเดียวกันได้ก็ตาม) อันที่จริงข้าพเจ้าก็ใคร่ที่จะขอเพิ่มเติมข้อความเปรียบเทียบนี้ต่อไปอีกสักเล็กน้อยว่า **แม้ความคิดเล่น ๆ ของเขา ก็มิใช่ว่าจะต้องมีลักษณะเหมือนกับดวงไฟกลางแสงอาทิตย์** (คือเห็นได้บ้างนิดหน่อย) **เสมอไปโลกทิพย์เรามีกฎธรรมชาติที่เรียบร้อยกว่านั้น** ชีวิตของเราไม่มีความยุ่งเหยิงเช่นนั้นเลย **ดังนั้นเราจึงมีสิทธิ** และอำนาจที่จะเก็บความคิดอันใด**ของเราก็ได้ ไว้เป็นเรื่องความลับเฉพาะตัวของเราคนเดียว** อันที่จริงถ้ามิได้เป็นเช่นนั้นแล้ว การพูดจาติดต่อกันและกันคงจะลำบากพิลึก จริงอยู่เราอาศัยอยู่ในแดนแห่งความจริงคือเราไม่มีการโกหกหรือมายาต่อกัน แต่เราก็รู้จักกาลควรพูดและไม่พูดเหมือนกัน คือไม่ใช่ว่าขึ้นชื่อว่าเป็นความจริงแล้ว เราก็จะต้องพูดได้ทุกกรณีเสมอไป เช่นเดียวกับในโลกมนุษย์บางครั้งเราก็ถือว่า "พูดไปสองไพเบี้ย นิ่งเสียตำลึงทอง" เหมือนกัน

ดังนั้นข้อสำคัญของผู้ที่อยู่ในโลกทิพย์นี้ ก็คือการหัดคิดให้ถูกต้อง ซึ่งผู้มาถึงใหม่ ๆ จะต้องหัดดูสักพักหนึ่ง อันที่จริงก็ไม่ใช่ของยากลำบากมากมายอะไร แม้ว่าฟังดูรู้สึกว่าจะน่ากลัวเอาการอยู่บ้างก็ตาม เพราะเป็นเรื่องของความคิดที่เกี่ยวกับบุคคลอื่นมากกว่า ความคิดในเรื่องของสภาวะแวดล้อมหรือธรรมชาติของโลกทิพย์ เมื่อเราคิดถึงบุคคลหนึ่งบุคคลใด

ก็ตาม ถ้าความคิดนั้นมีแรงพอก็จะทำให้อีกฝ่ายหนึ่งรู้สึกตัวได้ทันที และถ้าเป็นความคิดที่เป็นกุศล หรือที่ประกอบด้วยอารมณ์สนุกสนาน อีกฝ่ายหนึ่งก็จะได้รับรู้เจตนาและอารมณ์นั้นร่วมกันกับผู้คิดด้วย แต่ถ้าเกิดเป็นไปในทางตรงข้าม คือเป็นความคิดที่ไม่ดีนัก ความลับก็จะไม่เป็นความลับอีกต่อไป

แต่ดังที่ข้าพเจ้าได้กล่าวมาแล้วว่า ความคิดที่จะพุ่งตรงไปยังอีกฝ่ายหนึ่งได้นั้น จะต้องมีกำลังหนุนอยู่ในตนเองอย่างเพียงพอ ความจริงข้อนี้เป็นเครื่องช่วยคิดไว้ได้มาก เพราะถ้าบางครั้งเป็นเรื่องของความคิดเล่น ๆ ไม่เป็นจริงเป็นจังอย่างไร ผลก็จะไม่เกิดขึ้นไปถึงอีกฝ่ายหนึ่งเลย และเมื่อเรารู้ความจริงเช่นนี้แล้ว เราก็จะมีสติคุ้มครองตนได้มากขึ้น ซึ่งต่อมาไม่ช้าก็จะกลายเป็นนิสัยไปเอง

สมรรถภาพของสมองในโลกทิพย์

เมื่อเราเข้ามาสู่ในโลกทิพย์แล้ว จะเห็นได้เองว่ามีสิ่งที่จะต้องแก้ความเข้าใจผิดแต่เดิมกันอยู่มากมายหลายประการ และมีสิ่งที่จะต้องตั้งต้นเรียนกันใหม่อีกมิใช่น้อย จิตใจของเราซึ่งในขณะนี้เป็นอิสระจากมันสมองของกายเนื้อแล้ว ก็สามารถใช้ประสิทธิภาพที่มีอยู่ของตนได้อย่างเสรี ซึ่งทำให้เรามีความสามารถเพิ่มขึ้นกว่าเดิมอีกมาก ดังนั้นความจำของเราจึงทำหน้าที่เป็นความจำตามชื่อของมันจริง ๆ คือไม่ได้กลายเป็นความลืมไปดังเช่นมันสมองของมนุษย์ ท่านย่อมจะเห็นได้แล้วว่าอำนาจของความทรงจำ ซึ่งไว้ใจได้เป็นอย่างดีบริบูรณ์เช่นนี้จะมีประโยชน์สักเพียงไร ดังนั้นสิ่งที่เราต้องมาเรียนกันใหม่ในโลกทิพย์เราจึงเรียนกันได้อย่างรวดเร็วโดยไม่ยากลำบาก และในไม่ช้ามันก็กลายเป็นธรรมชาติของเราไปโดยไม่รู้สึกตัว

แต่การที่ข้าพเจ้ากล่าวว่าในโลกทิพย์ ความคิดมีพลังมากมาย และมีอำนาจส่งผลให้เป็นการกระทำโดยทันทีนั้น ก็ไม่ได้หมายความว่า เราไม่จำเป็นต้องเคลื่อนไหวร่างกายกันเสียเลย เรายังมีสิ่งที่จะต้องทำด้วยมือกันอีกมากเหมือนกัน และนอกจากนั้นเราก็ใช้เท้าของเรากันบ่อย ๆ ไม่ได้ปล่อยให้มันอยู่เปล่า ๆ เลย เรายังชอบเดินเช่นเดียวกับที่เราเคยกันมาแล้ว

ในโลกมนุษย์ ซึ่งอันที่จริงก็เป็นของธรรมดานั่นเอง เพราะถึงอย่างไร ๆ เราก็ยังเป็นมนุษย์อยู่นั่นเอง แม้ชาวโลกมนุษย์ทั้งหลายจะไม่ยอมให้เราเป็นก็ตาม เมื่อเราเป็นมนุษย์เราก็อยากทำอย่างที่มนุษย์ทำ เมื่อเรามีขาไว้สำหรับใช้เดิน เราก็อยากใช้มันให้สมกับที่มีไว้ใช้แล้ว

การที่เราสามารถสร้างสรรค์สิ่งต่าง ๆ ขึ้นมาได้ด้วยจิตใจก็ดี หรือว่าด้วยการใช้พลังแห่งความคิดก็ดี ไม่ได้หมายความว่า อวัยวะแขนขาของเราจะตายด้านเพราะไม่มีทางใช้ และไม่ได้หมายความว่า เรามีแขนขาไว้เพื่อมิให้แลดูร่างกายกลายเป็นตัวยึกยือ หรือก้อนอะไรกลม ๆ เท่านั้น ลองคิดดูก็ได้ว่าเราใช้แขนขาของเราในโอกาสเช่นใดบ้าง ตัวอย่างเช่นในบ้านของเราเวลาเราอยากอ่านหนังสือ๑๙ เราก็ใช้มือหยิบหนังสือออกมา เราใช้มือเปิดประตู เราจับมือกันในเมื่อมีผู้มาเยี่ยมเยียน เราจัดดอกไม้บนโต๊ะ เราวาดรูป เราเล่นดนตรีและเราอาจใช้เครื่องมือทางวิทยาศาสตร์นานาประการ เท่าที่กล่าวมานี้เป็นตัวอย่าง ๒-๓ ประการในบรรดาเหตุการณ์จริง ๆ หลายพันอย่าง เราเองก็ชอบทำอะไรด้วยมือ และให้อำนาจความคิดของเราถ่ายทอดผ่านมาทางมือนั่นเอง อันที่จริงมีหลายสิ่งหลายอย่างในภูมินี้ ที่สามารถจะได้รับการสร้างสรรค์ขึ้นมาจากความคิดได้โดยตรง โดยไม่ต้องอาศัยมือเลย แต่นั่นแหละบางครั้งเราก็ชอบใช้มืออยู่ แม้ว่าจะเป็นทางอ้อมอยู่บ้างก็ตาม เพราะมันทำให้เราเกิดความสำราญใจในเมื่อได้มีโอกาสใช้มือ (และขา) เสียบ้าง

แน่ละ มีบางคราวที่เราต้องรีบกระทำโดยฉับพลันเพื่อให้ได้ผลลุล่วงไปทันที เช่นบางครั้งเราต้องการไปยังสถานที่ที่อยู่ห่างออกไปในโลกทิพย์ ซึ่งถ้าวัดด้วยมาตราการวัดระยะทางในโลกมนุษย์ ก็เป็นระยะทางหลายร้อยไมล์ ถ้าไม่มีเรื่องรีบร้อน เราก็อาจเดินไปเรื่อย ๆ โดยไม่รู้สึกเหน็ดเหนื่อยเลย แต่ในกรณีเช่นนี้เราชอบไปโดยวิธีรวดเร็วกว่านั้น ดังนั้นเราจึงงดใช้วิธีเดิน และหันมาใช้วิธีอธิษฐานจิตแทน ซึ่งพออธิษฐานเสร็จ เราก็จะไปถึงที่หมายปลายทางอันไกลออกไปนั้นทันที

ในโลกทิพย์กายอยู่ในอำนาจของจิต

บางท่านอาจจะอยากทราบว่า การอธิษฐานจิตเพื่อให้กายไปปรากฏ ณ ที่ใดที่หนึ่งได้โดยฉับพลันนั้นทำกันได้อย่างไร ? ในเรื่องนี้ข้าพเจ้าต้องขอออกตัวว่าไม่สามารถให้

คำอธิบายเหตุผลตามหลักวิทยาศาสตร์ได้จริง ๆ จะกล่าวได้บ้างก็ตามสำนวนชาวบ้านแบบกันเองว่า ในโลกทิพย์หรือโลกแห่งจิตนั้น กายของเราอยู่ในอำนาจของจิตทุกประการ ดังนั้นเมื่อจิตต้องการหรือออกคำสั่งอย่างใด กายก็ต้องทำตามความต้องการหรือคำสั่งนั้นทุกประการ (In the spirit world our bodies are under complete control by our minds. The former do just that which the latter wishes or commands.) แต่สำหรับโลกมนุษย์ ท่านก็ย่อมรู้อยู่ดีว่าจะไม่เป็นเช่นนั้นได้เลย ชาวโลกมนุษย์อาจจะนึกอยากให้ตนเองไปอยู่ที่ไหนอย่างแรงเพียงใดก็ตาม ร่างกายของเขาก็ต้องขยับเขยื้อนด้วย มิเช่นนั้นก็เป็นอันว่าไม่ต้องไปไหนกัน และแม้เมื่อตกลงว่าจะเคลื่อนที่ร่างกายไปไหนแล้ว ก็ยังมีปัญหาอื่นอีกมากมายหลายประการที่จะต้องขบคิด กว่าร่างกายของท่านจะถูกนำเคลื่อนที่ไปถึงปลายทางได้ดังความประสงค์ในที่สุด นี่คือสภาพความเป็นอยู่ของโลกมนุษย์

แต่ในโลกทิพย์ มีสภาวะที่แตกต่างกันมาก เราไม่มีกายเนื้อที่คอยถ่วงให้หนักอยู่ตลอดเวลา ร่างกายของเราในโลกทิพย์สามารถตอบสนองความต้องการของใจได้ เพราะมีสภาวะ (เบา) เท่าเทียมกัน[๒๐] ดังนั้นจึงอาจกล่าวได้ว่าจิตมีพาหนะที่มีคุณสมบัติเสมอกันจึงทำให้เกิดผลได้ทันที การคิดจึงถูกแปรออกเป็นการกระทำโดยฉับพลัน โดยไม่ต้องผ่านทางสมองของกายเนื้อดังเช่นในโลกมนุษย์ มันสมองของเราไม่ได้มีสภาพดังเช่นมันสมองของท่าน เพราะอวัยวะ แขน ขา และกล้ามเนื้อต่าง ๆ ของเราอยู่ใต้อำนาจของจิตใจในเรื่องที่เกี่ยวกับคำสั่งของจิตใจ ส่วนที่เหลือนอกนั้นก็เป็นไปตามสภาพธรรมชาติของโลกทิพย์โดยเฉพาะ

แต่เราก็กระทำการบางอย่างโดยไม่รู้สึกตัว เช่นเดียวกับท่านเหมือนกัน ตัวอย่างเช่น เราหายใจทำนองเดียวกันกับที่ท่านหายใจ หัวใจของเราก็เต้นในลักษณะเช่นเดียวกับการทำงานของหัวใจของท่าน[๒๑] แต่เรามีหรือได้สิ่งที่ท่านไม่มีและไม่ได้เลย นั่นคือกล้ามเนื้อของอวัยวะแขนขาของเราอยู่ภายใต้อำนาจการควบคุมของเราอย่างสมบูรณ์ ดังนั้นเมื่อเราเริ่มต้นเรียนวิทยาการหรือศิลปแขนงใดที่ต้องการให้กล้ามเนื้อทำงานไปตามคำสั่งของมันสมองโดยเรียบร้อยเด็ดขาดแล้ว เราจะเรียนรู้หรือหาความชำนาญกันได้อย่างรวดเร็วแทบไม่น่าเชื่อทีเดียว อันที่จริงถ้าจะกล่าวกันให้ถูกแท้แล้ว ข้าพเจ้าก็ไม่อยากจะกล่าวว่ามันสมองหรือจิตใจบังคับ

กล้ามเนื้อเลย น่าจะเป็นไปในทำนองว่า ทั้งสองฝ่ายนั้นได้ปรับปรุงตนเองให้เข้ากันได้อย่างเหมาะสมเสียมากกว่า

สำหรับท่านในโลกมนุษย์ ถ้าท่านต้องการจะเดินท่านก็ต้องออกกำลังกล้ามเนื้อส่วนขาอันหนักของท่านไปตามพื้นดิน ในการนี้ท่านต้องออกกำลังต่อต้านความถ่วงของโลก ทำให้การยกขาขึ้นต้องใช้แรงมากกว่าการปล่อยขาลง และเมื่อเดินไปนาน ๆ เข้า ท่านจะรู้สึกว่าขาของท่านเริ่มมีน้ำหนักมากขึ้นทันที แต่ในโลกทิพย์ เราไม่มีภาระเช่นนั้น อันที่จริง ก็มีความถ่วงอยู่เหมือนกัน แต่เราไม่ได้อยู่ภายใต้อำนาจของกฎนั้น ทุกสิ่งทุกอย่างอยู่ภายใต้อำนาจของกฎแห่งความถ่วงนั้นหมด แต่เราผู้เป็นมนุษย์ในโลกทิพย์ไม่ได้อยู่ใต้อำนาจของความถ่วงนี้เลย หรือถ้าจะกล่าวอีกประการหนึ่ง ก็คือจิตใจของเราสามารถจะยกตนเองให้อยู่เหนือกฎแห่งความถ่วงนั้นเมื่อใดก็ได้ และอันที่จริง เราก็อยู่เหนืออำนาจดังกล่าวนั้นตลอดเวลา จึงกล่าวได้ว่าสภาวะเช่นนี้เป็นเรื่องธรรมดาของเราโดยทั่วไป สมมติว่าเราจะเซหกล้อมลงบ้างก็จะไม่มีอันตรายหรือเกิดความเจ็บปวดอย่างใด เพราะใจของเราจะไม่ยอมล้มไปตาม และกายทิพย์ของเราไม่สามารถจะได้รับอันตรายได้เลย ไม่ว่าในกรณีใด ๆ

แต่ถ้าจะกล่าวตามความจริงแล้ว เราก็ไม่เคยหกล้มเลย เพราะร่างกายของเราไม่ได้หนักและอุ้ยอ้ายเหมือนร่างกายของมนุษย์ แต่ก็มีเหมือนกันสำหรับผู้ที่ผ่านเข้ามาสู่โลกทิพย์ใหม่ ๆ ผู้ซึ่งยังไม่คุ้นเคยต่อธรรมชาติของชีวิตใหม่ก็มักจะซวนเซบ้าง แต่เมื่อได้เข้าใจและปรับตัวเองให้เข้ากับสิ่งแวดล้อมได้แล้ว ก็ไม่มีใครซวนเซหรือหกล้มเลย

เท่าที่กล่าวมาทั้งหมดนี้อาจจะเป็นคำตอบที่ยาวเกินไปบ้างต่อคำถามที่ว่า เราเคลื่อนไหวร่างกาย หรือเดินทางกันอย่างไร? แต่ในการตอบปัญหาเช่นนี้ ถ้าต้องการคำอธิบายชัดเจน บางครั้งก็จำเป็นต้องอธิบายท้าวความถึงประเด็นอื่นที่เกี่ยวข้องกันบ้างตามสมควร

ใคร่ขอกล่าวย้ำอีกครั้งหนึ่งว่า ในโลกทิพย์นั้นเมื่อเราเริ่มคิดเช่นคิดจะเดินเป็นต้น ความคิดจะถูกถ่ายทอดไปถึงอวัยวะเช่นขาเป็นต้น และอวัยวะนั้น ๆ จะเริ่มทำงานทันที ซึ่งจะให้ช้าหรือเร็วอย่างไรก็ได้ สุดแล้วแต่จิตใจจะบงการ ดังนั้นผู้ที่หัดดนตรีเช่นเปียโนเป็นต้น จึงสามารถหัดได้อย่างรวดเร็วผิดกับการหัดในโลกมนุษย์มาก เพราะในโลกมนุษย์ นิ้วของ

ท่านเป็นของหนัก หรือเปรียบเหมือนเด็กดื้อ จึงต้องใช้เวลาฝึกฝนกันนานมากกว่านิ้วของท่านจะยอมเคลื่อนไหวไปบนคีย์ได้รวดเร็ว ตามคำสั่งของจิตใจ

เมื่อก่อนนี้ข้าพเจ้าได้กล่าวถึงการหายใจของพวกเราชาวโลกทิพย์ไว้ครั้งหนึ่ง ในเรื่องนี้มีมิตรสหายในโลกมนุษย์หลายท่านต้องการทราบรายละเอียดเพิ่มขึ้น ข้าพเจ้ายินดีจะอธิบายให้ทราบจากประสพการณ์ของข้าพเจ้าเอง คือไม่ใช่จากหนังสือตำราอย่างเดียว เพราะอันที่จริงเรามีหนังสือตำรับตำราเกี่ยวกับศิลปและวิทยาทุกชนิดเป็นจำนวนมากมาย[๒๒] แต่ข้าพเจ้าก็คิดว่าต้องการจะอธิบายถึงสิ่งที่ตนได้ประสบและเข้าใจมาแล้วด้วยตนเองเท่านั้น

กายทิพย์มีอวัยวะภายในเหมือนกันเพียงไร

มิตรสหายบางท่านในโลกมนุษย์ เมื่อได้อ่านข้อความของข้าพเจ้าเกี่ยวกับเรื่องการบรรเลงดนตรีโดยวงออเครสตรา ซึ่งข้าพเจ้ากล่าวว่าได้เคยไปฟังมา (ในโลกทิพย์ภาค ๑) ท่านเหล่านั้นก็มีความสงสัยว่า ถ้าในโลกทิพย์ มีการเล่นเครื่องดนตรีที่ต้องใช้ลมเป่าออกจากปากเช่นนั้นแล้ว ชาวโลกทิพย์ ก็คงจะต้องมีปอดไว้สำหรับสูดอากาศเข้าออกด้วยเป็นแน่ และท่านเหล่านั้นก็สงสัยต่อไปอีกว่า ชาวโลกทิพย์หายใจกันด้วยหรือ? และปอดของชาวโลกทิพย์มีหน้าที่รับเอาออกซิเจนเข้าไปฟอกโลหิตให้บริสุทธิ์ด้วยเหมือนกันหรือ?

ปัญหาและการแสดงเหตุผลดังกล่าวมานั้นเป็นเรื่องที่น่าฟังอยู่เหมือนกัน ขอตอบว่าในโลกทิพย์ก็มีอากาศเช่นเดียวกับในโลกของท่าน และร่างกายของเราก็มีปอดไว้สำหรับสูดอากาศเข้าปอดเหมือนกับของท่าน และปอดของเราก็ทำหน้าที่นำออกซิเจนเข้าไปฟอกโลหิตเหมือนกัน ในโลกมนุษย์อากาศที่ท่านหายใจเข้าไปจะช่วยให้โลหิตบริสุทธิ์ และในโลกทิพย์เราก็หายใจเอาอากาศอันบริสุทธิ์ และมีกลิ่นหอมหวลเข้าไปอยู่ตลอดเวลา ดังนั้น โลหิตของเราจึงบริสุทธิ์อยู่เสมอโดยอาศัยพลังทางจิตซึ่งเป็นส่วนประกอบสำคัญยิ่งของอากาศที่เราหายใจเข้าไปอยู่ทุกขณะ

อาจมีปัญหาถามต่อไปอีกว่า ถ้าไม่มีอากาศเช่นนั้นแล้ว เราจะมีชีวิตอยู่กันได้อย่างไร? ขอตอบว่าน่ากลัวจะลำบากเหมือนกัน เพราะถึงอย่างไร อากาศก็ทำให้เกิดพลังชีวิตแก่เรา ในทำนองเดียวกันกับโลกมนุษย์ของท่าน แต่ข้อแตกต่างมีอยู่ว่า ท่านอยู่โดยอาศัย

อากาศอย่างเดียวไม่ได้ เพราะว่าท่านต้องมีอาหารและเครื่องดื่มอีกด้วย แต่ในที่นี้เราไม่ต้องการอาหารและเครื่องดื่มเลย โดยที่เราได้กำลังงานมาจากแสงสว่างของภูมินี้และได้มาจากทุกสิ่งทุกอย่างที่มีอยู่ในภูมินี้ เช่นได้จากดอกไม้ ได้จากสีสรรวรรณะในที่ต่าง ๆ หรือจากผลไม้ ซึ่งถ้าเราต้องการจะรับประทานเมื่อใดก็ได้ หรือว่าไม่ต้องการจะรับประทานเลยก็ได้ ความสวยงามและสดชื่นของธรรมชาติที่แวดล้อมตัวเราอยู่นี่เอง ได้ให้พลังชีวิตแก่เรา และทำให้เรามีสุขภาพสมบูรณ์อยู่ตลอดกาล

และนอกจากนั้น เราก็ได้รับการถ่ายเทพลังจากแหล่งขุมพลังทางจิตอันใหญ่ยิ่งซึ่งพระบิดาแห่งสรวงสวรรค์ ได้ทรงประทานให้แก่เราอยู่ตลอดเวลา พลังนี้เป็นเหมือนกระแสแม่เหล็ก ซึ่งให้ชีวิตให้ความสดชื่น และให้กำลังงานแก่เรา

กล่าวโดยสรุปก็คือ เราได้พลังชีวิตของเรามาจากแหล่งต่าง ๆ แต่เป็นแหล่งซึ่งเราไม่ต้องลงทุนตะเกียกตะกายแสวงหามาให้ได้ด้วยความเหนื่อยยากลำบากดังเช่นในโลกมนุษย์ เพราะแหล่งต่าง ๆ เหล่านี้อยู่รอบตัวเราและห้อมล้อมเราอยู่เสมอ ไม่ว่าเราจะทำอะไรและไม่ว่าเราจะไปที่ไหนก็ตาม ดังนั้นเราจึงไม่มีวันที่จะอยู่ห่างไกลจากแหล่งพลังเหล่านี้ และแหล่งพลังทั้งหลายเหล่านี้ก็ส่งกระแสมาให้เราอยู่เสมอโดยไม่มีวันขาดตกบกพร่อง อากาศที่เราหายใจก็ไม่มีวันที่จะเป็นอากาศเสีย และน้ำในลำธารแม่น้ำ หรือทะเลต่าง ๆ ก็ไม่มีวันที่จะเป็นน้ำเน่าได้เลย

อวัยวะของกายเนื้อและกายทิพย์

กายเนื้อของมนุษย์มีส่วนประกอบของโครงสร้าง ซึ่งโดยธรรมชาติสามารถมีอำนาจต้านทานการรุกรานของเชื้อโรคได้ตามสมควร เมื่อส่วนประกอบต่าง ๆ ยังทำหน้าที่ของมันดีอยู่ เชื้อโรคก็เข้ารุกรานไม่ได้ และร่างกายก็มีสุขภาพดี แต่แม้กระนั้น เชื้อโรคทั้งหลายเหล่านั้น ก็ยังคงมีอยู่รอบ ๆ กายนั่นเอง รอคอยโอกาสที่มันจะรุกล้ำเข้ามาในเมื่อร่างกายอ่อนกำลังลง แต่ในโลกทิพย์ไม่มีเชื้อโรคชนิดใด ๆ อยู่โดยเด็ดขาด ดังนั้นจึงไม่มีโอกาสที่ร่างกายจะเป็นโรคใด ๆ ได้เลย นอกจากนั้น คุณสมบัติของกายทิพย์ยังมีอีกอย่างหนึ่งดังที่

ข้าพเจ้าเคยกล่าวมาแล้ว คือไม่สามารถจะได้รับบาดเจ็บหรืออันตรายจากอุบัติเหตุใด ๆ อีกด้วย จึงเป็นอันว่าอวัยวะใดที่เรามีอยู่ ก็จะไม่มีวันเสียรูปทรง หรือพิการบิดเบี้ยวไปแม้แต่น้อย ดังนั้นร่างกายของเราจึงอยู่ในสภาพที่มีสุขภาพสมบูรณ์ และเป็นสภาพที่ไม่ทำลายสูญหาย คือไม่รู้จักตาย ความเจ็บหรือปวดของร่างกาย (ในภูมิเช่นนี้) นั้น นอกจากจะเป็นสิ่งที่ไม่มีใครในโลกทิพย์เคยได้รับ หรือเคยได้ยินแล้วยังถือกันว่าเป็นสิ่งที่เป็นไปไม่ได้โดยเด็ดขาดในโลกของความเป็นจริงคือโลกทิพย์ นอกจากจะมีอยู่ในโลกของความฝันร้ายอะไรสักอย่างหนึ่งเท่านั้น

เท่าที่ข้าพเจ้าได้บรรยายมาแต่ต้นนี้ ท่านคงจะเห็นได้แล้วว่า น่าจะมีอวัยวะบางอย่างของกายมนุษย์ที่เป็นส่วนเกิน คือที่ไม่จำเป็นต้องใช้เลยสำหรับกายทิพย์ เราไม่เคยหิวและก็ไม่เคยกินอาหาร ดังนั้นจึงไม่มีของเสียที่จะต้องได้รับการขับถ่ายออกจากร่างกายของเรา และอันที่จริงก็ไม่มีสิ่งที่จะเรียกได้ว่าเป็นของเสียเลยในภูมินี้ ถ้าจะมีสิ่งใดที่เราไม่ต้องการ สิ่งนั้นก็จะหายไปเอง หรือไม่ก็กลับไปอยู่แหล่งเดิมของมัน คำว่าหายไปเองนั้น ข้าพเจ้ามิได้หมายความว่ามันจะได้ถูกกำจัดไป แต่หมายความว่ามันได้สิ้นสุดสภาพความเป็นอยู่ของมัน ในลักษณะที่มันได้เคยมีอยู่หรือเป็นอยู่มาแต่เดิม ในภาค ๑ ข้าพเจ้าได้เล่าให้ท่านทราบถึงตอนที่ข้าพเจ้ารับประทานผลไม้ผลหนึ่ง เมื่อน้ำหวานของผลไม้นั้นไหลหยดออกมา ข้าพเจ้าก็คิดว่าคงจะเปื้อนเสื้อผ้าของตนเองบ้างเป็นแน่ แต่อันที่จริงกลับไม่เป็นเช่นนั้น เพราะมันได้หายไปหมด และได้กลับคืนไปอยู่ที่ต้นเดิมของมันนั่นเอง ในเรื่องเช่นนี้ข้าพเจ้าไม่สามารถจะอธิบายได้ว่ามันเป็นเพราะเหตุใด ? และใครอื่น ๆ ในภูมินี้ก็ไม่สามารถอธิบายได้เช่นเดียวกัน นอกจากจะกล่าวแต่เพียงว่ามันเป็นธรรมชาติเช่นนั้น และถึงจะอธิบายไปอย่างใด ก็ไม่มีใครสามารถที่จะเข้าใจได้ในขณะนี้ นอกจากว่าจะต้องรอให้เราเลื่อนชั้นภูมิธรรมแห่งจิตสูงขึ้นไปเพียงพอเสียก่อน

ดังนั้น อวัยวะที่เรามีอยู่จึงมีไว้เพื่อความประสงค์และความมุ่งหมายอันใดอันหนึ่งโดยเฉพาะ และอวัยวะส่วนใดที่ไม่จำเป็นจะต้องใช้ก็เป็นอันว่าไม่ต้องมีอยู่เลย และก็ไม่มีความจำเป็นที่จะต้องกลัวว่า อวัยวะส่วนใดจะซูบซีดหรือแข็งตาย เพราะไม่ได้มีโอกาสใช้บ่อย ๆ ทั้งนี้เพราะพลังชีวิตที่มีอยู่ทั่ว ๆ ไปในภูมินี้แหละ จะเป็นเครื่องป้องกันมิให้เกิดสภาวะเช่นว่านั้นขึ้นได้เลย

ดังนั้น กายทิพย์จึงมีอวัยวะเท่าที่จำเป็นแก่การครองชีพในสภาวะแวดล้อมที่เป็นทิพย์เท่านั้น และเราอาจจะกล่าวได้ว่าเป็นคล้าย ๆ กับกายเนื้อของมนุษย์ที่ได้วิวัฒนาการหรือแปรสภาพได้ดีขึ้นแล้วนั้นเอง ข้อเท็จจริงอีกประการหนึ่ง ที่ข้าพเจ้าใคร่ที่จะแจ้งให้ท่านทราบ ก็คือ ในโลกทิพย์ซึ่งมีพวกเรานับจำนวนล้าน ๆ อาศัยอยู่นี้ ก็ล้วนแต่เป็นพลเมืองซึ่งมาจากโลกมนุษย์ทั้งสิ้น มิได้มาจากแหล่งอื่นเลย ข้อยกเว้นจะมีอยู่บ้าง ก็เพียงแต่ในภูมิที่สูงมากหรือสูงที่สุดเท่านั้นที่มิได้มีพลเมืองไปจากมนุษย์เลย ทั้งนี้เพราะการสืบพันธุ์เป็นเรื่องของโลกมนุษย์ ในโลกทิพย์เรามิได้มีการสืบพันธุ์กันเช่นนั้นเลย

โลกทิพย์มีอยู่ก่อนโลกมนุษย์

เกี่ยวกับการนับเวลานั้น เรามักจะนับกันโดยตั้งต้นเวลาจากเวลาที่สมมติกันว่าโลกเกิดขึ้น ดังนั้น เวลาที่นับกันอยู่นี้ จึงกล่าวได้ว่าเกิดขึ้นพร้อมกับการเกิดขึ้นของโลกนั่นเอง แต่ที่ว่าชีวิตของมนุษย์นั้นได้มีอยู่มาก่อนโลกเกิดแล้วเป็นเวลานานเหลือเกิน กล่าวคือ โลกทิพย์ได้มีอยู่ก่อนโลกมนุษย์นานมาก และก็ไม่ได้มีอยู่ชนิดว่างเปล่าไม่มีผู้คนอาศัยอยู่เลย โลกทิพย์ในสมัยนั้นมีเทพผู้ยิ่งใหญ่ (Great souls) อาศัยอยู่ เทพผู้ยิ่งใหญ่เหล่านี้มีจิตประณีตมากและมีระดับสติปัญญาสูงมาก เพราะได้วิวัฒนาการมาเป็นระยะเวลานานเหลือเกิน เทพทั้งหลายเหล่านี้ก็มีร่างกายซึ่งมีอวัยวะเช่นเดียวกับร่างกายของมนุษย์เดี๋ยวนี้นั่นเอง แม้ว่าทั้งสองฝ่ายจะมีระดับแห่งวิวัฒนาการทางจิตแตกต่างกันอย่างมากมายเพียงใดก็ตาม ข้อแตกต่างอาจจะมีอยู่บ้าง ก็คือ ในบางครั้งบางคราวรูปกายของท่านนั้นจะปรากฏให้เราเห็นเป็นดวงสว่างมีประกายสุกใสแรงกล้าอย่างยิ่ง.

กายทิพย์ที่เรามีอยู่นั้นเป็นกายปกติธรรมดา ส่วนกายเนื้อซึ่งห่อหุ้มกายทิพย์ไว้ชั่วคราวในขณะที่มันยังคงรวมตัวกันอยู่ได้ในโลกมนุษย์นั้น เป็นการแปรรูปของกายทิพย์ออกไปเป็นอีกแบบหนึ่ง คือเป็นการแปรสภาพเดิมไปบ้างเล็กน้อย เพื่อให้เหมาะกับสภาวะของสิ่งแวดล้อมในโลกมนุษย์ และความต้องการของกายหยาบนั่นเองอีกด้วย ชีวิตของบุคคลเริ่มต้นในโลกมนุษย์โดยดำรงอยู่ในโลกนั้นชั่วระยะเวลาหนึ่ง ครั้นแล้วก็ผ่าน

เข้าสู่โลกทิพย์ ดังนั้น คุณสมบัติลักษณะ นิสัยใจคอ และความโน้มเอียงต่าง ๆ ก็เริ่มต้นได้รับการสร้างสรรค์ และหล่อหลอมกันในโลกมนุษย์ ครั้นแล้วก็ได้มาต่อกันอีกในโลกทิพย์ นี้ลักษณะภายนอก ของร่างกายอัน แสดงถึงชาติพันธุ์เป็นต้นก็จะยังคงอยู่ให้เห็นได้ในลักษณะของหน้าตาสีของผิวและอื่น ๆ อีก เหมือนเมื่อที่ยังครองกายเนื้อในโลกมนุษย์อยู่นั่นเอง

ภูมิแห่งชีวิตอันแท้จริงจึงอยู่ในโลกทิพย์นี้เองเพราะเป็นภูมิที่แท้ถาวร และด้วยเหตุนั้น รูปร่างที่แท้จริงของมนุษย์จึงเป็นรูปร่างในโลกทิพย์ หาใช่รูปร่างในโลกมนุษย์ไม่

ในบรรดาบุคคลผู้ที่อยู่ในโลกทิพย์ที่ข้าพเจ้าได้เคยเห็นและเคยสนทนาด้วยกันมานั้น มีท่านผู้หนึ่งซึ่งมีอายุคิดเป็นตัวเลข เหมือนกับตัวเลขของนักดาราศาสตร์ฉะนั้น คือไม่รู้ว่ากี่ล้าน ๆ ปีทีเดียว แต่แม้กระนั้นท่านก็มีรูปร่างอันประกอบไปด้วยแขนขาเช่นเดียวกับเราทั้งหลายนั่นเอง ความเจริญหรือวิวัฒนาการทางจิตอันสูงส่งที่ท่านได้รับมานั้น มิได้ทำให้ร่างกายของท่านแตกต่างไปจากพวกเราได้อย่างไร แต่แน่ละ ความประณีตของจิตหรือระดับแห่งปัญญาของท่านนั้น ย่อมห่างไกลกันกับพวกเราอย่างบอกไม่ถูกทีเดียว แต่นั่นเป็นเรื่องที่เราจะยังไม่พูดก่อนในขณะนี้ สิ่งที่ข้าพเจ้าขอให้ท่านระลึกไว้ก็คือว่า เมื่อบุคคลได้ละกายเนื้อมาสู่โลกทิพย์แล้ว เขาก็ได้ทิ้งอวัยวะบางประการที่ไม่จำเป็นต้องใช้สำหรับชีวิตใหม่ออกไปเสียและอวัยวะทุกส่วนที่เขามีอยู่ในโลกทิพย์นั้นก็เป็นอวัยวะที่สมบูรณ์ ยกตัวอย่างเช่น การเต้นของหัวใจก็จะเป็นไปโดยสม่ำเสมอ ไม่ว่าจะอยู่ในสภาวะเช่นใด ข้าพเจ้าอาจจะไม่มีวิชาความรู้ในทางแพทย์มากนักก็จริง แต่ข้าพเจ้าก็รู้สึกและทราบดีว่า ข้าพเจ้าและทุกคนมีสุขภาพดี ชนิดที่เราไม่เคยมีมาแต่ก่อนเลยในโลกมนุษย์ มันเป็นสุขภาพที่สมบูรณ์ชนิดที่เราจะคิดฝันไม่ถึงเลย จนกว่าจะได้มาประสบด้วยตนเอง ร่างกายของข้าพเจ้าไม่ได้มีลักษณะเหมือนกระบอกกลวง หรือเป็นภาชนะว่างเปล่าไม่มีอะไรอยู่ข้างในเลย แต่มีโลหิตอันบริสุทธิ์ไหลเวียนอยู่ทั่วร่างกายอย่างไม่ต้องสงสัย เพราะข้าพเจ้าสามารถจะเห็นสีชมพูเรื่อ ๆ ที่ปรากฏอยู่ใต้ผิวหนังได้อย่างชัดเจน จริงอยู่สีของผิวของพวกเราอาจจะไม่เหมือนกัน เนื่องจากแต่เดิมเรามีชาติพันธุ์กันคนละอย่าง แต่สิ่งที่แน่นอนก็คือผิวพรรณของเราเปล่งปลั่ง และมีสุขภาพอันสมบูรณ์อยู่ตลอดกาล

การไหลเวียนของโลหิตในร่างกายของเราทำให้พลังของชีวิตแล่นไปทั่วร่างกาย แต่ถ้าท่านจะถามข้าพเจ้าว่า เหตุใดพวกเราจึงต้องมีการไหลเวียนของโลหิตเช่นนี้ด้วย ? ข้าพเจ้าก็คงจะตอบไม่ได้ นอกจากจะถามย้อนกลับไปว่า เหตุไรจึงต้องมีการไหลเวียนในโลหิตในกายเนื้อของท่านด้วย ดังนั้นถ้าจะตอบปัญหานี้ให้แจ่มชัด ก็คงจะต้องเป็นเรื่องใหญ่มโหฬาร คือต้องสืบสาวราวเรื่องย้อนหลังไปว่า เหตุใดมนุษย์จึงได้มามีร่างกายเป็นอยู่อย่างที่เป็นอยู่เช่นนี้ แทนที่จะเป็นอย่างอื่น ดังนั้นข้าพเจ้าคิดว่าเราต้องยอมรับสิ่งทั้งหลาย ตามที่มันเป็นอยู่ในปัจจุบันบ้างในบางกรณี

ดังนั้นร่างกายที่เรามีอยู่ในปัจจุบันนี้ จึงนับได้ว่าเป็นความสมบูรณ์อย่างหนึ่งที่เพียงพออยู่ในตัวเองแล้ว ความสมบูรณ์ขั้นสูงขึ้นไปที่เราจะต้องพากเพียรพยายามเพื่อให้ถึงนั้น ไม่ใช่ความสมบูรณ์ของร่างกาย แต่จะเป็นความสมบูรณ์หรือความประณีตของจิต ซึ่งจะวิวัฒนาการสูงขึ้น ๆ ไปเป็นลำดับ

ในที่นี้อาจจะมีปัญหาเกิดขึ้นอีกว่า **เราสามารถมีชีวิตอยู่ได้อย่างไร ในเมื่ออวัยวะบางส่วนขาดไปเช่นนั้น ?** คำตอบก็คือ อวัยวะเช่นนั้นไม่ได้ขาดไปเลย เพราะว่าแต่เดิมมันก็มิได้มีอยู่ในกายทิพย์เลย กายทิพย์สามารถปฏิบัติหน้าที่ได้อย่างสมบูรณ์ เพราะมีส่วนสมบูรณ์ดีอยู่แล้ว แม้ว่าจะมีอวัยวะบางประการน้อยกว่าอวัยวะของกายเนื้อก็ตาม แต่เมื่อคำนึงถึงความจริงที่ว่า **กายทิพย์เป็นของมีอยู่มาก่อนกายเนื้อ ก็น่าจะนับได้ว่า กายทิพย์นี่เองเป็นมาตรฐานของรูปร่างทรวดทรงของมนุษย์** ส่วนการที่กายเนื้อมีอวัยวะบางอย่างมากกว่ากายทิพย์นั้นก็เป็นการเพิ่มขึ้นในภายหลังเพื่อให้เหมาะสมกับสภาวะของกายหยาบเท่านั้นเอง ดังนั้นอวัยวะที่เพิ่มมานั้นจึงเป็นของเหลือเฟือ หรือเป็นส่วนเกินที่ไม่มีความจำเป็นอย่างใดเลยสำหรับกายทิพย์ ในสภาวะแวดล้อมอันเป็นทิพย์เช่นเดียวกัน

ความเชื่อในศาสนาแบบเด็กทารก

ต่อจากนี้ก็มาถึงปัญหาที่สำคัญอีกข้อหนึ่ง คือเกี่ยวกับทัศนะของบุคคลในโลกทิพย์ มีผู้ถามว่า เหตุไฉนบุคคลผู้ซึ่งเคยเป็นนักบวชเมื่อยังเป็นมนุษย์ จึงกลับกลายเป็นคนละ

คน คือมีความเชื่อถือที่แตกต่างไปจากเดิมมาก ทั้ง ๆ ที่เมื่อครั้งที่เป็นมนุษย์เขาก็เป็นนักบวชที่ปรากฏว่ามีศรัทธามั่นต่อศาสนาเดิมของเขา (คริสต์) ดีอยู่? ปัญหานี้ข้าพเจ้าใคร่ขอตอบว่า ความเชื่อในทางศาสนานิกายต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นนิกายออร์โธดอกซ์ (Orthodox) หรือมิใช่ออร์โธดอกซ์ (Unorthox) ก็ตาม เป็นเหตุให้เกิดความยึดมั่นอย่างรุนแรงแก่มนุษย์ถึงขนาดเป็นโซ่ตรวนผูกตนเองไว้กับหลักมาเสียมากต่อมาก บุคคลเช่นนั้นไม่ค่อยจะยอมรับความจริงอื่นใดนอกจากเชื่อไปตามข้อความในคัมภีร์ในแบบเถรตรง คือเชื่อมั่นไปตามตัวอักษรทุกประการ บุคคลประเภทนี้ชื่อว่าศรัทธาหรือความภักดี ของเขาเช่นนั้นเป็นการเพียงพอแล้วที่จะทำให้เขาบรรลุถึงสวรรค์ชั้น "สุขาวดี" ได้ แม้ว่าเขาจะมีความเข้าใจในเจตนารมณ์หรือหลักการอื่นของศาสนาอยู่บ้างก็ตาม บางจำพวกก็เชื่อว่า การมีศรัทธามั่นในบุญบารมีของผู้อื่น (คือถือเอาผู้ที่มีบุญบารมีเป็นที่พึ่ง) นั้น ก็เป็นการเพียงพอแล้ว และสามารถจะให้ผลเป็นความสุขชนิดสวรรค์ชั้น "สุขาวดี" ได้เช่นเดียวกัน ทั้งหมดที่กล่าวมานี้จะเห็นได้ว่าเป็นความเชื่อที่หยาบมาก ถ้าจะเปรียบก็เสมือนกับว่าบุคคลเหล่านั้นยังมีจิตใจเป็นเด็กทารกเหลือเกิน ดังนั้นเมื่อบุคคลเหล่านั้นผ่านเข้ามาสู่โลกทิพย์ เขาก็จะได้เห็นว่าความเชื่อแต่ดั้งเดิมของเขานั้นมีคุณค่าเพียงใด – คือว่าไม่มีคุณค่าเลย (Upon arrival in the spirit world the ardent upholders of these creeds discover their true worth - which is precisely nothing) แต่เรื่องนี้จะเป็นไปได้ช้าหรือเร็วเพียงใด ก็สุดแล้วแต่ว่าบุคคลผู้นั้นจะมีอุปาทานฝังแน่นอยู่กับความเชื่อเก่า ๆ ในโลกมนุษย์มากน้อยเพียงใด คนที่มีจิตใจรักเหตุผลอยู่บ้างก็พอจะพูดอธิบายให้เห็นความจริงกันได้ในเวลาไม่นานนัก ซึ่งอันที่จริงหากเขาสามารถจะสละโซ่ตรวนแห่งอุปาทานเก่า ๆ ของเขาเสียได้เร็วเท่าใด ก็จะเป็นการดีแก่เขาเองยิ่งขึ้นเพียงนั้น และในเวลาเดียวกันก็ทำให้พวกเราไม่ต้องเสียเวลาไปโดยไม่จำเป็น แต่ทว่าก็มีบางประเภทที่มีความเห็นดึงดันมาก ไม่ยอมฟังเหตุผลอะไรเลย พวกนี้ถือตามความเชื่อเก่าอย่างหัวชนฝา ไม่ยอมเชื่อในประจักษ์พยานของสิ่งแวดล้อมและของชีวิตใหม่เสียเลย พวกนี้เราจำต้องปล่อยเขาไว้ตามลำพัง เพื่อให้เวลาได้เป็นเครื่องช่วยสอนเขาเองทีละน้อย ๆ

สำหรับบางท่านที่ใคร่จะรู้ละเอียดต่อไปอีกว่า บุคคลบางคนสามารถจะละอุปาทาน

เก่า ๆ ได้เร็วเพียงใดนั้น ข้าพเจ้าขอตอบว่า ในบางรายที่มีนิสัยรักเหตุผลพูดจากันรู้เรื่องดีก็อาจเสียเวลาประมาณสองสามชั่วโมง เมื่อนับตามเวลาของโลกมนุษย์ ซึ่งก็นับว่าเป็นระยะเวลาที่เร็วพอดูทีเดียวสำหรับการละทิฏฐิผิด ๆ ที่เคยยึดถือไว้มาตลอดชาติที่เป็นมนุษย์

อายุของบุคคลที่ตายจากโลกมนุษย์มาก็เป็นอีกเรื่องหนึ่งที่สำคัญเหมือนกัน เพราะว่าโดยปกติคนที่ตายจากโลกมนุษย์มาสู่โลกทิพย์ เมื่อเป็นหนุ่มสาวก็ดี หรือกลางคนก็ดี หรือวัยชรามากแล้วก็ดี ก็จะมีความรุนแรงของทิฏฐิต่างกันไปแต่ละอย่าง เรื่องนี้ต้องพิจารณาควบคู่กันไปกับรอยพิมพ์ใจเกี่ยวกับทิฏฐิดั้งเดิมของเขา คือต้องพิจารณาดูว่าเขามีความเห็นเช่นนั้น ๆ อย่างผิวเผิน เช่นสักแต่ว่าทำไปตามสังคม หรือว่ายึดมั่นอย่างรุนแรงจนฝังใจ ทั้งนี้เพราะคนบางคนก็แสดงกิริยาท่างทางให้สังคมเห็นไปเช่นนั้นเองว่า เขานับถือศาสนานั้นศาสนานี้ เพราะเขาเกิดมาในตระกูลที่ถือศาสนานั้น และได้รับอบรมอย่างนั้นมาตั้งแต่เยาว์วัย แต่โดยน้ำใสใจจริงแล้ว อาจไม่ได้เอาใจใส่หรือเชื่อถืออะไรเลยก็ได้ บุคคลประเภทนี้ดำเนินชีวิตไปโดยที่จิตใจส่วนลึกของเขาไม่เคยเอาใจใส่ต่อศาสนาใด ๆ เลย นอกจากว่าจะทำตามแฟชั่นหรือสังคมหรือประเพณีเท่านั้นเอง

ทีนี้หันมาพูดเรื่องของข้าพเจ้าบ้างสักเล็กน้อย ในระหว่างที่ข้าพเจ้ายังอยู่ในโลกมนุษย์นั้น ข้าพเจ้าเป็นนักบวชในนิกายออร์โธดอกซ์ (Orhodox) แต่ข้าพเจ้าก็มีความรู้สึกอยู่เสมอถึงโลกที่มองไม่เห็นที่แวดล้อมข้าพเจ้าอยู่ และเป็นโลกซึ่งข้าพเจ้ารู้สึกว่า ไม่ได้อยู่ใต้อำนาจการปกครองของคณะสงฆ์แห่งนิกายของข้าพเจ้าเลย อันที่จริงความสามารถในทางอาชีพในการติดต่อกับโอปปาติกะ (Psychic faculties) ก็ยังไม่ใช่ชั้นสูงเท่าใดนัก แต่ก็เพียงพอที่จะทำให้ข้าพเจ้าเชื่อว่า คำประณามของทางการคณะสงฆ์ที่กล่าวหาข้าพเจ้าต่าง ๆ นั้นไม่เป็นความจริง คือทางการคณะสงฆ์มักจะพูดย้ำอยู่เสมอว่า ภาพนิมิตที่ข้าพเจ้าเห็นไปต่าง ๆ เกี่ยวกับโลกทิพย์ หรือโอปปาติกะนั้นเป็นภาพมายาของผีร้ายมาหลอกหลอนทั้งสิ้น สาเหตุที่ทำให้ข้าพเจ้าเชื่อนั้น ก็เพราะเหตุที่ว่าสิ่งที่ข้าพเจ้าเห็นในภาพนิมิตนั้นไม่มีลักษณะท่าทางว่าจะเป็นผีร้าย หรือทำอันตรายแก่ผู้หนึ่งผู้ใดเลย อย่างไรก็ตาม ข้าพเจ้ามิได้คัดค้านหรือแสดงความไม่เชื่อนี้ออกมาให้ผู้อื่นทราบ ข้าพเจ้าได้แต่เก็บความไม่ยอมเชื่อ

ไว้อย่างเงียบ ๆ และสิ่งนี้ก็เป็นความลับส่วนตัวซึ่งข้าพเจ้านำมาสู่โลกทิพย์ด้วย เพราะข้าพเจ้ารู้ดีว่าในโอกาสที่ยังเป็นมนุษย์อยู่เช่นนั้น เป็นการป่วยการและเสียเวลาที่จะไปต่อสู้กับอิทธิพลอันมหาศาลของคณะสงฆ์ในโลกมนุษย์ได้ และอย่างน้อยข้าพเจ้าเองก็ยังตกอยู่ภายใต้อิทธิพลของทางการคณะสงฆ์ด้วย

ดังนั้น ข้าพเจ้าจึงเตรียมพร้อมอยู่เสมอที่จะได้พบสิ่งแปลกประหลาดต่าง ๆ ที่ตรงกันข้ามกับที่สอนไว้ในพระคัมภีร์โดยทางการคณะสงฆ์ของโลกมนุษย์ และข้าพเจ้าก็ยินดีที่จะเปลี่ยนหรือละทิ้งความเห็นเก่า ๆ ได้ทันที ถ้ามีส่วนใดขัดกับความจริงของโลกใหม่ อันที่จริงข้าพเจ้าเองก็มิได้ถือตัวว่าเป็นผู้มีความรอบรู้ในเรื่องโลกหน้าดี แม้ครั้งเมื่อยังเป็นมนุษย์ข้าพเจ้าพยายามแสวงหาความรู้ในเรื่องนี้ จากทุกวิถีทางที่จะกระทำได้ในคำสอนของคณะสงฆ์ข้าพเจ้าเองก็ยังรู้สึกเชื่อในข้อความส่วนใหญ่ของพระคัมภีร์เหมือนกัน เป็นแต่คิดว่าสภาวะของโลกหน้านั้นไม่น่าจะเป็นดังที่ทางการในคณะสงฆ์ในโลกมนุษย์ได้กล่าวไว้เลย

ในโลกมนุษย์เวลาที่ข้าพเจ้าเทศน์สั่งสอนผู้อื่น ถ้าข้าพเจ้าเทศน์ไปตามข้อความในคัมภีร์ ก็เรียกได้ว่ามีที่พึ่งอันยิ่งใหญ่ที่ใคร ๆ ไม่กล้าเถียงหรือคัดค้าน เพราะถ้าจะเถียงหรือคัดค้าน ข้าพเจ้าก็จะอ้างพระคัมภีร์ขึ้นมาบังหน้าเอาไว้ได้ แต่ในทางตรงกันข้าม ถ้าข้าพเจ้าเล่าถึงประสพการณ์เกี่ยวกับโลกแห่งโอปปาติกะ (Psychic experiences) ให้ผู้อื่นฟังข้าพเจ้าก็จะไม่มีหลักฐานอ้างอิงเป็นที่พึ่งเลย และทุกคนที่ได้ยินได้ฟังก็จะพากันลงมติเป็นเสียงเดียวกันว่า ประสพการณ์ต่าง ๆ ของข้าพเจ้านั้นเกิดจากอำนาจของผีร้ายทั้งสิ้น

แต่นั่นแหละ อาจจะมีบางคนกล่าวว่า ข้าพเจ้าควรจะได้ทำการค้นคว้าให้ลึกซึ้งกว่านี้เสียในขณะนั้น เพื่อข้าพเจ้าจะได้พิสูจน์กันให้เห็นจริงลงไปเสียทีว่า คำสอนทางศาสนาในโลกมนุษย์นั้นผิดพลาดอย่างสิ้นเชิง บางครั้งข้าพเจ้าเองก็เคยนึกเหมือนกันว่าเสียดายที่ไม่ได้ทำอย่างนั้น แต่บัดนี้ข้าพเจ้าก็มิได้มีอะไรที่จะต้องเสียดายอีกต่อไปแล้ว บัดนี้ข้าพเจ้ามีมิตรสหายเป็นจำนวนมาก และได้รับความช่วยเหลือให้เข้าถึงความสุข ชนิดที่ข้าพเจ้ามิได้เคยนึกฝันมาแต่ก่อนเลยว่าจะเป็นไปได้ถึงเพียงนี้

เมื่อการเดินทางในโลกมนุษย์ของข้าพเจ้าสิ้นสุดลง และได้ส่งข้าพเจ้าให้มาสู่โลก

ทิพย์ที่ข้าพเจ้าใฝ่ฝันถึงมาแล้วเป็นเวลานาน ข้าพเจ้าก็ได้เตรียมใจไว้พร้อมแล้วที่จะเผชิญกับสิ่งที่ไม่คาดฝันต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นอะไรก็ตาม และสิ่งที่เกิดขึ้นแก่ข้าพเจ้าในระยะต่อมานั้น ก็ได้แสดงให้เห็นอย่างชัดแจ้งทีเดียว ขนาดที่เรียกว่าแม้ปิดตาเสียครึ่งหนึ่ง (half an eye) ก็รู้ได้โดยไม่มีข้อสงสัยเลยแม้แต่น้อยว่า คำสอนของทางการคณะสงฆ์ในโลกมนุษย์เกี่ยวกับเรื่องโลกหน้านั้นผิดพลาดโดยสิ้นเชิง และเมื่อคำสอนเหล่านั้นผิดไปเช่นนี้แล้ว คำสอนที่ข้าพเจ้ารับมาสอนประชาชนต่อไปก็เป็นอันว่าผิดพลาดไปหมดตามกัน ความงดงามของภูมิประเทศและสิ่งแวดล้อมแห่งชีวิตใหม่ที่ข้าพเจ้าได้ประสบมาด้วยตนเอง ทำให้ข้าพเจ้าเกิดความปีติปราโมทย์อย่างล้นเหลือ และเมื่อรู้ว่าโอกาสอันดีเช่นนี้ยังมีอยู่เบื้องหน้าเราอย่างไม่มีสิ้นสุดก็ยิ่งทำให้ข้าพเจ้ามีความสุขอย่างท่วมท้น จึงเป็นการไม่ยากที่ในไม่ช้าข้าพเจ้าก็สละความเห็นผิดที่ได้รับมรดกมาจากคำสอนของทางศาสนาในโลกมนุษย์ออกไป โดยไม่มีอะไรเหลืออยู่เลยนอกจากจะรู้สึกเสียใจว่า ตนได้สั่งสอนประชาชนผิดพลาดไปเป็นอันมากเสียแล้ว และนี่เองก็เป็นเหตุที่ทำให้ข้าพเจ้าต้องพยายามหาทางกลับมาติดต่อกับบุคคลในโลกมนุษย์ ซึ่งผลงานครั้งนี้ก็ทำให้ข้าพเจ้าได้รับความสำเร็จเกินกว่าที่ได้คาดฝันไว้หลายร้อยเท่า

บุคคลจะเปลี่ยนนิสัยและความเชื่อได้หรือไม่ และเพียงไรหลังจากตายแล้ว

มีผู้เคยให้ข้อสังเกตกันอยู่เหมือนกันว่า เหตุไฉนบุคคลบางคนเมื่อตายไปแล้วจึงมีนิสัยเปลี่ยนแปลงไปจากเดิมได้เป็นอันมากแทบไม่น่าเชื่อ ซึ่งถ้าหากมิได้มีการพิสูจน์อย่างละเอียดละออด้วยวิธีการต่าง ๆ มาแต่เดิมแล้ว ก็แทบจะเชื่อไม่ได้ทีเดียวว่า ผู้ที่กลับมาติดต่อกับโลกมนุษย์บางคนนั้น แท้จริงก็เป็นคนเดิมที่เราเคยรู้จักกันมานั่นเอง

ความจริงข้อนี้ข้าพเจ้าใคร่ขอตอบโดยจะให้ข้อสังเกตไว้ประการหนึ่งว่า โดยมากเวลาอยู่ในโลกมนุษย์นั้น บุคคลไม่ค่อยจะได้แสดงนิสัยหรือธาตุแท้ของตัวเขาออกมาเท่าใดนัก (คือประพฤติไปตามประเพณีหรือสังคมโดยมาก ทั้ง ๆ ที่ตนเองก็อาจไม่ชอบหรือเลื่อมใสอย่างใด) โดยนัยนี้เราจึงรู้จักบุคคลแต่เพียงหน้าฉากเท่านั้น ส่วนที่อยู่หลังฉาก

ซึ่งอาจจะดีกว่าหรือเลวกว่าหน้าฉากก็ได้นั้น เราไม่ค่อยได้รู้เห็นกัน

ในสมัยก่อน ๆ มนุษย์ในโลกมีรสนิยมนิสัยและความประพฤติง่าย ๆ กว่าในปัจจุบันนี้มาก ดังนั้นเขาจึงกล้าพูดจาแสดงความรู้สึกของตนออกมาอย่างเปิดเผย คือไม่ต้องมีอะไรเคลือบแฝงกันหลายชั้นหลายเชิงเหมือนกับในสมัยนี้ เว้นไว้แต่ว่าเรื่องนั้นจะเป็นเหตุให้เกิดเรื่องรุนแรง หรือเป็นเรื่องศาสนา หรือเป็นเรื่องเกี่ยวกับการเมือง โดยทั่ว ๆ ไป ก็อาจจะกล่าวได้ว่า บุคคลในสมัยก่อนมีความเป็นกันเอง และเอื้ออารีต่อกันมากกว่าในสมัยนี้ แต่ในสมัยปัจจุบัน ซึ่งเราถือกันว่าเป็นสมัยที่มีความเจริญหรือสิวิไลซ์มากกว่าแต่ก่อนนั้น สภาวะในสังคมของเรามีความยุ่งเหยิงและซับซ้อนมากขึ้นกว่าเดิม และในเวลาเดียวกันก็เป็นธรรมชาติน้อยลงกว่าเดิม (คือมีการสวมหน้ากาก หรือตกแต่งอาการกิริยาและวาจากันมากขึ้น เพื่อความสุภาพเป็นต้น) บุคคลสมัยนี้มีความไว้ใจกันน้อยกว่าในสมัยก่อน และแสดงความจริงใจของตนออกน้อยลงกว่าแต่ก่อน ดังนั้นจึงเป็นการยากมากที่จะกล่าวได้ว่าบุคคลนั้น ๆ มีอุปนิสัยที่แท้จริงเป็นอย่างไร และมีทาสแท้แห่งจิตใจของเขาดีเลวหรือตื้นลึกเพียงไร เพราะโดยมากต่างก็ซ่อนความรู้สึกไว้ในใจ เพื่อจะได้เป็นสุภาพบุรุษสุภาพสตรีกันเสียหมด โลกมนุษย์เองก็ก้าวหน้าไปมิใช่น้อยในทางวิทยาการ ซึ่งก็ทำให้ชีวิตในสังคมมนุษย์ซับซ้อนยุ่งเหยิงหนักขึ้นอีก จังหวะชีวิตเปลี่ยนแปลงไปโดยรวดเร็วแทบตามไม่ทัน ทำให้ปรับตัวเข้ากับความเปลี่ยนแปลงนั้นไม่ได้ พลังงานที่สมัยก่อนต้องใช้เวลานับเป็นจำนวนหลายวันกว่าจะใช้หมดนั้น สมัยนี้ก็ถูกนำมาอัดรวมกันเข้าและใช้หมดในระยะเวลาเพียงไม่กี่ชั่วโมงเท่านั้นเอง

ผลที่เกิดตามมาอีกประการหนึ่ง ก็คือ จิตใจของมนุษย์สมัยนี้เริ่มอ่อนแอลงทุกทีและเป็นธาตุของอารมณ์มากขึ้นเป็นเงาตามตัว ความคับแค้นของการครองชีพทำให้เกิดความกดดันที่ทำให้บุคคลไม่สามารถจะควบคุมตนเองได้เท่าที่ควร บางครั้งก็เกิดความหงุดหงิดมองเห็นโลกและสิ่งต่าง ๆ ในแง่ร้ายไปเสียหมด บางครั้งก็เกิดความหยิ่งทะนงหลงตนเอง คือคิดว่าตนเองเป็นผู้รู้ความจริงถูกต้องเพียงคนเดียวหรือฝ่ายเดียว ส่วนผู้อื่นที่ไม่คิดหรือไม่ทำอย่างเรา ก็ถือว่าเป็นคนโง่เง่าเต่าตุ่น บางครั้งเราหาเรื่องเยาะเย้ยถากถางผู้อื่น เพียงเพื่อระบายความรู้สึกอัดอั้นในใจออกมาเท่านั้นเอง (คือไม่ใช่เพราะว่าอีกฝ่ายหนึ่งมีความเสียหาย

ร้ายแรงอะไร) หรือเพียงเพราะว่าเขาทำอะไรบางอย่างไม่ถูกใจเรา ซึ่งเราก็กลายเป็นคนใจแคบไปโดยไม่รู้สึกตัว บางครั้งเราก็ต้องวิตกกังวลในเรื่องสุขภาพของร่างกายจนเกินไป (เพราะยึดถือและบูชาร่างกายเหนือกว่าจิตใจ) บางครั้งเราก็ทำงานมากเกินไป หรือไม่ก็ทำงานน้อยเกินไป (ซึ่งก็เป็นเรื่องทำให้เกิดความพิการแห่งอารมณ์ได้ทั้งสองกรณี) บางครั้งเราก็สนุกสนานกันไม่รู้จักหยุดจักหย่อน (คือเป็นคนเจ้าสำราญ งานการไม่ยอมทำ หนักก็ไม่เอาเบาก็ไม่สู้) แต่บางครั้งบางรายก็เคร่งเครียดกันเสียจนไม่มีความสำราญอะไรกันเสียเลย ทั้งหมดที่ได้กล่าวมานี้ และสาเหตุอื่น ๆ อีกร้อยแปดพันประการ ได้ทำให้บุคคลในสมัยปัจจุบัน "ไม่เป็นตัวของตัวเอง" เลย เขาถูกสภาวะแวดล้อมผลักไสบ้าง บีบคั้นบ้าง กดดันบ้าง ทำให้แสดงอะไร ๆ ออกมาหลายอย่าง ซึ่งไม่ใช่ธาตุแท้ของเราเสียเป็นส่วนมาก และซึ่งโดยน้ำใสใจจริงแล้ว เขาก็ไม่ต้องการจะทำเช่นนั้นเลย (แต่เป็นเรื่องของความจำเป็นของสังคมของระเบียบประเพณีบังคับให้เป็นไปนั่นเอง)

นี่แหละคือสภาพของสังคมมนุษย์สมัยปัจจุบัน ซึ่งมีอิทธิพลต่อมนุษย์เป็นจำนวนมากเหลือเกิน ต่อจากนี้ข้าพเจ้าขอนำท่านข้ามมาศึกษาสภาพการณ์ของสังคมในโลกทิพย์ดูบ้าง เพื่อจะได้เห็นข้อแตกต่างกันโดยชัดเจน

ท่านคงจะได้ทราบความจริงบางประการเกี่ยวกับสังคมของชาวโลกทิพย์มาบ้างพอสมควรแล้ว ในทันทีที่ท่านย่างเข้ามาสู่ภูมินี้ ก็เป็นอันว่าท่านได้ละทิ้งความยากลำบากและยุ่งเหยิงของโลกมนุษย์ไว้เบื้องหลังโดยสิ้นเชิง เรื่องกายที่เป็นรังแห่งโรคนานาชนิดนั้น ก็เป็นอันหมดกันที่ เรื่องการกระหืดกระหอบทำงานแข่งกับเวลาเพื่อหาเลี้ยงกายเนื้อไปวันหนึ่ง ๆ นั้น ก็เลิกคิดได้แล้ว เรื่องอากาศที่ผันแปรไปอยู่เสมอเอาแน่ไม่ได้ในโลกมนุษย์ประเดี๋ยวร้อนประเดี๋ยวหนาวนั้น ก็หมดความหมายไปอีกเรื่องหนึ่ง [๒๓] เพียงเท่านี้ก่อน และโดยยังไม่ต้องพูดถึงข้อได้เปรียบอย่างอื่นอีกนานาประการนั้น ท่านก็จะเห็นได้แล้วว่าสามารถทำให้หัวใจท่านพองโตด้วยความสุขอันท่วมท้นเพียงใด

และในโลกทิพย์นี้ เราจะปิดบังหรือสวมหน้ากากกันไม่ได้อีกต่อไป เพราะเราจะเปิดเผยลักษณะประจำตัวหรือธาตุแท้ของเราอย่างสิ้นเชิง เราจะเห็นผู้อื่น และผู้

อื่นก็จะเห็นเรา ตามความเป็นจริงทุกประการ เราสามารถจะแสดงความคิดหรือออกความเห็นได้อย่างเสรี โดยไม่ต้องกลัวจะถูกกล่าวหาว่าเป็นคนโง่เง่าเต่าตุ่นอย่างใดเลย เรารู้จักเห็นอกเห็นใจและมีใจกว้างต่อผู้อื่น เพราะเราเห็นได้ชัดว่าผู้อื่นทั้งหลายก็ล้วนแต่เห็นอกเห็นใจ และมีใจกว้างต่อเราทุกคน เราทั้งหลายนับจำนวนล้าน ๆ อยู่ด้วยกันเป็นสังคมของผู้ที่มีความสุขโดยเป็นกันเองกับทุก ๆ คน เราเคารพและได้รับความเคารพจากทุก ๆ คน ไม่มีใครเบียดเบียนกันให้ลำบาก หรือทำให้ผู้อื่นต้องอดทน และได้รับทุกข์เพราะการกระทำของตนเลย ความสวยสดงดงามของภูมินี้ทำให้เป็นเหมือนยาทิพย์ชะโลมใจของทุกคนให้ได้รับความสดชื่น และกระทำพูดคิดแต่ในทางที่ดีตลอดไป สิ่งที่ไม่ดีต่าง ๆ ของบุคคลหากจะมีหลงเหลือตกค้างมาจากโลกมนุษย์อยู่บ้าง ก็จะถูกอิทธิพลของสิ่งแวดล้อมอันผลิตแต่สิ่งที่ดี ๆ ออกมานี้ขับไล่ให้หมดไปได้โดยง่าย ดังนั้น อัธยาศัยที่ไม่ดีไม่งามบางประการที่เราได้เคยแสดงออกในโลกมนุษย์เพราะถูกอิทธิพลของสิ่งแวดล้อมบังคับให้เป็นไปนั้นก็จะไม่มีเหลืออยู่อีกต่อไป เพราะสิ่งเหล่านั้นมิใช่ธาตุแท้ของเราเอง[๒๔]

ข้าพเจ้าเคยกล่าวไว้ว่า บุคคลหลังจากที่ตายแล้วจะมีอุปนิสัยเป็นเช่นเดียวกับที่เขามีอยู่ก่อนตายนั่นเอง ข้อความนี้อันที่จริงไม่ได้ค้านกันกับข้อเท็จจริงที่ได้บรรยายมาแล้วแต่อย่างใด ในเมื่อเราคำนึงถึงคุณสมบัติหรืออุปนิสัยอันแท้จริงของบุคคลเป็นหลัก ไม่ใช่ดูแต่เฉพาะส่วนอันเป็นผิวเผินที่เขาแสดงออกมาในสังคมเพื่อให้ผู้อื่นเห็นอย่างเดียว ด้วยเหตุนี้เอง ในบางครั้งเวลาที่บุคคลนั้น ๆ กลับมาติดต่อกับบุคคลในโลกมนุษย์อีก ก็มักจะแสดงนิสัยหรืออาการบางอย่าง ทำให้เพื่อนหรือญาติที่เป็นมนุษย์เห็นว่าผิดแผกไปจากเดิมมาก ซึ่งอันที่จริงแล้วมิใช่ว่าเขาจะเปลี่ยนธาตุแท้ของเขาไปเลย แต่หากว่าความกดดันซึ่งทำให้เขาไม่อาจแสดงธาตุแท้ของเขาออกมาได้นั้นได้หมดไปแล้ว และสิ่งที่เหลืออยู่นั้นแหละคือตัวของเขาเองอย่างแท้จริง[๒๕]

ในโลกทิพย์ (อันเป็นส่วนของภูมิแห่งความสว่าง) นั้น ไม่มีสิ่งใดที่จะรบกวนจิตใจของบุคคลให้วิปริตผันแปรไปจากลักษณะเดิมของเรา ตรงกันข้าม ปัจจัตตลักษณะหรืออุป-

นิสัยและความโน้มเอียงอันเป็นลักษณะประจำตัวของเราจะเจริญงอกงามขึ้นอย่างเต็มที่ เราทำงานกันไม่ใช่เพื่อให้เป็นเครื่องหากินเลี้ยงชีวิต แต่เพราะเรารู้สึกมีความสุขที่ได้ทำงานนั้นซึ่งถูกกับนิสัยของเรา และซึ่งจะเป็นประโยชน์แก่ผู้อื่นด้วย ผลรางวัลของงานนั้นไม่ใช่เป็นผลทางวัตถุที่ยั่งยืนอะไร แต่ผลที่เกิดขึ้นนั้นเป็นความก้าวหน้าทางจิตใจของผู้ทำเองซึ่งจะให้ผู้นั้นได้เลื่อนไปอยู่ภูมิสูงขึ้นไปเป็นลำดับ[๒๖]

ชีวิตของบุคคลในโลกทิพย์มีความสำราญอย่างแท้จริง เราทำงานกันอย่างหนักก็จริงและบางครั้งก็ทำกันติดต่อกันไปเป็นเวลานาน ๆ ด้วย แต่งานนั้นก็เป็นความสำราญของเราอย่างหนึ่ง เราไม่ได้ฝืนใจทำงานด้วยความเบื่อหน่าย เราไม่ได้ดิ้นรนต่อสู้เพื่อการครองชีพอย่างสายตัวแทบขาดอย่างโดดเดี่ยวปราศจากผู้ช่วยเหลือและเห็นใจ ในภูมิที่ข้าพเจ้าอยู่นี้ หากมีผู้หนึ่งผู้ใดคิดว่าจะต้องการความช่วยเหลือจากผู้อื่นแม้เพียงเล็กน้อย ไม่ว่าจะในเรื่องอะไรก็ตาม รับรองว่าจะมีผู้ยินดีให้ความช่วยเหลือทันทีด้วยความเต็มใจอย่างยิ่ง และก็ไม่มีใครที่จะปฏิเสธ คือไม่ยอมรับความช่วยเหลือนั้น เพราะเกรงว่าจะเป็นการทำให้ตนเสียศักดิ์ศรีไปเลย

เราอยู่กันในภูมินี้นับเป็นจำนวนล้าน ๆ แต่ก็ไม่ปรากฏว่ามีร่องรอยแห่งความร้าวฉานเกิดขึ้นในระหว่างผู้ใดในที่แห่งใดเลยแม้แต่น้อย คติธรรมประจำใจและหลักปฏิบัติของเราทั้งหมด คือความสามัคคีและกลมเกลียวเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันตลอดกาล[๒๗]

ด้วยเหตุดังกล่าวมา ท่านผู้อ่านทั้งหลายคงจะเข้าใจได้แล้วว่า เหตุใดนิสัยของคนจึงเปลี่ยนไปได้หลังจากตายแล้ว ทั้ง ๆ ที่ข้าพเจ้าเคยพูดว่านิสัยของคนหลังจากตายไปแล้วนั้นจะไม่เปลี่ยนแปลงจากเดิมเลย คำกล่าว ๒ ประโยคนี้ดูเหมือนว่าจะขัดกันเหมือนตรงกันข้าม แต่ท่านก็จะเห็นได้แล้วว่ามิได้ขัดกันเลย ในสมัยที่ทุกคนยังอยู่ในโลกมนุษย์นั้นเป็นการยากเหลือเกิน ที่เราจะรู้จักตนเองหรือผู้อื่นตามความเป็นจริงอันอยู่ในส่วนลึกของจิตใจของเขา

เมื่อเราผ่านเข้ามาสู่โลกทิพย์ และมองย้อนหลังกลับไปดูชีวิตของเราบางตอนในโลกมนุษย์ เรามักจะอดสลดสังเวชใจตนเองไม่ได้ ที่ในขณะนั้นช่างมีความหลงผิดคิดว่าตนเองเป็นคนสำคัญเอามาก ๆ และจากความหลงผิดนี้เอง ทำให้เราเกิดมานะและอหังการ กลายเป็นคนยกตนข่มท่านบ้าง หรือกลายเป็นคนมีอารมณ์พลุ่งพล่านบ้าง แม้ในเรื่องเล็ก ๆ น้อย ๆ ประจำวัน แต่เมื่อเรามาอยู่ในที่นี้แล้ว ก็ได้เห็นความจริงเกี่ยวกับตนเอง คือได้รู้ว่าตนเองมีความสำคัญน้อยนิดเหลือเกิน เหตุนี้เองจึงทำให้เราโดยมากเปลี่ยนไปได้เกือบจะเป็นคนละคน อย่างไรก็ตาม **คุณสมบัติที่เป็นลักษณะประจำตัวต่าง ๆ ของเรานอกจากนี้ ก็มิได้สูญเสียไปเลย สิ่งทั้งหลายเหล่านั้น เราได้สร้างสรรค์ และสะสมไว้แต่ครั้งยังอยู่ในโลกมนุษย์ มันจึงเป็นวิบากของเราเองโดยเฉพาะแต่ละคน ซึ่งทำให้เราแต่ละคนก็มีลักษณะเฉพาะตัว รสนิยม และความถนัดไปคนละทาง** ความจริงข้อนี้ข้าพเจ้าจำต้องกล่าวให้ท่านทราบไว้ เพื่อกันความเข้าใจผิดที่จะเกิดมีขึ้นได้ว่า เราทุกคนในที่นี้มีลักษณะอุปนิสัยใจคอและรสนิยมเหมือนกันหมด เหมือนกับวัตถุที่ผลิตออกมาจากเครื่องจักรฉะนั้น อันที่จริง สิ่งที่เราทุกคนมีเหมือนกันหมด ก็มีอยู่อย่างหนึ่ง คือสุขภาพที่สมบูรณ์ทั้งกายและใจ

ในโลกมนุษย์ท่านจะรู้สึกอย่างถ่องแท้ไม่ได้เลยว่า ความสุขของชีวิต (The joy of living) นั้นมีความหมาย หรือมีรสชาติเป็นอย่างไร เพราะในโลกมนุษย์มีความทุกข์ยากคับแค้นและความกดดันนานาประการ ซึ่งทำให้มีชีวิตความทุกข์มากกว่าความสุข แต่เมื่อท่านได้ผ่านเข้ามาสู่ภูมิทิพย์เช่นนี้แล้ว ท่านจะเข้าใจได้โดยทันทีและถ่องแท้ว่าการดำรงชีวิตอยู่นั้น ให้ความสุขสำราญแก่เราอย่างยิ่งเพียงใด อันที่จริง ชาวโลกทิพย์บางคนที่กลับไปติดต่อกับมนุษย์นั้น ไม่ค่อยกล้าที่จะแสดงความปีติยินดีออกมาเต็มที่นัก เพราะเกรงว่าเมื่อเพื่อนมนุษย์ของเขาได้เห็น หรือได้ทราบเข้าก็อาจจะไม่เชื่อ และอาจจะถึงกับตกอกตกใจคิดว่าเขาเป็นบ้าไปแล้วก็ได้ ชาวโลกมนุษย์ส่วนมากยังเข้าใจพวกเราไม่ถูกต้องทำให้เกิดความไม่เป็นกันเอง เพราะเขาคิดว่าเรากับเขาอยู่คนละโลก บางครั้งจึงแสดงความศรัทธาและนับถือเลื่อมใสกันมากเกินไป ซึ่งพวกเราเองก็ไม่ค่อยชอบบรรยากาศของการต้อน

รับแบบนี้นัก คือมันทำให้เรารู้สึกว่าเราไม่ใช่มนุษย์อย่างเขา แต่กลับกลายเป็นสิ่งที่เขาเรียกกันว่าเทวดา (celestial beings) ไปเสียแล้ว เมื่อเป็นเช่นนี้ เวลาที่มนุษย์จะต้อนรับแต่ละที จึงต้องมีพิธีการอันลึกลับศักดิ์สิทธิ์และวิจิตรพิสดารต่าง ๆ สิ่งทั้งหมดเหล่านี้ไม่ใช่ธรรมชาติของเรา หรือเป็นที่ชื่นชอบของพวกเราเลย เพราะดู ๆ แล้วมันเป็นเสมือนของปลอมหรือของเทียม ทำให้ทั้งสองฝ่ายเข้ากันไม่ได้สนิท อันที่จริงเราต้องการจะติดต่อกับท่านอย่างที่เราเป็นมนุษย์คนหนึ่งนั่นเอง และเราก็ต้องการให้ท่านอยู่ในฐานะเดิมเช่นเดียวกับเมื่อเราเคยอยู่เหมือนกัน

พวกเราชาวโลกทิพย์อดแปลกใจไม่ได้เสมอ ที่เหตุใดมนุษย์จึงปฏิบัติต่อเราเสมือนกับเราเป็นคนอื่น ฉะนั้น ด้วยเหตุผลสักแต่ว่าเราได้จากเขาไปสู่โลกอื่นเท่านั้นเอง เพราะการจากไปหรือที่สมมติเรียกกันว่าความตายนี้ อันที่จริงก็เป็นกระบวนการธรรมชาติอย่างหนึ่งนั่นเอง ข้อเท็จจริงก็มีอยู่แต่เพียงว่า เราได้ละทิ้งกายเนื้อซึ่งเป็นเครื่องมือชั่วคราวไว้เบื้องหลัง แล้วมาถือเอาชีวิตใหม่ในโลกที่กว้างใหญ่ไพศาลกว่าและสูงกว่าโลกมนุษย์ สิ่งที่ชาวโลกกลัวกันนักหนา และที่เขาตั้งชื่อกันว่าความตายนั้น เป็นเพียงกระบวนการธรรมชาติเหลือเกิน เป็นปกติธรรมดาเหลือเกิน และไม่มีความเจ็บปวดอย่างใดเลย ท่านลองนึกว่า สมมุติว่าท่านมีเสื้อเก่าตัวหนึ่งซึ่งขาดผุพังใช้ไม่ได้ เก่าไปแล้วท่านก็จะถอดทิ้งมันไป แล้วก็หาตัวใหม่มาสวมใส่แทน การถอดเสื้อตัวเก่าออกเช่นนี้ทำให้ท่านเจ็บปวดอะไรที่ไหนบ้างหรือเปล่า ? ดังนั้นความตายซึ่งเป็นเสมือนการถอดเสื้อตัวเก่าทิ้งไป ก็ไม่ใช่เรื่องที่จะต้องมีความเจ็บปวดหรือน่าสยดสยองแต่อย่างใด และเสื้อตัวใหม่หรือว่าโลกใหม่ชีวิตใหม่ ที่รอเราอยู่เบื้องหน้านั้น ก็เป็นโลกจริงชีวิตจริงมีความเที่ยงแท้ถาวรทุกประการ บุคคลผู้ที่อยู่ในโลกใหม่และมีชีวิตใหม่เหล่านี้ก็เป็นคนจริง ๆ มีเลือดมีเนื้อเช่นเดียวกับท่าน และก็เป็นคนที่ครั้งหนึ่งได้เคยกินเคยนอนเคยเดินไปมาอยู่ในโลกมนุษย์เหมือนกับท่านนั่นเอง [๒๘]

คุณสมบัติของมนุษย์ซึ่งเป็นส่วนของจิตใจนั้นจะไม่ตายไปตามกายเนื้อ แต่เขาจะนำติดตัวมากับเขาด้วยในโลกใหม่และชีวิตใหม่นี้ และคุณสมบัติและความสามารถ

เหล่านั้น ก็ได้รับการพัฒนาให้เจริญเติบโตก้าวหน้า และงอกงามไพศาลขึ้นอย่างสุดที่จะพรรณนาทีเดียว ไม่ว่าบุคคลนั้นจะเป็นนักวิทยาศาสตร์หรือศิลปินหรือนักดนตรี หรือผู้ที่มีความถนัดอื่นใดนอกจากนี้ก็ตาม เขาก็สามารถจะดำเนินงานของเขาและศึกษาต่อไปอีกได้อย่างกว้างขวางและลึกซึ้งอย่างยิ่ง [๒๙]

พวกเราบางคนในภูมินี้หรือภูมิที่สูงขึ้นไป เมื่อได้มีโอกาสกลับไปเยี่ยมเยือนโลกอื่นเป็นครั้งคราว ก็รู้สึกสลดใจที่ได้เห็นว่า มนุษย์ส่วนมากในปัจจุบันนี้ยังเป็นผู้เขลาต่อความจริงแห่งชีวิตของเขาอย่างเหลือเกิน อันที่จริง มนุษย์นั้น (ไม่เหมือนกับสัตว์เดรัจฉาน) คือมีโอกาสที่จะศึกษาหาความรู้ในสภาพของชีวิตและความตายของเขาได้อย่างเต็มที่ เพื่อที่เมฆหมอกแห่งความเขลา ซึ่งปกปิดจิตใจของเขาอยู่นั้นจะได้ถูกทำลายไปโดยสิ้นเชิง การศึกษาหาความจริงในเรื่องเช่นนี้ ไม่ใช่เป็นการผิดธรรมชาติ หรือเป็นเรื่องอัปมงคลอย่างใดเลย ตรงกันข้ามมันเป็นเรื่องธรรมชาติที่เขาจำเป็นจะต้องรู้อย่างยิ่ง การที่พวกเราพยายามมาติดต่อกับมนุษย์เป็นครั้งคราว ก็เพื่อความประสงค์ที่จะช่วยมนุษย์ให้เห็นความจริงเกี่ยวกับเรื่องนี้ และเพื่อให้เขาได้เข้าใจถึงสภาพแห่งโลกทิพย์ซึ่งเราอาศัยอยู่ในบัดนี้ และซึ่งวันหนึ่งเขาจะต้องได้มาอยู่ร่วมกับเราได้อย่างแน่นอน

ข้าพเจ้ารู้สึกยินดีเป็นอย่างยิ่ง ที่ได้มีโอกาสมาบรรยายให้ท่านทั้งหลายได้ทราบถึงความเป็นจริงบางประการของโลกทิพย์ดังที่ได้กล่าวมาแล้วตั้งแต่ต้น ข้าพเจ้ารู้สึกถึงไมตรีจิตและความปรารถนาดี ที่บรรดามิตรสหายทั้งหลายในโลกมนุษย์มีต่อข้าพเจ้าตลอดระยะเวลาอันยาวนานนี้ กระแสความคิดของท่านได้มาถึงข้าพเจ้าทุกครั้ง และข้าพเจ้าก็ได้ส่งความปรารถนาดีตอบไปทุกครั้งเช่นเดียวกัน แม้ว่าท่านอาจจะไม่รู้สึกตัวก็ตาม เราได้เดินทางมาด้วยกันในโลกทิพย์เป็นเวลานานพอสมควรแล้ว ซึ่งข้าพเจ้าก็เชื่อว่า การบรรยายของข้าพเจ้าอาจจะให้ความกระจ่างและความอบอุ่นใจแก่ท่านทั้งหลายได้บ้างตามสมควร

และบัดนี้ข้าพเจ้าจำเป็นต้องขอลาท่านไปชั่วคราว จนกว่าเราจะพบกันใหม่ สวัสดี.

ร.พ. มหามกุฏราชวิทยาลัย หน้าวัดบวรนิเวศวิหาร โทร. ๘๑๗๗๘๐
นายพินิจ อู่สำราญ ผู้พิมพ์โฆษณา ๙/๑/๒๕๑๑

พิมพ์ที่ โรงพิมพ์มหามกุฏราชวิทยาลัย
ถนนพระสุเมรุ หน้าวัดบวรนิเวศวิหาร โทร. 817790
นายพินิจ อู่สำราญ ผู้พิมพ์โฆษณา พ.ศ. ๒๕๑๑